

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

TİCARET UNVANI VE KORUNMASI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Zehra YALMANKÜLAH

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE

Kırıkkale 2014

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

TİCARET UNVANI VE KORUNMASI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Zehra YALMANKÜLAH

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE

Kırıkkale 2014

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Zehra Yalmankülah tarafından hazırlanan Ticaret Unvanı ve Korunması başlıklı bu çalışma 12.06.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından  zel Hukuk Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Mehmet Emin Bilge

 ye

Doç. Dr. Rauf Karasu

 ye

Yrd. Doç. Dr. Cengiz Arıkan

Yedek  ye

Yrd. Doç. Dr. Ozan Can

Yedek  ye

Yrd. Doç. Dr. Aziz Serkan Arslan

Yüksek lisan tezi olarak sunduğum Ticaret Unvanı ve Korunması adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

26. 05. 2014

Zehra Yalmankülah

ÖNSÖZ

Bu çalışmada 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde Ticaret Unvanı ve Korunması incelenmiş, konuyla alakalı sorunlar tespit edilerek önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın hazırlanıp tamamlanması sürecinde bilgi ve görüşlerini paylaşan sayın hocam Prof. Dr. Mehmet Emin Bilge'ye, tezin akademik kriterlere uygun olarak hazırlanmasında ve içerek olarak zenginleşmesinde desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Hacı Kara'ya ve tüm eğitim-öğretim hayatım boyunca yanımda bulunan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Zehra Yalmankülah

ÖZET

YALMANKÜLAH, Zehra. Ticaret Unvanı ve Korunması, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2014.

Ticaret unvanı, tacirin ticari faaliyetlerini yürütürken kullandığı addır. Unvan, taciri diğer tacirlerden ayırt ettiğinden tacirin ticari kimliğidir. Ticaret unvanı, özel hukuktan doğan haklardan fikri mülkiyet hakları kapsamındadır ve üzerindeki hak gayri maddi malvarlığı hakkıdır.

Unvan, ticari faaliyetlerin tacirle işlemde bulunan kişilerle güven içinde yürütülmesi için önemlidir. Bu kapsamda unvanın çekirdek ve ek kısımlarının oluşturulması Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır. Ayrıca tacirin işlemlerini ticaret unvanı altında yapması zorunluluğu getirilmiştir.

Son yıllarda ticari faaliyetlerdeki gelişmeler, yoğun bir rekabet ortamı doğurmuştur. Bu rekabet ortamında unvanın, tacirin elde ettiği ticari itibardan haksız yere faydalanmak isteyen kişilere karşı korunması TTK'daki özel hükümlerle ve haksız rekabet hükümleriyle sağlanmaktadır. Ayrıca ticaret unvanındaki ayırt edici sözcüğün marka olarak kullanılması halinde 556 sayılı MarkHKK hükümlerine de başvurulmaktadır. Uluslararası alanda ise Paris Sözleşmesi m. 8 ile koruma talep edebilmek mümkündür.

Çalışmamız, yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda unvanın oluşturulması, hukuki niteliği ve korunmasından meydana gelmektedir.

ABSTRACT

YALMANKULAH, Zehra. The Trade Name and Its Protection, Master Degree Thesis, Kirikkale, 2014.

Trade name is the name of a tradesman used for trade activities. Because the name distinguish the tradesman from others, it is accepted as commercial identity. Trade name is in the scope of intellectual property rights resulted from private law and its right is an intangible property right.

The name is important for people who has a trade relationship with tradesmen to perform trade activities safely. In this context, constitution of core and additional parts of the name is strictly defined by Turkish Commercial Code (TCC). Additionally obligation for tradesmen to perform their trade activities under a trade name is in effect.

Developments in trade activities in recent years bring forth an intensely competitive environment. In this competitive environment, the protection of tradesmen from people who wants to exploit their commercial credit is provided by special provisions and unfair competition provisions of TCC. Moreover in the case of using distinguishing word which is in trade name as brand name, provisions of 556 numbered statutory decree are also used. In international level it is possible to demand protection with Paris Convention for the Protection of Industrial Property article 8.

In line with explanations above, this study constitutes the forming of trade name, its legal characteristics, and its protection.

Key Words

1. Trade Name
2. Protection of Trade Name

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TİCARET UNVANI KAVRAMI VE DİĞER TANITMA İŞARETLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

1.1. TİCARET UNVANININ TANIMI VE İŞLEVİ.....	3
1.2. TİCARET UNVANININ TARİHİ GELİŞİMİ	6
1.2.1. Genel Olarak Ticaret Unvanının Tarihi Gelişimi.....	6
1.2.2. Türk Hukukunda Ticaret Unvanının Tarihi Gelişimi.....	7
1.3. TİCARET UNVANINI DÜZENLEYEN SİSTEMLER.....	8
1.3.1. Serbesti Sistemi	8
1.3.2. Gerçekçi Sistem.....	10
1.3.3. Karma Sistem	11
1.4. TİCARET UNVANININ VE UNVAN ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	12
1.4.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü.....	15
1.4.2. Şahsi Hak Görüşü	16
1.4.3. Karma Görüş	17
1.5. TİCARET UNVANINA DAİR ULUSLARASI SÖZLEŞMELER	20
1.6. TİCARET UNVANININ DİĞER TANITMA İŞARETLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI	25

1.6.1. İşletme Adı ile Karşılaştırılması.....	25
1.6.2. Marka ile Karşılaştırılması	26
1.6.3. Coğrafi İşaretler ile Karşılaştırılması	27
1.6.4. Medeni Ad Soyad ile Karşılaştırılması	28
1.6.5. İnternet Alan Adı ile Karşılaştırılması	30
1.6.6. Fikrî Haklar ile Karşılaştırılması	33

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, TESCİL VE İLANI VE UNVANA HAKİM OLAN İLKELER

2.1. TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, ŞEKLİ VE ÇEŞİTLERİ ..	34
2.1.1. Ticaret Unvanının Çekirdek Kısmı	34
2.1.1.1. Gerçek Kişi Tacirin Ticaret Unvanı.....	35
2.1.1.2. Kollektif Şirketin Ticaret Unvanı	38
2.1.1.3. Komandit Şirketin Ticaret Unvanı.....	40
2.1.1.4. Anonim Şirketin Ticaret Unvanı	43
2.1.1.5. Limited Şirket Ticaret Unvanı	46
2.1.1.6. Kooperatif Şirketin Ticaret Unvanı	46
2.1.1.7. Ticari İşletme İşleten Diğer Tüzel Kişiler ve Derneklerin Ticaret Unvanı	46
2.1.1.8. Donatma İştirakinin Ticaret Unvanı	47
2.1.1.9. Adi Şirketin Ticaret Unvanı.....	48
2.1.2. Ticaret Unvanına Getirilen Ekler	50
2.1.2.1. Zorunlu Ekler.....	50
2.1.2.1.1. Şube Eki	50
2.1.2.1.2. Ayırıcı Ekler.....	50
2.1.2.1.3. Tasfiye Bildiren Ekler	52

2.1.2.2. Seçimlik Ekler.....	52
2.1.2.3. Yasak Ekler.....	54
2.1.2.3.1. Aldatıcı Ekler	54
2.1.2.3.2. Gerçeğe Aykırı Ekler	55
2.1.2.3.3. Kamu Düzenine Aykırı Ekler.....	55
2.2. TİCARET UNVANINI KULLANMA MECBURİYETİ VE UNVAN ÜZERİNDEKİ TEKEL HAKKI	57
2.2.1. Ticaret Unvanı Kullanma Zorunluluğunu Taşıyanlar	57
2.2.2. Ticaret Unvanı Kullanma ve Ticari İşletme ile İlgili İşlemleri Unvanla Birlikte İmzalama Mecburiyeti.....	58
2.2.3. Ticaret Unvanını İşletmenin Kolayca Görülebilecek Bir Yerine Okunaklı Şekilde Yazdırma Mecburiyeti.....	60
2.2.4. Ticaret Unvanı Üzerinde Tekel Hakkı	60
2.2.4.1. Gerçek Kişi Tacirlerin Unvanında Tekel Hakkı	62
2.2.4.2. Tüzel Kişi Tacirlerin Unvanında Tekel Hakkı	64
2.3. TİCARET UNVANININ TESCİL VE İLANI	66
2.3.1. Ticari İşletmenin ve Ticaret Unvanının Tescil ve İlanı.....	66
2.3.2. Ticaret Sicili Müdürünün Ticaret Unvanının Tescili Aşamasında Rolü.....	67
2.3.3. Sicil Müdürünün Tescil Talebini Reddetmesi Üzerine Yapılacak İtiraz ve İlgilinin Geçici Kayıt Talep Etme Hakkı	70
2.3.4. Ticaret Unvanının Kanuni Düzenlemeye Aykırı Kullanımı Nedeniyle Sicil Memurluğuna ve Savcılığa İhbar Mecburiyeti.....	71
2.4. TİCARET UNVANINA HAKİM OLAN İLKELER	72
2.4.1. Ticaret Unvanında Gerçeklik İlkesi.....	72
2.4.2. Ticaret Unvanında Devamlılık İlkesi	74
2.4.2.1. Unvanda Geçen Adın Değişmesi veya Değiştirilmesi.....	76
2.4.2.2. Tacirin Ölümü.....	80

2.4.2.3. Ortağın Ölümü	81
2.4.2.3.1. Kollektif, Komandit Şirket ve Donatma İştirakinde Ortağın Ölümü	81
2.4.2.3.2. Limited, Anonim Şirket ve Kooperatiflerde Ortağın Ölümü	84
2.4.2.4. Ortağın Ayrılması	85
2.4.2.5. Yeni Ortağın Girmesi.....	86
2.4.2.6. İşletmenin Devri	87
2.4.3. Ticaret Unvanında Teklik İlkesi.....	89
2.5. TİCARET UNVANININ DEVRİ	90
2.5.1. İşletmeyle Birlikte Unvanın İntikali	91
2.5.2. Miras Yoluyla Unvanın İntikali	91
2.5.3. Devrin Sonuçları.....	92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

3.1. TESCİL EDİLMİŞ VE TESCİL EDİLMEMİŞ UNVANIN KORUNMASI	94
3.1.1. Tescil Edilmiş Ticaret Unvanının Korunması.....	95
3.1.1.1. Tescilli Ticaret Unvanının TTK'da Düzenlenen Hükümlerle Korunmasının Koşulları.....	97
3.1.1.1.1. Ticaret Unvanının Tescil Edilmiş Olması.....	97
3.1.1.1.2. Unvanın Geçerliliğini Sürdürmesi	98
3.1.1.1.3. Ticaret Unvanının Bir Başkası tarafından Dürüstlüğe Aykırı Kullanımı	98
3.1.1.2. Tescil Edilmiş Unvan Üzerindeki Hakkın İhlali Nedeniyle TTK'da Unvanı Düzenleyen Hükümlere Göre Açılabilecek Davalar.....	102
3.1.1.2.1. Sicildeki Kaydın Silinmesi.....	102

3.1.1.2.2. Sicildeki Kaydın Değiştirilmesi	103
3.1.1.2.3. Maddi- Manevi Tazminat Davaları	104
3.1.1.2.4. Tecavüz Sonucu Oluşan Maddi Durumun Ortadan Kaldırılması, İlgili Malların ve Araçların İmhası	105
3.1.1.2.5. Cezai Müeyyideler	105
3.1.2. Ticaret Unvanına Tecavüz Davalarında Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybı İlkesi	106
3.1.3. Tescilsiz Ticaret Unvanının Korunması	110
3.1.3.1. Tescilsiz Unvanın Korunma Koşulları	112
3.1.3.1.1. Geçerli Olarak Oluşma	112
3.1.3.1.2. Geçerliliğini Sürdürme	112
3.1.3.1.3. Uzun Süredir Kullanılma ve Piyasada Tanınmış Olma	113
3.1.3.2. Tescilsiz Ticaret Unvanının Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunmasının Kapsamı	114
3.1.3.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranma	116
3.1.3.2.2. Zarar veya Zarar Tehlikesinin Varlığı	117
3.1.3.2.3. Karıştırılma (İltibas) Yoluyla Haksız Rekabet	117
3.1.3.3. Markaların Korunması Hakkındaki 556 sayılı KHK Uyarınca Koruma	122
3.1.3.3.1. 556 Sayılı MarKHK m. 8/III İle Getirilen Koruma	122
3.1.3.3.2. 556 Sayılı MarKHK m. 8/V İle Getirilen Koruma	124
3.1.3.4. Medeni Kanun Kapsamında Koruma	128
3.1.3.5. Ticaret Unvanını Kullanma Hakkının Sona Ermesi	128
SONUÇ	130
KAYNAKÇA	135

KISALTMALAR

AÜFHD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ABD	Ankara Barosu Dergisi
B.	Bası
Batıder	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz	Bakınız
C.	Cilt
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
E.	Esas Numarası
FMR	Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFMD	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar Numarası
m.	Madde
MarKHK	Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde
Kararname	
No	Numara
RG	Resmi Gazete
s.	Sayfa
S.	Sayı
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TRIPS	Agreemnets of Trade Related Aspects Of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods (Sahte Mal Ticareti Dahil Ticaretle Bağlantılı Fikri Haklar Sözleşmesi)
TSY	Ticaret Sicili Yönetmeliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu

vb.	ve benzeri
WIPO	World Intellectual Property Organization (Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü)
YHD	Yargıtay Hukuk Dairesi

GİRİŞ

Ticaret hukukunda, ticari faaliyetlerine başlayan tacire ticaret unvanı kullanma yükümlülüğü getirilmektedir. Unvan kullanma tacir için yükümlülük olduğu kadar, aynı zamanda elde ettiği prestijin somutlaşmasını sağladığından haklıdır. Medeni Kanun'da adın birey için yüklendiği misyon, ticari yaşamda ticaret unvanına aittir. Bu açıdan unvanın tacir için yerine getirdiği en önemli fonksiyon, diğer tacirlerden farklılaşmasını sağlayan ayırt ediciliktir. Keza tacirin hitap ettiği müşteri kitlesinin hafızasında şekillenmesinin adı, ticaret unvanıdır. Unvanın müşteriler ile tacir arasında oluşan güven nedeniyle garanti fonksiyonu da bulunmaktadır. Çünkü müşteri tercihleri her zaman piyasada güven duyulan tacirlere yönelmektedir. Bu anlamda tacirin müşteri sayısını ve faaliyette bulunduğu ticari camiada kredi olanaklarını artırması, unvanın elde ettiği itibara bağlıdır.

Son yıllarda ticari faaliyetlerin genişlemesiyle unvanın uluslararası alandaki önemi de artmıştır. Unvanın kazandığı bu önem, haksız eylemlere karşı korunması gerekliliğini doğurmuştur. Özellikle rekabetin yoğun olduğu piyasa ortamında unvanın, haksız eylemlere karşı korunması önemlidir. Bu nedenle hem ulusal hem de uluslararası hukukta unvanı özel olarak koruyan hükümlere yer verilmiştir. Çalışmamız bu kapsamda hem unvanın oluşturulmasını hem de korunmasını içermektedir.

İlk bölümde, genel olarak unvanın tanımı ve işlevi, hukuk sistemlerindeki yeri, diğer tanıtma işaretleri ile farkları üzerinde durulmuştur. Unvanın tarihi gelişimi ve üzerindeki hakkın hukuki niteliği incelenmiştir. Ayrıca uluslararası sistemde unvanın kazandığı anlam ve korunma şekli açıklanmıştır.

İkinci bölümde gerçek ve tüzel kişi açısından unvanın çekirdek ve ek kısmının oluşturulması, tescil ve ilan ile ilgili TTK'da getirilen düzenleme ve unvana hakim olan ilkeler ele alınmıştır. Yine unvanın devri halinde meydana gelebilecek değişiklikler ifade edilmiştir.

Son olarak üçüncü bölümde tescil edilmiş ve tescil edilmemiş unvanın korunması açıklanmıştır. Bu bölümde TTK'da ticaret unvanının korunmasını

düzenleyen hükümlerde ve haksız rekabet hükümlerinde 6102 sayılı TTK ile getirilen yeni düzenlemelere de değinilmiş ve unvanın korunması kapsamında açılacak davalar ve şartları üzerinde durulmuştur. Ayrıca unvana diğer kanuni düzenlemelerle getirilen koruma incelenmiştir. Sırasıyla Medeni Kanun'da ve 556 sayılı MarKHK'da getirilen koruma açıklanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TİCARET UNVANI KAVRAMI VE DİĞER TANITMA İŞARETLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

1.1. TİCARET UNVANININ TANIMI VE İŞLEVİ

Tacirler, sosyal hayatta mevcudiyetlerinin bir görüntüsü olarak ad ve soyadını kullanmalarının yanı sıra ticari işlerinde, işletmelerini temsil ve ifade edecek şekilde ticaret unvanı da kullanırlar. Unvan münhasıran bir değer taşımadığı halde, bağlı olduğu işletme ve tacir ile maddi ve manevi bir değere sahip olur. Tacir, unvanı ile tanınır ve edindiği müşteri çevresinde de bu adla bilinirlik kazanır. Bu bilinirlik uzun yıllar piyasada yer almasının ardından öyle bir boyuta ulaşır ki, artık tacir yalnızca unvanı ve işletmesi ile tanınır hale gelir, tacirin ticari faaliyetlerinin artması ile paralel olarak kredi imkânlarında da artış gözlenir¹. Bu nedenle tacir yaptığı ticari işlemleri ticaret unvanı altında yapmak zorundadır². Ticaret unvanı kullanılmasında tacirin menfaati olduğu kadar tacirle hukuki işlemler yapan, ticari faaliyette bulunan müşterilerin de menfaatleri vardır. Dürüstlük kuralı çerçevesinde faaliyette bulunan, saygın değer elde etmiş tacirin müşterileri için gerçekten işlem yapmak istedikleri tacirle hukuki işlemde bulunmaları menfaatleri için son derece önemlidir³. Bu açıdan ticaret unvanı, bir boyutuyla taciri diğer tacirlerden ayırt etmeye yararken diğer taraftan ticari işletme için bir tanıtma vasıtasıdır⁴.

Unvan için “firma“ kelimesi de kullanılmaktadır. Ancak firma kelimesi günümüzde unvan olarak kullanımdan daha çok işletmeleri gösteren bir terimdir.

¹ Ekrem Edgü, **Ticaret Hukuku Umumi Hükümler**, C.I, Ankara, 1964, s. 97.

² Şevket Memedali Bilgişin, **Ticaret Hukuku Premsipleri**, Cilt 1, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1950, s. 159.

³ Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku**, 3. Bası, Ankara, 1968, s. 370.

⁴ Hayri Domaniç, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, Temel Yayınları, 4. Bası, İstanbul, 1988, s. 229; Sami Karahan, **Ticaret Hukukunun Temel Kavramları**, Mimoza Yayınları, Konya, 1991, s. 80; Karayalçın, s. 368.

Doktrinde unvanla alakalı tanımlara bakıldığında genel olarak unvan kullanma mecburiyeti ve ticari işletmeyle bağlantılı tanımlamalar yapılmıştır⁵. Kimi yazarlar da ticaret unvanının tanımına yer vermemiştir⁶.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesi taciri "Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişi" şeklinde tanımlamıştır. 18. maddede ise tacirlerin kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmek zorunda oldukları, tacir olmanın hükümleri kapsamında ifade edilmiştir. Görüldüğü gibi ismin gerçek ve tüzel kişi için taşıdığı misyon, ticari işletme hukukunda tacirin tanıtılması ve ayırt edilmesi için unvana yüklenmiştir. Bu nedenle tacir sahip olduğu işletme dolayısıyla gerek iktisadi kimliğinin gerek hukuki kimliğinin yansıması olarak unvan kullanma mecburiyeti altındadır. Çünkü taciri ve işlettiği işletmeyi diğer tacir ve işletmelerden ayırmak zaruridir. Özellikle ekonomik rekabetin yoğun olarak hissedildiği ticari yaşamda tacir müşteri kitlesini genişletmek isteyecektir, bunun başlangıcı da unvan seçip kullanmaktır⁷.

Tacir için öngörülen unvan kullanma zorunluluğunun (m. 18) kapsamı kanunda açıkça belirlenmiştir. 6762 ve 6102 sayılı TTK'ya göre, tacir unvanı ticari işletmenin görülebilecek yerine okunaklı bir şekilde yazmalıdır (ETTK m. 41, YTTK m. 39). Yeni TTK tacir için öngörülen bu zorunluluğu, eski kanundan farklı olarak genişletmiştir. Tacirin, işletmesiyle ilgili düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari

⁵ "Ticaret unvanı tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri yaparken ve bu işlemlerle senet ve diğer evrakı imzalarken kullandığı addır." Reha Poroy, Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 382; "Ticaret unvanı tacirin ticari işletmesini ilgilendiren işlerine imzası ile birlikte kullandığı addır." Turgut Erem, **Ticaret Hukuku Prensipleri**, İstanbul, 1971, s. 152; "Ticaret unvanı, ticari işletme sahibini diğer işletme sahiplerinden ayırmaya yarayan addır." Karahan, s. 80; "Unvanı ticaret, bir tüccarın san'ati ticariyesinin icrasında kullandığı ad ve alamettir." Ernst Hirsch, **Ticaret Hukuku Dersleri**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948, s. 165; "Tüccarların aile ve nesep alakalarını gösteren soy adlarından başka ticari işlerinde, kendi ticaret evlerini temsil ve ifade maksadıyla kullandıkları addır" Bilgişin, s. 159; "Ticaret unvanı, tacirin muamelelerinde kullandığı, işletme ile ilgili senet ve evrakı imzaladığı addır." Edgü, s. 96; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işlerinde kullandığı addır" Ali Bozer, Celal Göle, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2. Bası, s. 119; "Tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerinde kullandığı addır" Hüseyin Ülgen, Ömer Teoman, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, Füsün Nomer, **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 309; "Ticari işletmesine ilişkin işlemlerinde kullandıkları addır." Rıza Ayhan, Mehmet Özdamar, Hayrettin Çağlar, **6102 sayılı TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011, s. 146.

⁶ Domaniç, s. 229; Karayalçın, s. 369; Halil Arslanlı, **Kara Ticaret Hukuku Dersleri**, 3. Bası, İstanbul, 1960, s. 77.

⁷ Orhan Kürkcüer, "Ticaret Unvanının Himayesi", **ABD**, 1960, S. 3, s. 63.

defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde unvanı kullanmasını, internet sitesinde yayımlamasını öngörmüştür.

Unvan medeni hukuktaki ad ve soyaddan farklı olarak ticari ad olup, işletmenin sahibini gösterir. Medeni ad ve soyad gerçek kişi olan bireyi diğer bireylerden ayırt etmeye yarar. Unvan ise medeni hukuktaki ad soyadın yansıması olarak gerçek veya tüzel kişi işletme sahibi tarafından ticari işletmesiyle ilgili ticari işlemlerde kullanılmak zorundadır⁸. Medeni adın tacir tarafından ticaret unvanında kullanılmasıyla, artık ilgili ad işletmenin bir ögesi haline gelir⁹.

Her ne kadar tacirin medeni ad soyadını ticaret unvanı olarak kullanma hakkı olsa da, ticaret unvanı olarak kullanılan ad soyad farklı bir statüye geçmiş olur. Çünkü medeni ad soyadın devri mümkün değilken ticaret unvanının işletmeyle birlikte devri mümkündür. Ayrıca ad soyadın sonradan değiştirilmesi haklı nedenlerle mümkünken, ticaret unvanı ayırt etme fonksiyonu nedeniyle sonradan değişikliğe uğrayabilir ve alacağı birtakım eklerle diğer işletmelerde kullanılan ticaret unvanlarından ayırt edilebilir.

Ad soyad ve ticaret unvanında korunma yolları açısından da farklılıklar mevcuttur. Ticaret unvanı, ticari hayata egemen olan rekabet nedeniyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda unvanı koruyan hükümlerin yanında marka gibi ayırt etme vasıtalarından ayırt edilebilmesi için farklı kanunlarda çok daha geniş korunma mekanizmasına sahiptir¹⁰ (TTK m.39, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun m. 8/III, V). Diğer taraftan ticaret unvanının uluslararası alanda korunmasının sağlanması amacıyla “Sınai Mülkiyetin Korunması İçin Paris Sözleşmesi” Türkiye tarafından kabul edilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda genel bir tanım verilecek olursa, ticaret unvanı hem tacir hem ticari işletme ile bağlantılı olan, tacir açısından ticari faaliyetlerinde kullanma zorunluluğu bulunan ve kullanımı, oluşumu kanunda ayrıntılı şekilde düzenlenmiş, gayri maddi nitelikte bir tanıtma vasıtasıdır.

⁸ Arslanlı, s.77; Karayalçın, s.369.

⁹ Poroy, Yasaman, s. 388.

¹⁰ Poroy, Yasaman, s. 388; Karayalçın, s. 369; Arslanlı, s. 77, 78.

1.2. TİCARET UNVANININ TARİHİ GELİŞİMİ

1.2.1. Genel Olarak Ticaret Unvanının Tarihi Gelişimi

Ticaret unvanının ilk örnekleri Ortaçağda, İtalya’da karşımıza çıkmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin fazla olduğu bu dönemde tacirler mukavelelerini başkalarına yazdırdıktan sonra tasdik amacıyla kendi eliyle mukavelenin altına özel, kendine has işaret olan signumu koyarak onaylıyordu. Bu işlemin ardından mukaveleye signum konulması işlemin teyit ve tasdik edildiği anlamına geliyordu ve bu işleme firmatio deniliyordu. Ortaklıklarda ise ortaklar belirledikleri bir isimle işlemleri onaylama yoluna gidiyorlardı. Bunun neticesinde, tacir işareti olarak signum mercatoris, ortaklık işareti olarak signum societatis kavramları ortaya çıkmıştır. Bu işaretler zamanla ticaretin ve okuryazarlığın artmasıyla yerini isimlere bırakmıştır. İsimler de tacirlerin ticari işlemlerinde kullandığı ticari ad şeklini almıştır. Bu nedenle Ortaçağda kullanılan signumlara hukuki manada ticari ad demek mümkün değildir¹¹.

Ticari ad terimine yer veren ilk ülkelerden birisi Fransa olmuştur. Sosyal ve ekonomik alanda birçok yeniliği içeren Fransız Devrimi ile ticaret ve sanayi serbestisi ilan edilmiş ve devrim neticesinde getirilen yeni kanunlarla bireylerin ad ve soyad kullanımı bir düzene sokulmuştur. Bu bağlamda tacirlere de ticari hayatta ve endüstride kullandıkları adları koruma imkânı verilmiştir. Almanya’da ise 19. yüzyılın sonlarına kadar adın özel hukuk alanında bir yeri olup olmadığı tartışılmaktaydı. Ancak zamanla Fransa’daki gelişmelerden etkilenilerek ticari ad üzerinde de hakların mevcut olduğu ve bu hakların ileri sürülebileceği kabul edilmiştir¹². “Firmatio” terimi ise Cermen hukukunda unvana firma denilmesine neden olmuştur. Firma terimi, Fransa ve Anglo Sakson dillerinde ticarethaneyi ifade etmektedir. Türkiye’de ise asıl olarak ticarethaneyi ifade etmekle beraber kimi zaman ticaret unvanı yerine kullanılmıştır¹³.

¹¹ Bilgişin, s.159.

¹² Bilgişin, s. 160.

¹³ Poroy, Yasaman, s. 389.

1.2.2. Türk Hukukunda Ticaret Unvanının Tarihi Gelişimi

Türk Hukuku'nda tacirlerin ticari hayatta bir isim altında faaliyetlerini sürdürmeleri, yaptıkları ticari işlemlerde bu ismi kullanmaları ilk olarak 1926 tarihli Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. 1926 tarihli kanunumuzdan önceki Ticareti Berriye Kanunu'ndaki düzenlemeler günümüzde ticaret unvanı ile kastedilen anlamı tam karşılamamaktaydı. Çünkü ilgili kanunda şirketlerle ilgili maddelerde geçen unvanın, sadece kollektif ve komandit şirket gibi şahıs şirketlerinde, ortaklardan bir veya birkaçının adından meydana gelebileceği belirtilmişti¹⁴. Anonim şirketlerde ise 20. madde “Anonim tabir olunur tesmiyesiz şirketin ticaret usulü üzere şirket unvanı olmayıp hiçbir hissedarın ismi ile tarif olunamaz” düzenlemesi ile unvana gerek duyulmamıştı¹⁵.

1926 tarihli Türk Ticaret Kanunu'ndaki düzenlemelere gelince, tacirler “ticarete müteallik muamelat ve evrakı, unvanı ticaret tabir olunan muayyen bir isim tahtında icra ve imza” konusunda bir yükümlülük altına sokulmuştur. Eski kanundan farklı olarak bu zorunluluk ticaret şirketleri için de öngörülmüştür. Ancak kooperatif şirketler için “unvanı mevcut olmayıp bir ismi mahsus ile tavsif” edilecekleri ifade edilerek unvan kullanma zorunluluğu kapsamına kooperatif şirketler dahil edilmemiştir (m. 478). Bu durumu eleştiren hukukçular olduğu gibi söz konusu durumu destekleyerek kooperatif şirketlerin “hukuki manada unvanı ticarete malik olmadıkları”nı ifade eden hukukçular da olmuştur¹⁶.

1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu sisteminde ise ticaret unvanı, 41 ve 45. maddeler arasında düzenlenmiştir, ancak unvanın tanımına direkt yer verilmemiştir. 41. madde göz önünde bulundurulduğunda her tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerde kullandığı isim olarak tanımlanabilmesi

¹⁴ **Madde 11.** “Kollektif tabir olunan şirket şu veçhiledir ki iki veya daha ziyade kimseler beynlerinde akdolunup ol şirkete ir ismi mahsus vaz ve dikte, yani şirket unvanı ile ticaret kasdından ibarettir.”
Madde 14 “ (Komandit şirketin tarifi yapıldıktan sonra) bunun dahi müşterek bir tesmiyesi olup birbirine mütekeffil ve mesul şeriklerden birinin veyahut nicelerinin ismi olmak lazımdır.”

¹⁵ Bilgişin, s. 169.

¹⁶ Bilgişin, s. 169.

mümkündür¹⁷. İlgili kanunda unvan hemen hemen son şeklini almıştır. Gerçek kişi tacir, şahıs şirketleri ve sermaye şirketleri, donatma iştiraki için unvanın mahiyeti ve şekli kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Ancak gerçek ve tüzel kişi tacirler için koruma alanları noktasında bir farklılık mevcuttu. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu gerçek kişi tacirler için koruma alanı olarak yalnızca tescil edildiği sicil bölgesini belirlemişken, tüzel kişi tacirlerin unvanı tüm Türkiye’de korunabiliyordu. 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, uygulamada haksızlığa yol açan bu durum ortadan kaldırılarak gerçek kişi, tüzel kişi unvanı ayrımı yapılmadan unvanın tüm Türkiye çapında korunacağı düzenlenmiştir.

1.3. TİCARET UNVANINI DÜZENLEYEN SİSTEMLER

1.3.1. Serbesti Sistemi

İngiliz, Amerikan sistemi olarak ön plana çıkmaktadır. Bu sistemde ticari işletme sahibinin kendisini dilediği şekilde tanıtmaya hakkı olduğundan müşteri kitlesinin ticarethane hakkında unvana bakarak gerçekçi bilgiler edinmesi aranmaz. İster gerçek kişi tacir olsun ister ticaret şirketi, tam serbesti halinde tacirin unvanı belirleme hakkı vardır. Bununla beraber gerçeğe uygun kelimelerin unvana dahil edilmesi mümkündür¹⁸. Unvanın seçiminde ve devrinde serbestlik hakim olduğundan tacir gerçeğe aykırı bilgiler verebilir.

Bu sistemde müşteri memnuniyetinin sağlanması yeterlidir. Şahıs şirketlerinde dahi unvanda ortakların isimleri haricinde başka bir isim kullanılabilecektir. Unvanı belirlemede tam serbesti olmakla beraber, unvanda ortakların adından başka hayali isimleri kullanan şirketler için, unvanı, merkezlerini, şirketin faaliyet gösterdiği konusunu tescil ettirmek ve ticari işlemlerini de bu unvan altında yapma zorunluluğu öngörülmüştür¹⁹.

Sistemi daha kapsamlı kavrayabilmek için öncelikle ticaret unvanı çeşitlerine değinmek gerekir. Anglosakson Hukuk Sistemi’nde geçerli serbesti sisteminde Sole

¹⁷ Ayşenur Berzek, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Beta, 8. Baskı, s. 72.

¹⁸ Edgü, s. 110; Karayalçın, s. 372.

¹⁹ Bilgişin, s. 164; United Kingdom Companies House (Birleşik Krallık Şirket Kayıt Ofisi) Bilgileri, (Erişim) <http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>, 23.10.2013.

Trader, Partnership ve Companyler'in ticaret unvanları karşımıza çıkmaktadır. Anglo Sakson Hukuk Sistemi'nde ticaret hukuku, sole trader (gerçek kişi tacir), partnership (şahıs şirketi), company (sermaye şirketi) üzerine kurulmuştur.

Sole trader ve Partnershipler'in ticaret unvanları açısından serbesti sistemi oldukça belirgindir. Çünkü bu tacirler unvan seçmeden ticari faaliyete devam edebilmektedirler. Unvan kullanma kararı alındığında ise ilgili tacirler ortakların birinin veya tamamının adlarını unvana koyabilecekleri gibi hayali bir isimden de istifade edebilirler²⁰. Tacirin kimliğini doğru ve tam olarak gösteren unvanı tescil ettirme mecburiyeti yoktur, ancak hayali bir ismi seçip kullanan Sole Trader ve Partnershipler için unvanı tescil ettirme mecburiyeti vardır²¹. Her ne kadar unvanın seçiminde serbestlik kabul edilmiş olsa da seçilen unvanla ilgili Companies Act 2006'da belirtilen sınırlamalara dikkat edilmesi gerekir²². Herhangi bir kamu kuruluşu ile bağlantılı olduğu imasını uyandıracak kelimelerin kullanılması ancak ilgili kamu kurumlarından izin alınmasıyla mümkündür, aksi takdirde bu tür kelimelerin kullanımı yasaktır. Amaç kamunun ticaret unvanı konusunda yanlış anlamasının ya da yanıltılmasının önüne geçmektir²³.

Companyler'in ticaret unvanı için söylenmesi gereken ilk husus ticaret unvanı seçip kullanmak zorunda olduklarıdır. Kural olarak Companyler'in unvan seçme

²⁰ Denis Keenan, Sarah Riches, **Business Law**, England, 2007, s. 123; Oğuz İmregün, **Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1968, s. 10 (Amerikan Ortaklıklar); David Kelly, Any Holmes, Ruth Hayward, **Business Law**, London, 2002, 4. Baskı, s. 313.

²¹ İmregün, s. 10; Keenan, Riches, s. 144.

²² İngiliz ortaklıklar hukuku ve ticaret unvanı ile ilgili olarak karşımıza Companies Act 2006, Limited Partnerships Act 1907, Limited Liability Partnerships Act 2000, Business Names Act 1985 çıkmaktadır. Söz konusu kanunların hepsi yürürlüktedir. Companies Act 2006, ortaklıklar hukukunu kapsamlı bir şekilde ele alan üst kanun niteliğindedir. 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş ve diğer kanunların bazı hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır.

²³ Companies Act 2006'nın getirdiği bazı yükümlülükler Sole Trader ve Partnershipler için de geçerli olmaktadır. Kamunun yanıltılmasına neden olacak şekilde işletmenin herhangi bir kamu kuruluşu ile bağlantılı olduğu düşüncesini uyandıracak kelimelerin kullanılması ile ilgili kısıtlamalar, kullanımı yanıltıcı olan veya halkı yanıltabilen kelimelerin kullanımını engelleyen hükümler, unvanın işletmeye ait belgelerde gösterilmesi, işletme merkezinde, binalarda levhalarda gösterilmesi ile ilgili hükümler Sole Trader ve Partnershipler'in unvanında da geçerli olacaktır. Companies Act 2006 (C.A 2006), m. 54. United Kingdom Companies House (Birleşik Krallık Şirket Kayıt Ofisi) Chapter (Ch.) 9, (Erişim), <http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>, 20.11.2013.

konusunda serbestîleri vardır ancak unvan seçimi ile ilgili olarak önemli sınırlamalar getirilmiştir²⁴.

Companyler'in hukukumuzda sermaye şirketlerine tekabül ettiği kabul edilmektedir²⁵. İngiliz hukukunda Companyler *public (halka açık)* ve *private (özel)* olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu şirketlerin ticaret unvanları için Companies Act 2006'da önemli hükümler yer almaktadır. Öncelikle bu şirketler unvanlarında "limited" veya "Ltd", "public limited company" veya "Plc" kullanmak zorundadırlar. "limited" veya "Ltd" kullanma zorunluluğu hisse senetleri halka arz edilmeyen şirketler (private limited company) için, "public limited company" veya "Plc" ise halka açık şirketler (public limited company) için geçerlidir²⁶. Bu zorunluluğun istisnası da mevcuttur²⁷. Ayrıca henüz sicile tescil aşamasında kullanılması yasak olan kelimeler vardır. Secretary of State²⁸'e göre suç teşkil edecek veya müteceviz olduğuna dair bir intiba uyandıracak kelimeler yasaklanmış kelimelerdir²⁹.

1.3.2. Gerçekçi Sistem

Fransa ve İsviçre bu sistemi benimseyen ülkelerdir. Tacir, unvanı gerçeğe aykırı bilgiler verecek şekilde oluşturamaz. Bu sistemde unvan tacire oldukça fazla bağımlı kılınmaktadır. Bu nedenle ticarethanenin devredilmesi halinde sahibi değiştiği için unvanın devri mümkün olmayacaktır, aynı şekilde miras yoluyla intikali de mümkün değildir. Ancak bu sistemde devir ve intikalle ilgili farklı görüşler mevcuttur. İlk olarak unvanın devir ve intikalinin mümkün olmayacağını belirten yazarlar mevcuttur³⁰. Bununla beraber unvanın eski sahibinin veya

²⁴ Ewan Macintyre, **Business Law**, England, 2010, s. 583.

²⁵ İmregün, **Amerikan Ortaklıklar**, s. 34.

²⁶ C. A 2006, S. 58, 59.

²⁷ Sanatsal, bilimsel faaliyetlerle, eğitimle alakalı, dini konuları ve hayri faaliyetleri destekleyen şirketlerde, ortaklara kar paylarının dağıtılmayacağı ve şirket gelirlerinin şirketin amacının gerçekleşmesi için kullanılacağı esas sözleşmede belirtilmek koşuluyla ayrıca her bir ortağın şirketle bağlantısı devam ettiği sürece veya ortağın şirketten ayrıldığı tarihten itibaren 1 yıl içinde meydana gelecek tasfiyede şirket malvarlığına iştirak edeceği şirket esas sözleşmesinde belirtilmek koşuluyla, şirket "limited" kelimesini ticaret unvanında kullanmaktan muaf tutulacaktır. C.A 2006, m. 60, Ch. 6 (Erişim) <http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>, 20. 11. 2013.

²⁸ İşletme, Girişim ve Düzenleyici Reformdan Sorumlu Bakanlık (Secretary of State for Business, Enterprise and Regulatory Reform). 2009 yılı itibarıyla bakanlığın ismi Secretary of State for Business, Innovation and Skills & President of Trade olarak değiştirilmiştir.

²⁹ C.A 2006, m. 53.

³⁰ Arslanlı, s. 87; Edgü, s. 187.

mirasçılarının rızası olsa dahi, halefiyeti gösteren bir ibarenin kullanılması mecburiyeti olduğunu belirten yazarlar mevcuttur³¹. Diğer bir görüşe göre, hayali isim altında ticaret yapılabileceği belirtilmektedir³². Fransız sistemi açısından ortaya çıkan bu farklılıklar terminolojik birliğin olmayışından kaynaklanmaktadır³³.

Şahıs şirketlerinin ticaret unvanında gerçeğe uygunluğa sıkıca bağlı kalınmıştır, ortakların ad ve soyadlarının bulunmasının yanı sıra unvana eklenecek diğer kelimelerin de gerçeğe uygun olmasına özellikle önem verilmiştir. Unvanda kullanılacak eklerin dahi ticari işletmeyi olduğundan farklı göstermesini engellemek amacıyla gerçeğe uygunluk şart koşulmuştur. İsviçre Kanunu'nda da aynı sistem benimsenmiştir³⁴ (İBK m. 953). İsviçre Borçlar Kanunu'na göre, tacir ticaret unvanını, öz adıyla birlikte veya öz adı olmaksızın soyadından oluşturmaya mecburdur (İBK m. 945/1). Gerçeklik ilkesinin en çok hissedildiği maddelerden biri de adı unvanda bulunan kişinin şirketten ayrılması halinde muvafakati olsa dahi adının şirket unvanında kalamamasıdır (İBK m. 948).

1.3.3. Karma Sistem

Fransız ve Anglosakson hukuk sistemlerinin karışımı olduğu için karma sistem tanımı yapılmıştır. Alman ve Türk hukukunun kabul ettiği sistemdir. Sistemi benimseyen hukuk düzenleri açısından ticaret unvanının kullanılmaya başlandığında gerçeklik prensibine sıkıca bağlı kalınmıştır. Unvanın tacirin kimliğini açıkça ifade etmesi gerektiği, yürütülen faaliyetle ilgili yanıltıcı bilgilerin verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır³⁵. Unvanın gerçeği yansıtması aranmakla beraber, gerçeğe uygun olması gerekmeyen ekler de unvana eklenebilir.

Gerçek kişi tacirin ticaret unvanında tacirin ad ve soyadının bulunması şarttır. Kollektif ve komandit şirketler açısından sınırsız sorumlu ortaklardan en az birinin ad ve soyadının ticaret unvanında bulunması gerekecektir. Bu zorunlulukların yanında belli başlı hallerde gerçeklik prensibinden uzaklaşılmasına

³¹ Poroy, Yasaman, s. 152.

³² Bilgişin, s. 166.

³³ Cumhuriyet Boyacıoğlu, **Ticaret Unvanı**, Nobel Yayınevi, Ankara, 2006, s. 37.

³⁴ Karahan, s. 81; Arslanlı, s. 87; Aytekin Ataay, **Medeni Hukukun Genel Teorisi**, İstanbul Yayınevi, İstanbul, 1980, s. 206.

³⁵ Arslanlı, s. 88.

izin verilmiştir. Özellikle ticarethanenin devrinde veya ortağın evlenmesi gibi isimde değişiklik gerektiren hallerde işletmenin sürekliliğini sağlamak maksadıyla gerçeklik ilkesinden uzaklaşılmasına izin verilmiştir. Unvanın sahibi veya mirasçılar izin verdiği takdirde unvanın olduğu gibi hiçbir halefiyet ibaresine gerek duyulmadan kullanılması mümkün olacaktır (TTK m.47).

Bu sistemde unvanla işletmenin bütünlüğü, unvanla işletme sahibinin bütünlüğünden üstün tutulmaktadır, özellikle üçüncü kişilerin ve tacirin menfaati açısından ortak bir paydada buluşmaya çalışılmaktadır³⁶. Kimi yazarlara göre değişikliğe gidilmemesinin sebebi unvanın sürekliliğini, işletmenin devamını sağlamaktır³⁷. Doktrinde diğer bir görüşe göre ise asıl amaç, ticaret unvanının sahip olduğu ekonomik değerın muhafazasıdır ve unvanın sürekliliği bu amacın gerçekleşmesinde yalnızca bir araçtır³⁸.

1.4. TİCARET UNVANININ VE UNVAN ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Ticaret unvanı tacirin ticari kişiliğinin bir ifadesidir ve tacirin şahsiyeti ile alakalı olduğu için doğrudan işletme ile ilgili haklardan değildir. Unvanın sahip olduğu çift fonksiyon (tacir ile olan bağlantı, ticari işletme ile olan bağlantı) nedeniyle unvanın hukuki niteliği ve unvan üzerindeki hakkın hukuki niteliği ile ilgili olarak farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

Tacirin kişi olması ve unvanın tacire ait bir isim olması nedeniyle ticaret unvanının kişilik haklarına dahil olduğu ileri sürüldüğü gibi³⁹ kanunda unvanın işletme ile devredilebileceği durumunun unvan salt kişilik hakkı olarak düşünüldüğünde kişilik haklarının devredilemeyeceği ilkesi ile bağdaşmadığı da ileri sürülmüştür⁴⁰. Çünkü kişilik hakları kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır ve devri mümkün değildir. Bu bağlamda ticaret unvanı üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı

³⁶ Poroy, Yasaman, s. 389; Bilgişin, s. 166.

³⁷ Bilgişin, s. 166; Kemal Mimaroglu, **İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, C. I, 3. Baskı, Ankara, 1978, s. 319; Hirsch ise bu durumu müktesep hakların himayesi maksadıyla gerçeklik ilkesinden uzaklaşılması olarak yorumlamıştır. Hirsch, s. 147.

³⁸ Boyacıoğlu, s. 39.

³⁹ Arseven, s. 23.

⁴⁰ Hirsch, s. 145.

olmadığı ileri sürülebilirse de, ad soyad üzerindeki kişilik haklarında olduğu gibi bu durum kesin delillerle dile getirilemeyecektir. Çünkü ticaret unvanı para ile ölçülebilecek değere sahiptir ve belirli hallerde unvanın alınıp satılması, temlik edilmesi mümkündür. Yine ad soyad kişilik hakkı olduğu için para ile ölçülebilen bir değere sahip değildir, devri mümkün değildir ve üzerinde mülkiyet hakkı olduğu ileri sürülemez. Oysa tacir için unvan, ticari hayatında kullandığı ad ve soyadı olmakla birlikte aynı zamanda ekonomik bir değer de ifade etmektedir.

Tacirin müşteri çevresi edinmesinde, tanınmasında unvan en önemli rolü oynamaktadır, çünkü unvan tacirin piyasaya açılan kapısı niteliğindedir. Bu bağlamda ilk olarak ticaret unvanının hukuki niteliği, sonrasında ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliği ile ilgili açıklamalara yer vermek gerekmektedir.

Haklar, düzenlendikleri alana göre kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan haklar olarak ikiye ayrılır. Özel haklar ise kendi arasında hakların ileri sürülebileceği kişilere göre mutlak ve nispi haklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Ticaret unvanının hukuki niteliği kapsamında ilk olarak ifade edilmesi gereken husus, kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan haklar kategorisinde özel hukuktan doğan haklar arasında yer aldığıdır. Özellikle ticaret unvanı üzerinde tacirin tekel hakkına sahip olduğu ve bu korumanın kanunda mutlak manada korunduğu düşünüldüğünde ticaret unvanının mutlak haklardan olduğu sonucuna varılmaktadır⁴¹. Çünkü alacak hakkı gibi nisbi haklarda hak sahibi yalnızca belirli kişilere karşı hakkını ileri sürebilmektedir. Oysa mutlak haklar, mülkiyet hakkı gibi herkes tarafından ihlal edilebilecek ve herkese karşı ileri sürülebilen haklardır ve bu yönüyle mallar ve gayrimaddi mallar üzerinde kurulabilmektedirler⁴².

⁴¹ Nuşin Ayiter, **İhtira Hukuku**, Sevinç Matbaa, Ankara, 1968, s. 2; Bilgişin, s. 183. Azınlıkta kalan diğer bir görüşe göre, unvan üzerindeki hakkı ihlal edebilecek kişilerin yalnızca belirli gruplar olacağından hareketle nisbi hak olduğu ileri sürülmüştür. Temsilcilerinin Duanat ve Poillet olduğu bu görüş, herkesin tacire karşı ticaret unvanının aynısını ya da iltibasa neden olacak şekilde benzerini kullanarak tecavüz teşkil edecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğü olduğu nedeniyle eleştirilmiştir. (bkz. Haydar Arseven, **Nazari ve Tatbiki Alameti Farika Hukuku**, İstanbul, 1951, s. 15)

⁴² Ataay, s. 366; Rona Serozan, “Nisbi Hakların Güçlendirilmesi”, s. 460, (Erişim) <http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/hukukmecmua/article/viewFile/4966/4506>, 24.11.2013.

Ticaret unvanının özel haklar kategorisinde fikri haklar arasında yer aldığı kabul edilmektedir. Fikri mülkiyet hukukunun kapsamına fikir ve sanat eserleri, buluşlar ve faydalı modeller, endüstriyel tasarımlar, entegre devre tasarımları, yeni bitki çeşitleri girmektedir. Ancak günümüzde fikri mülkiyet kavramı geniş yorumlanarak marka, patent, coğrafi işaret, alan adı, işletme adı gibi ayırt edici işaretleri de kapsayacak şekilde kullanılmaktadır⁴³. Doktrinde söz konusu ayırt edici işaretlerin fikri ürün olmadığı halde fikri mülkiyet hukuku kapsamında değerlendirildiği yönünde eleştiriler getirilmiştir⁴⁴.

Öncelikle fikri mülkiyet hukuku kapsamında fikri haklar, eser sahibinin hakları ve komşu haklar, sınai haklar olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Eser sahibinin hakları; bilim ve edebiyat eserleri, müzik eserleri, güzel sanat eserleri, sinema eserleri, işlemlerden oluşmakta, sınai haklar ise buluşlar, endüstriyel tasarımlar, entegre devre tasarımları, yeni bitki çeşitleri, markalar, coğrafi işaretler, ticaret unvanları, işletme adlarından oluşmaktadır⁴⁵. Bu şekilde tasnif edilen fikri mülkiyet hakları sahibine mutlak ve tekelci haklar bahsetmektedir ve sınai haklar arasında yer alan ticaret unvanı da sahibine mutlak ve tekelci haklar

⁴³ İngilizce karşılığı "intellectual property" olan ve Türkçede "fikri haklar" şeklinde ifade edilen "yaratıcı düşünce ürünleri üzerindeki haklar" konusu, Türkiye gündemine 1850'li yıllarda kabul edilen "Hakkı Telif Nizamnamesi" adlı düzenleme ile girmiştir. Bu düzenleme, 1910 yılında "Hakkı Telif Kanunu" ve 1952 yılında "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" adını almıştır. 1983 ve 1995 yıllarında iki kez değişikliğe uğrayan bu kanun üzerinde bugünlerde yenileştirme çalışmaları yapılmaktadır. 1871 Alameyi Farika Nizamnamesi (Markalar Kanunu) ve 1879 İhtira Beratı Kanunu (Patent Kanunu) bu alandaki ilklerdendir. **Devlet Planlama Teşkilatı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Fikri Haklar İhtisas Komisyonu Raporu**, (Erişim) <http://ekutup.dpt.gov.tr/hukuk/oik521.pdf>, 20.02.2014 (DPT Planı), s. 6.

⁴⁴ Mustafa Ateş, "Fikri Mülkiyet Koruması ve Rekabet Hukuku", **Rekabet Kurumu ve Erciyes Üniversitesi İşbirliği İle Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu – VII**, s. 12, ", (Erişim),<http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT/Documents/Etkinlik+Kitab%C4%B1/e.tkinlikki tap28.pd>, 10.03.2014.

⁴⁵ DPT Planı, s.1. Doktrinde başka bir ayrımda ise fikri mülkiyet hakları fikir ve sanat eserleri ve bağlantılı haklar, sınai haklar olarak ayrılmaktadır, Cahit Suluk, "Fikri Mülkiyet Haklarına Genel Bakış", s. 45, **Hukuk Dünyası Dergisi**, C. 16, S. 1/2006; Seyhan Taş, "Fikri ve Sına Mülkiyet Alanındaki Sorunlar, Gelişmeler ve Türkiye AB İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme", **Selçuk Üniversitesi Karaman Dergisi**, S. 10, Yıl 9, 2006, s. 81.

bahşetmektedir⁴⁶. Ancak doktrinde ticaret unvanına sınai haklar arasında yer vermeyen görüşler de vardır⁴⁷.

Konusu açısından bir tasnif yapmamız gerekirse, ilk olarak ticaret unvanının malvarlığı hakkı mı yoksa şahısvarlığı hakkı mı olduğu ele alınmalıdır⁴⁸. Çünkü ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliği unvanın devri ve intikali ile doğrudan bağlantılıdır. Ayrıca unvan üzerindeki hak, bağımsız bir hak olarak değerlendirilemeyecektir. Zira ticaret unvanı seçme ve kullanma ticari işletmeyle, tacirle bağlantılıdır ve tacir unvan kullanmama veya dilediği şekilde unvan oluşturma serbestisine sahip değildir⁴⁹.

Doktrinde ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliği irdelendiğinde şahsi hak görüşü, mülkiyet hakkı görüşü ve karma görüş şeklinde üçlü bir tasnif yapıldığı görülmektedir. Ancak bu ayrımı kabul etmeyen şahısvarlığı ve malvarlığı hakkı şeklinde yapılan ayrımlar da mevcuttur⁵⁰. Sonuç olarak ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki mahiyeti konusunda görüş birliği yoktur. Ancak doktrinde yazarlar mülkiyet hakkı görüşü, şahsi hak görüşü ve karma görüş etrafında toplanmaktadır⁵¹.

1.4.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü

Mülkiyet kelime olarak aidiyeti, malik olmayı ifade etmektedir, genel anlamda ise bir şeyin malik olmayı, eşya üzerindeki egemenliği ifade etmektedir. Eşya üzerinde doğrudan hakimiyet sağlayan yetki ise mülkiyet hakkıdır.

⁴⁶ Ahmet Kılıçoğlu, **Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar**, Turhan Yayınevi, Ankara, 2007, s. 267.

⁴⁷ Suluk, s. 45. Ateş, patent ve faydalı model gibi sınai haklar için ortak koruma şartı olan *yenilik* unsurunun ticaret unvanında bulunmadığı gerekçesiyle ticaret unvanının sınai haklar kapsamında değerlendirilemeyeceği görüşündedir. Ateş, s. 12.

⁴⁸ Doktrinde çoğunlukla mülkiyet hakkı, şahsiyet hakkı kavramları kullanılmaktadır. Karayalçın, s. 372; Necdet Özdemir, Naci Kınacıoğlu, **Türk Ticaret Hukuku**, Emel Matbaacılık, Ankara, 1984, s. 117. Şahsiyet hakkı görüşü, “kişiye bağlı hak teorisi” olarak da nitelendirilmektedir, Mimaroglu, s. 321.

⁴⁹ Boyacıoğlu, s. 15.

⁵⁰ Bu ayrımda unvan gerek gayrimaddi malvarlığı gerek mameleki muhtevası kuvvetli şahsa bağlı hak olarak kabul edildiğinde, her iki görüşte de unvanın devredilebileceği, para ile ölçülebilen bir değere sahip olduğu ve miras yoluyla intikal edebileceği sonucuna varıldığından aslında unvanın malvarlığı hakkı olduğunun kabul edilmesi gerektiği ve üçüncü bir ayrımın gereksiz olduğu belirtilmektedir. Boyacıoğlu, s. 15.

⁵¹ Karayalçın, s. 372.

Ticaret unvanının mülkiyet hakkı olduğu görüşü, unvanın mameleki değerini ön plana çıkarmaktadır. Unvanın işletmeyle devredilebilmesi ve parasal bir değere sahip olması bu görüşü benimseyenlerce geçerli nedenler olarak kabul edilmektedir. Özellikle piyasada unvanın kullanılmasının maddi karşılığı olarak müşteri sayısının artmasının, tanınmışlık seviyesinin yükselmesinin, unvanın mameleki yönüyle doğrudan ilgili olduğu ileri sürülmektedir⁵².

Unvanın ekonomik boyutunu ele alan bu görüşte, ticaret unvanına tacirin mameleki gözüyle bakılmaktadır. Unvan her ne kadar tacirin adından oluşsa da paraya çevrilebilmesi, işletmenin ekonomik değere haiz unsurlarından olması, devredilebilmesi unvan üzerinde mülkiyet hakkı olduğunun en önemli kanıtı olarak gösterilmektedir⁵³. Bu görüşü savunanlara göre zamanla unvanın değer kazanması, işletmenin bu ad altında faaliyetlerini devam ettirmesi ve iflas halinde unvanın iflas masasına dahil edilmesi, onun ancak bir malvarlığı unsuru olarak kabul edilmesiyle mümkün olacaktır. Unvanın malvarlığı unsuru olarak kabul edilmesi de unvan üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı olduğu sonucunu doğurur⁵⁴. Mülkiyet hakkının devredilmesinin, mirasçılara intikalinin mümkün olması ve unvan üzerinde de bu işlemlerin geçerli olması mülkiyet hakkı ile bağdaştırılmıştır.

Unvanı yalnızca ticari hayattaki karşılığı ile ele alan bu görüş günümüzde terk edilmiştir. Çünkü tacirin ticaret unvanında kendi ismini kullanması halinde olduğu gibi şahsiyet haklarının devreye girdiği noktada bu görüş yetersiz kaldığından varlığını devam ettirememiştir⁵⁵.

1.4.2. Şahsi Hak Görüşü

Bu görüşü benimseyenlerce unvan üzerinde tacirin sahip olduğu hak, medeni hukukta kişinin isim üzerinde sahip olduğu hak gibidir. Şahsiyet hakları kişiye sıkı sıkıya bağlı mutlak haklardır, gerçek veya tüzel kişinin doğumu veya ortaya çıkışı ile meydana gelirler ve sona ermeleri de hak sujesinin ortadan kalkmasına bağlıdır.

⁵² Bilgişin, s. 182. Ayrıca üçlü tasnifi kabul eden ancak şahsi hak görüşünü “kişiye bağlı hak” olarak belirten yazarlar da mevcuttur, Mimaroglu, s. 321.

⁵³ Salter Uçar, **Hukukumuzda Ticaret Sicili, Tacir ve Esnaf Kavramı**, Alfa Yayıncılık, B. 1, İstanbul 1993, s. 135.

⁵⁴ Hirsch, s. 145.

⁵⁵ Karayalçın, s. 372.

Miras yoluyla intikal etmeyen şahsiyet haklarının devri de mümkün değildir. Şahsiyet hakları doğrudan kişilikle alakalı olduğundan para ile ölçülebilmeleri, değerlendirilmeleri mümkün değildir. Unvanı şahsiyet hakları bağlamında ele alan bu görüşte, unvan üzerinde şahsiyet hakkından doğan emeğin ortaya çıktığı kabul edilmektedir⁵⁶. Ancak salt şahsiyet haklarının özellikleri ele alındığında dahi unvan üzerindeki hakkın farklı hukuki niteliklere haiz olduğu görülecektir. Özellikle unvanın devir kabiliyetine haiz olması yanında, şahsiyet haklarının gerçek veya tüzel kişinin ölümü, sona ermesiyle ortadan kalktığı halde unvan üzerindeki hakkın mirasçılar tarafından kullanılabilmesi kanıt olarak gösterilebilecektir. Ayrıca şahsiyet haklarında yalnızca hak sahibi söz sahibi iken, ticaret unvanının değer kazanmasında sermaye şirketlerinde olduğu gibi birden fazla kişinin etkili olması mümkün olabilmektedir⁵⁷.

Ticaret unvanı üzerindeki hakkı şahsiyet hakkı olarak kabul edenlerden kimileri isim hakkıyla bağdaştırmaktadır⁵⁸. İsmi şahıs üzerindeki belirginliği artırdığından yola çıkarak unvanın da tacirin tanınmasına yardımcı olduğu belirtilmekte ve unvanın ismin korunduğu gibi korunması gerektiği dile getirilmektedir⁵⁹. Ancak şahsiyet hakkı ile ilgili eleştiriler burada da geçerli olduğundan unvana, tacirin ekonomik değer kazandırması ve unvanın parasal değerle ölçülebilmesi yalnızca kişilik hakları penceresinden bakılarak açıklanabilecek bir durum değildir.

1.4.3. Karma Görüş

Karma görüş kendi içinde farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Doktrinde kimi yazarlara göre unvan üzerindeki hak gayrimaddi malvarlığı hakkıdır; diğerlerine göre mameleki niteliği kuvvetli şahsa bağlı haktır⁶⁰. Gayrimaddi malvarlığı görüşü unvanı ekseriyetle ticari işletmenin malvarlığı boyutuyla ele almaktayken, mameleki niteliği kuvvetli şahsa bağlı hak görüşü tacirin şahsiyeti ile unvanı bütünleştirmektedir.

⁵⁶ Arseven, s. 23.

⁵⁷ Arseven, s. 27.

⁵⁸ Arseven, s. 28.

⁵⁹ Ataay, s. 200.

⁶⁰ Unvan üzerindeki hakkın mameleki muhtevası kuvvetli şahsiyet hakkı olduğu görüşü Julius von Gierke tarafından ortaya atılmıştır (bkz. Boyacıoğlu, s. 19).

Ancak uygulamada her iki ayırım açısından da devredilebilirlik, mirasla intikal, para ile ölçülebilme gibi aynı sonuçlara varıldığı ileri sürülmektedir⁶¹. Kanaatimizce de karma görüşte ikili bir ayırma yer vermek gereksizdir. Çünkü her iki ayırım açısından unvanın hem şahsi hak hem de malvarlığı hakkı yönü ele alınmaktadır. Bu açıdan konu unvanın gayrimaddi malvarlığı yönüyle ele alınacaktır.

Gayrimaddi malvarlığı görüşünün açıklanabilmesi için öncelikle, gayrimaddi mallar üzerinde kurulacak mülkiyete değinmek gerekir. Gayrimaddi malların eşya ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Çünkü mülkiyetin konusu olan şeyin üzerinde bulunan hukuki değerler, maddi bir niteliğe haiz değildir. Doktrinde gayrimaddi mallar üzerindeki mülkiyet kavramı fikri mülkiyet olarak tanımlanmıştır⁶². Zamanla fikri haklar için kabul edilen gayrimaddi malvarlığı hakkı genişletilerek kişileri veya hizmetleri birbirinden ayırmak için kullanılan isim ve tanıtma işaretleri için de kabul edilmiştir⁶³. Bu hak, ekonomik değere haiz, devri mümkün olan, maddi varlığa sahip olmayan bir haktır. Ayrıca gayrimaddi mallar üzerinde şahsiyet hakkı mevcuttur. Ancak bu hak, gayrimaddi mal üzerindeki mamelek hakkından bağımsız bir haktır. Bu nedenle ticaret unvanı da gayrimaddi maldır ve unvan üzerindeki hak gayrimaddi malvarlığı hakkı olarak kabul edilmelidir⁶⁴.

Unvanı gayrimaddi mal ve üzerindeki hakkı gayrimaddi malvarlığı hakkı olarak kabul eden görüşe getirilen eleştirilerden ilki, unvanın fikri haklarla aynı kefedede değerlendirilmesi ve insan zekasının ürünü olan fikri hakların üzerinde varlığı kabul edilen gayrimaddi malvarlığı hakkının, zeka ürünü sayılmayan ticaret unvanı için de kabul edilmiş olmasıdır⁶⁵.

⁶¹ Karayalçın, s. 372; Boyacıoğlu, s. 20.

⁶² Kılıçoğlu, s. 2.

⁶³ Arseven, s. 35; Boyacıoğlu, s. 20; Ateş, s. 6; Ataay, s. 199.

⁶⁴ Arseven, s. 31, 32, "Ticaret unvanı, işletme adı ile hizmet markası, tacirin maddi olmayan mal varlıklarıdır. Seçilmeleri, tescilleri, korunmaları, kullanılmaları ve kullanım amaçları farklıdır. Birbirleri ile karışıklığa neden olacak şekilde kullanılmaları halinde sahibinin bu durumu önleme hakkı bulunmaktadır" 11 YHD, E: 2007/14272, K: 2009/3399, Tarih: 23. 03. 2009 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

⁶⁵ Boyacıoğlu, s. 22.

Fikri haklar insan fikrinin ürünü olmaları dolayısıyla şahsiyet hakkıyla bağdaştırılmaktadır⁶⁶. Elbette ticaret unvanı da ayırt edici, yaratıcı bir düşüncenin ürünü olabilir ancak bu hal unvan için kabul edilecek genel bir nitelik değildir. Doktrinde her fikri mülkiyet ürününün gayrimaddi niteliğe haiz olduğu ancak her gayrimaddi varlığın fikri mülkiyet ürünü olarak kabul edilemeyeceği ve özellikle ticaret unvanı, işletme adı gibi tanıtma vasıtaları ile fikri mülkiyet haklarının ortak yönlerinin yalnızca gayrimaddi malvarlıkları oldukları ve yalnızca soyut olmaları, eşya olmamaları, bütünleştikleri eşyadan bağımsız olmaları, ayrı hukuk kurallarına tabi olmaları bakımından benzerlik içinde buldukları belirtilmiştir⁶⁷.

Fikri mülkiyet hakkı sahibine sınırlı, geçici süreli bir koruma sağlamaktadır, sürenin dolmasıyla fikri ürün üzerindeki haklar sona ermektedir ve herkes o fikri üründen istediği gibi faydalanabilmektedir. Süreli korumanın kapsamı mali haklardır ve manevi haklar için süresiz bir koruma mevcuttur⁶⁸. Oysa ticaret unvanı ve işletme adı gibi ayırt edici işaretlerde korumanın herhangi bir süresi yoktur, bu yönüyle de fikri haklardan ayrışma söz konusudur.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda unvanın parasal değere sahip olması ve devredilebilmesi kişilik haklar ile bağdaştırılamayacağından unvan üzerindeki hak gayrimaddi malvarlığı olarak kabul edilmelidir.

⁶⁶ Ateş, s. 7; Alkan Soyak, “Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları, Tanımı, Tarihsel Gelişimi ve GOÜ’ler Açısından Önem”, **Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, Y. 1, S. 1, 2005, s. 11.

⁶⁷ “Ayırt edici ad ve işaretler daha çok, ticari hayatın sujeleri ve konularını, bunların aynı nitelikte olanlarından veya benzerlerinden ayırt etmeye, tanıtmaya ve teşhise yarayan işlemlere sahiptir.” Ateş, s. 12; karşı Arseven, s. 32.

⁶⁸ Fikir ve sanat eserlerinde, fikir ve sanat eserinin yayımlanması veya alenileşmesinden başlayıp eser sahibinin hayatı boyunca ve ölümünden sonra da 70 yıldır (FSEK m. 26,27). Bağlantılı haklar ise, hakkın konusunu oluşturan ürünün kamuya sunulması tarihinden itibaren 70 süre ile korunur. Patentlerde, başvuru tarihinden itibaren incelemeli patentler için 20 yıl, incelemesiz patentler için 7 yıldır (PKHK 72). Faydalı modellerde, başvuru tarihinden itibaren 10 yıldır (PKHK 164). Endüstriyel tasarımlarda, başvuru tarihinden itibaren 5 yıldır. Endüstriyel tasarımlar 5’er yıllık sürelerle en çok 25 yıla kadar korunur (ETKHK 12). Yeni bitki çeşitlerinde, ıslahçı hakkının tescilinden itibaren başlamak üzere, ağaçlar, asmalar ve patates için 30 yıl, diğer bitki çeşitleri için 25 yıldır (BCK 10). Entegre devre tasarımlarında, tasarımın piyasaya sürülmesinden veya piyasaya sürülmedi ise tescil başvurusundan itibaren 10 yıldır. Markalarda, markanın tescili için başvuru tarihinden itibaren (tescilli markada) 10 yıldır. Markalar yasada öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla 10’ar yıllık sürelerle istenildiği kadar korunabilmektedir (MRKHK 41). Marka açısından süresi içinde yenileme yapılması halinde marka koruması süresiz olarak uzatılabilmektedir, sürenin bitmesiyle tescil yenilenmemiş ise marka hükümsüz sayılır, koruma sonlanmış olur ve markanın Türk Patent Enstitüsü (TPE) tarafında resen terkinin gerekir (bkz. Mehmet Emin Bilge, “Marka Hakkının Yenilenmesi”, **Hüseyin Ülgen’e Armağan**, İstanbul, 2007, s. 1023).

1.5. TİCARET UNVANINA DAİR ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER

1400'lü yıllarda matbaanın keşfedilmesinin ardından basım ve yayındaki kolaylıklar bilim ve sanatın çok hızlı gelişmesine neden olmuştur. Bu yaygınlaşma fikir ürünlerinin yalnızca ulusal değil uluslararası alanda da korunması gerekliliğini doğurmuştur. Ülkeler ilk olarak ikili anlaşmalar yoluyla bu sorunu çözmeye çalışmışlardır. 1800'lü yıllarda Fransa, İngiltere, Almanya, Belçika, İspanya, Sardinya (İtalya) arasında pek çok ikili anlaşmalar akdedilmiştir. İkili anlaşmaların yeterli olmadığına farkına varılmasıyla daha fazla ülkenin katılımının sağlanması yoluna başvurulmuştur⁶⁹. Aynı zamanda 19. yüzyıl teknolojik buluşların arttığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak gelişmelerin iktisadi ve toplumsal hayata etkileri ulusal sınırları zorlamaya başlamıştır. Özellikle sanayileşmesini tamamlama durumunda olan ülkeler, bu durumun kendilerine sağladığı üstünlükleri korumak için işbirliği zorunluluğu duymaya başlamışlardır. Bu nedenle uluslararası anlaşmalar devri olarak da nitelenen bu dönemde, fikri ve sınai mülkiyet hakları alanındaki uluslararası sözleşme ve anlaşmaların temelinde bu gereklilik yer almaktadır.

Özellikle 1873 Viyana ve 1878 Paris Kongreleri'nden sonra 1883 yılında imzalanan "Paris Sözleşmesi" (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) sınai mülkiyet hakları konusunda ortaya çıkan ilk uluslararası sözleşmedir ve zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramış olmakla birlikte, ulusal patent kanunlarının anayasası olarak kabul edilmektedir. 20 Mart 1883'de Belçika, Brezilya, İspanya, Hollanda, Tunus, İngiltere, Fransa, İsviçre, İtalya ve Portekiz tarafından imzalanan bu sözleşme, 1900 yılında Brüksel'de, 1911 yılında Washington'da, 1925'de La haye'de, 1934'de Londra'da, 1958'de Lizbon'da, 1967'de Stockholm'de ve 1979'da Paris'te revizyona tabi tutulmuştur. Sözleşmeye 2004 itibarıyla 166 ülke üye olup, tüm ülkelere açıktır. Paris Sözleşmesini takiben

⁶⁹ Mustafa Ateş, "Fikri Haklara ve Bağlantılı Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Türkiye", **Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**, C. 6, Y. 6, S. 2006/1, s. 15, 16 (Fikri Haklar).

fikir ve sanat eserleri ile ilgili olarak imzalanan ilk uluslararası metin ise 1886 tarihinde İsviçre'nin Bern kentinde imzalanan "Bern Birliği Konvansiyonu"dur.

Türkiye, 1925 yılında "Paris Sözleşmesi"ne üye olmuştur. Ayrıca Paris Sözleşmesi'nin 1956 yılında Londra Tadil Metni'ne, 1976 yılında Stockholm Tadil Metni'nin 13-30 maddelerine ve 1995 yılında Stockholm Tadil Metni'nin 1-12 maddelerine taraf olunmuştur.

Paris Sözleşmesi'nde dikkat çeken iki ilke vardır. İlki sözleşmeye taraf olan her üye ülkenin diğer üye ülke vatandaşlarına, kendi vatandaşlarına sağladığı sınai mülkiyet korumasının aynısını sağlamak zorunda olduğunu düzenleyen *eşitlik ilkesi (milli muamele)*dir. Paris Sözleşmesi'ne üye olmayan ülke vatandaşları da aynı ilke uyarınca üye ülkelerden birinde ikamet etmesi veya gerçek ve etkin bir sanayi veya ticari kuruluşa sahip olması şartıyla bu muameleden yararlanacaktır. Diğer ilke ise buluşlar, faydalı modeller, markalar ve sınai tasarımlara uygulanan *rüçhan hakkıdır*. Rüçhan hakkından yararlanılabilmesi için üye ülkelerden birinde yapılan bir müracaatı esas alarak, müracaat sahibinin belirli bir süre içerisinde (patent ve faydalı model için 12 ay; endüstriyel tasarımlar ve markalar için 6 ay) diğer üye ülkelerden herhangi birinde koruma için başvurması gerekmektedir. Bu durumda, sonraki başvurunun tarihi, ilk başvurunun yapıldığı tarih olarak kabul edilir. Yukarıda belirtilen süreler içinde rüçhan hakkının kullanılması halinde sözleşmeye üye ülkelerden herhangi birindeki başvuru tarihi ile diğer bir ülkede yapılan başvuru tarihi arasında, aynı ayırt edici işaretin tescili için başkaları tarafından yapılacak başvurular ile başkaları adına yapılacak tescillerin hükümsüz sayılması sağlanabilir⁷⁰.

Genel nitelikli bir uluslararası sözleşme olan Sınai Hakların Korunması için Paris Sözleşmesi'nin 1. maddesinde, korunacak sınai haklar içinde buluşlar, markalar, endüstriyel tasarımlar, faydalı modeller yanında ticaret unvanı da sayılmıştır. Ticaret unvanıyla alakalı 8. maddede ise ticaret unvanının bir fabrika ya da ticaret markasının parçası olsun ya da olmasın, başvuru ya da tescil zorunluluğu

⁷⁰ DPT Planı, s. 131. Ummuhan Gökova, Kurtuluş Bozkurt, "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakkı Olarak Patentler: Dünya ve Türkiye Açısından Tarihsel Bir Bakış", **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Güz 2006, S. 17, 135-146, s. 139.

olmadan, birliğe dahil ülkelerin tümünde korunacağı belirtilmiştir⁷¹. Ayrıca yasa dışı olarak kullanılan ticaret unvanlarını taşıyan ürünlere ithalat sırasında el konacağı sözleşmenin 9. maddesinde öngörülmüştür.

Küresel anlamda, 1883 yılından günümüze kadar uzanan süreçte, fikri ve sınai mülkiyet haklarını geliştirmeye yönelik birçok adım atılmış ve ülkeler arasındaki fikri ve sınai hakların başvuru sürecini, tescil prosedürlerini ve formalitelerini yasal bir sistem dâhilinde uyumlaştırmaya yönelik bazı düzenlemeler ve anlaşmalar ortaya konulmuştur. Bu düzenlemelerin en önemlilerinden bir diğeri de 14 Haziran 1967'de Stockholm'de Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (World Intellectual Property Organization-WIPO) Kuruluş Sözleşmesi'nin imzalanmasıdır⁷². Türkiye, Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı Kuruluş Sözleşmesi'ne 14.08.1975 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile katılmış olup, bu katılım 19.11.1975 tarihli resmi gazetede ilan edilmiştir.

WIPO'nun ana amacı fikri ve sınai mülkiyet haklarının korumasını dünya çapında yaygınlaştırmaktır. Bu amaçla WIPO, uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler hazırlayarak ulusal kanunların düzenlenmesinde ve güncellenmesinde ülkelere yardım eder⁷³. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Kuruluş Sözleşmesi (Convention Establishing The World Intellectual Property Organization)'nin tanımlar başlığını taşıyan 2. maddesinde fikri mülkiyetin hangi hakları kapsadığı açıklanmıştır.

⁷¹ "Yabancı uyruklu olan davacının, hazır giyim sektöründe kullanılmak üzere "M..." ibarelerini marka olarak Paris Sözleşmesi'nin tarafı olan birçok Avrupa ülkesinde tescil ettirdiği anlaşılmaktadır. Davacının Türkiye'deki marka tescil başvurusunun 556 sayılı KHK hükümleri çerçevesinde inceleneceği muhakkaktır. Davacının marka tescil başvurusuna itiraz eden diğer davalı M... Holding A.Ş'nin genelde inşaat sektöründe faaliyet gösterdiği ve "M..." ibaresini gerek kendi unvanında ve gerekse kendi bünyesindeki diğer şirketlerin unvanlarında ancak, ayırt edici birtakım diğer sözcüklerle birlikte (örneğin M... Dekim Dekorasyon İç Mimarlık Mobilya A.Ş, M... Mipaş Mümessillik Müşavirlik İthalat İhracat A.Ş. gibi) kullandığı anlaşılmaktadır. Daha açık bir deyim ile, davalının henüz Türkiye'de tescilli bir "M..." markası bulunmadığı gibi, öncelikli ve fiilen oluşmuş üstün marka hakları olduğu da iddia ve ispat edilmiş değildir. Bu durumda, Türkiye'nin de taraf olduğu Paris Sözleşmesi'ne taraf ülkelerinde tescilli davacı markası ile davalının başkaca ayırt edici sözcükler ile birlikte yalnız ticaret unvanında kullandığı unvanından doğan haklar karşı karşıya geldiğinde, davacı markasının tescilinde yasaya aykırılık olmadığının kabulü zorunludur. Aksine bir anlayış ve çözüm 556 sayılı Markaların Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin özüne aykırı düşer. Bu durumda mahkemece, davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, reddine karar verilmesi ve Dairemizce de kararın onanmasının doğru olmadığı anlaşıldığından davacı vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulüne karar vermek gerekmiştir." 11YHD, Esas: 2000/7064, Karar: 2000/8215, Tarih: 26.10.2000, (Erişim), www.kazancihukuk.com.tr, 12. 11. 2014.

⁷² Mevcut üye sayısı 186'dır, (Erişim) <http://www.wipo.int/members/en/>, 01.02.2014.

⁷³ Gökovalı, Bozkurt, s. 140.

Maddeye göre edebi, sanatsal ve bilimsel çalışmalar, icracı sanatçıların eserleri, fonogram ve radyo yayınları, insan emeğinin tüm alanlarındaki buluşlar, bilimsel buluşlar, endüstriyel tasarımlar, ticari markalar, hizmet markaları, *ticari unvan ve isimler*, haksız rekabete karşı koruma ve sınaî, bilimsel, edebi ya da sanatsal alanlarda fikri mülkiyet faaliyetlerinden kaynaklanan diğer tüm haklar fikri mülkiyet hukukunun kapsamındadır⁷⁴. Farkedileceği üzere hem Paris Sözleşmesi'nde hem WIPO Kuruluş Sözleşmesi'nde ticaret unvanına değinilmiştir.

Fikri ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili değinilmesi gereken diğer bir anlaşma WTO (World Trade Organization/ Dünya Ticaret Örgütü) Kuruluş Sözleşmesi'nin eki niteliğinde olan, 26.1.1995 tarih ve 4067 sayılı Kanunla onaylanarak 31.12.1994 tarihinden itibaren Türkiye'de yürürlüğe giren Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması eki TRIPS (Agreemnets of Trade Related Aspects Of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods) olan "Sahte Mal Ticareti Dahil Ticaretle Bağlantılı Fikri Haklar Sözleşmesi"dir⁷⁵.

TRIPS'le beraber sözleşmeyi imzalayan ülkeler bu sözleşmenin içerdiği emredici nitelikteki hükümleri ve prosedürleri kendi hukuk düzenlerinde uygulama yükümlülüğü altına girmişlerdir ve bu anlaşmayla fikri ve sınaî mülkiyete yönelik üye ülkelerin ulusal kanunlarındaki farklılıkların giderilmesi amaçlanmıştır⁷⁶. Bu nedenle fikri ve sınai hakların korunması ve mevcut rekabet düzeninin korunması maksadıyla TRIPS'te üye ülkelerin uyması gereken minimum standartlar getirilmiştir⁷⁷. Paris Sözleşmesi her ne kadar fikri ve sınai haklarla ilgili bazı standartlar getirmişse de, sözleşmedeki düzenlemelerin bağlayıcılığı ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu açığın kapatılması maksadıyla TRIPS'te icrai hükümlere yer verilmiştir. Uyuşmazlıkların çözümü, icrailik ve cezai yaptırımlarla ilgili hükümler TRIPS'in karakteristik özellikleri olarak

⁷⁴ (Erişim) http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283854, 27.02.2014.

⁷⁵ Türkiye Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşmasına 31.12.1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 26.01.1995 tarih 4607 sayılı kanunla onaylamış ve bu durum 29.01.1995 tarihli resmi gazetede ilan edilmiştir.

⁷⁶ Soyak, s. 9.

⁷⁷ Mehmet Yüksel, "Küreselleşme Sürecinde Fikri Mülkiyet Hakları", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2001/2, s. 566.

yorumlanmakta ve TRIPS'in Paris ve Bern Sözleşmelerindeki hükümleri kapsadığı belirtilmiştir⁷⁸.

Anlaşma metninde tarafların patentler, telif hakları ve bağlantılı haklar, ticari markalar, entegre devre topografyaları, coğrafi işaretler, ticari sırlar ve endüstriyel tasarımlarda koruma sağlamayı kabul ettikleri kabul edilmiştir⁷⁹. Fark edileceği gibi fikri ve sınai haklarda zorunlu ve emredici hükümleri getiren ve Paris, Bern Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmaların hükümlerinin üye ülkelerin hukuklarına entegrasyonunu sağlayan TRIPS'te ticaret unvanına yer verilmemiştir. Ancak TRIPS I. kısım 2. maddede “Bu anlaşmanın, II, III ve IV sayılı kısımlarına ilişkin olarak, üyeler Paris Sözleşmesi'nin 1-12 maddeleri, ve 19. maddesine riayet edeceklerdir“ hükmü yer almaktadır⁸⁰. Bilindiği gibi ticaret unvanı Paris Sözleşmesi'nin 8. ve 9. maddelerinde düzenlenmektedir. Bu bağlamda fikri ve sınai haklarla ilgili TRIPS'in ticaret unvanı hakkında da geçerli olduğu varılacak en doğal sonuçtur. Ancak TRIPS'in I. kısım 1. maddesine bakıldığında sözleşmenin amaçları doğrultusunda “fikri mülkiyet” kavramının aynı sözleşmede II. kısmın 1. ve 7. bölümlerinde düzenlenen fikri hakları (patentler, telif hakları ve bağlantılı haklar, ticari markalar, entegre devre topografyalar, coğrafi işaretler, ticari sırlar, endüstriyel tasarımlar) kapsadığı belirtilmiştir⁸¹.

Açıklanan bilgiler doğrultusunda TRIPS'te unvana dolaylı yollarla ve yalnızca I. kısım 2. maddede yer verildiği sonucuna varılabilir. Sonuç olarak fikri ve sınai haklarla ilgili icrai hükümler içeren TRIPS'te açıkça unvana yer verilmesi bir gerekliliktir.

⁷⁸ Richard Davis, Michael Edenborough, James Graham, Simon Malynicz, Ashley Roughton, **Intellectual Property in Europe**, 2002, 3. Baskı, s. 52.

⁷⁹ (Erişim) http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf, 27.02.2014.

⁸⁰ TRIPS I/2 “In respect of parts II, III and IV of this agreement, members shall comply with articles 1 through 12, and article 19, of the Paris Convention” (Erişim).http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm2_e.htm, 01.03.2014.

⁸¹ (Erişim) http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf, 01. 03. 2014.

1.6. TİCARET UNVANININ DİĞER TANITMA İŞARETLERİYLE KARSILAŞTIRILMASI

1.6.1. İşletme Adı ile Karşılaştırılması

İşletme adı, işletmeyi tanıtmak ve diğer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan addır. İşletme adının kullanılmasında amaç, işletme sahibini değil işletmeyi tanıtmaktır⁸². İşletme adı da diğer işaretler gibi tanıtma ve ayırt etme amacına hizmet eder. Ancak sahip olduğu nitelikler nedeniyle unvandan farklıdır. Unvan daha önce dile getirildiği gibi tanıtım ve ayırt etme fonksiyonlarını ağırlıklı olarak tacir yönünden yerine getirmektedir. İşletme adı ise ayırt etme fonksiyonunu işletme için gerçekleştirmektedir. İşletme adına örnek olarak “Hayat Eczanesi”, “Gezginler Lokantası” verilebilir.

6102 sayılı TTK m. 53, ticaret unvanı için öngörülen bazı maddelerin (m. 38, m. 45, m. 47, m. 50, m. 51, m. 52) işletme adı için uygulanacağını düzenlemiştir. Yapılan atıf nedeniyle ticaret unvanı için öngörülen koruma hükümleri işletme adına da uygulanacaktır. Ancak kanun koyucu ticaret unvanına getirilecek ekleri düzenleyen 46. maddeyi kapsam dışı bırakmıştır. Daha önce tescil edilmiş bir unvandan açıkça ayırt etmeyi sağlayacak eklerin getirilmesini düzenleyen 45. maddeye atıf yapılırken getirilecek eklerin niteliklerini ve kullanım şartlarını düzenleyen 46. maddenin göz ardı edilmesi büyük bir çelişki doğurmuştur. Çünkü kanun koyucu işletme adı için benzer işletme adlarının kullanılmasında bir beis görmeyerek ayırt etme fonksiyonunu mutlaka aramamış olsaydı 45. maddeye atıf yapılmaması gerekirdi. Kanun maddesi irdelendiğinde, işletme adında daha önce tescil edilmiş işletme adından ayırt etmeye yarayacak eklerin kullanılması şart koşulmuş ancak ilgili eklerin üçüncü kişilerde yanlış anlaşılmaya neden olacak nitelikte bulunamayacağı, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olamayacağı düzenlenmemiştir. Kanaatimizce benzer konularda hizmet yürüten işletmelerle ilgili olarak, Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan bir işletme adından ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılmalıdır.

⁸² Poroy, Yasaman, s. 383.

Görüldüğü gibi işletme adında ticari işletme odaklı bir tanıtım ve ayırt etme sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ticaret unvanında tacir için belirlenen yükümlülüklerden kullanma zorunluluğu işletme adında yoktur. Ancak işletme adı kullanıldığı takdirde sicile tescil edilmesi gerekmektedir. Elbette işletme adı ticari işletmeleri benzer işletmelerden ayırt etmeye yarayan ad olduğundan, işgal konuları farklı olan işletmelerin aynı adı kullanması mümkündür⁸³. İşgal konuları aynı olan işletmeler ise işletme adlarında daha öne tescil edilmiş bir işletme adından açıkça ayırt edici bir ek almak zorundadır⁸⁴.

İşletme adının devri de ticaret unvanının devri gibidir, ancak işletme adının işletmeden ayrı devredilmesi mümkündür⁸⁵. İşletme adı için ticaret unvanı ile ilgili 38, 45, 47, 50, 51, 52. maddelere atıf yapılmıştır. Bu nedenle işletme adının korunması ve devamı ile ilgili olarak ticaret unvanının korunmasını düzenleyen 50, 51, 52. maddeler ile ticaret unvanının devamını düzenleyen 47. madde uygulanacaktır.

1.6.2. Marka ile Karşılaştırılması

Ticaret unvanı taciri, işletme adı işletmeleri, marka ise işletmeye ait malları ve hizmeti ayırt etmeye ve tanıtmaya yarayan bir vasıttır. İşletmeler sahip oldukları müşteri potansiyelini korumak için piyasaya sürdükleri mallar üzerinde özel, ayırt edici işaretler koymaktadırlar. Müşterilerin satın aldıkları mallarda gördükleri işaretler, işletme ile müşteri arasındaki bağı kuvvetlendirir ve çoğu zaman marka işletmenin en önemli unsuru haline gelir⁸⁶. Bu nedenle tacirler, üretilen ürünlerin kendi işletmeleri tarafından üretildiğini göstermek amacıyla markaları kullanırlar⁸⁷. Marka olarak kişi adları dahil sözcükler, şekiller, harfler, sayılar gibi çizimle gösterilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen tüm işaretler kullanılabilir (556 sayılı KHK m. 5).

⁸³ Domaniç, s. 236

⁸⁴ Ahmet Tamer, **Yanlış ve Yanıltıcı Beyan ve Hareketlerle Haksız Rekabet**, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 191.

⁸⁵ Karahan, s. 92.

⁸⁶ Karayalçın, s. 402.

⁸⁷ Poroy, Yasaman, s. 383.

Marka, fark edileceği üzere işletmenin ürettiği mal ve hizmete yönelik işlev görmektedir. Oysa unvan doğrudan tacir için öngörülen hak ve yükümlülüktür. Ticaret unvanını koruyan hükümler TTK'da düzenleniyorken, markanın korunması 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile sağlanmaktadır⁸⁸.

1.6.3. Coğrafi İşaretler ile Karşılaştırılması

Coğrafi işaretler 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile koruma altına alınmıştır ve kanunda coğrafi işaretler, menşe adı ve mahreç işaretleri olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. KHK'nın 3. maddesinde tanımlar aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir⁸⁹.

Bir ürünün menşei olan yöre, alan veya bölge adının, aşağıdaki şartların birlikte karşılanması durumunda "menşe adını" ifade edeceği dile getirilmiştir.

- Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, alan, bölge veya çok özel durumlarda ülkeden kaynaklanan bir ürün olması.
- Tüm veya esas nitelik veya özellikleri bu yöre, alan veya bölgeye özgü doğa ve beşeri unsurlardan kaynaklanan bir ürün olması.
- Üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümüyle bu yöre, alan veya bölge sınırları içinde yapılan bir ürün olması.

Bir ürünün menşei olan yöre, alan veya bölge adının, aşağıdaki şartları taşıması "mahreç işareti"nin göstergesi olduğu belirtilmiştir.

- Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, alan veya bölgeden kaynaklanan bir ürün olması.
- Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla bu yöre, alan veya bölge ile özdeşleşmiş bir ürün olması.
- Üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az birinin belirlenmiş yöre, alan veya bölge sınırları içinde yapılan bir ürün olması.

⁸⁸ 27.06.1995 tarih ve 22326 sayılı R.G.

⁸⁹ 27.6.1995 tarih ve 22326 sayılı R.G.

Coğrafi işaretlerin kanun hükmünde kararname kapsamında korunabilmesi için bu işaretlerin tescil edilmesi şarttır (CoğKHK m. 4). Tescil edilmeyen işaretler için haksız rekabet hükümlerine göre koruma sağlanabilir⁹⁰.

Coğrafi işaret, bir ürünün kaynaklandığı yöresini, alanını, ülkesini belirtmek için kullanılan ayırt etme vasıtalarındandır ve kolektif bir niteliğe sahip olduğundan birçok işletme tarafından kullanılabilir. Ticaret unvanı ise ferdi bir tanıtma aracı olduğundan taciri ayırt etmeye yarayan bir vasıttadır.

1.6.4. Medeni Ad Soyad ile Karşılaştırılması

Medeni hukukun kapsamında olan öz ad soyad kişi açısından kullanılması zorunlu bir haktır. 2525 sayılı Soyadı Kanunu 1. madde “Her Türk öz adından başka soyadını da taşımaya mecburdur.” Öz ad ve soyadın en önemli işlevi ayırma yoluyla bireyi belirtmesidir. Hukuken farklı olan medeni ad soyad ile ticaret unvanı aslında bir şahsı ayırt etmek için kullanılmaktadır. Öz ad ve soyad salt kişiyle bağlantılı ve hak ehliyetine sahip tüm şahıslarca kullanılırken, ticaret unvanı tacirle alakalıdır ve yalnızca tacir tarafından kullanılabilir⁹¹. Fark edileceği üzere hem unvanda hem ad ve soyadda ön plana çıkan husus, her ikisinin de belirtme ve ayırt etme fonksiyonunu yerine getirmesidir.

Medeni hukukta düzenlenen ad ve soyad, temel olarak ferdi diğer fertlerden ayırt etmeye yarar. Adın devri mümkün değildir, çünkü ad üzerindeki hak kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklardandır ve kişi bu adı her alanda kullanabilir. Bu nedenle medeni adda da tanıtma ve ayırma maksadı vardır.

Medeni hukukta adın korunması Türk Medeni Kanunu’nda 26. maddede düzenlenmiştir. İlgili hükümde, adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini, haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddî zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevî tazminat ödenmesini isteyebilecektir. Ticaret unvanının korunması ise TTK m. 50 ve devamında ele alınmıştır. Aynı şekilde unvanın haksız kullanımı halinde tacir, buna son verilmesini

⁹⁰ Poroy, Yasaman, s. 384.

⁹¹ Bilgişin, s. 180.

ve şartları oluşmuşsa maddi manevi tazminat isteyebilecektir. Bunun dışında unvanın ticari boyutu da olduğundan haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gerektiğinde araçların ve ilgili malların imhasını isteyebilecektir.

Medeni ad ve ticaret unvanı, ayırt etme ve tanıtma amacıyla birleştikleri gibi birçok noktada ayrılmaktadırlar. Öncelikle medeni adın devri mümkün değilken, ticaret unvanının devri mümkündür. Ticari unvanının kullanımı yalnızca kanunda belirtilen şekilde ve hallerde mümkündür, oysa ad ve soyad herhangi bir şekle bağlı olmadan kullanılabilir. Yine unvan sicile tescil edildiği şekilde kullanılmak zorundadır. Özel kullanım gerektiren bazı hallerde kanun unvanın nasıl kullanılacağını ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Anonim şirket, limited şirket ve kooperatif ticaret unvanlarında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamayacağı hükmü kanunun unvanın kullanım koşullarını belirlediği hallerdendir.

Medeni ad ve soyad için 2525 sayılı Soyadı Kanunu'nun 2. maddesinde; söyleyişte, yazıta, imzada öz ad önde, soyadı sonda kullanılacağı yer almakla birlikte kısaltılarak yazımla ilgili veya diğer hususlarda sınırlama getirilmemiştir. Ayrıca medeni ad soyad tek bir kişiyi temsil ettiği halde, ticaret unvanı tacirle beraber dolaylı da olsa işletmeyle bağlantı halindedir ve işletmeyi de temsil etmektedir⁹².

Gerçek kişiler adlarını ticaret unvanı olarak kullanabilirler. Ancak adın ticaret unvanı olarak kullanılmasıyla beraber medeni ad soyad farklı bir boyut kazanır. Bu kullanımla ad üzerindeki haklar, sorumluluklar ve koruma konusunda unvanla ilgili hükümler devreye girer. Özellikle TTK'daki unvanı koruma altına alan mekanizma devreye girer⁹³. Ayrıca medeni ad soyadın unvan olarak kullanılması halinde ad soyad, ayırt etme fonksiyonunu gerçekleştirmediği takdirde unvanda bazı eklerin

⁹² Bilgişin, s. 182.

⁹³ Karayalçın, s. 369; Arslanlı, s. 77.

kullanılması zaruri olabilir. Ticaret unvanı hem işletme hem de tacir için önemli olduğundan hukuki ve iktisadi olarak iki ayrı fonksiyonu vardır. Oysa medeni adda hukuki fonksiyon ön plana çıkmaktadır.

1.6.5. İnternet Alan Adı ile Karşılaştırılması

Dünyada iletişim son derece hızlı bir şekilde gelişmekte ve bunu sağlayan en önemli araç olarak da internet karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda oldukça hızlı gelişen internet sayesinde insanlar bilgiye çok kısa sürede ve ucuz şekilde ulaşabilmektedir. Bunun yanında üreticiler de, mal ve hizmetlerini dünyanın her tarafına rahatça pazarlayabilmektedir ve bu hukuki muameleler ulusal boyutları aşmaktadır⁹⁴. Bu bağlamda firmaların kendileriyle ve ürünleriyle ilgili bilgi verip pazarlama yaptıkları web sitelerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Web sitelerinin adresleri genellikle, marka, işletme adı veya ticaret unvanıyla aynıdır. Bu adreslerin ismi “*İnternet Alan Adı (Domain Name)*” olarak adlandırılmaktadır.

İnternet kullanıcıları ulaşmak istedikleri bilgisayar ağına bağlanabilmek için alan adı üzerinden giriş yapma mecburiyeti altındadır. Telefon numaraları gibi sayılardan oluşan alan adında, simgesel boyutta yer alan isimlerden faydalanılarak giriş yapılması insanlar için büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Alan adı, ticari alanda ticaret unvanı, marka, işletme adı gibi unsurlarla aynı çerçeveye yerleşmiştir. Çünkü ticaret hayatında internet kullanımının artması şirket sahiplerini bu alana yönlendirmiştir ve tek olması gereken bir alan adına ihtiyaç duyulmuştur. Önceleri internet alan adları sadece işletmelerin müşteri çerçevesiyle buluşma noktası olarak tasarlanmışken sonrasında işletmeleri birbirinden ayıran bir nitelik kazanmıştır. Bu anlamda alan adının tıpkı marka ve ticaret unvanı gibi “ayırt edici” vasfa sahip olduğu kuşku götürmemektedir⁹⁵.

Uluslararası alanda ilk gelen ilk alır (first come, first served) kuralı geçerli olduğundan internet alan adlarının seçiminde serbesti ve öncelik ilkeleri geçerlidir.

⁹⁴Tekin Memiş, “İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu”, Prof. Dr. Aysel Çelikel'e Armağan, Yıl: 19-20, S. 1-2, 1999-2000, s. 513.

⁹⁵Mustafa Alkan, “İnternet Alan Adları Yönetimi, Mevcut Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, (Erişim) www.tk.gov.tr, 18.11.2013.

Ticaret unvanına bakıldığında kanunda unvanın seçiminin ve kullanımının belirli kurallara bağlandığı görülmektedir (6102 sayılı TTK m. 41,42, 43, 44, 45, 46)

Uygulamada internet alan adı seçiminde genellikle, işletme sahiplerinin kendi marka veya unvanlarının aynısını alan adı olarak kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Ancak başkasının haklı olarak kullandığı, marka, işletme adı ve özellikle ticaret unvanının internet alan adı olarak alınması halinde ortaya bir takım hukukî sorunlar çıkmaktadır. Özellikle başkalarının üne kavuşmuş ayırt edici ad ve işaretlerinin alan adlarına karşı korunması yanında alan adlarının bunlara karşı korunması da göz ardı edilmemesi gereken bir husustur⁹⁶.

Türkiye için “tr” uzantısı taşıyan alan adlarını vermeye yetkili kuruluş ODTÜ’dür. 1990 yılından beri bu görevi yerine getirmektedir ve belirli şartlara uymak kaydıyla alan adına sahip olunabilmektedir. ODTÜ talep halinde, kişinin alan adını almaya hakkı olduğunu resmi bir kayıtla ispatlamasını beklemektedir. Diğer bir ihtimal, ABD’de yetkili kuruluşlar olan İnterNIC ve NSI’dan alan adı satın almaktır. Bu tür alımlarda ülke belirtici bulunmamaktadır.

ODTÜ, “.tr Altında Yer Alan İnternet Alan Adlarının Belirlenmesinde İzlenen Politikalar, Yöntemler ve Kurallar”ı uyarınca, “gen.tr” alt alanı dışında kalan diğer tüm alanlar için talep edilen alan adının, talebi yapan kişi ve/veya kuruluşun ismi, ticaret unvanı ve/veya tescilli markası ile ilişkili olmasını ve bunun belgelendirilmesini aramaktadır⁹⁷. Dolayısıyla ülkemizde internet alan adı alınması esnasında, ODTÜ tarafından ayrıntılı bir inceleme yapılmakta ve başkasına ait isim, marka ve unvanların haksız olarak alınması engellenmektedir⁹⁸.

Ticaret siciline tescil edilmiş veya uzun süreden beri kullanılan ticaret unvanının aynısının veya benzerinin internet alan adı olarak alınması unvana tecavüz

⁹⁶ Füsün Nomer, “İnternet Alan Adının Hukuki Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı Gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler İle Arasında Benzerlik Bulunması Sebebiyle Doğabilecek Hukuki Sorunlar”, **Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağani**, C. 1, İstanbul, 2001, s. 406.

⁹⁷ (Erişim) <https://www.nic.tr/forms/politikalar.pdf> , 01.03.2014.

⁹⁸ Ayrıca alan adlarının sorgulanmasını sağlayan “alan adı sorgulama” linki ile daha önce alınmış alan adları ile ortaya çıkabilecek tecavüzün önüne geçme amaçlanmaktadır, (Erişim) <https://www.nic.tr/index.php>, 26.02.2014.

edilmesi sonucunu doğurur⁹⁹. Bu durumda tescilli unvanın, internet alan adı olarak alınması halinde unvan, TTK m. 50 veya m. 55/a/4 hükümleri çerçevesinde korunur.

Hukuk davaları yoluyla, ülkemiz uygulamasında, alan adı kullanılarak oluşan tecavüz fiiline karşı korumaya çok sık rastlanmamaktadır. ODTÜ tarafından uygulanan kuralların sıkı olması, bu yöndeki hukukî ihtilaflara meydan bırakmamaktadır. Ortaya çıkabilecek istisnai durumlarda da, TTK'nın ilgili düzenlemeleri doğrultusunda, hak sahibinin talebi üzerine unvan korunmaktadır.

Eski TTK düzenlemesinde m. 57/5'te açıkça başkasın kullandığı unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtalarıyla iltibasa neden olacak ad, unvan, marka gibi tanıtma vasıtalarını kullanmanın haksız rekabet teşkil ettiği düzenlenmişti. Yeni TTK'da bu hüküm kaldırılmış ve başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almanın haksız rekabet oluşturacağı hükmüne yer verilmiştir. Madde gerekçesinde unvan, marka ile ilgili olarak özel düzenlemelere yer verildiği ve bunların gereken korumayı sağlayacağından kanunda özellikle belirtilmediği beyan edilmiştir.

ODTÜ'nün henüz başvuru aşamasında sıkı şartlar öne sürerek sonrasında ortaya çıkacak problemleri bertaraf ettiği düşünülse de internet alan adı hususunda henüz hukukumuzda özel bir kanun bulunmamaktadır. Bu nedenle alan adı ile ilgili sorunlarda haksız rekabet hükümlerinden faydalanılacaktır. Çünkü başkasına ait ad veya işaretin sırf ününden faydalanmak maksadıyla alan adı olarak kullanılması hem dürüstlük kuralına aykırıdır hem de haksız rekabet oluşturur. Bu nedenle ihtilaf halinde markası veya unvanı haksız olarak kullanılan kişi m. 56'daki davaları açma hakkına sahiptir, özellikle alan adının kullanımının menî amacıyla alan adının iptali dava edilebilir. Aynı şekilde ününden faydalanmak amacıyla alan adının başkaları tarafından iltibasa neden olacak şekilde marka, ticaret unvanı gibi tanıtma vasıtası

⁹⁹ Tescilli bir markanın aynısının, ticari kaygı güdülmeksizin dahi bir başkası tarafından domain name olarak kullanılması haksız rekabet oluşturur." 11 YHD, E: 99/6674, K: 99/8598, Batıder C. XXI, S. 1, s. 301, Hamdi Yasaman, **Marka Hukuku İle İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları**, Beta, 2004, s. 195.

olarak kullanılması da iltibastır ve haksız rekabet hükümleriyle koruma sağlanmalıdır¹⁰⁰.

1.6.6. Fikrî Haklar ile Karşılaştırılması

Ticaret unvanı ile fikir ve sanat eserlerinden doğan haklar arasında bir uyumsuzluk doğabilir. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) kapsamında korunmakta olan bir eser adının veya alâmetinin başkası tarafından ticaret unvanı olarak alınması hali uygulamada karşılaşılabilecek tecavüz şekli olmakla beraber, aksinin de mümkün olduğu söylenebilir. Yani tescilli bir ticaret unvanının, başkası tarafından FSEK anlamında bir eserde kullanılması halinde, TTK m. 50 hükmüne dayalı olarak koruma istenebilmelidir. Bu durumda TTK m. 50 anlamında ticaret unvanının korunması yanında, TMK m. 24 anlamında adın korunması ve TTK m. 54 vd. hükümlerine göre haksız rekabet hükümleri de uygulama alanı bulabilmektedir¹⁰¹.

¹⁰⁰ Nomer, s. 407.

¹⁰¹ Karahan, Sessiz Kalma, s. 275; Mehmet Özdamar, Hayrettin Çağlar, “Ticaret Unvanının Korunması”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 14, S. 2, 2006, s. 142.

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, TESCİL VE İLANI VE UNVANA HAKİM OLAN İLKELER

2.1. TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, ŞEKLİ VE ÇEŞİTLERİ

Ticaret unvanı çekirdek ve ek bölümlerinden oluşmaktadır. Çekirdek kısmı unvanın geçerliliği için zaruridir ve kanunda nasıl düzenleneceği belirtilmiştir. Unvana getirilecek ekler ise ihtiyaridir (TTK m.45, 46/2’de düzenlenen istisnalar hariç), kullanılıp kullanılmaması veya nasıl kullanılacağı tacire bırakılmıştır.

2.1.1. Ticaret Unvanının Çekirdek Kısmı

Unvanın asli unsuru çekirdektir. Hukukumuzda şahıs unvanı ve konu unvanı şeklinde ikili bir ayırım yapılmıştır. Ancak bu ayırım doktrinde eleştirilmiştir. Gerekçe olarak kanunumuzda sermaye şirketlerinin unvanına kişi adlarının konulmasına müsaade edildiği için ve şahıs şirketlerinin ticaret unvanında ticaret konusunun bulunmayacağına dair herhangi bir yasak bulunmadığı için ayırımın Türk Hukuku’nda pratik bir öneminin bulunmadığı ileri sürülmüştür¹⁰². 6102 sayılı TTK ile gerçek kişi tacirin ve tüzel kişi tacirin unvanı arasında herhangi bir fark kalmadığından artık bu ayırımın hukuki anlamda bir önemi bulunmamaktadır.

Asli unsuru çekirdek kısım olan ticaret unvanı, kanunda her bir tacir için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bunun yanında hepsi için geçerli bazı yükümlülükler mevcuttur. Tüm ticaret unvanları Latin harfleri ile yazılmalıdır. Ancak unvanın Türkçe olması konusunda bir zorunluluk yoktur, yabancı dilde kelimeler kullanılabilir¹⁰³. Ticari hayatın gerçekleri, uluslararası ticaretin yaygınlaşması ve turizmdeki gelişmeler unvanda Türkçe kelimelerin kullanılmasını sınırlandırmaktadır. Keza TTK m. 46’nın gerekçesinde bu durum ifade edilmiştir. Öncelikle getirilecek eklerin yabancı kelime

¹⁰² Erem, s. 152.

¹⁰³ “Davalı yabancı şirket ile sözleşme yapıldıktan sonra, onun unvanının tanıtıcı kelimesini almak ve Türkiye’de tescilli LEADTEK markasını alan adı olarak ODTÜ’den edinmek tamamen yabancı firmanın unvanından ve markasından haksız yararlanmaya yönelik davranışlardır. LEADTEK Türkçe’de anlamı olmayan yabancı bir kelimedir. Bu kelimenin alınmasında bir zaruret yoktur.” Yasaman, Hukuki Mütalaalar, s. 195.

olmasına engel oluşturan herhangi bir hükmün kanunda yer almadığı vurgulanmıştır. Yabancı kelime kullanmanın diğer haklı sebepler yanında, yabancı ana şirket ile yavru şirket arasındaki ilişkinin kurulması ve turizm sektöründe işletmenin yabancılara tanıtılması yönünden bir gereklilik olduğu, ayrıca ana şirketin unvanında bulunan bir kılavuz kelimenin yavru şirkette yer almamasının bir varlıktan yararlanmamak gibi bir ekonomik nedene de ve bazen de bir hak kaybına neden olabileceği belirtilmiştir.

2.1.1.1. Gerçek Kişi Tacirin Ticaret Unvanı

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, ticari işletme işleten gerçek kişi tacirin unvanının tacirin ad ve soyadından oluşabileceğini belirtmiştir (TTK m. 41). Ad ve soyadın kısaltılmadan yazılması gerekmektedir. Ad ve soyadın kısaltılmadan yazılmasını gereksiz bulan doktrinel görüşler mevcuttur. Ad ve soyadda önemli olan kısmın soyad olması nedeniyle ad ve soyadın kısaltılmadan yazılması eleştirilmiştir. Bu görüşlerin temelinde Soyadı Nizamnamesi'nde, söyleyişte, yazışta, imzada özad önde, soyadı sonda olmak üzere bütün harfleri söylenerek veya yazılarak kullanmanın, söyleyişte ve yazışta özadsız yalnız soyadını kullanmanın ve imzada öz adın ilk harfini, özad iki tane ise her ikisinin ilk harflerini veya birinin ilk harfi ile ötekinin tümünü ve soyadının tümünü yazmanın mümkün olabileceği yatmaktadır¹⁰⁴. Ayrıca getirilen diğer bir eleştiri bu zorunluluğun Alman Hukuku etkisiyle kanunlaştırılmasıdır¹⁰⁵.

6102 sayılı TTK'da, 6762 sayılı kanunda olduğu gibi ad ve soyadın kısaltılmadan yazılacağı esası açıkça kabul edilmiştir. Adın kısaltılmadan yazılması kimi zaman zaruret teşkil etmektedir. Çünkü aynı soyadını taşıyan kişilerde adın kısaltılması, adları aynı harfle başlayan tacirlerin karıştırılmasına sebep olabilir. Gerçek kişi tacirin ticaret unvanını düzenleyen hükümle ilgili olarak tacirin birden fazla adının olması halinde izlenmesi gereken yolun ne olduğu muallâkta

¹⁰⁴“Bu nizamname hükümlerinden kuvvet alarak diyebiliriz ki, öz adın aynen ve bütün harfleriyle birlikte firmaya konulmasında bir zaruret yoktur, sicile yazılı diğer firmalardan ayırt etmek için tamamının veya ilk harfinin firmada gösterilmesi mümkündür.” Bilgişin, s. 173.

¹⁰⁵ Erem, s. 153.

kalmaktadır, ancak doktrinde bu adlardan bir tanesinin yazılmasının yeterli olacağı görüşü hakimdir¹⁰⁶.

Gerçek kişilerden yalnızca tacir olanlar unvan kullanma hak ve mecburiyeti altındadır. Esnaf unvan kullanamayacağı için TTK'da ticaret unvanı ile ilgili hükümlerden faydalanamaz (TTK m. 15) ancak Medeni Kanun'da adın korunmasına dair hükümlerden faydalanabilir.

Gerçek kişi tacirin unvanının ad ve soyaddan oluşmasıyla beraber unvanın yalnızca bu kısımdan oluşması mecburi değildir. TTK m. 46'da eklerle ilgili getirilen düzenleme doğrultusunda gerçeğe ve kamu düzenine uygun olarak gerçek kişi tacir unvanına ekler getirilebilecektir¹⁰⁷. Ancak aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtildiği gibi tek başına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak şekilde ekler getiremeyeceklerdir (TTK m. 46/2). Eklere getirilen serbesti üçüncü kişileri aldatmama koşuluyla sınırlandırıldığı için tek başına ticaret yapan gerçek kişi tacirlerin ticaret şirketi varmış gibi bir algıya neden olacak ekler kullanması yasaklanmıştır (TSY m. 44/4).

Gerçek kişi tacirin unvanı ad ve soyadından oluşacağı için tacirler ek kısmında ayırt etmeyi sağlayacak kelimeleri kullanarak ticaret unvanını kullanabilecektir. Kimi durumlar için unvana ekler ilave edilmesi zaruridir. Unvanda teklik prensibi nedeniyle aynı ad ve soyadı taşıyan tacirler için unvanlar arasında ayırt etme fonksiyonu gerçekleştirilmiş olmalıdır¹⁰⁸. Aynı tacire ait birden fazla

¹⁰⁶ Karayalçın, s. 378.

¹⁰⁷ "Mahkemece, iddia savunma, toplanan tüm delillere ve bilirkişi raporuna göre davalının uzaktan fark edilmeyecek şekilde öz sözcüğünü yazarak Çayan Emlak ismini kullanmak suretiyle iltibasa neden olduğu, davacıya ait ticaret unvanına benzetildiğini, andırılmış ve her iki unvanın ayırt edilemeyecek şekilde karıştırılmasına neden olduğu, fonatik ve kulakta bıraktığı izlerin her iki ticaret unvanı arasında karışıklığa neden olacağı, tanık anlatımlarına göre iltibasın varlığının açıklandığı, davalının da soy isminin Çayan olduğu bu nedenle davalının soy isminin unvanında kullanmasının engellenemeyeceği, iltibasa yer vermeyecek şekilde davalının da ticari unvanında soy isminin kullanmasının sağlanması gerektiği belirtilerek, davalının kullandığı Özçayan Emlak Ticaret unvanı, iltibasa yer vermeyecek hali ile aynı büyüklük ve punto harfler kullanılarak Özçayan Emlak olarak değiştirilmesine, böylece davacının ticaret unvanına yapılan tecavüzün ve haksız rekabetin önlenmesine karar verilmiştir." 11YHD, Esas: 2000/2077, Karar: 2000/2686, Tarih: 06.04.2000, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr. 15. 10. 2013.

¹⁰⁸ "Dava, ticaret unvanına tecavüz nedeniyle haksız rekabete ilişkin olup, davacının 29.12.1993 tarihinde Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odasına "Cibo Ticaret - Hasan Cibo" unvanını tescil ettirdiği, davalının ise 15.7.1996 tarihinde Kozlu Esnaf ve Sanatkarlar Odasına "Cibo Halı ve Mobilya Hamit

işletme olması ihtimalinde işletmelerin faaliyet alanları farklı ise her bir işletme için ayrı bir unvanın sicile tescil ettirilmesi gerekmektedir. Ancak istisnai olarak gerçek kişi tacirin işgal alanları farklı birden fazla işletmesi için, unvanına ayırt edici ilaveler getirerek kullanabileceği düzenlenmiştir (TSY m. 44/3). Aynı alanda faaliyet gösteren birden fazla işletme için şubeler devreye girmektedir. Aynı unvan altında yalnızca şube olduğuna dair ticaret unvanına bir ek getirilmesi yeterli olacaktır.

İngiliz hukukunda gerçek kişi tacirler (sole trader), Türk Hukuku'nda olduğu gibi unvanlarında kendi ad ve soyadlarını kullanarak ticaret yapabilmektedirler. Gerçek kişi tacirin unvanında kendi ad ve soyadını kullanması halinde, gerçek kişi tacir Companies Act 2006'da unvanla ilgili öngörülen hükümlere tabi olmaktan kurtulmaktadır. Kanunda gerçek kişi tacirin mutlaka kendi isminden oluşan unvan altında faaliyette bulunmasıyla alakalı bir zorunluluk söz konusu değildir. Gerçek kişi tacirler, hayali kelimelerden oluşan bir unvanı da kullanabilirler. Unvanın seçimi ile ilgili tanınan bu serbestlik mutlak değildir. Sicile tescil aşamasında unvanın seçimiyle ilgili Companies Act 2006 (m. 1192, 1199) ve Business Names Act 1985 (m. 2)'te belli başlı yükümlülükler öngörülmektedir. İlk olarak halkta işletmenin

Cibo" unvanını tescil ettirdiği, her iki unvanın da tescilli bulunduğu tartışmasız bulunmaktadır. Davalının Kozlu'da açtığı dükkanına "Cibo Halı Mobilya Sanayi Hamit Cibo" ibaresini yazdırdığı, davacının aynı ilçede daha sonra açtığı dükkanına "Cibo Ticaret - Cibo Halı Mobilya Sanayi - Hasan - Resul Cibo" levhasını koyduğu dosya kapsamından anlaşılmaktadır. TTK.42/1 maddesi uyarınca her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren on beş gün içinde ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer siciline tescil ve ilan ettirmeye mecburdur. Diğer taraftan TTK.43/1 uyarınca gerçek kişi tacirlerde ticaret unvanının çekirdek kısmı, kişinin kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadından oluşur. TTK.48/1 maddeye göre de tacir, isterse ticaret unvanına, işletmenin niteliğini gösteren ancak üçüncü kişilerde yanlış bir izlenim yaratmamak ve kamu düzenine aykırı olmamak şartıyla ekler koyabilir. Somut olayda davacının adının Hasan Cibo, davalının adının Hamit Cibo bulunduğu ve her iki tarafın ad ve soyadını kısaltmadan unvanlarında kullanmak zorunda oldukları bir gerçektir. Tarafların tescil ve ilan ettirdikleri ticaret unvanlarında "Cibo" sözcüğü müşterek olmakla birlikte, davalının ayrıca unvanında "Halı ve Mobilya" sözcüklerini kullanmak suretiyle TTK.48. maddesinde öngörülen farklılığı oluşturduğu anlaşıldığından unvanlar arasında iltibastan söz etmeye olanak yoktur. Ayrıca tacir, ticaret unvanını tescil ettirdiği gibi kullanmak, başkalarının tescilli unvanı ile iltibas yaratmamak zorundadır. Nitekim davacı tanzim ettiği fatura ve irsaliyelerde unvanını doğru olarak "Cibo Ticaret - Resul ve Hasan Cibo" olarak kullandığı halde, Kozlu ilçesinde açtığı dükkanının kapısına unvanında olmayan "Cibo Halı Mobilya Sanayi" ibarelerini unvanına ek olarak tescilsiz şekilde kullandığı, böylece davacının TTK'nun ilgili hükümlerine uygun davranmadığı anlaşıldığından davalı unvanının terkinini talep edemeyeceği açıktır. Mahkemece, hukuki değerlendirmede hataya düşülerek yazılı şekilde direnme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. Bu itibarla; Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır." YHGK, Esas: 2000/11-827, Karar: 2000/808, Tarih: 26.04.2000, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 25.10. 2013.

kamu otoriteleri ile bağlantılı olduğu kanısını uyandıracak kelimelerin kullanımı, ilgili kamu kurumunun iznine tabidir (2006 Act, m. 1193, Business Names Act 1985, m. 2). Secretary of State tarafından bu kelimeler ve izin alınacak kurumlarla ilgili yönetmelik çıkarılmıştır¹⁰⁹. Örneğin, health service veya health centre gibi tıpla alakalı kelimelerin unvanda kullanımı Sağlık Bakanlığı'nın, insurance, building society gibi kelimelerin kullanımı Secretary of State'in onayı ile mümkündür. Diğer bir yükümlülük hassas kelimelerle (sensitive words) ilgili çıkarılan yönetmelikte söz konusudur. "Sensitive" kelimesinin Türk Hukuku'nda karşılığı bulunmadığından çalışmamızda "hassas" ifadesinin kullanılması uygun bulunmuştur.

Yönetmelikte hassas olduğu belirtilen kelimelerin unvanda kullanımı ilgili kurumlardan alınacak izne bağlıdır¹¹⁰. Örneğin royal, king, prince, queen kelimelerinin unvanda kullanılmak istenmesi halinde İç İşleri Bakanlığı'nın onayı gerekmektedir. Son olarak ahlaka ve kamu düzenine aykırı kelimeler içeren unvan altında¹¹¹ gerçek kişi tacirin ticari faaliyette bulunması yasaktır. (2006 Act, m. 1197, Business Names Act 1985, m. 2).

2.1.1.2. Kollektif Şirketin Ticaret Unvanı

Kollektif şirketlerde, bütün ortaklar şirketin borçlarından üçüncü kişilere karşı tüm malvarlığı ile sınırsız sorumludur (TTK m. 211). Ortaklar tarafından şirkete getirilen sermayenin bir önemi yoktur, ortakların şahsi malvarlıkları da üçüncü şahıslar için önemlidir ve sorumlulukları dahilindedir. Bu kapsamda tüm malvarlığı ile sınırsız sorumluluğu şeffaf olarak yansıtanın ilk aşaması kollektif şirket unvanında ortakların ad ve soyadlarının yer almasıdır (TTK m. 42). Ortakların tamamının ad ve soyadlarının unvanda yer alması zaruri değildir. Ortaklardan birinin ad ve soyadının unvanda yer alması yeterli olacaktır. Ad ve soyadın unvanda yer

¹⁰⁹ The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Public Authorities) Regulations 2009 (SI No. 2982).

¹¹⁰ The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Sensitive Words and Expressions) Regulations 2009 (SI No. 2615).

¹¹¹ Kişi, charity kelimesi için ilgili makamdan izin almıştır ancak bunu izleyen süreçte kuruluşun faaliyeti ve fonksiyonları ile unvan uyuşmadığı için yanlış veya aldatıcı bilgiler verilmesi örnek olarak verilebilir. Keenan, Riches, s.102.

almasıyla beraber şirket türünü gösteren ibare ile kolektif şirket unvanı oluşmuş olacaktır.

Ortaklar birden fazla ise unvan “Ali Söylemez ve Ortakları” şeklinde oluşabilecektir. Aile birlikteliğinden oluşan kolektif şirketlerde ortaklar kelimesi yerine, kardeşler ve oğulları kelimeleri de kullanılabilir. “Kardeşleri” ve “Oğulları” kelimelerinin kullanılabilmesi konusunda doktrinde görüş ayrılıkları vardır. Erem, üç kardeşten ikisinin ortak olarak şirkette bulunması halinde “ortakları” kelimesinin kullanılmasında herhangi bir beis görmemektedir¹¹². Ancak Karayalçın, “Kardeşleri” ve “Ortakları” kelimelerinin kullanılabilmesi için kız, erkek bütün kardeşlerin veya tüm erkek kardeşlerin şirkete mensup olması gerektiğini savunmaktadır¹¹³. Üçüncü kişilerin yanıtılmaması maksadıyla ikiden fazla ortağı bulunan şirkette yalnızca iki ortağın ad ve soyadı unvanda bulunamayacaktır, aynı sebebe dayanarak iki ortağı bulunan bir kolektif şirketin ticaret unvanında “ortakları” kelimesi bulunamayacaktır¹¹⁴. Ayrıca kolektif şirkette ortak olmayanların ad ve soyadları unvanda yer alamayacaktır.

6762 sayılı kanun öncesindeki dönemde (1926 tarihli Kanunname-i Ticaret) kolektif ve komandit şirketlerde şirket türünün gösterilmesi mecburiyeti yoktu¹¹⁵. Kolektif şirket unvanının ya bütün ortakların ya da en az bir ortağın ad ve soyadından ve ortaklığı gösteren ibareden oluşacağı belirtilmekteydi. Şirketin nevini gösteren bir açıklamanın unvanda yer almasıyla ilgili bir hüküm yoktu. Kanundaki bu boşluk Ticaret Sicili Nizamnamesi’ne hüküm konularak kapatılmaya çalışılmıştır (ETTK m. 44, TSN m. 19). “Ortaklığı gösteren ibare” olduğu halde şirket nevinin açıkça yazılması gerektiği belirtilmiştir. Sonrasında “ve nevini” kelimeleri Komisyon tarafından eklenmiştir¹¹⁶.

¹¹² Erem, s. 154, Dipnot 7.

¹¹³ Karayalçın, s. 381.

¹¹⁴ Karayalçın, s. 381.

¹¹⁵ Erem, s. 154, Dipnot 6.

¹¹⁶“Unvanın, şirketin nevini dahi göstermesi kastedildiği halde nevi sözünün yazılmaması bir eksikliktir. Aksi takdirde hem alışılmış olan şekle aykırı bir şekil benimsenmiş olur, hem de hiçbir sebep bulunmadığı halde komandit ve kolektif şirketlerin unvanları arasında lüzumsuz bir fark meydana getirilmiş olur. Bu itibarla, ikinci fıkraya “ şirket ve nevini” sözleri ilave edilmiştir.” Karayalçın, s. 379, Dipnot 21.

2.1.1.3. Komandit Şirketin Ticaret Unvanı

Adi ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde komandite ortaklar kollektif şirkette olduğu gibi malvarlığı ile sınırsız sorumludur (TTK m. 304). Komandit şirket unvanına, komandite ortaklardan en az birinin ad ve soyadı dahil olabilmektedir. Sorumluluğu sınırlı olan komanditer ortağın ad ve soyadının unvana konulması yasaktır (TTK m. 42/2). Bu yasağa aykırı hareket edenler cezalandırılacaktır (TTK m. 51). Ancak kanunun bu hükmüne ihtilaf halinde komanditer ortak üçüncü kişilere karşı sınırsız sorumlu komandite ortak gibi sorumlu olacaktır. Adi komandit şirketin unvanına adi kelimesinin eklenmesi zorunlu değildir. Yalnızca sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket için açık ifade gerekmektedir¹¹⁷.

1926 tarihli Türk Ticaret Kanunu sisteminde, komandit şirket ibaresinin unvanda yer alması mecburi değildi. Üçüncü kişilere karşı sınırsız sorumlu ortakların adlarının unvanda yer alması yeterli görülmekteydi. Ancak hem kollektif hem komandit şirket için aynı sistemin benimsenmesi kurulan şirketin türünün ne olduğu konusunda en önemli soru işaretini doğurmuştur. İhtilaf halinde kurulan şirketin kollektif şirket olduğuna hükmolunmuştur¹¹⁸.

Türk Hukuku'nda şahıs şirketleri için ortakların adının unvanda bulunması önem arzederken, İngiliz Hukuku'nda şahıs şirketlerine denk gelen Partnershipler, ortakların isimlerinden oluşan unvan altında veya ortaklık için belirlenen ortak bir unvan altında faaliyette bulunabilmektedirler¹¹⁹. Örneğin, birden fazla ortağın bulunduğu bir ortaklıkta “Snooks, Twitchett & Co” unvanı kullanılıyorsa artık bu ifade tüm ortaklar için uygun bir kısaltmadır ve unvan olarak kullanılabilir. İşletmenin faaliyetleri yerine getirilirken kullanılan bu kısaltma tüm ortakların iradesini içinde barındırır.

Partnershipler'in unvanı ile ilgili hükümler 2006 Act, Part 41 (m. 1192/ 1208) ve Business Names Act 1985'te yer almaktadır. İlgili kanunlarda unvanın veya

¹¹⁷ Erem, s. 155; Karayalçın s. 381.

¹¹⁸ Bilgişin, s. 176.

¹¹⁹ Keely, Holmes, Hayward, s. 313.

kısaltmasının seçimi ve kullanımı konusunda öngörülen bazı hükümler mevcuttur (Business Names Act 1985 m. 4, Act 2006 m. 1200).

Sole Trader'ın unvanı gibi Partnershipler'in unvanında da ortakların isimlerinin yer alması halinde 2006 Act ve Business Act 1985 uygulanmayacaktır (2006 Act m. 1200, Business Names Act m. 1). Unvanın ortakların isimleri dışında başka hayali kelimelerden oluşması halinde ilgili kanunların hükümleri devreye girecektir. Ortakların adlarının unvanında yer almadığı, hayali kelimelerden oluşan unvanı kullanan Partnershipler için iki hususa dikkat edilmelidir. İlki bu ortaklıkların 2006 Act'te unvanla ilgili gerekliliklere riayet edilmesi zorunluluğu, diğeri ise ortaklığın unvanının başka bir ortaklıkla karışıklığa yol açarak halkı aldatma kastıyla tasarlanmamış olmasıdır¹²⁰.

Partnershipler'in de gerçek kişi tacir gibi herhangi bir kamu kurumu ile bağlantılı olduğu kanısını uyandıracak kelimeleri ve hassas kelimeleri unvanlarında kullanmaları yönetmelikte belirtilen kurumlardan izin almaları ile mümkündür (2006 Act m.1193, Business Names Act m. 2). İlgili kelimeler ve izin alınması gereken kurumlar Secretary of State tarafından çıkarılan yönetmeliklerde belirtilmiştir¹²¹. Örneğin, "public limited company (plc), limited (ltd)" ifadelerinin, Partnershipler gibi ortaklıkların unvanlarında kullanımını yasaklanmıştır. Bu kurala uyulmaması halinde ihlalin devam ettiği her gün için para cezası verilecektir (2006 Act m. 1197, Business Names Act m. 3).

LLP (Limited Liability Partnership)'nin unvanı ile ilgili farklı düzenlemeler mevcuttur¹²². LLP Act 2000'e eklenen ilave hükümlerde LLP'nin ticaret unvanının

¹²⁰ Macintyre, s. 473.

¹²¹ The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Sensitive Words and Expressions) Regulations 2009 (SI No. 2615). The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Public Authorities) Regulations 2009 (SI No. 2982).

¹²² Limited Liability Partnership (LLP), The Limited Liability Partnerships Act 2000 ile getirilen yeni bir şirket türüdür, karakteristik olarak bazı özelliklerinin Company Law'dan bazı özelliklerini Partnership Law'dan aldığı belirtilmektedir. Bu şirketin profesyonellere hizmet edecek bir ortaklık olarak (profosyonel ortaklık olarak) tasarlandığı ancak kar elde etmek için yasal bir zeminde ve işletme çatısında birleşen iki veya daha fazla ortaklar için de uygun olduğu ifade edilmektedir. Pettet, s. 21, Keenan, Riches, 138.

nasıl oluşturulacağı, kaydı, unvan değişikliği yer almaktadır. LLP'nin unvanı ile ilgili hükümler Companyler'in unvanı ile ilgili hükümlerle benzer düzenlemelerdir¹²³.

İlave hükümlerin 1. maddesinde LLP'nin mutlaka "limited liability partnership" veya kısaltma olarak "llp" ile sona ermesi gerektiği belirtilmiştir. 2. maddeye göre, unvanın Companies Act kapsamında sicile kayıtlı unvanlarla benzerlik arzemesi, Secretary of State'in unvan kullanımının suç teşkil edeceği veya mütecaviz unvan olacağı görüşünde olması halinde LLP söz konusu unvan altında sicile tescil edilmeyecektir. Ayrıca ilgili kamu kurumundan onay olmadığı sürece hükümet veya yerel yönetimle bağlantılı olduğu izlenimini uyandıracak olan kelimeler tescil edilemeyecektir.

Secretary of State'in Partnershipler'in unvanını değiştirmesi için talimat verme yetkisi vardır. Secretary of State, LLP'nin unvanı sicile tescil edilmiş mevcut bir unvanın çok benzeri veya aynısı ise, sicile tescilden itibaren 12 ay içinde değiştirilmesi için talimat verebilir. Ayrıca Secretary of State, unvanın şirket faaliyetleri ile ilgili olarak halkın kafasında karışıklığa neden olacak şekilde bir imada bulunduğu kanısına varırsa şirkete belirleyeceği bir süre içinde unvanın değiştirilmesi için talimat verebilir. Bu durumda şirket, talimatın gönderildiği tarihten itibaren üç hafta içinde verilen talimata karşı mahkemeye başvurabilir (m. 4).

Ortaklık yukarıda açıklanan nedenlerle verilen talimata dayanarak unvan değişikliği kararı alırsa, ilk olarak değişiklik yapıldığına dair bir bildiriye sicil memuruna iletmek zorundadır. Bu bildirin sicil memuru ve ortaklık tarafından imzalanmasının ardından yeni unvan, sicil memuru tarafından sicile tescil edilir ve sicil memuru, unvan değişikliğinin onaylandığına dair tasdikname verir. Bu tasdiknamenin verilmesiyle unvan değişikliği hukuken gerçekleşmiş olur (m. 5).

"Limited liability partnership" kullanımını yalnızca LLP altında faaliyette bulunacak ortaklıklara özgülenmiştir, LLP niteliğine haiz olmayan bir işletmenin unvanının sonunda "limited liability partnersip" kullanması para cezasını gerektiren bir suçtur (m. 7).

¹²³ Keenan, Riches, s. 140; Macintyre, s. 648.

LLP'nin unvanının başka bir unvanla aynı olup olmadığının belirlenmesi için kanunda bazı kıstaslara yer verilmiştir. İlk olarak unvanın belirleyici kısmı olarak ilk kelime önemlidir. Sonrasında unvanın sonunda yer alan “limited liability partnership”, “company”, “and company”, “company limited”, “and company limited”, “limited”, “unlimited”, “public limited company”, “investment company with variable capital” kelimelerinin aynı olup olmadığına bakılır.

Unvanın ilk kelimesinin ve şirket türünü gösteren kelimenin benzerliği önemlidir ancak unvanın tescil edilmiş başka bir unvanla aynı veya benzer olduğunu tespit etmek için yeterli değildir. Harflerin türü, büyüklüğü ve küçüklüğü, harfler arasındaki boşluklar, noktalama işaretleri ve “and” ve “&” gibi semboller aynı kabul edildiğinden bu tür sembollerin unvanda nasıl kullanıldığı dikkat edilecek hususlardandır (m. 8).

2.1.1.4. Anonim Şirketin Ticaret Unvanı

Anonim şirket sermaye şirketlerindedir ve sermaye getirerek şirkete dahil olan ortaklar koydukları sermaye miktarınca sınırlı olarak sorumludurlar (TTK m. 329). Ortakların sorumluluğu şirketin ardından ikincil bir sorumluluktur. Üçüncü kişilere karşı öncelikle şirket kendi malvarlığı ile sorumludur, bu nedenle kollektif ve komandit şirkette olduğu gibi ortakların ad ve soyadlarının unvanda yer alması sermaye şirketi olan anonim şirkete uygun bir durum değildir. Bunun yerine şirketin iştirak sahasını ve türünü gösteren bir ibare, ticari hayatta anonim şirket için daha fazla şeffaflık sağlayacaktır. Bu nedenle kanun sistematüğinde işletme konusu ve şirket türünü belirten ifade unvanın çekirdek kısmı olarak belirlenmiştir (TTK m. 43). Ortakların ad ve soyadlarının unvanda yer almamasının birinci nedeni yukarıda bahsedildiği gibi anonim şirketin bir sermaye şirketi olmasıdır, ikinci nedeni ise ortaya çıkabilecek her türlü iltibasın önüne geçmektir.

Anonim şirket unvanının ilk olarak işletme konusundan ikinci olarak da şirket türünü gösteren kelimelerden oluşturulması gerekecektir. Anonim şirket kelimesinin kısaltılarak yazılması mümkündür (A.Ş, A.O). Şirket unvanında gerçek kişi adının unvanda yer alması elbette yasak değildir ancak bu halde şirket nevini gösteren ibare

kısaltılmadan yazılacaktır, A.Ş veya A.O gibi kısaltma yapılamayacaktır¹²⁴ (TTK m.43/2).

1926 tarihli Kanunnamei Ticaret'te anonim şirketlerin ticaret unvanında “şürekânın ve eşhası saire”nin isimlerinin yer alamayacağı ve anonim şirketin hiçbir ortağın adıyla tarif olunamayacağı ifade edilmiştir. Kanunun getirdiği bu sisteme rağmen anonim şirket unvanları kişi adlarından oluşturulmuştur. Arşimides T. A. Ş, Koç T. A. Ş bunlardan iki tanesidir. Kanun maddesinde şürekânın ve eşhası saire denildiği için, yasağın burada göz ardı edildiği görülmüştür. İsviçre Borçlar Kanunu'nda benzer bir hüküm bulunmaktaydı ve “hayatta bulunan bir kişinin ismi” anonim şirket unvanına konulamıyordu. Bu hüküm uygulamada birçok sıkıntı ortaya çıkarmış, anonim şirketlerin birçoğunun Almanya'ya nakledilmesi ve İsviçre'de şube açmaları ile sonuçlanmıştır. Bu durumun fark edilmesiyle kanunda gereken değişiklik yapılmış, gerçek kişi adlarının anonim şirket unvanına “anonim şirket” kelimesinin kısaltılmadan yazılmasıyla mümkün olabileceği sonucuna varılmıştır¹²⁵.

Türk Ticaret Kanunu, sermaye şirketlerinin ticaret unvanının çekirdek kısmında işletme konusunun ve şirket türünü gösteren kelimelerin bulunması zorunluluğu konusunda Alman hukukunun, kısaltmalar bakımından ise İsviçre hukukunun kabul ettiği sistemi benimsemiştir¹²⁶.

Gerçek kişinin ad ve soyadının kısaltılmadan yazılması zorunluluğu, İsviçre Hukuku'nda şirketin türünü gösteren kısaltmanın gerçek kişinin adının kısaltmasıyla

¹²⁴ “Davalı MNG Holding A.Ş., ticaret siciline 5 Haziran 1986 tarihinde kaydedilmiş ve tescil edilmiş ve bilahare MNG Torgem, MNG Sulama, MNG Baraj İnşaatı, MNG Esmaş Elektro Sistemleri, MNG Tesisat ve MNG Bilgisayar isimli iştirak firmalarını kurmuştur. Davalı, MNG ticari ismi ve unvanının firmanın kurucusunun isminden oluştuğunu ve bu nedenle MNG ibaresi üzerinde üstün haklarının bulunduğunu ileri sürmüştür. Türk Ticaret Kanunu'nun 45. maddesine göre, ticari isim ve unvanlar şahıs isimlerinden oluşabilirler; ancak bu durumda, şirketin cinsini anlatan ibarelerin ticari isim ve unvanda kısaltılmaması gerekir. Buna rağmen, davalı firmanın ticari ismi “MNG HOLDİNG A.Ş.” (Anonim Şirket isminin kısaltması) olarak tescil edilmiştir. Bundan ötürü, yukarıda atf yapılan kanuni yükümlülüğün ışığında MNG isminin bir şahıs ismi olarak korunması mümkün değildir.”YHGK, Esas No: 2002/11-62, K: 2002/115, Tarih: 27. 02. 2002. (Erişim) <http://www.deris.com.tr/tr/ticari-marka-hakkina-tecavuz-ve-savunmalar-%E2%80%93-taninmis-marka---mng.aspx>, 12. 02. 2014.

¹²⁵ Erem, s. 155; Karayalçın, s. 382, Dipnot 32 “ Eski Ticaret Kanunu'nda bulunan hüküm ticaret hayatının icaplarına uygun bulunmuyordu. Kapital sahibi büyük müteşebbisler mesuliyetlerini tahdit etmek ve anonim şirket statüsünden faydalanmak amacıyla bazı gölge şahıslarla birlikte anonim şirketler kurmakta ve bu şirketlerin kendi adlarıyla anılmasını istemektedirler.”

¹²⁶ Karayalçın, s. 382.

karıştırılması ihtimaline karşı getirilmiştir. Erem'e göre maddenin kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu'na bu hükmün geçirilmesinin nedeni, Fransızcada anonim şirket (société anonyme) kelimelerinin ticaret unvanının başında olabilmesidir. Bu kelimelerin baş harfleri, içinde gerçek bir kişinin adı bulunan bir unvanın başına konulacak olursa (S.A. Dupont Transport gibi) bu durumda Fransızcada anonim şirketi anlatan kelimelerin baş harfleri gerçek bir kişinin öz adlarının baş harfleri zannedilecek ve üçüncü şahıslar bu şirketin anonim şirket olduğunu anlamayabilecektir. Oysa Türkçede anonim şirket kelimelerinin unvanın başına gelmesine imkân olmadığı için bu hükmün Türk Ticaret Kanunu'nda bulunmasına ihtiyaç ve gerek yoktur. Bu nedenle A. Ş işaretinin gerçek kişinin ad ve soyadıyla karıştırılma olasılığı bulunmamaktadır. Türkçede şirketin türünü gösteren ibare, gerçek kişinin adından önce kullanılmayacağı için her iki kısaltmanın da karıştırılma ihtimali bulunmamaktadır¹²⁷.

6102 sayılı TTK m. 43/2'ye göre anonim şirket, limited şirket veya kooperatiflerin unvanında gerçek kişi ad veya soyadının bulunması halinde şirket türünü gösteren ibareler baş harflerle veya başka şekilde kısaltılarak yazılamayacaktır ve gerçek kişi ad veya soyadı unvanda ancak ek olarak yer alabilecektir. Bu nedenle unvanda yalnızca adın veya yalnızca soyadın bulunması halinde kısaltma yapıp yapılamayacağı, yapılacaksa kısaltmanın ne şekilde olacağı açıklığa kavuşturulmalıdır. Ad ve soyaddan yalnızca birinin unvanda yer alması halinde, ekin gerçek kişinin adı veya soyadı mı olduğu konusunda tereddüt yaşanabilir. Kanunda gerçek kişinin adı veya soyadı denildiği için, yalnızca ad veya yalnızca soyadın unvanda bulunması halinde de şirket türünü gösteren ibareler kısaltılmadan yazılacaktır.

Anonim şirketlerin ticaret unvanında özel mevzuatlar gereğince bazı kelimelerin bulunması şarttır;

-Yatırım ortaklıklarının unvanı “Yatırım Ortaklığı” ibaresini içermelidir (Sermaye Piyasası Kanunu m. 36/1).

¹²⁷ Erem, s. 155, Dipnot 12.

-Umumi mağazacılıkla iştigal eden anonim şirketlerin unvanında “Umumi Mağazalar” kelimesi yer almalıdır (Umumi Mağazalar Kanunu m. 3/2).

-Bankaların ticaret unvanında “Banka” kelimesi yer alır (Banka Kanunu m. 150/2).

-Sigorta acenteliği yapacak şirketlerin unvanında “sigorta” ifadesi ile birlikte “acentelik” veya “ aracılık” ifadelerinden biri bulunmalıdır (Sigorta Kanunu m. 32/1).

2.1.1.5. Limited Şirket Ticaret Unvanı

Limited şirket ticaret unvanı da anonim şirketlerde olduğu gibi işletme konusu ve şirket türünden ibarettir. Çünkü limited şirket de sermaye şirkettir ve anonim şirket de olduğu gibi ortaklardan önce şirketin varlığı ön plana çıkarılmalıdır (TTK m. 39/2).

2.1.1.6. Kooperatif Şirketin Ticaret Unvanı

Kooperatif şirketin unvanı da işletme konusu ve “kooperatif“ kelimesinin gösterilmesi şartıyla düzenlenecektir. Limited şirkette geçerli olan ilkeler burada da geçerlidir. Hem limited hem de kooperatif şirket için gerçek kişi isimlerinin unvanda yer alması halinde şirket türünü gösteren ifade kısaltılmadan yazılacaktır.

KoopK m. 2/4'e göre kooperatiflerin ticaret unvanında kamu kurum ve kuruluşlarının adlarına yer verilemez. Bu nedenle “Lüleburgaz Belediyesi Yapı Kooperatifi” gibi bir unvan oluşturulması yasaktır. Bunun dışında sınırlı sorumluluk esasının benimsendiğini göstermek amacıyla kooperatifin unvanına “Sınırlı Sorumlu” veya “S.S” ibareleri eklenebilecektir.

2.1.1.7. Ticari İşletme İşleten Diğer Tüzel Kişiler ve Derneklerin Ticaret Unvanı

Diğer tüzel kişiler ve dernekler tarafından işletilen işletmelerin kamu tüzel kişiliğine sahip olup olmamasına göre ayırım yapmak gerekmektedir. Ticari işletme işleten dernekler, vakıflar ve diğer tüzel kişiler tarafından işletilen ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan işletmelerin unvanı kendi faaliyet alanlarında kullandıkları

addır. Kanunda “ticaret unvanları adlarıdır ” ibaresini derneğin kendi adından başka kelimeleri unvana dahil edemeyeceği şeklinde yorumlamamak gerekir. Genel hükümlere uygun olmak şartıyla derneklerin unvanına da eklemeler yapılabilecektir. Çünkü bir derneğin birden fazla işletmesi olabilir veya dernek kendi adıyla beraber başka kelimelerden oluşan bir unvanı kullanmak isteyebilir¹²⁸.

Kamu tüzel kişileri tarafından işletilen ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmelerin ve kamu menfaatine yararlı derneklerin, gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıfların işlettikleri işletmelerin unvanı için düzenleme Ticaret Sicili Yönetmeliği’nde yapılmıştır. İlgili yönetmelikte kamuya yararlı dernekler ile gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıfların işlettikleri tüzel kişiliğe haiz olmayan ticari işletmeler ile kamu tüzel kişileri tarafından işletilen ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmelerin unvanları ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir ve bu tür bir yapılanmada söz konusu işletmeyi işleten tüzel kişinin adı ile işletme konusunu gösteren sözlerden unvanın meydana geldiği ifade edilmiştir (Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 43, TTK m. 44).

2.1.1.8. Donatma İştirakinin Ticaret Unvanı

Tacirlere dair hükümler donatma iştiraki hakkında da uygulanır (TTK m. 17). Bu nedenle donatma iştiraki ticaret siciline kaydolma ve bir ticaret unvanına da sahip olma zorunluluğu altındadır.

Donatma iştirakinin ticaret unvanı, müşterek donatanlardan en az birinin ad ve soyadından (Ali Soylu Donatma İştiraki) veya deniz ticaretinde kullanılan geminin adından müteşekkildir (Poyraz Donatma İştiraki). Her iki durum için de donatma iştirakinin bulunduğunu beyan eden bir ibarenin varlığı şarttır. Soyadları ve gemi adının kısaltılması mümkün değildir (TTK m. 44, TSY m. 43/4). Hükümlerin mefhumu muhalifinden adın kısaltılarak yazılabileceği çıkmaktadır. Bu durum Erem gibi diğer bazı hukukçular tarafından eleştirilmiştir¹²⁹. Gerçek kişilerde ve şahıs şirketlerinde kısaltmaya izin verilirken donatma iştirakinde buna izin verilmemesi kanaatimizce de çelişkiye neden olmaktadır.

¹²⁸ Karayalçın, s. 384.

¹²⁹ Erem, s. 158, Dipnot 21.

2.1.1.9. Adi Şirketin Ticaret Unvanı

Adi şirket, kanunen yasaklanmamış olan her türlü konu ile uğraşmak üzere kurulabilir. Bu anlamda adi şirket ticari işletme de işletebilir. Doktrinde adi şirketin ticari işletme işletmek amacıyla kurulabileceği kabul edilmektedir¹³⁰. Amaç unsurunun niteliğine ilişkin bir betimleme yeni kanunda da bulunmamaktadır. Bu yüzden adi ortaklığın ideal amaçlarla kurulabileceği fikri hala geçerli olacak veya tartışma hala devam edebilecektir. Kanunun lafzına göre, dinsel, siyasal, bilimsel, sanatsal yahut sosyal amaçlar için adi ortaklık kurulabilecektir¹³¹.

TBK m.620/2'ye göre kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşımayan ortaklıklar, Türk Borçlar Kanunu'nun adi şirket hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır. Hükümdeki açıklamalar doğrultusunda TTK'da tarif edilen şirketlerin ayırıcı vasıflarına sahip olmayan şirketler, adi şirket sayılacaktır. Bu durum kollektif şirket bakımından TTK m. 214'te tekrar edilmiştir. Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimse tacir sayılacağından, adi şirket şeklinde ticari işletme işletilebilecektir. Ancak adi şirketin tüzel kişiliği olmadığı için tacir sıfatı şirkete değil teker teker ortaklara ait olacaktır.

Ticari işletme işleten adi şirketlerin ticaret unvanının nasıl olacağı hususunda ne Borçlar Kanunu'nda ne de Türk Ticaret Kanunu'nda bir açıklama mevcuttur. Doktrinde ticari işletme işleten adi şirketin ticaret unvanı kullanabileceği genel olarak kabul edilmektedir. Adi şirketin ticaret unvanında çekirdek olarak ortaklardan birinin adı ve soyadıyla ortaklığı gösteren bir ibareye yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. TTK m. 46/2'ye göre tek başına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanına bir şirketin mevcut olduğu zannını uyandıracak ekler yapamazlar. Hükümün

¹³⁰ Arslanlı, s. 83; Yaşar Karayalçın, **Şirketler Hukuku**, Sevinç Matbaası, C. II, Ankara, 1973, s. 181, Karayalçın adi şirketin esasen geçici ilişkiler için kurulabileceğini, ticari işletme işletmesinin arızı bir durum olduğunu ve ticari işletme işletmek için kurulan ticaret şirketlerinin kuruluş işlemlerinde eksiklik varsa adi şirket sayılacaklarını belirtmiştir. Aksi fikir, İrfan, Baştuğ, Ercüment Erdem, **Ticari İşletme Hukuku (Ders Notları)**, Doku Eylül Üniversitesi Yayınları, Ankara 1993, s. 102, 103, yazarlara göre adi şirketler ticari işletme işlettiklerinde bu işletme gerçekte adi şirketin ortakları olan gerçek kişiler adına işletilmektedir. Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, İstanbul, 2001, s. 26, yazara göre adi şirket ikiye ayrılır, "ticari işle uğraşan ve tacir sayılanlar", "ticari olmayan işle uğraşanlar". Ayrıca Borçlar Kanunu'nda düzenlenen adi şirket ticari alanda faaliyet gösteren ve ortak amacın iktisadi olduğu şirkettir.

¹³¹ Zekeriya Kürsat, "Yeni Borçlar Kanunu'muzda Adi Ortaklık Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **İUHFM C. LXX, S. 1, 2012, s. 301 – 318.**

mefhumu muhalifinden birden fazla gerçek kişi bir araya gelerek ticaret yaparlarsa ticaret unvanlarında bir şirketin varlığını gösteren kelimelere yer verebileceklerdir¹³².

Adi şirketin ticaret unvanına gerçek kişinin ad ve soyadının konulması açısından eski Ticaret Sicili Tüzüğü m. 18/3 bir engel olarak karşımıza çıkmaktaydı. İlgili hükümde TTK hükümlerine göre uygun bir şirket mevcut olmadıkça bir işletmenin unvanına birden fazla gerçek kişinin ad ve soyadının konulamayacağı düzenlenmekteydi. Aynı tüzüğün tüzel kişiliği bulunmayan donatma iştirakinin unvanını düzenleyen 46. maddesinde, unvana ortaklardan birinin adı veya geminin adıyla donatma iştiraki ibarelerine yer verilmesi aranmaktaydı. Her iki hüküm kıyaslandığında tüzel kişiliği bulunmayan donatma iştirakinde unvana ortakların birinin ad ve soyadını koymasına müsaade edilirken, aynı şekilde tüzel kişiliği bulunmayan adi şirkette bunun yasaklanması büyük bir çelişki olarak karşımıza çıkmaktaydı. Çünkü ticaret ortaklıkları dışında ortakların adlarının unvana konulmasını yasaklayan bir hükümdü. Bu husus doktrinde yoğun bir şekilde eleştirilmiştir¹³³. Ancak ilgili hüküm fark edileceği üzere adi şirketin ticaret unvanı kullanmasına ve ticaret siciline tescil ettirmesine engel değildi. Ticari işletme işleten adi şirketin ortaklardan yalnızca birinin ad ve soyadı ile ortaklığı gösteren ibareye unvanda yer verilmesi ile sorunun çözülmesi mümkündür. Eski Ticaret Sicili Tüzüğü m. 18/3 hükmüne Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde yer verilmemiştir ve bu çelişki giderilmiştir.

Ticaret unvanının taciri tanıtan bir isim olmasına dayanılarak sadece gerçek ve tüzel kişilerin unvanı kullanabileceği yargısı oluşsa da, adi şirketin ticari işletme işletmesinde bir engel olmadığından ortaklaşa ticari işletme işleten kimselerin ortak bir unvan kullanmasında hukuki bir engel yoktur¹³⁴. Ticari işletme işleten adi şirketlerde, bütün ortakların ayrı ayrı tacir olarak ticaret siciline kaydedilebilecekleri, defter tutabilecekleri, ticaret unvanı kullanabilecekleri kabul edilmektedir¹³⁵.

¹³² İsmail Kayar, "Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili", **Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 2002, s. 483.

¹³³ Sami Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, Mimoza Yayınları, 9. Baskı, Konya, 1999, s. 131; Domaniç, s. 232.

¹³⁴ Kayar, s. 485.

¹³⁵ Tuğrul Ansay, "Adi Şirket Ortakları Tacir midir? Ortakların Ticaret Unvanı ve Defter Tutma Yükümlülüğü", **AÜHFD**, 1968, s. 265.

2.1.2. Ticaret Unvanına Getirilen Ekler

Ek, ticaret unvanının asli ögesi değildir. Unvanın temelini oluşturan çekirdeğe ilavesi ihtiyaridir, ancak ekin ilavesiyle birlikte artık unvanın korunması altına girer ve çekirdekle bir bütün oluşturur. Doktrinde sadece çekirdekten oluşan ticaret unvanına basit unvan, ek ve çekirdekten oluşan unvana mürekkep unvan tanımı yapılmıştır¹³⁶.

2.1.2.1. Zorunlu Ekler

Sicile tescil edilmiş bir ticaret unvanından ayırt edilmesi şartıyla tescili yapılacak unvana ekler yapılması zaruridir (6102 sayılı TTK m. 45, 46). Ayrıca şubeler için ve tasfiye halinde olan şirketler için de zorunlu ekler öngörülmüştür. Bu kapsamda TTK'daki zorunlu ekler; şube eki, ayırıcı ekler, tasfiye bildiren ekler olarak tasnife tabi tutulabilir.

2.1.2.1.1. Şube Eki

Her şube kendi merkezinin ticaret unvanını “şube” olduğunu belirterek kullanma zorunluluğu altındadır. Şubenin unvanı ile işletmenin unvanı aynıdır, yalnızca şube merkez işletmenin unvanının yanına “...Çorum Şubesi” gibi bir eki ilave ederek kullanılmalıdır. Bu kullanım zorunluluğu dışında şube ile ilgili başka ekler de getirilebilir (TTK m. 48). Aynı şekilde merkezi yurt dışında bulunan işletmenin Türkiye'deki şubesinin ticaret unvanında “...Merkezi...Türkiye Şubesi ” gibi merkezin, şubenin bulunduğu yerin ve şube ibaresinin bulunması gerekmektedir (TTK m. 48/3). Kanunda aksine hüküm olmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilmiş olan kayıtlar şubenin bağlı olduğu sicile de tescil olunur.

2.1.2.1.2. Ayırıcı Ekler

Daha önce tescil edilmiş unvanı kullanmak isteyen tacir unvanına daha önce tescil edilmiş unvandan açıkça ayırt edilir şekilde bir ek getirmek zorundadır¹³⁷.

¹³⁶ Karayalçın, s. 373.

¹³⁷“Ticaret unvanının tescili ve korunmasında öncelik hakkı, unvanının 1995 yılında tescil ettirip kullanmaya başlayan davacı tarafa aittir. Davacı tarafın ticaret unvanının çekirdek unsuru “Mehmet Zeki Karaoğlu” kelimelerinden oluşmaktadır. TTK'nın 43/2. maddesi uyarınca, ticaret unvanını aynı sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş olan unvanlardan açıkça ayırt etmeye yarayacak ibarelerin ilavesi zorunludur. Davalı tarafın 2005 yılında tescil edilen ticaret unvanının çekirdek unsuru da “Karaoğlu” kelimesidir. Bu durumda davacı ile aynı alanda faaliyet gösteren davalı şirketçe yapılan

Ayırt edilmeden maksat itibasın önüne geçmek olduğu için tescil edilmiş unvanın tamamı dikkate alınmalıdır ve ayırt edici ekler tescil edilmiş unvanın çekirdek ve ek kısmı göz önünde bulundurulur getirilmelidir¹³⁸. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün 19.06.2003 5161 sayılı yazısında, bir şirket unvanının diğer bir şirketin unvanından farklı olup olmadığının değerlendirilmesinin, çekirdek unvanlardan sonra gelen (sektör bazında) iki kelimenin aynı olmaması esasına göre yapıldığı belirtilmiştir¹³⁹. Aynı şekilde bakanlık tarafından çıkarılan Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ'de de itibas ortaya çıkaracak kullanımlar maddeler şeklinde sıralanarak belirtilmiştir (Tebliğ m. 5).

6762 sayılı kanun sisteminde gerçek kişi unvanı ve tüzel kişi unvanı arasında korunma alanları bağlamında farklılıklar mevcuttu. Aynı sicil çevresinde gerçek kişiye ait tescil edilmiş ticaret unvanı bulunduğu takdirde sonra tescil ettirmek isteyen tacirin unvana ek getirmesi zorunlu tutulmuştu (6762 sayılı TTK m. 43). Oysa tüzel kişi tacirler için tekel hakkı tüm Türkiye olarak belirlenmişti. 6102 sayılı kanunda gerçek ve tüzel kişi arasındaki bu ayırım kaldırılmıştır. Unvanın sicile tescili mevzu bahis olduğunda 6102 sayılı kanun çerçevesinde tüm Türkiye çapında bir koruma sağlanacaktır. Bu nedenle getirilecek eklerde de gerçek kişi tüzel kişi ayırımı yapılmadan, daha önce Türkiye'nin herhangi bir yerinde tescil edilmiş unvandan açıkça ayırt etmeye yarayacak eklerin getirilmesi zorunlu tutulmuştur¹⁴⁰. Yargıtay bu

sonraki tescilde, ticaret unvanına TTK'nın 43/2. maddesinde belirtilen ayırt edici ilavelerin yapıldığından söz edilemez." 11 YHD, E: 2008/12376, K: 2010/3662, Tarih: 01. 04. 2010 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

¹³⁸ "Davalının davacıya ait "REAL" ibaresine "Classic" ibaresini de küçük puntolarla ekleme suretiyle davacı şirketlerin tescilli ticaret unvanları ve tanınmış markası olan "REAL" ibaresini tabela, tanıtım broşürleri ve poşetlerinde kullandığını bu şekilde davacılar ait "REAL" markasının haklı şöhretinden yararlanmak suretiyle .."11 H. D, E: 2003/3488, K: 2003/10420, 4.11.2003, Erdal Noyan, **Marka Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2009, s. 467.

¹³⁹ Mustafa Alpaslan, "Ticari Unvan, İşletme Adı ve Marka Konuları Hakkında Bilinmesi Gereken Hususlar"; **Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, 23/2010, s. 669.

¹⁴⁰ "TTK'nun 52. maddesinde "usulen tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanmak hakkı, münhasıran sahibine olacağı" öngörülmüştür. Davacı şirketin "G... K...." ibaresini taşıyan unvanı 4.4.1998 tarihli Sicil Gazetesi'nde ilan ettirdiği, davalının ise "Ö..." ibareli unvanı kullanırken 4.5.1998'de "G... K...." ibareli unvanı tescil ettirdiği konusunda uyuşmazlık yoktur. Yukarıda belirtilen kanun hükmü karşısında, dava konusu unvanı kullanma hakkı yalnızca davacı şirkete aittir. Ancak, her iki şirketin ortaklarının soyadının G... olduğu da, ihtilafsızdır. TTK'nun 47/2. maddesinde "bir hükmi şahsın ticaret unvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, lüzumlu ilavelerin yapılması zorunludur" hükmü yer almıştır. Davacı şirket, "G... K...." unvanını daha önceden tescil ettirip, kullanma hakkına sahip olduğuna göre, aynı soyadı taşıyan kişilerden oluşan davalı şirketin unvanında

konuda birbirine benzer unvanlar kullanan ve aynı alanda faaliyette bulunan kooperatiflerden birinin unvanına “Umumi” ekinin getirilmesini ayırt edicilik unsurunun gerçekleşmesi için yeterli saymıştır¹⁴¹.

2.1.2.1.3. Tasfiye Bildiren Ekler

Ticaret şirketlerinin tasfiyeye girmesi halinde ticaret unvanına “tasfiye halinde” olduğunu belirten kelimelerinin eklenmesi mecburidir.

2.1.2.2. Seçimlik Ekler

Ticaret Kanunu’nda geçen hükümlere aykırı olmamak kaydıyla unvana istenilen ekler getirilebilir. Unvanda ayırt etme fonksiyonu, iltibasın önüne geçmek amacıyla büyük önem arz etmektedir. Çünkü sicile tescil edilen bir unvanda tacirin tekel hakkı vardır.

Gerçek kişi tacir sıfatıyla ad ve soyadını kullanarak sicile tescil ettiren tacirin unvanı, aynı ad ve soyada sahip bir başka tacirin unvanı (gerçek kişi tacirin unvanı ad ve soyadından oluştuğu için) ile aynı olacak ve bu benzerlik ikinci tescili imkansız hale getirecektir. Kanun koyucu bu karışıklığı gidermek maksadıyla unvana getirilecek eklerle sicile tescil imkânsızlığını önlemiş bulunmaktadır. Ancak unvan için belirlenen gerçeklik sistemi de eklerin getirilmesi noktasında sınırsız serbestiyi engellemiş bulunmaktadır. Bu nedenle üçüncü kişilerde yanlış kanaate neden olmadan oluşturulacak eklerde, tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmama, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmama kanunun

"G... K..." ibaresini kullanma hakkı mevcut ise de, anılan kanun hükmü çerçevesinde ayırt edici ilaveler yapma zorunluluğu bulunduğu da, bir gerçektir." Y11HD, Esas: 2000/3792, Karar: 2000/4770, Tarih: 29.05.2000, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 20.11.2013.

¹⁴¹ “Davacı vekili, davalı kooperatifin müvekkili ile iltibas yaratacak şekilde ticaret unvanı kullandığını belirterek, davalının ticaret unvanında yer alan 'Denizli' ibaresinin silinmesini talep etmiş ise de, her iki kooperatifin de Denizli ilinde faaliyette bulunmaları sebebiyle bu ibarenin davalı tarafından kullanımı zorunludur. Ancak davalının ticaret unvanında iltibas önleyici ek olarak "Umumi" sözcüğünü kullandığı anlaşılmaktadır. Her iki kooperatifin esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifi niteliğinde olduğu göz önüne alındığında artık bu özellikleri gereğince "Umumi" ilavesinin davacı ve davalı kooperatifler arasındaki iltibas önleyici nitelikte olduğunun kabulüyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile kabul hükmü kurulması hatalı olup kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir. “ 11 H.D, E: 2009/9988, K: 2011/2678, 14.3.2011, (Erişim) www.kazanci.com.tr, 23. 11. 2013.

getirdiği olumsuz sınırlamalardandır¹⁴². Bu şartlar dahilinde işletmenin özelliklerinin ve unvanda yer alan kişilerin kimliklerinin daha iyi tanınması maksadıyla gerçek ya da tamamen hayali adlardan oluşan ekler kullanılabilir. Unvanın çekirdek kısmının gerçeğe uygun olması gerektiği halde unvana getirilen ekler için bahsedilen kriterlerle sınırlama getirilmiştir. (Foto Ali Işık, Yüksek Mühendis Ali Işık, Doktor Ali Işık) Getirilen eklerin üçüncü kişilerde oluşturacağı algıda unvanın belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken hususlardandır.

Mirasçılarının, murisin ticaret unvanına kendi isimlerini eklemeleri mümkündür, bu iltibas olarak kabul edilmez. Ancak böyle bir ilave başka ticaret unvanları açısından iltibasa neden oluyorsa bu takdirde kabul edilemez. Bunun dışında otel, market, eczane gibi genele ait isimlerin ticaret unvanında kullanılması halinde de iltibas mevcut değildir¹⁴³. Ancak Yargıtay vermiş olduğu kararında, hak sahibi olmayan kimse tarafından kullanılan ticaret unvanının semt adı olsa dahi yine de iltibas oluşturacağı sonucuna varmıştır¹⁴⁴.

¹⁴² “Baklava imalatıyla iştigal eden işletme sahibinin memleketini göstermek üzere “Gaziantepi” ibaresinin eklenmesi mümkündür.“ Mustafa Çeker, **6102 sayılı TTK’ya Göre Ticaret Hukuku**, Karahan Kitabevi, 2012, 5. Bası, s. 121.

¹⁴³ Halil Fahri Örs, **Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet**, Ziraat Bankası Matbaası, Ankara, 1958, s. 53. “Davacı vekili, davalı Nurkap Boya Kaplama Malzemeleri İnş.San. ve Tic.Ltd.Şti’nin müvekkili şirketin devraldığı Akiril Kimya San. ve Tic. A.Ş.’nin 1977 yılından beri kullandığı ticaret unvanı ve tescilsizde olsa piyasada tanıtıp ayırt edici hale getirdiği, müvekkili tarafından halen kullanılan Akiril markası ile iltibas yaratacak şekilde Nurkap Nurakril ibaresini aynı boya sınıfı için marka olarak tescil ettirmek üzere başvurduğunu, Akiril Kimya A.Ş. olarak yapılan itirazların davalı TPE tarafından nihai olarak reddedildiğini ileri sürerek, 556 sayılı KHK’nın 8/3 ve 8/5’nci maddeleri ile Paris Sözleşmesi’nin 8’nci maddesine göre 19.02.2001 tarih ve M-216 karar sayılı Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu’nun red kararının ve tescil edilirse davalı markasının iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı TPE vekili, itirazın, müracaat markasının itiraz sahibinin ticaret unvanı olması nedeniyle yapıldığını, marka mevzuatının ticaret unvanını korumadığını, itiraz sahibi firmanın Nurkap Nurakril ibaresini marka olarak kullandığına dair delil sunmadığını, başvurunun yapıldığı 31.03.1998’den geçerli olmak üzere markanın tescil edildiğini savunarak, davanın reddini istemiştir. Diğer davalı, davaya cevap vermemiştir. Ankara Asliye 1.Ticaret Mahkemesince, davanın reddine dair verilen karar dairemizce bozulmuş, kararı temyiz edilen mahkemece bozmaya uyulmuş, benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda, taraf markaları arasındaki benzerliğin tek nedeninin ‘akiril’ kelimesi olduğu, bu kelimenin cins bildirip tanımlayıcı nitelikte bulunduğu, tek başına veya esaslı unsur olarak marka olamayacağı gerekçesiyle, bir kez daha davanın reddine verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.” Y11HD, Esas: 2007/2946, Karar: 2008/4551, Tarih: 07.04.2008, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 25. 01. 2014.

¹⁴⁴ 11 YHD, E:2000/3017, K: 2000/6066, 27.06.2000, Bozer, Göle, s. 142.

Seçimlik eklerle ilgili bir diğere düzenleme Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ m. 4/6'da yer almaktadır. Hükme göre ticaret unvanında resmi olarak tanımlanmış yer adları kullanılabilir, ülke adlarının unvanında kullanılabilmesi için ise o ülkenin yetkili makamlarından izin alınması gerekir.

2.1.2.3. Yasak Ekler

TTK'da unvana getirilen eklerle ilgili olarak serbestilik benimsenmiş olsa da unvana aldatıcı, kamu düzenine ve gerçeğe aykırı eklerin ilavesi yasaklanmıştır.

2.1.2.3.1. Aldatıcı Ekler

Ticaret Kanunu eklerle ilgili olarak üçüncü kişilerde yanlış kanaatlerin oluşmasını engellemek amacıyla aldatıcı eklerin kullanılmasını yasaklamıştır. Doktor Ali Işık unvanıyla ticari hayatta bulunan kişinin doktorluk mesleği ile ilgisi olmadığı sürece, tıp sektöründe bu unvanı kullanması, mühendis olmayan bir müteahhidin unvanında mühendis kelimesini kullanması hukuka aykırı olacaktır. Bu ekler üçüncü kişileri aldatacak vasıfta eklerdendir.

Tek başına ticaret yapan gerçek kişiler de ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak ekler yapamayacaktır, bu ekler de aldatıcı eklerden sayılmaktadır¹⁴⁵. Tek başına ticaret yapan Ali Işık'ın, ticaret unvanında "şirket" kelimesini kullanması yasaktır. Erem'e göre, aldatıcı eklerle ilgili Alman Kitapevi, Amerikan Yayın bürosu gibi ekler yabancı devletle bağlantılı olması nedeniyle aldatıcı ek olacağı düşüncesini eleştirmektedir¹⁴⁶. Yine hukuk doktoru olan tacir kimya fabrikası işletirken doktorluk mesleğiyle ilişkilendirilecek şekilde "DR" unvanını kullanamaz. Üçüncü kişiler için bu kelimeler tacirin kimliği bakımından aldatıcıdır. Akrabalıkla ilgili gerçeğe aykırı ekler de hukuka aykırıdır. Kardeşlerden yalnızca birkaçının işletmeyi açması halinde tüm kardeşleri kapsayacak şekilde "A... ve Kardeşleri" şeklinde bir ekin getirilmesi ve yine küçük çapta bir tamirhane için fabrika denilmesi aldatıcı ektir. Kişilerin manevi duygularını kullanarak müşteri

¹⁴⁵"Çadırcı ailesinden olan davacının talebi üzerine "Çadırcı Kardeşler Ahmet Çadırcı ve Mustafa Yalım" unvanındaki "Çadırcı Kardeşler" kelimelerinin kullanılması iltibas tevhit etmesi ve üçüncü şahıslar nazarında yanlış zehap tevhit edebileceği gerekçesiyle men edilmiştir" TD. 15/9/1939, Karayalçın, s. 381.

¹⁴⁶Erem, s.159; Karayalçın, s. 375.

kitlesi elde etmek maksadıyla hacca gitmeyen kişinin unvanda “hacı” kelimesini kullanması da aldatıcı eklere verilebilecek bir diğer örnektir¹⁴⁷.

2.1.2.3.2. Gerçeğe Aykırı Ekler

Aldatıcı eklerin gerçeğe aykırılık tarafı yukarıda belirtilmiştir. Burada irdelenmesi gereken nokta tacirin kişiliğini gizleyecek tarzda bir unvan oluşturmasıdır. Tacir için unvan ticari hayatta onu simgeleyen ad gibidir. Bu anlamda tacirin ticari hayatı için önem arz eden niteliklerin gizlenmesi durumunda gerçeğe aykırı hareket edilmiş olduğu muhakkaktır. Ancak ticari hayatta mühim olmayacak bir bilginin ticaret unvanında sunulmamış olması gerçeğe aykırılık oluşmuştur demek için yeterli değildir. Ticaret unvanında bilgilerin gizlenmesinin gerçeğe aykırılık oluşturması için verilmeyen bilginin ilk olarak ticari yaşam için önemli olup olmadığı, sonrasında ise üçüncü kişilerin yanlış kanaate sürüklenip sürüklenmediğine bakılmalıdır. Eklerin de aynı şekilde hakikate aykırı olmaması gerekir. Ticaret unvanında gerçeğe aykırı eklerin kullanılması, gerçeklik prensibinin sıkı bir şekilde eklerde geçerli olmamasından doğan bir sonuçtur.

2.1.2.3.3. Kamu Düzenine Aykırı Ekler

Kullanılması halinde kamu düzenine aykırılık teşkil edecek eklerin unvanda kullanılması da kanuna aykırıdır. Şeyhlik, dedelik, halifelik gibi unvanların kullanılması da yasaktır (677 sayılı Kanun, m. 1). TTK’da eklerle ilgili getirilen sınırlama dışında, kullanılması kanunlarda yasaklanmış isimler de unvanda yer alamaz. Atatürk, Mustafa Kemal, Kızılay kelimeleri bunlardandır (2622 sayılı Kanun m. 1, m. 2). Bazı kelimelerin kullanılabilmesi Bakanlıkların iznine tabi kılınmıştır¹⁴⁸ (Dernekler Yönetmeliği m. 53). 6102 sayılı TTK’da “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Millî” kelimeleri Bakanlar Kurulu kararıyla unvana eklenebilir¹⁴⁹

¹⁴⁷Karayalçın, s. 375.

¹⁴⁸**İzin alma/madde 53** - Dernek adlarında; Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulan kelimeler, ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Bakanlığın izni ile kullanılabilir.

¹⁴⁹ “1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 98. maddesinde, bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunu’ndaki anonim şirketlere ait hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Türk Ticaret Kanunu’nun 48. maddesinin 1. fıkrasında, tacirin hüviyeti ve işletmenin genişlik ve ehemmiyeti yahut mali durumu hakkında üçüncü şahıslarda yanlış bir kanaatin meydana gelmesine

(TTK m.46/3, TSY m. 44/5). 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 150/2'ye göre Bankacılık Kanunu'na göre alınması gereken izinleri almaksızın ticaret unvanlarında, her türlü belge, ilan ve reklamlarında veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda banka adını veya banka gibi faaliyet gösterdikleri ya da banka gibi mevduat veya katılım fonu topladıkları izlenimini uyandıracak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlilerinin, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı ayrıca, bu işyerlerinin bir aydan bir yıla kadar, tekerrür halinde ise sürekli olarak kapatılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir.

Unvanda kullanılacak eklerle ilgili diğer bir sınırlama Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ¹⁵⁰'de belirtilmiştir. m. 4/7'ye göre kamu kurum ve kuruluşları ile ulusal ve uluslararası diğer kuruluşların adları ya da bunları tanımlayan kısaltılmış adları ticaret unvanlarında ek olarak kullanılamaz. Ancak bu kurum ve kuruluşlarının işlettiği işletmeler ile hissedarı oldukları şirketlerin ticaret unvanlarında kendilerinin adları veya kısaltılmış adları kullanılabilir.

mahal verecek mahiyette veya hakikate yahut amme intizamına aykırı olmamak şartıyla her ticaret unvanına işletmenin mahiyetini gösteren veya unvanında zikredilen kimselerin hüviyetlerini belirten yahut muhayyel adlardan ibaret olan ilaveler yapılabileceği kuralı yer almış; aynı maddenin 3. fıkrasında da, Türk,Türkiye, Cumhuriyet ve Milli kelimelerinin bir ticaret unvanına ancak Bakanlar Kurulu Kararıyla konulabileceği hükme bağlanmıştır. Davacı birlik, 9.6.1988 günlü dilekçe ile idareye başvurarak, ana sözleşmelerinde saptanabileceği gibi, kent kooperatifçiliği alanında etkinlik göstermeyi amaçladıklarını bu nedenle daha önce kurulmuş olan iki merkez birliğinin konut kooperatifçiliği alanında çalışmalarını nedeniyle "Türkiye" kelimesinin kullanılmasında bir sakıncanın söz konusu olmadığını, yurt ölçeğinde yaygın bir örgütlenmeyi gerçekleştirmiş bulduklarını, 14birliği, 302 birim kooperatifi ve 55168 bireysel ortağı kapsadıklarını belirterek "Türkiye" adını taşımak istediklerini belirtmişlerdir. Davalı idare tarafından da öne sürüldüğü gibi dava konusu işlemin yukarıda açıklanan TTK'nun 48. maddesinde öngörülen takdir yetkisine dayandırıldığı açıktır. Ancak dava dosyasında yer alan ve çalışmalarını Türkiye sathına yayacakları ve sosyal konuta ihtiyacı olan her ilde kurulacak birliklerin de merkez birliklerine ortak olacağı dikkate alınarak adlarının başına Türkiye kelimesinin eklenmesine izin verilmesi istemleri kabul edilen birlik dikkate alındığında çok daha geniş bir alanda çalışmalarını yürüten davacı birliğin adına "Türkiye" kelimesinin eklenmesine izin verilmemesinde eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır." D10D, Esas: 1989/374, Karar: 1991/1175, Tarih: 28.03.1991, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 25. 01. 2014.

¹⁵⁰ Sayı: 28913, Tarih: 14. 02. 2014.

Tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtılmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şarttır (TTK 32/3). Bu nedenle her ne kadar bu zorunluluk kanunda açıkça ekler için yer almasa da sicil memurunun görevi kapsamında dikkat edilmesi gereken hususlardandır.

2.2. TİCARET UNVANINI KULLANMA MECBURİYETİ VE UNVAN ÜZERİNDEKİ TEKEL HAKKI

2.2.1. Ticaret Unvanı Kullanma Zorunluluğunu Taşıyanlar

Tacir olmanın hükümleri arasında unvan seçip, kullanma mecburiyeti sayıldığından hem gerçek kişi tacirler hem ticari şirketler unvan kullanmak zorundadır. Bu zorunluluk kamusal menfaatlerin bir gereğidir. 6102 sayılı TTK m. 39 düzenlemesine göre, her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senet ve diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır. Ticaret unvanı ile ilgili hükümde tacir denildiği için öncelikle tacir kavramına kimlerin dahil olduğunu belirlemek gerekir. TTK'da tacirler gerçek kişi tacirler ve tüzel kişi tacirler olarak ikiye ayrılmaktadır (TTK m. 12, m. 17).

Bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişi gerçek kişi tacirdir ve unvan kullanma yükümlülüğü altındadır. Ayrıca bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayıldığından ticaret unvanı kullanmak zorundadır (TTK m.12/2). Tacir ticari işletmeye ilişkin işlemleri bu unvan altında yapmalıdır ve işletmeye ait senet ve belgeleri bu unvan altında imzalamalıdır (TTK m.39/1). Esnafın ticaret unvanı kullanma mecburiyeti yoktur çünkü esnafın kanunda TTK'da tacirlerle ilgili düzenlenen ücret isteme ve işletme adı kullanma hükümlerinin esnaflara uygulanacağı belirtilmiştir (TTK m. 15).

Tüzel kişi tacirler arasında TTK m. 16'da ilk olarak ticaret şirketleri sayıldığından ticaret şirketlerinin ticaret unvanı kullanma yükümlülükleri vardır. Amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş

kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayıldığından ticaret unvanı kullanmak zorundadırlar. Ancak Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmadıklarından ticaret unvanı kullanma yükümlülükleri bulunmamaktadır (TTK m. 16/2). Son olarak TTK m. 17’de tacire ilişkin hükümlerin donatma iştirakine de uygulanacağı düzenlendiğinden donatma iştirakleri de unvan kullanmak zorundadır.

2.2.2. Ticaret Unvanı Kullanma ve Ticari İşletme ile İlgili İşlemleri Unvanla Birlikte İmzalama Mecburiyeti

Ticaret unvanı kullanma tacir için yalnızca hak değildir, yapısında barındırdığı birtakım şartlarla zorunluluk da ihtiva etmektedir. Genel olarak unvan tacirin ticari hüviyeti olduğu için işletmesiyle alakalı belgelerde ve işlemlerde bu unvanın altında işlemde bulunması gerekmektedir. Bu kural tacirin karşısında bulunan diğer tacir için de geçerlidir. 6762 sayılı kanunda hangi işlemlerin veya hangi belgelerin unvan altında yapılacağı belirsizliği, 6102 sayılı kanunda 6335 sayılı kanunla yapılan değişiklikle giderilmiş ve tacirin ticari işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği, ticari mektuplar ve muhasebe kayıtlarının dayanağını oluşturan belgeler olarak belirlenmiştir. Bu belgelerin unvan ile birlikte imzalanması mecburiyeti, bu yazılı belgelerle ilgili işlemlerin işletmeyle alakalı olduğunu tespit etmek açısından önemlidir.

6102 sayılı TTK 39. madde kullanma zorunluluğunu düzenlemiştir. Hükme göre;

- Her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır.

- Tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılacaktır¹⁵¹.
- Tacirin işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmesinin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesinin adresi de gösterilecektir.
- Tüm bu bilgiler şirketin internet sitesinde de yayımlanacaktır. Bu sitede ayrıca, anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı, limited şirketlerde müdürlerin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticilerin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı yayımlanacaktır.

Kanun değişikliğinin düşünüldüğü aşamalarda, tasarıda tacirin kullandığı “her türlü belge ve kağıtta” unvanı kullanması gerektiği yer almaktaydı. Bu haliyle kanun kabul edilmiştir. Ancak her türlü belge ve kağıttan anlaşılması gerekenin ne olduğu muallakta kaldığı için bu ifade eleştirilmiştir.. Ticari işlerde kullanılacak tüm kağıtlarda ticaret unvanının kullanılması tacir için büyük bir külfete yol açacaktı. Çünkü kanuna aykırı kullanımın 51. maddede cezalandırılacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda hem kanunda netlik kazanmayan bir sorumluluk yüklemek hem de aykırı kullanıma ağır yaptırımlar bağlamak haksızlığa yol açacaktı. Bu nedenle 6335 sayılı kanunla yapılan değişiklikle tacirin ticari işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve muhasebe kayıtlarının dayanağını oluşturan belgelerde unvan kullanılması gerektiği belirtilmiştir¹⁵².

Doktrinde tacirin ticaret unvanını kısaltarak kullanabileceği kabul edilmektedir. Ölçü olarak kısaltmayla karışıklığa neden olup olunmadığı göz önünde bulundurulmaktadır¹⁵³. Ticari hayatın temelinde çabukluk ve işlemlerin kısa sürede

¹⁵¹6762 sayılı TTK’da ticaret unvanının “işletmenin giriş cephesine herkes tarafından görülebilecek bir yerine yazılması” ifadesi “ticari işletmenin görülebilecek yerine” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁵²6335 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, m. 6, 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı R.G.

¹⁵³Tamer, s. 189.

sonuçlandırılması arandığından tacirin ticaret unvanı yerine geçmek üzere veya ticaret unvanını belirtmek üzere, herhangi bir iltibas ortaya çıkarmamak kaydıyla bir ibare veya kısaltma kullanabilecektir. Keza Yargıtay bir kararında ticaret unvanını tescil ettirmiş davalının fiilen kullandığı kısaltmanın, davacının kullandığı tescilli ticaret unvanı ile iltibas ortaya çıkardığından bahisle haksız rekabete hükmetmiştir¹⁵⁴.

İngiliz Hukuku'nda tacirlerin unvanlarını hangi işlemlerde kullanmaları gerektiği Türk Hukuku'na benzer şekilde düzenlenmiştir. (2006 Act m. 82-84) Tacirler unvanlarını şirkete ait belgelerde, özellikle şirketle alakalı kambiyo senetlerinde, senetlerde, makbuz ve faturalarda, internet sitesinde kullanmak zorundadırlar. Eğer şirkete ait bir kaşe, mühür mevcutsa ticaret unvanı bu kaşede de gösterilmelidir (m. 45/2). 84 ve 85. maddelerde unvanın daha büyük veya daha küçük harflerle yazılması gibi biçim ve stili ile alakalı değişikliklere izin verilmiştir. Unvanın ilanı ve kullanılma usulü ile alakalı yükümlülükler aykırı davranılması halinde s. 84'te para cezası verileceği düzenlenmektedir.

2.2.3. Ticaret Unvanını İşletmenin Kolayca Görülebilecek Bir Yerine Okunaklı Şekilde Yazdırma Mecburiyeti

TTK m.39/2'ye göre "tescil olunan ticaret unvanının" ticari işletmenin

- herkes tarafından kolayca görülebilecek bir yerine,
- okunaklı bir şekilde yazılması mecburidir.

İngiliz Hukuku'nda da tacirlerin unvanlarını okunabilir şekilde şirketin merkezinde ve faaliyette bulunduğu yerlerde, internet sitesinde gösterme mecburiyeti vardır. (2006 Act m. 82-84).

2.2.4. Ticaret Unvanı Üzerinde Tekel Hakkı

Unvan üzerindeki hakkın, unvanın ticari faaliyetler sırasında kullanılan isim olması nedeniyle kişilik hakkı boyutu vardır ve unvan ekonomik değere sahiptir. Unvanı kullanan tacir lehine oluşturulan haklar, herkese karşı ileri sürülebilecektir. Ticaret siciline tescil edilen bir unvan, kişi aynı ad ve soyada sahip olsa dahi bir

¹⁵⁴ 11 YHD, E: 7562, K: 157, 24.01.1986, Tamer, s. 189, Dipnot 653.

başkası tarafından kullanılamayacaktır, ayırt edici eklerin kullanılması zaruridir. Ticaret unvanı üzerindeki hak mutlak hak olduğundan tacire tanınan tekel hakkı, herhangi bir sınırlamaya tabi değildir. Bu nedenle TTK kapsamında bu hak tüm Türkiye’de, Paris Sözleşmesi kapsamında ise birliğe dahil ülkelerde koruma altındadır¹⁵⁵.

Tüzel ve gerçek kişi tacirlerin sahip olduğu bu hak, hem 6762 sayılı eski TTK hem de 6102 sayılı yeni TTK’ da yer almıştır, bu nedenle unvan yalnızca sahibi tarafından kullanılacaktır. Daha önce tescil edilmiş bir unvan ile benzerlik varsa, önceki unvandan ayırt etmeyi sağlayacak bir ek kullanılmak zorundadır. Bu düzenlemeyle amaçlanan ortaya çıkabilecek her türlü iltibasın önüne geçebilmektir. Kanuna aykırı şekilde kullanılan unvan için kanun cezai şartlar öngörmüştür. Hukuka aykırı kullanım temeline dayanan “ticari dürüstlüğe aykırı kullanım” halinde, “unvana tecavüz edilen kimsenin hakları” başlığını taşıyan madde uyarınca hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilecektir (TTK m. 51). Aynı hükümler tüzel kişi tacirler için de geçerlidir.

Çeşitli yerlerde şube açan ticaret şirketleri de şubelerini tescil ettirecekleri yerlerde aynı hükümlere tabi olduklarından tekel hakkına riayet etmek zorundadırlar. Tacir merkezin bulunduğu yerde unvanı tescil ettirdiği için şubenin açılacağı yerde aynı unvan daha evvel tescil edilmiş ise şubeye özgü değişiklikleri yapmak zaruri olacaktır. İltibasa neden olacak bir benzerlik olmadığı sürece, şubeye şube olduğunu belirten bir ekin getirilmesi yeterli olacaktır.

İngiliz Hukuku’nda tacirlerin unvanı üzerinde sahip olduğu tekel hakkının mutlak anlamda sağlanması için, unvana karşı gerçekleştirilen hukuka aykırı bir eylemde tacire, Companies House (Şirket Kayıt Ofisi) bünyesinde oluşturulan hakem heyetine itiraz etme imkânı verilmektedir. Bu imkân yalnızca unvanı üzerindeki tekel hakkı ihlal edilen tacire değil, aynı zamanda menfaati olan herkese, isimlerine (itibar

¹⁵⁵ Paris Sözleşmesi, m. 8, 9.

ile elde edilmiş her türlü ün) tecavüz olması halinde tanınmaktadır (2006 Act m. 69, 74).

Tacirin veya ticari itibarı zedelenen kişinin itiraz başvurusunda bulunabilmesi için, itiraza konu edilen kelime üzerinde bir itibar elde edilmiş olmalıdır. Ayrıca halkta kelimenin veya unvanların kullanımı, her iki tacir açısından yanlış anlaşılmaya neden olmalıdır ¹⁵⁶(2006 Act m. 69/1). İtiraz başvuru yolu, tacirlerin unvanlarının iltibasa neden olduğu durumlarda önemlidir. Çünkü dava aşamasına gelmeden sorunlar çözülebilmekte, ticari faaliyetlerin aksamadan ilerlemesi ve iltibasın kısa sürede önlenmesi sağlanmaktadır.

Davalı tacirin, hakem heyetine iletilen bir itirazda başarılı olabilmesi için unvanı iyiniyetle elde etmiş olduğunu ve itiraz başvurusunda bulunan tacirden önce ticari faaliyetlerine başlamış olduğunu ispat etmesi gerekir.

Hakem heyeti itiraz başvurularını 90 gün içinde karara bağlamaktadır (2006 Act m.72). Eğer her iki unvanın karışıklığa neden olduğu ve itiraz edilen unvanın mütecaviz olduğu sonucuna varılırsa, davalı tacirin ticaret unvanını karışıklığa neden olmayacak şekilde uygun bir sürede değiştirmesi kararı alınır. Karara uyulmazsa hakem heyetinin tacir için yeni bir unvan belirleme yetkisi vardır (2006 Act m.73).

2.2.4.1. Gerçek Kişi Tacirlerin Unvanında Tekel Hakkı

Gerçek kişi tacirin unvanı kendi ad ve soyadından oluşur (TTK m. 41). Gerçek kişi tacirler ad ve soyadlarını unvanlarında kullanmak zorundadır ve usulen tescil edilmiş bir unvanı kullanma hakkı da yalnızca sahibine aittir. Ancak tacire tanınan tekel hakkı nedeniyle, aynı ad ve soyadı kullanmak zorunda kalan bir diğer gerçek kişi tacir için durum ne olacaktır? Unvanın usulen tescile edilmesiyle beraber, tüm Türkiye çapında bir koruma mekanizması getirildiği için, aynı ad ve soyadla

¹⁵⁶ Ewing v Buttercup Margarine Co Ltd (1917) Davacı Buttercup Margarine Co Ltd şirketi süt ürünleri konusunda perakende satış yapan şirkettir, Ewing şirketi ise perakende satış yapamayan toptan satış yapan bir şirkettir. Davalı Ewing şirketi sonradan margarin gibi süt ürünleri satımı için Buttercup Margarine Co Ltd unvanını tescil ettirerek kullanmaya başlamıştır. Halk arasında unvanı ilk tescil ettiren şirketle sonradan tescil ettiren Ewing şirketi arasında karışıklığa neden olduğu gerekçesiyle davalının aynı unvan altında ticarete devam edemeyeceği kararına varılmıştır. Michael Ottley, **Briefcase on Company Law**, 2002, s. 19.

unvanı kullanmak zorunda olan bir diğer tacir, unvanına ayırt edici ekler getirmek zorundadır (TTK m. 45). Burada yalnızca unvanı ilk tescil ettiren tacirin menfaatini koruma amaçlanmamıştır. Çünkü ilk tescili gerçekleştiren tacirin onayı olsa dahi üçüncü kişilerde oluşabilecek yanlış kanaatin önüne geçmek maksadıyla sicil memurunun ikinci tescil talebini reddetmesi gerekmektedir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde gerçek kişi tacirler için tekel hakkı, tescilin yaptırıldığı sicil dairesinin iş çevresiyle sınırlıydı. Aynı sicil dairesinin sınırları içinde aynı ad ve soyada sahip diğer kişi “açıkça ayırt etmeye yarayan” bir ekle aynı unvanı kullanabilmekteydi ve sicil bölgesi dışında bir koruma getirilmemişti. Ayırt edici ek kullanma mecburiyeti her ne kadar tekel hakkını ele alan kanun maddesinde geçmiş olmasa dahi, şubenin unvanının başka bir bölgede tescili halinde de geçerli kabul edilmekteydi. Tacir diğer bölgelerde unvanını ancak haksız rekabet şartları olduğu zaman ve “korunmaya değer bir tanınmışlık” elde etmiş olması kaydıyla haksız rekabet hükümlerine göre koruma talep edebilmekteydi¹⁵⁷. Gerçek kişi ticaret unvanlarının korunmasının yalnızca sicil bölgesiyle sınırlandırılması beraberinde birçok tartışmayı da gündeme getirmiştir. Özellikle farklı sicil bölgeleri içerisinde tescil edilen ve kullanılan gerçek kişi unvanlarından birisi tüzel kişi unvanına dönüştüğünde, tüzel kişi unvanı sahibinin, tüzel kişi unvanlarının Türkiye çapında korunduğuna dayanarak, bir başkasına ait daha önce tescil edilmiş gerçek kişi unvanının kendi unvanını ihlal ettiğinden hareket ederek unvanın terkinini talep edip edemeyeceği önemli bir sorun teşkil etmekteydi¹⁵⁸. Ayrıca 6762 sayılı TTK m. 47/1’in TTK m. 43’e yaptığı atıf nedeniyle, tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanlarında gerçek kişi ad ve soyadının bulunması halinde, tüm ülke çapında değil, sicil çevresiyle sınırlı bir koruma olacağı kabul edilmekteydi. Gerçek kişi ad ve soyadı barındıran tüzel kişi tacir unvanları gerçek kişi tacir unvanları gibi işlem görmekteydi¹⁵⁹. 6102 sayılı TTK’da söz konusu ayırım kaldırılarak birlik sağlanmıştır.

¹⁵⁷ Sami Karahan, “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybı İlkesi / Karar Tahlihi”, **Batider**, C. XXI, S. 1, s. 277 (Gerçek Kişi).

¹⁵⁸ Karahan, Gerçek Kişi, s. 272.

¹⁵⁹ Özdamar, Çağlar, s. 124; Tamer, s. 186.

Unvan üzerindeki tekel hakkı, artık tüm Türkiye çapında mutlak bir haktır. Ayırt edici ek kullanma zorunluluğu için, tacirin haksız bir eylemle karşılaşmış veya zarar görmüş olmasına gerek yoktur. Ayrıca işletmelerin aynı alanda faaliyet göstermeleri de şart değildir, işletmelerin iştiğal sahaları farklı olsa dahi sırf unvan aynı olduğu için sonrasında kendi ad ve soyadıyla unvanı sicile tescil ettirecek tacir, ayırt edici ek kullanmak zorundadır¹⁶⁰. Önceden unvanı tescil ettiren tacirin de oluşabilecek iltibasın tespitini veya yasaklanmasını talep etme hakkı vardır. İlgili ticaret unvanının tescilli unvandan farklı bir iştiğal alanında kullanılması tecavüz oluşmayacağı anlamına gelmez. Bu durum özellikle tanınmış ticaret unvanları açısından önem arz etmektedir.

2.2.4.2. Tüzel Kişi Tacirlerin Unvanında Tekel Hakkı

6102 sayılı kanun sisteminde gerçek kişi ve tüzel kişi tacirlerin unvanı açısından tüm Türkiye’de koruma sağlandığı için, Türkiye’nin herhangi bir sicil memurluğunda tescil edilen unvan başka bir tüzel kişi veya gerçek kişi tacir tarafından kullanılamayacak ve tescil edilemeyecektir¹⁶¹. Aynı kelimelerin unvanda

¹⁶⁰ Özdamar, Çağlar, s. 125.

¹⁶¹“Dava, ticaret unvanı ile markaya tecavüz ve haksız rekabete son verilmesi, ortaya çıkan maddi durumun tüm sonuçlarının ortadan kaldırılması, davalının ticaret unvanı ve diğer tanıtım vasıtalarından ‘Konyalı’ ibaresinin çıkarılması ve silinmesi istemlerine ilişkindir. TTK’nın 52. maddesi uyarınca, usulen tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanma hakkı, münhasıran sahibine aittir. Aynı yasa’nın 54. maddesi ise, ticaret unvanı kanuna aykırı olarak başkası tarafından kullanılan kimsenin, bunun men’ini, tescilli unvanın değiştirilmesi veya silinmesi, varsa zararının tazminini ve hükmün gazetede yayınlanmasını isteyebileceği öngörülmüştür. Ticaret unvanının korunmasında tescilli unvanın varlığı ve önceliği yeterlidir. Usulen tescil ve ilan edilen ticaret unvanı, terkin edilinceye kadar koruma altında olup, sahibine kullanma hakkı bahşeder. Hukuka aykırı şekilde başkasının ticaret unvanının tescilsiz kullanımı veya terkine rağmen unvanın kullanılması haksız rekabet teşkil edecektir. Somut olayda saatçilik alanında faaliyet gösteren davacının unvanı, ‘Konyalı Saat Ticaret A.Ş.dir. Anılan unvan, 28.5.1993 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir. Davalı şirket de aynı alanda faaliyette bulunmakta olup, ‘Konyalı Optik Saat ve Sarraflık Sanayi Ticaret Ltd. Şti.’ ibareli unvanını 19.6.1997 tarihinde tescil ettirmiş bulunmaktadır. Davacı ile davalının faaliyet alanları aynı olup, davacının kuruluş ve tescil önceliği nedeniyle ülke genelinde bir hak elde ettiği, her iki tarafın unvanların çekirdek unsurunun ‘KONYALI’ ibaresi olduğu, karışıklığa neden olması ve unvana tecavüz teşkil etmesi olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla tescilli ticaret unvanının sicilden terkin edilmeleri anına kadar kullanmalarında her hangi bir usulsüzlük olmadığından bu dönem içinde unvana tecavüzden ve haksız rekabetten bahsedilemez. Fakat, mahkemece, talep edilmesine rağmen, ‘Konyalı’ ibaresinin davalının ticaret unvanından terkinine karar verilmemiştir. Ancak, anılan karar bu yönüyle davacı vekili tarafından temyiz edilmemiştir. O halde, davalının usulüne uygun olarak tescilli unvanını kullanması, sicilden terkin edilmediği müddetçe haksız rekabet teşkil etmeyeceğinden yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir, kararın bozulması gerekmiştir.” 11YHD, Esas: 2003/13467, Karar: 2004/7561, Tarih: 06.07.2004, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 25. 01. 2014.

kullanılması konusunda bir ısrar varsa ayırt edici kelimeler kullanılarak sorun çözülecektir.

Unvan üzerindeki tekel hakkının ne zaman doğacağı konusunda açık bir hüküm yoktur. Unvanın korunması başlığını taşıyan maddede “usulen tescil ve ilan edilmiş” unvandan bahsedilirken, ortak hükümler başlığı taşıyan maddede “tescil edilmiş” unvan açıklaması yapılmıştır. Hukukumuzda tescil edilmiş bir hususun ilan edilmeden üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği kabul edilmektedir (TTK m. 36). İlanın olumsuz etkisi, üçüncü kişileri koruma maksadıyla getirilmiştir. Burada ise üçüncü kişilerin menfaatinden ziyade ticaret unvanını tescil ettiren tacirin korunması ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle unvan üzerindeki tekel hakkının sicile tescille hüküm ifade etmeye başlayacağı kabul edilmelidir. Ticaret unvanının sicile tesciline müteakiben, tacir unvan üzerinde tekel hakkına sahip olacaktır¹⁶². Doktrinde bazı yazarlara göre tekel hakkının başlangıcı sicile tescil ve ilandan sonra başlamaktadır ve tescil ve ilana tekel hakkının başlaması açısından kurucu bir nitelik bahşetmek gerekir¹⁶³.

Ele alınması gereken bir diğer nokta, tacir herhangi bir nedenle unvanını sicile tescil ettirmemiş olabilir. Piyasada tanınan ticaret unvanı, aynı ad ve soyadı taşıyan başka bir kişi tarafından rekabet veya zarar verme amacıyla tescil ettirilirse ne olacaktır? Bu durumda yalnızca “sicile tescil” ile ikinci tacirin tekel hakkına sahip olacağı kabul edilecek olursa, unvanı ilk kullanan tacir, unvanın sicilden terkinini talep edemeyeceği gibi ikinci tacirin sahip olduğu tekel hakkı nedeniyle unvanı kullanmaktan menedilme durumuyla da karşılaşabilecektir. Unvanı kullanan ilk tacirin unvana piyasada tanınmışlık kazandırdığı için korunması gerektiği ortadadır. Elbette bu şahıs unvanı tescil ettirmemenin müeyyidesini taşımak zorundadır. Ancak tekel hakkının sırf tescil ile sağlanacağını kabul etmek de unvanı piyasada ve müşteri çevresinde yaygın bilinirlik düzeyine ulaştıran ancak tescil ettirmeyen tacir için olumlu sonuçlanmayacaktır. Bu nedenle salt kanun hükmünün uygulanırlığından ziyade, olayın mevcut şartlarıyla değerlendirilmesi daha adil olacaktır. Zarar verme

¹⁶² Karayalçın, s. 392; Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 332.

¹⁶³ Arslanlı, s. 90.

kastıyla hareket eden ikinci tacirin bu haktan faydalanmaması hakkaniyete daha uygundur.

Unvan kullanma hak ve mecburiyeti tacir olmanın bir neticesi olduğu için tacir sıfatı devam ettiği sürece tekel hakkı da devam edecektir. Tacir sıfatının sona ermesiyle tekel hakkı da ortadan kalkacaktır. Tacir sıfatının sona ermesi sicilden terkin ile sonuçlanmaktadır. Ancak burada da kaydın silinmemesi tekel hakkının devam ettiği anlamına gelmediğinden, kaydın silinmesi gereken andan itibaren tekel hakkı da son bulacaktır.

2.3. TİCARET UNVANININ TESCİL VE İLANI

2.3.1. Ticari İşletmenin ve Ticaret Unvanının Tescil ve İlanı

Gerçek kişi veya tüzel kişi her tacir, ticari işletmesinin açıldığı günden itibaren 15 gün içinde ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletmenin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmekle mükelleftir (TTK m. 40). Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde de, gerçek ve tüzel kişilerin unvan ve işletmelerini tescil ettirme yükümlülüğü ele alınmıştır ve her tacirin, bir ticaret unvanı seçmeye ve kullanmaya, işletmesini ve unvanını tescil ettirmeye mecbur olduğu, tacirin kullanacağı ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı, tacir tüzel kişi ise, unvanla birlikte onun adına imzaya yetkili kimselerin imzalarını notere onaylatmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Notere tasdik ettirilecek imzaların en az üç defa atılmış olması şarttır. (TSY m. 42) Onayın ardından imza örnekleri sicil müdürlüğüne verilecektir. İmza örneklerinin ilanına ayrıca gerek yoktur.

Merkezi Türkiye'de veya yurt dışında bulunan işletmelerin şubelerinin tescili ile ilgili Türk Ticaret Kanunu'nda düzenleme getirilmiştir. Merkezi Türkiye'de bulunan işletmelerin şubeleri buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan edilecektir. İmza örneklerinin noter onayına sunulması ve sicil müdürlüğüne verilmesi burada da geçerlidir. Merkezin bulunduğu yerdeki sicil müdürlüğünde gerekli tüm işlemler yapıldığı ve tescil ve ilan işlemleri gerçekleştirildiği için yeniden şubenin bulunduğu yerde aynı prosedürün uygulanmasından kaçınılmıştır, işletmenin bulunduğu yerdeki kayıtlar şubenin bağlı olduğu sicile de tescil

edilecektir. Şubenin tescilinde sicil memurunun ayrı bir inceleme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Merkezi yurt dışında bulunan işletmelerin Türkiye'deki şubeleri de kendi ülkelerindeki ticaret unvanı ile ilgili hükümler saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil ve ilan edilir. Ancak bu şubelere yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari mümessilin atanması şart koşulmuştur. Ticari işletmenin birden fazla şubesi olması halinde, ilk şubenin tescilinin ardından sonraki şubeler, yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil edilecektir.

Süresi içinde yapılmayan tescil ve ilan ticaret unvanının kullanılmasına engel değildir, yalnızca tacir için hukuki ve cezai sorumluluğun doğmasına neden olmaktadır (TTK m. 51/2).

2.3.2. Ticaret Sicili Müdürünün Ticaret Unvanının Tescili Aşamasında Rolü

Ticaret unvanının sicile tescilinde, sicil müdürüne çok önemli görevler düşmektedir. İnceleme görevi ve geçici kayıt başlıklı TTK m. 32'de bu görevler ele alınmaktadır. İlk olarak sicil müdürü tescil için gereken kanuni şartların mevcut olup olmadığını incelemekle yükümlüdür. Sicil müdürünün bu anlamda ilk dikkat etmesi gereken husus, unvanın kanunda belirtilen şekilde oluşturulup oluşturulmadığıdır. TTK m. 32/3'ün sicil memuruna yüklediği diğer bir görev, tescil edilecek unvanın gerçeği tam olarak yansıtmasının, üçüncü kişilerde yanlış kanaat uyandıracak nitelik taşımamasının ve kamu düzenine aykırılık oluşturmamasının incelenmesidir. Gerçek kişi tacirin unvanında bir şirketin mevcut olduğu veya unvanında “ortakları”, “kardeşleri” kelimelerini kullanarak birden fazla ortağın işletmede mevcut olduğu zannını uyandıracak şekilde unvana ekler getirmesi sicil müdürü tarafından tescilin reddini gerektiren bir durumdur¹⁶⁴.

¹⁶⁴ Mehmet Emin Bilge, **Ticaret Sicili**, Beta, İstanbul, 1999, s. 57; Şaban Kayıhan, “Ticaret Sicili Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 3-4, 2007, s. 364.

Doktrinde kamu düzenine aykırılık ile neyin kastedildiğinin açık olmadığı dile getirilmektedir¹⁶⁵. Hukukçu olması gerekmeyen sicil müdürünün kamu düzenine aykırılık gibi ciddi bir mevzuda karar veren mercii gibi yansıtılmasının hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle “kamu düzenine uygunluk denetiminin” kanundan çıkarılması önerilmektedir. Diğer bir görüşe göre kamu düzenine aykırılığın ileri sürülerek tescil talebinin reddi yalnızca açıkça kamu düzenine aykırılık hallerinde mümkün olacaktır¹⁶⁶.

Sicil müdürünün tescil talebini incelerken dikkatli davranması, gerekli özeni göstermesi ile unvana tecavüz nedeniyle açılacak davalar henüz başvuru aşamasında engellenecektir¹⁶⁷. Ancak sicil memurunun TTK m. 32 kapsamında tescil başvurusu yapılmış unvanın tescil edilmiş başka unvanlarla benzerliğini inceleme görevi bulunmamaktadır¹⁶⁸. Bu konudaki görev tescil başvurusunda bulunacak tacire aittir. İnternette “unvan sorgulama” sisteminde inceleme yapılmasıyla unvanın daha önce tescil edilip edilmediği öğrenilecektir¹⁶⁹. Benzer şekilde İngiliz Hukuku’nda seçilen ticaret unvanının, sicile tescil edilmiş mevcut bir ticaret unvanıyla benzer olup olmadığını öğrenebilmek amacıyla Şirket Kayıt Ofisi tarafından Webcheck hizmeti getirilmiştir¹⁷⁰. İlgili internet sitesinde arama yapılarak unvanın henüz tescil aşamasında mevcut bir unvanla benzer şekilde oluşturulması engellenmiş olmaktadır.

TTK m. 24/2’de ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esasların tüzükle gösterildiği ve bu kayıtlar ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak veri tabanı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde oluşturulacağı belirtilmiştir¹⁷¹. Hükümde öngörülen zorunluluk

¹⁶⁵ Kumarhane açmak, kaçakçılık yapmak gibi hususların açıkça kamu düzenine aykırılık oluşturacağı ve bu amaçla kurulan işletmenin tescil talebinin reddedileceği verilen örneklerdendir, Kayıhan, s. 364.

¹⁶⁶ Karayalçın, s. 300.

¹⁶⁷ Karahan, Gerçek Kişi, s. 274

¹⁶⁸ Özdamar, Çağlar, s. 132.

¹⁶⁹ http://www.ticaretsicilgazetesi.gov.tr/sorgu_acik.php.

<http://www2.gumruk.gov.tr/Sirket/UnvanSorgulama.aspx?menuSec=234>.

<http://www.ito.org.tr/wps/portal/bilgi-bankasi/detay/?page=fb/sk/btug&>.

¹⁷⁰ (Erişim) <http://wck2.companieshouse.gov.uk/wcframe?name=accessCompanyInfo>, 15.03.2014.

¹⁷¹ 6102 sayılı TTK m.24 gerekçesinde bu düzenleme sayesinde, bilgilere elektronik ortamda ulaşılabilmesi ile sadece bilgi toplumunun gereklerinden biri yerine getirilmiş olmayacak, aynı zamanda geniş aleniyetle gerçek anlamda şeffaflık gerçekleştirilerek kayıtlardaki yolsuzlukların,

nedeniyle Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) kurulmuştur. Mersis'te yapılacak unvan sorgulama sistemi ile unvanda teklik ilkesi sağlam temeller üzerine oturmuş olmaktadır.

TTK m. 32'de ticaret sicili müdürünün araştırma yapma, benzer olan unvanın tescilini reddetme görevine yer verilmemiştir. Her ne kadar doktrinde bu incelemenin sicil müdürlüğüne yapılması hatta sicil memurlarının görevleri arasına inceleme yapma zorunluluğunun eklenmesi gerektiği¹⁷² ileri sürülse de, ticaret unvanının sahibi tacirin de bu incelemeyi yaparak oluşacak tecavüzlerin önüne geçmesi mümkündür.

Benzer bir düzenleme ile inceleme görevi İngiliz Hukuku'nda sicile tescilden sonra Secretary of State'e tanınmaktadır. Ancak Secretary of State'e tanınan yetki, Türk Hukuku'nda sicil memuruna tanınan yetkiden çok daha kapsamlıdır. İlk olarak Secretary of State, kayıttan itibaren 12 ay içinde şirketin unvanı sicile tescil edilmiş bir unvanın çok benzeri ise veya aynısı ise, değiştirilmesi için talimat verebilir (m. 67).

Diğer bir talimat verme nedeni sicile tescil aşamasında ortaya çıkabilir. Secretary of State, sicile tescil sırasında unvanla ilgili yanıltıcı bilgi verildiği kanaatinde olursa, kayıttan itibaren 5 yıl içinde unvanın değiştirilmesi talimatı verebilir (m. 75). Şirketin niteliği veya türüyle bağdaşmayacak şekilde unvan oluşturulması talimat verme nedeni olarak gösterilebilir. Bu kural hassas kelimelerde onay makamından muvafakat alırken yanlış bilgi verilmesi halinde de uygulanır.

aykırılıkların ve düzensizliklerin de önüne geçilebileceği belirtilmiştir. Bilgi bankasındaki kayıtların üçüncü kişilere ileri sürülmek gibi hukukî bir güce ve etkiye haiz olmadığı, ancak bu kayıtların, kaydın yolsuz olduğuna veya kayıt bulunması gerekirken kayda yer verilmemiş olduğuna inanmaları, esas sicil kayıtlarında gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla hukukî yollara başvurmak için harekete geçireceği, bilgi bankasına giriş serbest olacağı için, herkesin kayıtları denetleyebileceği, sistemin yerleşmesi ve işleyiş kurallarının tam olarak ortaya çıkması halinde bir kanun değişikliğiyle bilgi bankasına hukukî işlevler de tanınabileceği belirtilmiştir.

¹⁷² Özdamar, Çağlar, s. 132.

Son olarak, Secretary of State, unvanın şirket faaliyetleri ile bağdaşmaması ve halkın kafasında karışıklığa neden olması durumunda da unvanın değiştirilmesi için şirkete talimat verebilir ¹⁷³ (m. 76, 32).

2.3.3. Sicil Müdürünün Tescil Talebini Reddetmesi Üzerine Yapılacak İtiraz ve İlgilinın Geçici Kayıt Talep Etme Hakkı

Ticaret unvanını tescil ettirmek isteyen tacir, sicil müdürünün tescil talebini reddetmesi üzerine bu karara karşı, tebliğden itibaren sekiz gün içinde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilecektir (TTK m. 32/1). İtiraz mahkemece dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır. Ancak, sicil müdürünün kararı, üçüncü kişilerin sicilde kayıtlı bulunan hususlara ilişkin menfaatlerine aykırı olduğu takdirde, itiraz edenle üçüncü kişi de dinlenir. Üçüncü kişi mahkemeye gelmezse dosya üzerinden karar verilecektir (TTK 32/2).

İtiraz üzerine verilen karar kesin olmadığından tacir veya sicil müdürü karara karşı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre 15 gün içinde temyiz yoluna başvurabilecektir.

6102 sayılı TTK m. 32/4'e göre sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlar, ilgililerin istemi üzerine geçici olarak tescil edilecektir¹⁷⁴. Geçici tescil ile amaçlanan mahkeme kararı kesinleşene kadar, unvanın başkası tarafından tescil edilmesine ve oluşacak hak kaybına engel olmaktır. Geçici

¹⁷³ Yatırım sektöründe faaliyette bulunmak için unvanını tescil ettiren 'Prosperous Investments Trust' şirketi daha sonradan ucuz bilgisayar imalatıyla faaliyetine devam etmiştir, bu tür şirketler "kabuk, içi boş şirket" olarak anılır ve gerçekte yürütülen faaliyet unvan açısından aldatıcıdır, bu durumda m. 76 devreye girmiştir. Yine böyle bir talimat Association of Certified Public Accountants of Britain'e bakanlık tarafından unvanın halkı yanlış yönlendireceği gerekçesiyle verilmiştir, bakanlığı bu düşünceye götüren "certified" kelimesidir, aynı alanda faaliyette bulunan diğer kuruluşlarla karışıklığa neden olacağı düşüncesidir. Talimatın iptali için mahkemeye başvurulmuştur, ancak mahkeme başvuruyu reddetmiştir (Association of Certified Public Accountants of Britain v Secretary of State for Trade and Industry (1998), Keenan, Riches, s. 160.

¹⁷⁴ TTK m. 24 Gerekçesi "Eski madde gibi yeni madde de geçici tescili içerdiğinden bunun kenar başlıkta belirtilmesinde yarar görülmüştür. Geçici tescilin ayrı bir maddede düzenlenmesinin daha doğru olabileceği düşünülebilir. Ancak, söz konusu kurumun sicil müdürünün inceleme görevinin bir sonucu olduğu noktası değerlendirilmiştir. Gerçekten sicil müdürü incelemeleri sırasında geçici tescili gerektiren bir durum ile karşılaşabilir. İncelemeden ayrı olarak ve soyutlanarak geçici tescil için başvurulması mümkün değildir. Böyle bir varsayım veya olasılık öğretide savunulabilir. Ancak görüş, kabul edilse bile bu tür bir başvurunun istisnai niteliğini ortadan kaldıramaz."

kayıt yaptıran ilgili, 3 ay içinde sicil memurunun red kararına karşı mahkemeye başvurmaz ya da ilgililer aralarında anlaşıklarını ispat etmezlerse geçici kayıt resen silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde ise kesin hükmün sonucuna göre ya kesin kesin kayıt yapılır ya da geçici kayıt silinir (TTK 32/4).

2.3.4. Ticaret Unvanının Kanuni Düzenlemeye Aykırı Kullanımı Nedeniyle Sicil Memurluğuna ve Savcılığa İhbar Mecburiyeti

Ticaret unvanı kullanma, sicile tescil ettirme, imzaya yetkili kişilerin imzalarını tevdi etme, unvanı işletmenin giriş cephesine okunaklı şekilde yazma mecburiyetlerinin yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilmesi ve kanuna aykırı hareket halinde belirlenmiş müeyyidelerin uygulanması önemlidir. Elbette tüm bunların gerçekleşebilmesi sicil memurluğunun veya savcılığın durumdan haberdar olmasını gerektirmektedir.

Sicil memurluğunun tescile tabi hususların tescilini sağlamak amacıyla resen araştırma yetkisi vardır (TSY m.34/b, ç, d). Sicile tescilin kanunda belirtilen şekilde yapılıp yapılmadığı, tescil edilecek olguların gerçeği tam olarak yansıtmıyorsa yansıtmadığı, üçüncü kişilerde yanlış bir izlenim yaratacak nitelik taşıyıp taşımadığı ve kamu düzenine aykırı olup olmadığı, ticaret şirketinin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, kanunun emredici hükümlerine aykırı olup olmadığı, kanunun bulunmasını zorunlu kıldığı hükümleri içerip içermediği (unvan sözleşmede yer alması gereken başlıca unsurlardandır) sicil müdürlerinin ve yardımcılarının inceleme zorunluluğu kapsamındadır (TTK m. 32, TSY m. 34). Bu nedenle ticaret sicil memuru tescilli ticaret unvanının korunması konusunda gereken dikkat ve itina göstermelidir. Sonradan iltibasa neden olacak başvuruların redle sonuçlandırılmasıyla, önceden tescil edilmiş unvanla karışıklığa sebebiyet vermeden baştan bu karışıklığın önüne geçilmiş olacaktır.

Burada kontrolün sicil memurluğunca gereken şekilde yapılamaması imkan dahilindedir. Bu durumun önüne geçmek amacıyla tüm mahkemelere, memurlara, ticaret ve sanayi odalarına, noterler ve Türk Patent Enstitüsü'ne görevlerini yaparlarken bir ticaret unvanının tescil edilmediğini, kanun hükümlerine aykırı olarak tescil edildiğini veya kullanıldığını öğrendikleri zaman durumu yetkili ticaret

sicili müdürüne ve Cumhuriyet savcılığına bildirme mecburiyeti getirilmiştir (TTK m. 51, TSY m. 38). Bu mecburiyetin ihmali halinde TTK'da bir müeyyide öngörülmemiştir ve öngörülmesi de uygulamada pratiklikten ziyade tıkanıklığa neden olacak bir durumdur. Fransa'da olduğu gibi tacirin sicil dairesini ve kayıt numarasını belgelerinde yazma zorunluluğunun ihbar mecburiyeti olan makamların işini kolaylaştıracadı ve Türk hukukunda benimsenmesi gerektiği doktrinde dile getirilen zmlerdendir¹⁷⁵.

Tescile davet ve ceza başlığını taşıyan TTK 33. maddeye göre tescili zorunlu olan ve süresi içinde tescil edilmeyen, 32. maddenin nc fıkрасındaki şartlara uymayan (tescil edilecek hususların gerçeği tam yansıtılmaları, nc kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımaları ve kamu düzenine aykırı olmaları halinde) durumlardan haberdar olan sicil müdürü ilgilileri uygun bir sürede kanunda belirtilen şekilde yükümlülüklerini yerine getirmeye veya tescilden kaçınma sebeplerini bildirmeye çağırır. Belirtilen sürede tescil talebinde bulunmayan veya kaçınma sebeplerini bildirmeyen kişi, TTK m. 33/2'de belirtilen idari para cezasıyla karşılaşır. Süresi içinde kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa, bunun tescilini sicil müdürüne emreder, aksi takdirde tescil istemini reddeder.

Ayrıca Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 37'de nc şahıslara kişisel yararları bulunmasa dahi unvanın tescil edilmemesi, kanun hükümlerine aykırı tescil edilmesi veya kullanılması halinde başvuru hakkı tanınmıştır. Başvurunun ardından sicile davet ile ilgili (TTK m. 33, TSY m. 45) prosedür işlemeye devam edecektir.

2.4. TCARET UNVANINA HAKM OLAN ÜLKELER

2.4.1. Ticaret Unvanında Gerçeklik lkesi

Ticaret unvanı, tacirin yrttğu faaliyetle kimliği arasında bağlantıyı sağlayan en önemli vasıta dır. Dolayısıyla rekabetin yoğun olduğu ticari hayatta, tacirin gerek kimliğinin gerek yaptığı işlemlerin yanlış anlaşılmalara veya

¹⁷⁵ Karayalçın, s. 391.

yanılmalara neden olmaması gerekmektedir. Bu mekanizmanın işlerliği ise unvanda gerçeklik ilkesi ile sağlanmaktadır. Aksi takdirde sınırsız bir serbesti hukuka aykırılıkların artmasına neden olacak ve taraflar arasında güven olgusunu ortadan kaldıracaktır¹⁷⁶. Çünkü ekonomide tacirlerin amacı mümkün olduğu kadar fazla müşteri kitlesine ulaşarak kar oranını artırmaktır. Bu istek rekabet ortamı ile birleştiğinde tacirlerin iyi niyetli veya kötü niyetli yaptığı işlemler, üçüncü kişilerde yanılmalara neden olabilecektir. Bu anlamda gerçeklik ilkesi ile güdülen asıl gaye kamu düzeninin korunmasıdır¹⁷⁷.

6102 sayılı TTK m. 46'da tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamak şartıyla her türlü eklerin ticaret unvanında kullanılabilmesi düzenlenmiştir. Gerçeklik ilkesinin kanunun içeriğinde kendisini hissettirmesi ve açık yansımaları eklerle ilgili 46. madde ile olmuştur. Yürütülen ticari faaliyetler esnasında işletmenin sahibi hakkında gerçek bilgiler verilerek karşılıklı menfaatlerin korunması sağlanmış olacaktır. Bu anlamda unvan henüz oluşturulma aşamasında iken taciri gerçeğe uygun olarak yansıtmalıdır. Gerçeklik ilkesinin bu etkisi dar anlamda gerçeklik ilkesi (nisbi anlamda gerçeklik ilkesi) olarak adlandırılmaktadır¹⁷⁸.

Gerçeğe aykırı ekler kullanma üçüncü kişilerde yanılmaya neden olacak ve bu yanılma da kamu düzenini olumsuz etkileyecektir. Ancak hukukumuzda ticaret unvanını düzenleyen sistemlerden karma sistemin kabul edilmesi birtakım istisnaları da beraberinde getirmiştir. Ticaret unvanına hakim olan teklik ilkesi nedeniyle her tacirin ticaret unvanına, işletmenin özelliklerini belirten veya unvanda yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayalî adlardan ibaret olan ekler yapılabileceği kabul edilmiştir.

Gerçeklik ilkesi hem taciri hem de işletmeyi ele alarak çift etki ortaya çıkarmaktadır. İlk olarak ticaret unvanının oluşturulma aşamasında tacirin kimliğinin

¹⁷⁶Cumhur Boyacıoğlu, "Ticaret Unvanının Devamına İlişkin Düzenlemenin Ticaret Unvanının Sürekliliği Kapsamında Değerlendirilmesi", **Ünal Tekinalp'e Armağan**, Cilt II, İstanbul 2003, s. 67(Unvanın Sürekliliği).

¹⁷⁷ Poroy, Yasaman, s. 392.

¹⁷⁸ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 70

tam ve gerçeğe uygun olarak ticaret unvanında gösterilmesi gerekir¹⁷⁹. Kuruluş aşaması için istisnai olarak kullanılacak olan eklerde unvanın işletme sahibini göstermesi aranmayabilir ise de ticaret unvanının gerçeğe uygun olması gerekmektedir (TTK m. 46/2).

Unvan için gerçek durumun yansıtılmasının aranması kanunda ağırlık kazanmakla beraber, ayırt edicilik fonksiyonunun uzantısı olarak yapılabilecek eklerde hayali adlardan da faydalanılabilecektir¹⁸⁰. Getirilecek hayali kelimelerin tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmaması ve gerçeğe, kamu düzenine aykırı olmaması önemlidir.

Geniş anlamda gerçeklik ilkesi (mutlak anlamda gerçeklik ilkesi) olarak adlandırılan diğer etki, işletme üzerinde görülmektedir. Ticaret unvanı altında yürütülen ilişkiler, işletme potansiyeli hakkında kamu düzenine de uygun olmak kaydıyla doğru bilgileri yansıtmalıdır.

2.4.2. Ticaret Unvanında Devamlılık İlkesi

Gerçeklik ilkesi bağlamında ele aldığımız dar anlamda gerçeklik ilkesinin ilk fonksiyonu, tacirin kimliği hakkında gerçeğe uygun bilgilerin verilmesidir. Devamlılık ilkesi ise ticaret unvanının değişen koşullara uyarlanması veya değişen koşullara rağmen değiştirilmeden korunması için dar anlamda gerçeklik ilkesinin aşılmasını gerektiren istisnalardan oluşur. Devamlılık ilkesi doktrinde değişik başlıklar altında ele alınmıştır¹⁸¹.

Gerçek kişi tacirler için ticaret unvanı gerçeği yansıtacak şekilde ad ve soyadından oluşmalıdır. Tüzel kişi tacirler için ise bazı şartlar dahilinde kanunda serbestçe belirleyebilme imkanı tanınmıştır (TTK m. 42, 43, 44). Ancak bu şirketlerin ticaret unvanında gerçek kişinin ad ve soyadının yer alması halinde şirket

¹⁷⁹ “Gerçek kişi tacirin unvanı işletmenin kime ait olduğunu gösterecek şekilde ad ve soyadından oluşur.” (TTK m. 41).

¹⁸⁰ Arslanlı, s. 234.

¹⁸¹ “Unvanın devamı uğruna gerçeklik ilkesinden vazgeçme” Poroy, Yasaman s. 292; “ticaret unvanının devri ve intikali” Arslanlı, s. 101; “ticaret unvanının devamı- gerçeklik prensibine istisnalar” Karayalçın, s. 385.

türünü gösteren ibarelerin, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamayacağı belirtilmiştir. Kanunun sistematığına bakıldığında, unvanı belirlemede serbestlik ilkesine yer verilmesinin yanında unvanın gerçeğe aykırı durumları yansıtacak şekilde oluşturulmasının önüne geçilmek istenmiştir. Ancak bazı durumlarda tacirin kimliğinde değişiklik olsa dahi ticaret unvanının aynı kalması zorunluluğu doğmaktadır (TTK m. 47).

Gerçeklik prensibine bağlı kalınması halinde ticaret unvanında yer alan adın değişmesi, ticari işletmenin devri veya miras yolu ile intikali, şahıs şirketlerinde adı yer alan ortağın şirketten ayrılması, ölümü halinde unvanın da değişmesi gerekecektir. Uzun süre piyasada yer alan ve kalıcı müşteri çevresi oluşturan şirketlerde unvanın değişmesiyle elde edilen itibarın ve müşteri çevresinin kaybı çok fazla olacaktır. Bu nedendir ki hukukumuzda gerçeklik prensibinde ısrar edilmemiş ve bu ilkenin muhafazasıyla beraber ticari işletmenin devri, miras yolu ile intikali, şahıs şirketlerinde adı şirkette olan ortağın ölümü veya şirketten ayrılması hallerinde bu prensipten uzaklaşılmasına müsaade edilmiştir. Ayrıca unvanın işletme ile devri halinde devralan tarafından aynen kullanılabileceğini ve devredene bir ek ile işaret edilmesinin kural olarak gerekmediği hükme bağlanmıştır (TTK m. 49). Bu durumlarda unvanın korunmasına olanak sağlamak hem tacirin menfaatine uygundur hem de ticari faaliyetlerin tereddüte mahal vermeden güven ortamında devam etmesini sağlayacaktır¹⁸².

Gerçeklik ilkesi ve devamlılık ilkesi arasındaki ilişkiye 6102 sayılı kanun sistematığında bakıldığında, gerçeklik ilkesinin kural, devamlılık ilkesinin ise istisna olduğunu görmekteyiz. Çünkü gerçeklik ilkesinden yalnızca belirli hallerde, yanlış algılamaların önüne geçmek amacıyla uzaklaşmaya müsaade edilmiştir. Ticaret unvanı işletme ve tacir odaklı çalıştığından ve adın değişmesi halinde işletme sahibi aynı kişi kalacağından herhangi bir değişiklik gerekmemektedir. İşletmeye yeni ortak alınması, ortaklardan ayrılanların olması veya ölüm hallerinde, unvanda adı bulunan ortağın veya haleflerinin rızası alınarak unvanın devamına imkan vermek mümkündür. Burada işletmenin tipine veya hukuki yapıya aykırılıktan bahsedilemez.

¹⁸²Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 71.

Tacirin kimliği hakkında ticaret sicili vasıtasıyla bilgi elde etmek her zaman mümkündür. Ancak tür değişikliğini gerektiren devir hallerinde Şirketin türünde bir değişiklik söz konusu ise tür değişikliği unvana direk yansıtılmalıdır.

Unvanın sahip olduğu ticari değer, medeni hukuktaki adın bir uzantısı olarak ticaret hukukunda himaye görmektedir. Ancak tüm bu korumaya rağmen her ne Şart altında olursa olsun unvan, işletmenin mahiyeti veya faaliyeti ile ilgili yanılıcı bilgiler içeremez. Sonuç olarak, unvanda tacirin adı üzerindeki ticari ve Şahsi menfaatin korunması amacına dayanan, ancak bu yerine getirilirken de yanlış anlaşılmalara yer vermeyecek ikili bir sistem oturtulmuştur.

2.4.2.1. Unvanda Geçen Adın Değişmesi veya Değiştirilmesi

Gerçek kişilerin adlarına ticaret unvanlarında yer verilmektedir ve bu konudaki yükümlülüğe TTK'da muhtelif yerlerde değinilmektedir. Gerçek kişi olan tacirlerin unvanları, ad ve soyadlarının kısaltılmadan yazılmasıyla oluŐacaktır (TTK m. 41). Şahıs Őirketlerinden kollektif Şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla Şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içermelidir. Aynı Şekilde adi veya sermayesi paylara bölünmüş komandit Şirketlerin ticaret unvanı da komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla Şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içermelidir (TTK m. 42). Donatma iştirakinin ticaret unvanı, ortak donatanlardan en az birinin adı ve soyadını veya deniz ticaretinde kullanılan geminin adını içerir. Soyadları ve gemi adı kısaltılamaz (TTK m.44). Sayılan gerçek kişi tacir ve Şirketler için ad ve soyadın unvanda kullanılması kanuni bir zorunluluktur (TTK m. 42).

Daha önce dile getirdiğimiz ticaret unvanındaki gerçeklik prensibinin yansması olarak söz konusu unvanlar karşımıza çıkmaktadır, ancak kullanılan adın değişmesi gibi bir durumda unvanda değişikliğe gidilip gidilmeyeceği açıklığa kavuşturulmalıdır. Kanun bu duruma bir çözüm getirmiş ve ticaret unvanının devamı başlığını taşıyan 47. maddede ticari işletme sahibinin veya bir ortağın ticaret unvanında yer alan adının kanunen değişmesi veya yetkili makamlar tarafından değiştirilmesi halinde, kollektif veya komandit Şirkete ya da donatma iştirakine yeni

ortakların girmesi hâlinde ticaret unvanının değiştirilmeksizin olduğu gibi kalabileceği düzenlenmiştir. Adın değişmesi veya değiştirilmesi durumunda unvanın aynen kalması ile ilgili olarak kanunda bir zorunluluk bulunmamaktadır. Tacir dilerse unvanı değişiklikten sonraki haliyle de kullanabilir¹⁸³.

Unvanın devri başlığını taşıyan 49. maddede, işletmenin devri halinde unvanın aynen kalabilmesi imkânı tanınmıştır. Maddede her ne kadar adda meydana gelen değişiklikler denilse de kastedilen hem ad hem soyaddaki değişiklikler ya da ikisinde ayrı ayrı meydana gelen değişikliklerdir¹⁸⁴. Çünkü ticaret unvanında gerçek kişinin adı ve soyadına yer verilen hallere bakıldığında hem ad hem soyad birlikte unvanda yer almak zorundadır.

Medeni adın bireyin kimliğinin kanıtı olduğu varsayıldığında unvan da tacirin kimliğinde aynı görevi üstlenmektedir¹⁸⁵. Bu nedenle tüm değişikliklere rağmen ticaret unvanının aynen kalmasında asıl amaç, unvan değişikliği ile tacirin elde ettiği itibarın zedelenmemesidir. Hükümlerden anlaşıldığı üzere unvanın aynı kalabilmesi için belli şartların oluşması gerekmektedir. Öncelikle hukuka uygun ad soyad değişikliği gerçekleştirilmiş olmalı, işletmenin faaliyetleri devam ediyor olmalı, değişikliğin olduğu tarihte hukuka uygun nitelikte bir ticaret unvanı sicile kayıtlı olmalıdır. Bu şartlarla beraber unvanın değişikliğe rağmen aynı kalması iyiniyet kurallarına aykırılık teşkil etmemeli ve işletme faaliyeti, tacir hakkında yanlış anlaşılmalara neden olmamalıdır¹⁸⁶.

Ticaret unvanının adda meydana gelen değişikliklere rağmen aynen kalabileceğini düzenleyen hükümde yalnızca gerçek kişilere ait ad ve soyaddan mı bahsedilmekte olduğu açıklığa kavuşturulmalıdır. Çünkü amacına varmak için vakıf ve dernekler de ticari işletme işletmektedir ve ticaret unvanları adlarının aynısıdır (TTK m. 16, m. 44). Dernek veya vakıf isminin değişmesi veya değiştirilmesi halinde unvanın aynen kalıp kalamayacağı açık değildir. Dernek veya vakfın adında

¹⁸³ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 324.

¹⁸⁴ Karahan, s. 87; Domanıç, s. 235.

¹⁸⁵ Hayrünisa Özdemir, "Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", **AÜHFD**, C. 57, S. 3, s. 568, Ümit Kılınç, "İsim ve Soyisim Hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Korunması", **TBB Dergisi**, 2010/89, s. 244.

¹⁸⁶ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 76; Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 324.

meydana gelen değişikliğin unvana yansıtılmasıyla, gerçek kişi tacirin unvanındaki ad veya soyad değişikliğinin yansıtılması halinde olduğu gibi elde edilen ticari itibar ve iktisadi değer kaybedilecektir. Bu nedenle 47. maddede değinilen ad değişikliği hususunu geniş yorumlayarak, ticari işletme işleten vakıf ve dernek adlarının değişmesinde veya değiştirilmesinde unvanın bu değişiklikten etkilenmeyerek aynen kalması saęlanmalıdır¹⁸⁷.

Adda değişikliği gerektiren hallerden ilki kadının evlenmesidir. Evlenen kadın kocasının soyadını alır (TMK m. 187). Soyadı ticaret unvanında bulunan kadının evlilikle soyadı değişse de ticaret unvanı değişikliğe rağmen TTK m. 47 dolayısıyla aynen korunacaktır.

Evlilik boşanma, evliliğin iptali ile sona erdirilmişse kadın kocasının soyadını taşıyamaz ve eski soyadına tekrar dđner. Kadın evlendikten sonra ticari faaliyette bulunmuş ve eşinin soyadı unvanda yer almışsa, boşanmanın ardından kocanın soyadının kullanılmasını men etmesinin mđmkđn olup olmadığı sorununu irdelemek gerekir. Medeni Kanun'daki dđzenlemeye bakıldığında kadının, boşandığı kocasının soyadını kullanmakta menfaati bulunduğu ve bunun kocaya bir zarar vermeyeceği ispatlanırsa, istemi üzerine hâkim tarafından kocasının soyadını taşımasına izin verileceği dđzenlenmiřtir (TMK m. 173/II). Kadının boşandığı kocasının soyadının unvanda yer alması kadın açısından korunmaya değer menfaat olarak kabul edildiğinden kadının boşanmanın ardından ticaret unvanında soyadını muhafaza etmesine izin verilmelidir¹⁸⁸. Kadının ticaret unvanında boşandığı kocasının soyadını kullanmasına hakim tarafından mđsaade edilmezse, unvan boşanmadan etkilenecektir ve talebe rağmen kadının kocasının soyadını taşıması men edilmişse unvan boşanmadan sonra kadının alacağı soyadına gđre yeniden řekillenecektir¹⁸⁹.

¹⁸⁷ Őlgen, Teoman, Helvacı vd, s. 324.

¹⁸⁸ Doktrinde kadının boşandığı kocasının soyadını taşımasında haklı sebebinin olması gerektiği belirtilmekte ve kadın boşanmadan önce tescil ettirdiği unvan altında önemli bir tanıtım faaliyeti gerekleştirmemişse soyadının unvandan çıkarılması gerektiği vurgulanmaktadır. Őlgen, Teoman, Helvacı vd, s. 325.

¹⁸⁹ Boyacıoğlu, Unvanın Sđreklilięi, s. 77; Őlgen, Teoman, Helvacı vd, s. 325.

Boşanmanın ardından kocaya ait soyadının kadın tarafından kullanılmasına müsaade edilse de, şartların değişmesiyle koca mahkemeden bu iznin kaldırılmasını talep edebilir (TMK m.173/III).

Adda değişikliği gerektiren diğer bir neden, kişinin haklı nedenlere dayanarak adının veya soyadını değiştirmesini istemesidir (TMK m. 27). Bu hüküm yalnızca nüfus siciline kayıtlı adlar için geçerlidir¹⁹⁰. Medeni Kanun sistematığımızda haklı sebeplerle mahkemeden alınacak kararlar adın veya soyadın değiştirilmesi mümkündür. Adı ticaret unvanında yer alan kişi, isminde meydana gelen değişikliğe rağmen eski adını unvanında koruyabilecektir.

Evlat edinmede, evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır (TMK 314/III). Evlatlık erginse, evlat edinilme sırasında dilerse evlat edinenin soyadını alır. Evlatlığın küçük olması veya evlat edinme sırasında talepte bulunması halinde, ticaret unvanında adı bulunan evlatlığın soyadının değişmesi gerekecektir, ancak değişikliğin TTK m. 47 dolayısıyla unvana işlenmesi gerekmeyecektir¹⁹¹.

Adın kullanılmasına veya değiştirilmesine itiraz hallerinde, bu itirazların mahkeme tarafından kabulü ile adı veya soyadı unvanında bulunan kişinin bu değişiklikleri ticaret unvanına yansıtmak zorunda olup olmadığı kanunda net değildir. Mahkeme adın kullanılmasını yasaklamışsa ad unvanından çıkarılmalıdır. Kullanılması yasaklanan adla ilgili olarak, ticaret unvanının medeni addan farklı olarak sadece ticari hayatta kullanıldığını ve ticari hayatta yanılmalara yol açılmayacağı nedenlerine dayanarak kullanılmaya devam edilmesi gerektiğini savunan görüşler de mevcuttur. Kanaatimizce, bilhassa adın kullanılması yasaklandığında, unvanında adın kullanılması menfaatler dengesine aykırılık oluşturacaktır. Elbette özel olarak adın ticaret unvanından çıkarılması talep edilmişse ve bu mahkemece yerinde bulunmuşsa unvanın değiştirilmesi gerekecektir¹⁹².

¹⁹⁰ Zahit İmre, “Şahsiyet Hakkının Korunmasına İlişkin Genel Esaslar, Özellikle İsim Hakkı ve İsim Hakkının Korunması”, **Dr. A. Recai Seçkin'e Armağan, Ankara**, 1974, s. 837.

¹⁹¹ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 78.

¹⁹² Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 78

2.4.2.2. Tacirin Ölümü

Tacirin ölümü halinde, mirasçılarının unvanı muhafaza edip etmeyeceği veya nasıl muhafaza edeceği konusunda kanunda açıklık yoktur. 6102 sayılı TTK m. 47/2’de yer aldığı gibi, kollektif, komandit ve donatma iştirakinde adı unvana dahil olan ortaklardan birisinin ölmesi halinde, unvanda ortağın adının kalabilmesi için ya mirasçılarının ölen ortak yerine geçerek şirketin devamını kabul etmiş olmaları veya adın unvanda kalması hususunda yazılı muvafakat vermiş olmaları gerekir. Bu hüküm tacirin ölmesi ihtimaline kıyasen uygulandığında, mirasçılar unvan üzerinde hak sahibi olacaklardır ve unvanın devamı için aynı şekilde mirasçılarının muvafakatlerinin aranması gerekecektir. Tacirin ölümüyle işletmeyi işletmeye devam eden mirasçılar açısından mümkün mertebe unvanın devam etmesi amaçlandığından murisin ticaret unvanını aynen kullanabileceklerdir¹⁹³.

Miras yoluyla intikalde, ticaret unvanının ticari işletmeden ayrı olarak iktisabı mümkün değildir. Dolayısıyla miras yoluyla intikal halinde de devirde olduğu gibi ticaret unvanının aynen kullanılmaya devam etmesi için ticari işletmenin de unvan ile birlikte mirasçılardan birinde veya hepsinde kalması gerekir. Hem devirde hem de miras yoluyla intikalde işletmenin faaliyetiyle değer kazanan unvanın işletmeden ayrı olarak devrine müsaade edilmemesinin nedeni, ayrı olarak unvanın devriyle ticari hayatta eski işletmenin faaliyetine devam ettiği kanısının uyanabilecek olmasıdır. Bu yanıltıcı durumu engellemek amacıyla kanunda unvanın işletmeden ayrı olarak devrine müsaade edilmemiştir¹⁹⁴.

Mirasın intikaliyle işletmeyi devralan mirasçılar, miras ortaklığı devam ettiği sürece işletmeyi mevcut haliyle yönetebilirler ve mirasçılarının birlikte hareket etme mecburiyeti vardır. Bununla beraber ticaret unvanı ekonomik değeriyle terekeye dahil olan bir unsur olarak ele alındığında, mirasçılarının unvanın devamı için verecekleri muvafakatte de ortak hareket etmiş ve birlikte karar vermiş olmaları gerekir. Bunun yanı sıra, yeni oluşturacakları unvanla da işletmeye devam

¹⁹³ “Halefiyeti gösteren bir ibare ilave edilmeksizin unvanın cevaz verildiğinden kanuni halefiyet hallerinde de mirasçılara aynen intikal kabul edilebilir.” Arslanlı, s. 105; Karayalçın, s. 387.

¹⁹⁴ Mustafa Can, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Ticaret Unvanı”, (Erişim) <http://www.mevzuatdergisi.com/2007/03a/01.htm>, 05. 10. 2013.

edebilirler. Ayrıca diğer mirasçılarının tamamının yazılı muvafakati ile mirasçılardan birinin veya birkaçının ticaret unvanını aynen kullanmaya devam etmesi de mümkündür¹⁹⁵.

2.4.2.3. Ortağın Ölümü

2.4.2.3.1. Kollektif, Komandit Şirket ve Donatma İştirakinde Ortağın Ölümü

Kollektif şirkette ortağın ölmesi halinde mirasçılarla şirkete devam edilemeyeceği mevzu m. 253'te düzenlenmiştir.

Öncelikle kollektif şirket ortaklarından birinin ölümüyle mirasçılarının onun yerine geçerek şirkete devam etmeyi kabul etmeleri halini değerlendirmek gerekirse, sağ kalan ortakların muvafakatinin alınması koşuluyla mirasçılara seçim hakkı tanınmıştır. Mirasçılarının ortaklık sıfatını devam ettirme imkânıyla beraber ortaklıktan ayrı hareket etme imkânı da vardır. Mirasçılarının şirkete devam etmeme kararıyla mirasçılar, ölen ortağın payını devralmayı kabul etmemiş ve şirket borçlarından sorumluluğu da reddetmiş olmaktadır. Şirkete devam eden mirasçılarının, şirkete girme tarihinden önce meydana gelmiş olsalar dahi şirket borçlarından diğer ortaklarla müteselsilen ve tüm malvarlığı ile sorumluluğu devam ederken, ölen ortağın şirketle ilişkisini koparan mirasçılar açısından artık unvanın miras bırakanın adıyla kullanılmasına müdahale etme imkânları söz konusu olmayacağı ileri sürülen görüşlerdendir¹⁹⁶ (TTK m. 236, m. 253). Ancak doktrinde diğer görüşe göre, mirasçılardan en az birisinin miras bırakanın yerine geçerek şirkete devam kararı alması, unvanın olduğu gibi kalacağı sonucuna götürmemelidir. Çünkü şirkete devam etmeyen mirasçılarının da unvanın aynen kalması konusunda muvafakatleri gerekir. Unvanın aynen kalması için mirasçılarının oybirliği ile hareket ederek yazılı muvafakat vermeleri veya ortaklığa devam etmeleri gerekmektedir¹⁹⁷.

¹⁹⁵ Karayalçın, s. 387, Dipnot 44.

¹⁹⁶ Bu görüşte ticaret unvanı miras bırakanın şirketteki payı ile ilişkilendirilmektedir. Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s.81. Diğer görüşe göre, şirkete devam kararı alan ortakların unvanın aynen kalmasını zımnen kabul ettiği varsayılacak, şirkete devam etmeyen mirasçılarının unvanın aynen kalması için yazılı muvafakatleri gerekecektir. Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 328.

¹⁹⁷ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 327.

Diğer bir seçenek ölen kollektif şirket ortağının mirasçıları ile şirkete devam edilmesidir. Şirketin, ölen ortağın mirasçılarıyla diğer ortaklar arasında kollektif şirket olarak devam edeceği hakkında şirket sözleşmesinde hüküm varsa, mirasçılar kollektif sıfatıyla şirkete devam edip etmemekte serbesttirler. Mirasçıların şirkete devam etmeyi istemeleri halinde diğer ortakların bunu kabul etme mecburiyeti vardır (TTK m. 253/2). Ancak şirkete devam etmek isteyen mirasçı kollektif sıfatıyla devam etmek istemiyorsa, ölen ortağın payından kendisine düşen tutar ile komanditer olarak şirkete kabul edilmesini önerebilir. Diğer ortaklar bu öneriyi kabul etmek zorunda değildir. Mirasçıların şirkete kollektif ortak veya komanditer olarak girip girmeyeceklerini ortağın ölüm tarihinden itibaren üç ay içinde şirkete bildirme mecburiyeti vardır (TTK m. 253/2). Durumun şirkete ihbarına kadar, mirasçılar şirkette komanditer olarak kalmış sayılırlar. Bu süre içinde ihbarda bulunmamış olan mirasçılar, sürenin sona ermesinden itibaren kollektif ortak sıfatını alırlar. Bu ihtimaller dahilinde de unvanda adı bulunan ölen ortağın ad ve soyadı unvanda korunabilir.

Ölen kollektif şirket ortağının yerine mirasçıların tamamı kollektif şirket ortağı olarak girmek istemeleri ve bu hususun diğer ortaklarca kabul edilmesi halinde veya ölüm tarihinden itibaren 3 aylık sürenin hiçbir bildirim yapılmadan geçirilmesi halinde mirasçılar şirkete kollektif şirket ortağı olarak gireceklerinden ticaret unvanı aynen kullanılacaktır (TTK m. 253/2).

Kollektif şirket ortakları arasındaki değişiklikler, komandit şirket ortakları arasındaki değişiklere kıyasen uygulanacaktır (TTK m. 328). Bu nedenle kollektif şirket ortaklarından birinin ölümü halinde mirasçıların durumu, hakları ve unvanın alacağı şekil konusunda yaptığımız açıklamalar komandit şirket ortağının ölümü halinde de geçerli olacaktır. Özellikle değinilmesi gereken bir konu, ölen ortağın şirketteki tek komandite ortak olmasıdır. Bu durumda şirketin devam etmesi için mirasçılardan yalnızca bir tanesi komandite, diğerleri komanditer ortak olarak şirkete devam etmeli ya da hepsi komanditer olarak girip mevcut ortaklardan biri veya şirkete yeni alınan ortaklardan biri komandite olmalıdır¹⁹⁸. Ancak böyle bir ihtimalde

¹⁹⁸ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 81.

unvanın varlığı devam edebilecektir. Çünkü en az bir komandite ortağın şirketin devamını sağlaması, ölen ortağın ad ve soyadının unvanda muhafazasıyla doğrudan bağlantılıdır¹⁹⁹.

Komandit şirkette komanditer ortağın ad ve soyadı unvanda bulunamaz (TTK m.42/2). Bu yasağın ihlali halinde, adı şirketin unvanında bulunan komanditer, üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu sayılmaktadır (TTK m. 320). Adı unvanda bulunan komanditer ortağın ölümü halinde de mirasçılar şirket borçlarından dolayı komandit ortak gibi sınırsız sorumlu olmaya devam edecektir²⁰⁰.

Donatma iştirakinde müşterek donatanların ölümü veya değişmesi halinde genel olarak iştirak devam etmektedir (TTK m. 1078, 1085). Ölüm halinde mirasçılar, miras taksim edilene kadar miras ortaklığı nedeniyle, mirasın taksiminden sonra ise donatma iştirakine katılmayı kabul etmeleriyle, ölen müşterek donatanın yerine geçerler. Donatma iştirakine devam etmek isteyen tek bir mirasçının varlığında dahi donatma iştiraki devam edeceğinden, unvan da kendisini muhafaza etmiş olacaktır. Kollektif şirkette olduğu gibi burada da müşterek donatan olarak devam etmek istemeyen, iştirakle bağlantısı kalmamış mirasçıların ticaret unvanıyla ilgili karar vermesi hakkaniyete uygun düşmeyeceği doktrinde ileri sürülen görüşlerdendir²⁰¹.

Mirasçıların kollektif, komandit şirketle ve donatma iştirakiyle devam edebilmesi ve unvanın muhafaza edilebilmesi mirasın reddedilmemesine bağlıdır. Aksi takdirde reddeden mirasçının miras bırakanın adını içeren unvan için söz hakkı olmadığı doktrinde ileri sürülmektedir²⁰².

Ölen ortağın tek mirasçısının olması halinde, unvanın bu durumdan nasıl etkileneceği açıklığa kavuşturulmalıdır. Ticaret unvanında adı geçen miras bırakanın tek mirasçısı şirkete girmeyi kabul ederse sıkıntı olmayacak ve unvan devam edecektir. Mirasçı şirkete girmeyi reddederse, unvanda miras bırakanın adının yer

¹⁹⁹ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 81.

²⁰⁰ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 82.

²⁰¹ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 82; karşı görüş, Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 328.

²⁰² Bilgişin, s. 189.

alabilmesi ancak mirasçının muvafakatiyle mümkün olabilecektir²⁰³. Tek mirasçının kaldığı bir durumda, şirket şahıs şirketi olarak devam ettiği sürece sorumluluğu sınırlanmayan ortak bulunacağından unvan bu durumdan etkilenmeyecektir. Ancak iki ortağın kurduğu ve her iki ortağın isminin de unvanda yer aldığı bir komandit şirkette, ortaklardan biri ölür ve tek mirasçı da komanditer ortak olarak şirkette devam kararı alırsa şirkette sağ kalan ortak dışında komandite ortak bulunmadığından, mirasçının rızasına rağmen ölen komandite ortağın ismi unvandan çıkarılmalı ve unvan değiştirilmelidir. Aksi takdirde unvan yanıltıcı bilgiler içerir hale gelmiş olacaktır²⁰⁴.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, TTK m. 47/2’de mirasçılarının miras bırakanın yerine geçmeleri ibaresinin, mirasçılarının tamamı için değil en az birisinin miras bırakanın yerine geçmesi halinde geçerli olacağı ve ortaklığa devam etmeyen mirasçılarının unvan için söz söyleme hakkı bulunmayacağı ileri sürülse de ortaklığa devam etmeyen mirasçılarının da unvanla ilgili muvafakatleri gerekmektedir. “Şirkete girmemekle beraber bu hususta izinlerini yazılı şekilde bildirirlerse” açıklaması ise hiçbir mirasçının devam kararı almaması sonucuna yönelmektedir. Ölen ortağın adının unvanda yer alması için şirkete girmeyen tüm mirasçılarının muvafakati gerekecektir²⁰⁵. Muvafakat beyanı yazılı olarak sunulmalıdır (TTK m. 47/2).

2.4.2.3.2. Limited, Anonim Şirket ve Kooperatiflerde Ortağın Ölümü

Adı limited, anonim veya kolektif şirket firmasında bulunan ortağın ölümü halinde, şirketin unvanının aynı şekilde muhafaza edilebileceği hakkında açık hüküm kanunda yer almamaktadır. Bu şirketler için unvanda adın kullanılması ihtiyari mahiyettedir, ihtiyari ektir. Donatma iştiraki, kolektif, komandit şirket için kanunda öngörülen hükmün kıyasen burada da geçerli olacağını kabul eden görüşler mevcuttur²⁰⁶. Ancak hükümlerin kıyasen uygulanmasını hakkaniyete uygun bulmayan görüşler de vardır²⁰⁷. Kolektif şirkete ilişkin hükümlerin kıyasen uygulamasını doğru bulmayan görüşte, kanunda miras bırakanın adının unvanda

²⁰³ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 327.

²⁰⁴ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 83.

²⁰⁵ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 328.

²⁰⁶ Karayalçın, s. 386.

²⁰⁷ Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 83.

kalmasına yönelik bir mecburiyet olmaması temel gerekçe olarak öne sürülmektedir²⁰⁸.

Genel olarak ifade etmek gerekirse mirasçılardan biri veya birkaçı yahut tamamı şirket ile ilişkilerini devam ettirirlerse unvan olduğu gibi kalabilecektir. Ancak mirasçıların tamamı şirkete girmeme yönünde karar almışlarsa, unvanın aynen muhafazasına muvafakatlerinin olmadığını belirli bir süre içinde bildirmek zorundadırlar. Şirkete böyle bir bildirim yapılmaması halinde ise unvanın aynen kullanılmaya devam edileceği kabul edilmelidir. Şirketin piyasaya açılan penceresi olan unvanla ilgili olarak mirasçılar, muvafakatlerini bildirmediikleri takdirde unvanın aynen kullanılmasını kabul etmiş sayılmalıdırlar²⁰⁹.

Diğer mevzu miras bırakanın ad ve soyadının unvana sonradan dahil edilip edilmeyeceği meselesidir. Adın unvana girebilmesi için böyle bir talebin ileri sürüldüğü tarihte şirket ile miras bırakan arasında bir ilişki mevcut olmalıdır. Unvanın kullanılmaya başlandığı anda mutlak anlamda gerçeklik ilkesi aranmaktadır²¹⁰. Ayrıca limited, anonim şirket ve kooperatiflerde gerçek kişi ad ve soyadının unvanda yer alması ihtiyari mahiyettedir ve yer aldığı takdirde şirketin nevini gösteren ibareler kısaltılmadan yazılacaktır, dışarıdan bakıldığında yanlış anlaşılmalara neden olacak algıların önüne geçilecektir. Sonuç olarak, miras bırakanın adı unvana işlendiği tarihte şirketle miras bırakan arasında bir irtibatın olması yeterlidir ve bu irtibatın ölüm gibi nedenlerle zedelenmesi yanlış anlaşılmalara neden olacak mahiyette değildir.

2.4.2.4. Ortağın Ayrılması

Şirketten ayrılan ortağın adı da yazılı izni alınmak şartıyla şirket unvanında kalabilecektir (TTK m. 47/2). Maddenin temeli, ortağın ayrılmasıyla şirketin hukuki yapısının bu halden etkilenmeyeceğidir. Genel kaide bu olmakla birlikte bazı

²⁰⁸ Karşı görüş “Gerekmediği halde bir kez ad ve soyad ticaret unvanında yer almışsa, ortaklığın nev’i, değişik bir sonuca varmamızı gerektirmez” Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 328.

²⁰⁹ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 328.

²¹⁰ “İlişkinin mutlaka hukuki nitelik taşıması gerekmediği ifade edilmektedir. Buna göre isim sahibiyle sermaye şirketi arasındaki bağlantı, sermaye veya başka kıymetlerin devralınması, isim sahibinin şirkete yönetici olarak görev alması, bazı pay sahipleri veya yönetim kurulu üyeleriyle isim sahibi arasında nesep bağının varlığından kaynaklanabilir.” Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 84, Dipnot 55.

değişiklikler şirketin sorumluluk yapısı ile ilgili yanıtıcı bilgiler içereceğinden unvan değişikliği de zorunluluk teşkil etmektedir²¹¹.

Unvanda adı bulunan ortağın rızasıyla ortaklıktan ayrılması durumunda unvanda adının korunmasına müsaade etmesi doğaldır. Ancak rıza dışı ortaklıktan çıkarılması halinde de bu muvafakatin verilmesi mümkündür. Çıkan ortağın muvafakati yoksa adının unvanda kullanılması mümkün değilken, çıkma veya çıkarılma durumunda ayrılan ortaktan muvafakat alınması kanuni zorunluluktur, ayrılan ortağın ticarete devam edip etmeyeceği de önem arz etmemektedir. Sonuç olarak ayrılan ortak, haksız rekabete neden olmama şartıyla hem ayrıldığı şirketin unvanında adının kullanılmasına izin verebilecek hem de yeni işletme açarak ya da başka bir ortaklığa dahil olarak adını yeniden kullanabilecektir²¹².

2.4.2.5. Yeni Ortağın Girmesi

6102 sayılı TTK m. 47/2'ye göre kolektif veya komandit şirkete yahut donatma iştirakine yeni ortakların girmesi halinde unvan değiştirilmeksizin olduğu gibi kalabilecektir. Mevcut şirket, hukuki yapısında değişiklik olmadan ortak sayısını artırarak faaliyetine devam edecektir. Dolayısıyla bir unvan değişikliği gerekmemektedir. Her ne kadar hüküm donatma iştiraki, kolektif ve komandit şirketten bahsetmiş olsa da aynı hüküm sermaye şirketleri için de geçerlidir. Çünkü sermaye şirketlerinde ortaklığa yeni bir ortağın dahil olmasının sorumluluk ilişkisine herhangi bir etkisi yoktur. Ayrıca ortakların adlarının unvanda yer alması zorunluluk teşkil etmediğinden unvan aynen kalabilecektir.

Söz konusu hükmün uygulanabilirliği esasen şahıs şirketleri için önemli olacaktır. Hüküm özellikle m. 47/1'de tüm ortakların adının yer aldığı bir unvan için önemlidir. Çünkü kollektif şirkette ortaklardan en az birinin adı ve soyadının bulunduğu unvan ile adi veya sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde

²¹¹ Yargıtay kararında, bir kolektif şirketin unvanında bulunan ortakları kelimesinin, üç ortaklı şirkette ayrılma neticesinde iki ortağın kalmasıyla unvan değişikliğinin gerektiği, aksi takdirde unvanın eskisi gibi kullanılmaya edilmesinin gerçeğe aykırı ve üçüncü kişileri aldatıcı nitelik taşıyacağı sonucuna varılmıştır. TD, 9.10.1958, E.2468/K. 2359, İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, Feryal Matbaası, C. I, Ankara 1991, s. 304, Dipnot 375.

²¹² Boyacıoğlu, Unvanın Sürekliliği, s. 84.

komandite ortaklardan en az birinin ad ve soyadından teşekkül eden bir unvanda, yeni ortağın şirkete dahil olması unvanda bir değişikliği gerektirmeyecektir²¹³.

Gerçek kişi tacirin işletmesine ortak kabul etmesi halinde ise farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Ortağın veya ortakların açıktan işletmeye dahil edilmesi halinde ya kollektif veya komandit şirket kurularak yeni bir unvan alınacaktır ya da adi şirket söz konusu olacak ve istenildiği takdirde unvan birden fazla ortağın adıyla oluşturulabilecektir²¹⁴. Adi şirket söz konusu olduğunda unvanın aynen kalması da mümkündür. İkinci olarak, ortak iç ilişkide hüküm ifade edecek şekilde gizli olarak işletmeye alınabilir, gizli ortak olabilir. Bu durumda hususi bir şirket doğmuş olacaktır ve bu tür şirketlerin kendilerine özel unvanı bulunmadığından, yeni bir unvan alınmasına gerek yoktur²¹⁵.

2.4.2.6. İşletmenin Devri

Ticaret unvanının işletmeden ayrı başlı başına bir iktisadi değeri yoktur. Şirketin sahip olduğu ekonomik çevre sebebiyle ekonomik bir değere sahip olur²¹⁶. Şirketin tanınma vasıtası ticaret unvanı olduğu için unvanın işletmeden ayrı olarak devrine izin verilmemiştir (TTK m. 49).

Gerçek kişi tacirin unvanının, gerçek kişinin ad ve soyadından oluştuğu önceki bölümlerde dile getirilmişti. Unvanında gerçek kişinin ad ve soyadını taşıyan işletmenin gerçek kişi tacir tarafından devredilmek istenmesi mümkündür. Gerçek kişi tacir işletmesini devrederse, ticaret unvanının akıbetinin ne olacağı sorusuna kanun açıklama getirmiştir. İşletmenin devri aksi kabul edilmediği sürece unvanın da devri sonucunu doğuracaktır ve devirle beraber devralan unvanı aynen kullanma hakkına sahip olacaktır (TTK m. 49). 6102 sayılı TTK ile önceki kanunda yer almayan devirle unvanın aynen kullanılıp kullanılmayacağı sorunu netleştirilmiştir.

²¹³Karayalçın, s. 387.

²¹⁴Karayalçın'a göre adi şirket söz konusu olduğu takdirde ortada TTK hükümlerine uygun şirket bulunmadığından işletmenin unvanına birden fazla şahsın adı ve soyadı konulamaz, Karayalçın, s. 388.

²¹⁵Bilgişin, s. 179.

²¹⁶Alpaslan, s. 668.

Unvanın işletmeden ayrı olarak devri mümkün değildir. Kanunun açıklaması bu olmakla birlikte tacirin kimliği hakkında üçüncü şahıslarda yanlış kanaatin uyanması halinde ne olacaktır? Her ne kadar devralan unvanı aynen kullanma hakkına sahip olsa da halefiyeti gösteren bir ibarenin kullanılması gerekebilir. Çünkü 46. maddede tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak kaydıyla ekler yapılabileceği düzenlenmiştir. Ticari rekabetin yoğun olduğu ekonomik yaşamda, tacirlerle hukuki ilişkiye giren üçüncü kişilerde oluşan kanaat büyük önem arz eder. Bu nedenle işletmenin devri gibi tacirin kimliğinde değişiklik meydana getiren olaylarda, halefiyeti gösteren bir ilave gerekebilir²¹⁷. Kanunda da bu konuda bir zorunluluk söz konusu değildir, yalnızca devralanın unvanı aynen kullanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir²¹⁸. İsteğe bağlı olarak unvanda değişiklik yapmak mümkündür.

İşletmenin bir gerçek kişi tarafından diğer bir gerçek kişiye unvanı ile beraber devri halinde, o işletme ve unvana ait kayıtlardan yalnız devir sebebiyle değiştirilmesi gerekli olanlar değiştirilir (TSY m. 135/4/a). Bir işletmenin gerçek kişi tacir tarafından diğer bir gerçek kişi tacire unvan hariç olmak üzere devri halinde ise eski unvan ve işletmeye ait bütün kayıtlar silinir, yeni unvan altındaki işletme için yeniden tescil işlemi yapılır. İşletme tescil edilirken eskisinin devamı olduğu, işletmenin eski MERSİS numarası ve unvanı kayıtlarda gösterilir (TSY m. 135/4/b).

Bir işletmenin gerçek kişi tacir tarafından bir ticaret şirketine devri halinde ise o işletmenin ve unvanın bütün kayıtları silinir ve ticaret şirketinin tabi olduğu hükümler uyarınca bu devir dolayısıyla şirketin sicil kayıtlarında değişiklik yapılması gerektiği takdirde sadece o değişiklikler yapılır (TSY m.135/4/c). Devirle ilgili gerekli değişikliklerin yapılmasında izlenmesi gereken bu prosedür olmakla beraber Yargıtay, ticari faaliyette bulunan gerçek kişi tacirin gerekli devir işlemleri yapılmadan, sahibi olduğu ticaret unvanının sonradan kurulan ve kurucusu olduğu şirkette kullanılmasına ses çıkarmamasının muvafakat anlamına geldiğini kabul

²¹⁷Karayalçın, s. 388.

²¹⁸ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 330.

etmiştir²¹⁹. Kanaatimizce de fiili olarak işletme devredilmiş gibi işlemler yapılması ve ticaret unvanının kullanılmasına müsaade edilmesi halinde sonradan unvanın işletmeden ayrı olarak devredilemeyeceği kanun maddesine dayanılarak unvanın kullanılmasının tecavüz teşkil edeceğine dayanmak dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacaktır. Bu nedenle somut olayın özellikleri irdelenerek devrin gerçekleşip gerçekleşmediğine ve tarafların bu konudaki iradelerine bakılarak karar verilmesi hakkaniyete uygun olacaktır.

2.4.3. Ticaret Unvanında Teklik İlkesi

TTK 39. maddede her tacirin, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorunda olduğu düzenlenmiştir. Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 44/3'te ise gerçek kişi tacirin faaliyet konuları birbirinden farklı birden fazla işletmesinin bulunması halinde, ticaret unvanına her işletme dolayısıyla ayırt edici ilaveler yapılarak unvanın tescil edileceği belirtilmektedir.

İlgili maddeler lafzi yoruma tabi tutulduğunda tacirin işletmesiyle ilgili iş ve işlemlerde, bir ticari işletme için yalnızca tek bir ticaret unvanını kullanması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu ilke ile amaç, ticari faaliyetlerin yürütülmesinde tacir hakkında ortaya çıkabilecek yanlış anlamaların veya yanlışlıkların önüne geçmektir. Nitekim Yargıtay verdiği bir kararda, bir limited şirketi için Öz, Yeni, Hakiki, As, Uz, Üz, Kale, Bey, Lük, Es kelimeleri eklenerek tescil edilen birden fazla ticaret unvanının sicilden terkinine karar vermiştir²²⁰.

Teklik ilkesi, doktrinde farklı şekillerde yorumlanmaktadır. İlk görüşe göre tacir, iştiğal alanları farklı iki veya daha çok işletmesi için her işletmeye ait ticaret unvanını ayrı ayrı tescil ettirmelidir. Birden fazla ticari işletme için farklı unvanlar kullanma tacire tanınan bir haktır, tacir dilerse aynı unvanı her bir ticari işletmesi için ayrı ayrı kullanabilecektir²²¹.

²¹⁹ 11 H.D. E: 1999/ 8313, K: 1999/7, 25.01.1999, Noyan, s. 443.

²²⁰ 11 YHD, E: 626, K: 3513, Tarih: 30. 05. 1988, Sami Karahan, "Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi", **Şakir Berki'ye Armağan**, C. 4, S. 1-2, 1995, s. 121.

²²¹ Karahan, Kullanma Amacı, s. 121.

Diğer görüşe göre teklik ilkesi, gerçek kişi tacir ve ticaret şirketleri açısından ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Teklik ilkesi, gerçek kişi tacirin birden fazla ve birbirinden bağımsız işletmesi söz konusu olduğunda birden fazla unvan kullanmasıdır denilmekte ve birden fazla unvan kullanabilmenin şartı olarak işletmelerin bağımsız nitelik arzetmeleri gösterilmektedir. Gerçek kişi tacirin birbirinden bağımsız, birden fazla işletmesi için farklı unvanlar kullanmasında bir sakınca olmadığı, çünkü işletmeler farklı olsa da, gerçek kişi tacirin unvanı ad ve soyadından oluştuğundan aynı kişinin ön plana çıktığı ileri sürülmektedir. Ticaret şirketlerinde ise şirketler tarafından birden fazla unvan kullanılması, birden fazla tacir olduğu algısıyla kamuda yanlışlığa sebep olacağından tek unvan kullanmanın asıl olduğu belirtilmektedir²²².

Kanun hükümleri ve doktrindeki görüşler ele alındığında ticaret şirketleri açısından teklik ilkesi, her bir şirket için yalnızca tek bir unvanın tescil edilip kullanılması anlamını taşımaktadır. Bu anlamda ticaret şirketleri için teklik ilkesi çok daha belirgindir ve her bir ticaret şirketi tek bir unvan kullanma mecburiyeti altındadır. Gerçek kişi tacir açısından ise Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde belirtildiği gibi gerçek kişi tacirin işletme konuları farklı her bir işletmesi için ayırt edici ekler getirerek aynı unvanı kullanması teklik ilkesi ile daha çok bağdaşmaktadır. Gerçek kişi tacirin birden fazla işletmesi için ayrı ayrı ticaret unvanı belirlemesine gerek yoktur, çünkü unvan işletmeler için değil tacir için ayırt etme gücüne sahiptir. Bu nedenle gerçek kişi tacir, işletme konuları farklı her bir işletmesi için ayırt edici ekler kullanarak unvanında teklik prensibine sadık kalacaktır.

2.5. TİCARET UNVANININ DEVRİ

Unvan başlı başına bir varlık değildir, ona varlık kazandıran tacirdir. Bu varlığın anlam kazandığı yer ise ticari işletmelerdir. Ayrıca ticaret unvanı tacirin kişilik hakları ile bağlantılıdır, aynı zamanda ticari işletme ile devredilebildiği için mameleki değeri de bulunmaktadır. Mameleki değeri kapsamında unvanın devri yalnızca işletmenin devri ile mümkün olabilmektedir, işletmeden ayrı olarak ticaret unvanının devri Türk Hukuk sistemine aykırıdır.

²²² Boyacıoğlu, s. 112.

Unvanın sahibi gerçek kişi tacir öldükten sonra, tüm malvarlığı ile işletmesi de unvanla birlikte mirasçılara intikal edecektir. Unvanın devrini ele alan kanun maddesinde mirasla intikal halinde durumun ne olacağı belli değildir. Ancak devamlılık ilkesi bağlamında konu düşünüldüğünde, mirasla intikal hali devir şekillerinden birisidir ve unvanın sürekliliğinin sağlanması için işletmeyle birlikte ticaret unvanının mirasla intikalinin gerçekleşmesi hukuka uygun olacaktır.

Unvanın devri iki şekilde mümkün olacaktır.

2.5.1. İşletmeyle Birlikte Unvanın İntikali

İşletmenin devri halinde, ticari işletmenin duran malvarlığı unsurları aksi kararlaştırılmadığı sürece bu devre dahildir (TTK m.11). Devir sözleşmesi duran malvarlığı unsurları olarak, işletme değeri, kiracılık hakkı, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet hakları ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içermektedir. Unvanın işletmenin malvarlığı unsurlarına dahil olması nedeniyle, işletmenin başkasına devriyle kural olarak unvan da bu devre dahil olmakla birlikte, tacirin unvanı devir işleminin dışında tutma hakkı bulunmaktadır (TTK m. 49). Aksi takdirde tacir sarıh veya zımni olarak muvafakat etmiş olursa unvanın intikali gerçekleşmiş olur²²³.

2.5.2. Miras Yoluyla Unvanın İntikali

Unvanın miras yoluyla intikali, gerçek kişi tacirler ve kollektif ve komandit şirket gibi gerçek kişi ad ve soyadının kullanıldığı unvanlarda söz konusudur. Ölen

²²³ “Mahkemece, davalı şirketin ticaret siciline davacı şirketten daha önceki bir tarihte tescil edildiği ve esasen "Mercan Turizm Seyahat" ticari işletmesinin davacı şirketçe devralındığına dair dosyaya delil ibraz olunmadığı ve TTK'nun 51/2. maddesi uyarınca unvanın işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmişse de, dava dışı "Mercan Turizm Seyahat Acentası - Cüneyt Mengü" ticari işletmesinin 1446 sayılı seyahat acentası işletme belgesiyle 30.12.1985 tarihinden itibaren (A) grubu acenta olarak faaliyet gösterdiği 24.10.1997 günlü TÜRİSAB. Yazısıyla anlaşılmaktadır. Anılan işletmenin davacı şirketin kurucusu ve büyük ortağı Cüneyt Mengü'ye ait olduğu hususunda taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmadığı gibi, mahkeme gerekçesinde dahi bu olgu işlenmiştir. Bu durumda hakiki şahıs tacir olarak "Mercan" kelimesini TTK'nun 43. maddesi uyarınca ticaret unvanında kullanan Cüneyt Mengü'nün aynı kelimeyi davacı şirketin ticaret unvanında kullanmasında muvafakat ettiği ve davacının bu nedenle, ortağının önceki kullanımının kendisine tanıdığı haklardan yararlanacağı kabulü...” Y11HD, Esas: 1998/8313, Karar: 1999/7, Tarih: 25.01.1999, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr, 25. 01. 2014. Sema Aydın, Hasan Ali Kaplan, Arzu Kalyon, “Ticari İşletmenin Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 241.

gerçek kişi tacirin mirasçılarının mirası kabul edip etmeme hususunda seçim hakları vardır. Miras reddedilmediği takdirde ölenin tüm malvarlığı ve hakları mirasçılara intikal edeceğinden unvan üzerindeki haklar da mirasçılara geçecektir.

Mirasçılar, miras yoluyla intikal eden ticari işletmenin düzenini bozmadan unvanın devam etmesini amaçlayabilirler. Bu durumda unvanın kullanılmasına dair verecekleri muvafakat ile unvan devam edecektir. Ticari işletmenin dağıtılarak malları paylaşılacak istenirse unvan ortadan kalkacaktır. Mirasçıların ölene ait unvandan istifade edebilmeleri için ticari işletmenin bizzat mirasçılar tarafından işletilmesi gerekir, aksi takdirde unvanın devam edebilmesi, işletmenin unvanla birlikte başkasına devredilmesine bağlıdır.

Ölenin kolektif veya komandit şirket ortaklarından olup isminin unvanda yer alması halinde, ismin unvanda varlığını devam ettirmesi mirasçılarının muvafakatine bağlıdır. Mirasçılar şirkete girsinler veya girmesinler, ölenin isminin şirket unvanında bırakılmasına muvafakat verebilirler. Muvafakatin açık ve yazılı olması gerekmektedir.

2.5.3. Devrin Sonuçları

Ticari işletme ile unvanı devralan kimse unvanı kullanma hakkına da sahiptir. Devralan unvanı aynen kullanabilecektir (TTK m.49/2). 6762 sayılı kanun sisteminde devralanın unvanı aynen kullanıp kullanamayacağı konusu ihtilaflıydı ve doktrinde devirden sonra halefiyeti gösteren bir ibare ile kullanılabilirdi, halefiyet ibaresi olmadan gerçekleşen kullanım hukuka aykırı kabul edilmekteydi. Halefiyetten maksat, unvan sahibinde meydana gelen değişiklik nedeniyle üçüncü şahıslara bilgi verme noktasında imada bulunmaktı.

Yeni TTK ile bu sorun giderilmiş, unvanın devirden sonra devralan tarafından aynen kullanılabilirdi belirtilmiştir (TTK m. 49/2). Unvanın devriyle beraber, devredenun unvan üzerindeki tasarruf yetkisi kalktığından artık unvanı kullanamayacaktır. Unvanı kullanma hakkı devralana geçmektedir. Devralanın unvanı aynen kullanmak istemesi halinde, unvanda değişiklik yapma gereği doğmamaktadır. Doktrinde devralanın unvanı değiştirerek veya sözcük ekleyerek

kullanması halinde unvana ilişkin devirden söz edilemeyeceği belirtilmektedir. Çünkü değişlikle artık yeni bir unvanın kullanılmış olduğu ifade edilmektedir²²⁴. Bazı durumlarda devralınan unvanlarda değişiklik yapılması zorunlu olabilir. Özellikle unvanda kullanılması izne tabi “Türk”, “Milli” gibi kelimeler, devirden sonra devralan tarafından unvanda kullanılamaz. İzin devreden tacire verildiğinden, devralan yeniden izin almak zorundadır²²⁵. Yine gerçek ve tüzel kişi tacirlerin farklı hukuki niteliğe sahip bir işletmeyi devralmaları halinde unvanda gerekli değişiklikler yapılmalıdır (TSY m. 135). Bir sermaye şirketinin gerçek kişi tacire ait işletmeyi devralması halinde, unvana şirket türünü gösteren ilave yapılmak zorundadır²²⁶ (TSY m.135/4/c).

²²⁴ Boyacıoğlu, s. 96; Aydın, Kaplan, Kalyon, s. 241.

²²⁵ Boyacıoğlu, s. 96.

²²⁶ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 329.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

3.1. TESCİL EDİLMİŞ VE TESCİL EDİLMEMİŞ UNVANIN KORUNMASI

Unvan üzerindeki hakkın hukuki niteliği incelenirken değinildiği gibi, içinde gerçek kişi ad ve soyadı bulunan unvanda hem kişilik hakkı hem de mameleki değeri olan mülkiyet hakkının varlığı belli olmaktadır. Elde ettiği mameleki değeri nedeniyle piyasada tanınmış bir işletme veya şirketin unvanı, çeşitli maksatlarla üçüncü kişiler tarafından tecavüzlere maruz kalabilir. Tecavüz eylemlerinin temelinde yatan neden zarar verme, tacirin emeğinden yararlanma veya salt rekabet düşüncesinden kaynaklanabilir. Bu tür haksız eylemlerden korunmak için ilk olarak başvurulması gereken hükümler TTK'da ticaret unvanının korunmasını düzenleyen hükümlerdir. TTK dışında unvan üzerindeki hak çeşitli hukuki sebeplere dayanılarak korunabilir. Bunlar;

- Haksız rekabet hükümleri (TTK 54-63).
- Medeni Kanun ismin koruması ile ilgili hükümler (MK 26).
- Marka ile ilgili hükümler (556 sayılı MarKHK).
- FSEK hükümleri

Unvanın tescil edilip edilmemesine göre başvurulacak yollarda değişmektedir. Tescil edilmemiş unvan için tescil edilmemesi nedeniyle hukuki müeyyide mevcuttur, ancak bu gibi durumlarda dahi unvanın hukuki korumadan istifadesi mümkündür. Medeni Kanun hükümleri, haksız rekabet hükümleri, marka hükümleri başvurulacak yollardandır. Birden fazla dava açma hakkı tanınan bu gibi hallerde kişi açısından en elverişli olan hangisiyse o hükümlere dayanılarak takibe girişmek faydalıdır.

Ticaret unvanının tescil edilip edilmemesine göre farklı hükümler devreye gireceğinden bu bölümde tescil edilmiş ve tescil edilmemiş unvan ayrı başlıklar altında incelenecektir.

3.1.1. Tescil Edilmiş Ticaret Unvanının Korunması

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret unvanı, 39 – 52. maddeler arasında toplam 14 madde ile düzenlenmiştir. Ana hatları itibariyle eski Ticaret Kanunu'na paralel hükümler içeren yeni Ticaret Kanunu, bazı noktalarda esaslı değişiklikler getirmiştir. Yeni TTK'da getirilen en önemli değişiklik, 45. maddedeki ortak hükümde yer almaktadır. Eski Ticaret Kanunu'nda 43 ve 47. maddelerde bulunan ve ticaret unvanı üzerinde sahibinin münhasır kullanma yetkisinin sınırlarını belirleyen sistem, yeni kanunda değiştirilerek gerçek kişinin ismini taşıyan unvanların farklı şekilde korunması uygulamasından vazgeçilmiş ve bütün unvanlar, koruma alanı bakımından benzer şekilde bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Mevcut sistemle artık unvanın gerçek veya tüzel kişiye ait olup olmadığına bakılmadan, tüm Türkiye'de koruma mekanizması getirilmiştir (TTK m. 45).

Eski TTK döneminde tescil edilmiş unvan açısından hem TTK'da düzenlenen unvanı koruyan hükümlerden hem de haksız rekabet hükümlerinden faydalanmak mümkündü. Yeni TTK ile hem unvanı özel olarak koruyan TTK m. 52 hem de haksız rekabet hükümleri arasında dürüstlük kuralı çerçevesinde birlik sağlandığından ve daha geniş koruma olanakları getirildiğinden tescilli unvan için haksız rekabet hükümlerine yönelme gereği kalmamıştır²²⁷.

Unvan bir gerçek kişi tacir unvanı ise öncelikle isim olduğu ve işletmeyi şahsileştirdiği için, sahibinin unvan üzerinde mutlak bir hakkı olacağından kişilik haklarının korunması kapsamında Medeni Kanun hükümlerinden istifade edilebilir. Bununla beraber Türkiye'nin herhangi bir yerinde tescil edilmiş unvan, başka yerde aynı adla unvan olarak tescil edildiğinde, tacirin ilk olarak TTK'da ticaret unvanını koruyan hükümlere dayanarak korumayı talep etmesi fayda getirecektir, bunun için zarar veya zarar tehlikesinin varlığı da aranmaz²²⁸.

²²⁷ Özdamar, Çağlar, s. 133.

²²⁸ “Ticaret unvanına tecavüz nedeniyle haksız rekabetin varlığından söz edebilmek için biri maddi diğeri de hukuki olmak üzere iki unsurun birleşmesi gerekir. Maddi unsur, unvanlar arasında benzerlik, hukuki unsur ise ticaret unvanının 54. maddede belirtildiği gibi kanuna aykırı olarak başkası tarafından kullanılmasıdır.” Y11HD, E: 2114, K: 2562, 16.5.1978, Karahan, Gerçek Kişi. s. 275.

6762 sayılı eski TTK'da tacir, ticaret unvanının haksız saldırıya maruz kalması halinde haksız saldırının men'ini, tescil edilmişse değiştirilmesini, silinmesini ve zarar varsa tazminat talep etme hakkına sahipti. Ancak haksız kullanımın tespiti, saldırı sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılması ve manevi tazminat davaları kanunda mevcut değildi. Ticaret unvanını doğrudan düzenleyen hükümlerde bu davaların yer almaması büyük bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktaydı. Bu anlamda tescil edilmiş unvanın korunması ile ilgili 6102 sayılı kanunda getirilen yenilikler önemlidir. Eksik olan tespit, maddi durumun ortadan kaldırılması ve manevi tazminat davaları artık 6102 sayılı TTK'da yer almaktadır (TTK m.52).

TTK m. 52'deki unvanın ticari dürüstlüğe aykırı kullanımı halinde bunun tespitini, yasaklanmasını, kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gerektiğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat hakları yalnızca tacirlere mi tanınmıştır yoksa tacir sıfatına sahip olmayanlar da bu haktan istifade edecek midir? Hükme bakıldığında "Unvanına Tecavüz Edilen Kimsenin Hakları" başlığı ile kastedilen kişilerin tacirler olduğu açıktır. Keza ticaret unvanı kullanma mecburiyeti tacirler için öngörüldüğünden tacir vasfına sahip olmayan kimselerin bu haklardan istifade etmesi mümkün olmayacaktır. Konuyla ilgili Yargıtay da YTTK m. 52 (ETTK m. 54)'de öngörülen imkanların (iltibasa yol açan ibarenin ticaret unvanından terkinini talep etme hakkı gibi) gerçek ve tüzel kişi tacirlere tanındığını kabul etmektedir²²⁹. Elbette bu, kişilerin adıyla veya markasıyla karışıklığa yol açan ticaret unvanının kullanımına engel olamayacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. Ticaret unvanının kullanımı kişilerin marka hakkıyla karışıklığa yol açıyorsa, ilgililer marka hakkına dayanarak MarKHK hükümleri çerçevesinde koruma talep edebilecektir²³⁰.

²²⁹ "Karara konu olayda tacir olmayan davacı Üniversite'nin TTK m. 41 uyarınca ticaret unvanının bulunmadığı, bu nedenle davalı adına tescilli "Atılım" ibaresinin ticaret unvanından çıkarılmasına karar verilmesinin doğru olmadığı gerekçesiyle yerel mahkeme kararı davalı yararına bozulmuştur."11 H.D, E: 2005/3737, K: 2006/3614, 06.04.2006, Batıder 2006, XXIII, S.4, s. 457/459.

²³⁰Ömer Korkut, "Ticaret Unvanı Kullanımıyla Marka Hakkına Tecavüz Hakkında Bir İnceleme", **Batıder**, 2008, Cilt XXIV, S. 3, s. 394.

3.1.1.1. Tescilli Ticaret Unvanının TTK’da Düzenlenen Hükümlerle Korunmasının Koşulları

3.1.1.1.1. Ticaret Unvanının Tescil Edilmiş Olması

Ticaret unvanının TTK’da düzenlenen özel korumaya dayanılarak korunabilmesi için unvanın sicile tescil edilmiş olması gerekmektedir²³¹.

Tescil edilme şartı ile yalnızca sicile tescilin mi yoksa tescil ve ilanını anlaşılması gerektiği açıklığa kavuşturulmalıdır. Bu kapsamda TTK’daki özel koruma ile tekel hakkının doğrudan ilişkisi vardır. Çünkü tekel hakkının başlangıcı, TTK’da düzenlenen özel korumanın da başlangıcı olacaktır²³². Konuyla alakalı “Tüzel Kişi Tacirin Unvanı Üzerindeki Tekel Hakkı”²³³ başlığı altında ayrıntılı olarak değinildiğinden, burada benimsediğimiz görüş olan “talebin sicil defterine kayıt tarihi” itibariyle korumadan istifade edilecektir²³⁴. Aynı şekilde tacir sıfatının sona ermesiyle, ticaret unvanı üzerindeki tekel hakkı da sona ermektedir. Tacir sıfatı sona erdiği için ticaret unvanının ticaret sicilinden terkin gerekmektedir. Sicilden terkinin yapıldığı andan itibaren, (tacir fiilen unvanı kullanmaya devam ediyor olsa dahi) TTK’daki özel korumadan tacirin yararlanma imkanı da ortadan kalkmaktadır. Diğer bir durum ise tacir sıfatının sona ermesine rağmen, unvanın sicilden terkin edilmemesidir. Bu durumda da tacirin “tacir sıfatı” sona erdiği için, unvanın sicilden silinmesi gerektiği andan itibaren TTK’daki özel korumadan istifade etmek mümkün değildir²³⁵.

²³¹ “Davacının ticaret unvanını davalıdan önce Ticaret Siciline tescil ettirdiği, davalının sonradan tescil ettirdiği unvanında iltibas yaratacak nitelikte "esaslı" kelimesini kullandığı, unvanlardaki bu kelimenin dikkat çekici, baskın ve vurgulayıcı unsur olduğu, daha önce tescil edilen davacıya ait unvanın koruma hükümlerinden yararlanması gerektiği, ancak sicilden terkinine kadar tescilli unvanın davalı tarafça kullanılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı, manevi zararın ne şekilde oluştuğu ispatlanmadığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, İstanbul Ticaret Sicil Memurluğunda kayıtlı davalı şirketin unvanında yer alan "esaslı" kelimesinin TTK. 54. maddesi gereği ticaret sicilinden terkinine, kararın ilanına, manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir.” 11 YHD, E: 2009/11869, K: 2011/4556, Tarih: 18. 04. 2011 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

²³² TTK m. 50’de “tescil ve ilan”dan söz edilirken, m. 45’te sadece “tescil”den bahsedilmektedir.

²³³ Bkz. s. 67.

²³⁴ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s.332.

²³⁵ Ülgen, Teoman, Helvacı vd, s. 332.

3.1.1.1.2. Unvanın Geçerliliğini Sürdürmesi

Ticaret unvanının geçerli olarak oluşturulmasıyla beraber bu geçerliliğini sürdürüyor olması gerekmektedir. Özellikle ticaret unvanı oluşturulduktan ve tescil edildikten sonra kollektif veya komandit şirket unvanında adı geçen ortağın ölmesi halinde olduğu gibi unvanda değişiklik gereken haller ortaya çıkabilir (TTK m. 47/2). Bu durumlarda unvanın değişen koşullara yeniden uyarlanması gerekmektedir.

Kanunumuzda tacirin adında veya ortaklar arasında meydana gelen değişikliklerin unvanı etkilememesi kuraldır (TTK m. 47/1). Ancak bunun için kimi durumlarda bazı şartların yerine getirilmesi gerekir. Adı unvanda geçen kollektif veya komandit şirket ortağının ortaklıktan ayrılması halinde, ayrılan ortağın muvafakati ile unvanın değiştirilmeden kullanılması mümkündür. Muvafakat alınmadan eski ortağın adının unvanda kullanılması, gerçeğe aykırı olduğu için üçüncü kişilerde yanlış anlamaya sebep olabilecektir²³⁶ (TTK m. 46). Yine unvanın işletmeden ayrı olarak başkasına devredilmesi halinde, unvanı kullanan kişi açısından hukuka aykırı bir kullanım ortaya çıkmaktadır. Bu hallerde hukuka uygun bir kullanım söz konusu olmadığından TTK'da unvanı koruyan özel hükümlerden istifade edilemeyecektir²³⁷.

3.1.1.1.3. Ticaret Unvanının Bir Başkası Tarafından Dürüstlüğe Aykırı Kullanımı

Yeni TTK m. 52'deki korumadan istifade edilebilmesinin diğer bir şartı unvanın dürüstlüğe aykırı olarak başkası tarafından kullanılmış olmasıdır. Dürüstlük kuralına aykırı kullanımda, işlenen fiilin hangi ölçütlere göre haksız rekabet olarak değerlendirileceği önemlidir. Doktrinde dürüstlüğe aykırı kullanımın ölçütleri,

- Başkasını aldatma niyeti,
- Başkasının elde ettiği itibar veya tanınmışlıktan istifade etme amacı,
- Kaçınmak mümkün iken bu özeni göstermemek,

²³⁶ Karayalçın, s. 385.

²³⁷ Gül Okutan, "Ticaret Unvanı ve İşletme Adı", **40. Yılında Türk Ticaret Kanunu**, İstanbul 1997, s. 20.

- Aynen kullanmanın zorunlu olmadığı durumlarda aynen veya benzerinin kullanımına gitmek olarak ifade edilmektedir²³⁸.

Belirtilen ölçütler ticaret unvanının dürüstlüğe aykırı kullanımı ile değerlendirildiğinde, unvanın aynısının veya benzerinin bir başka unvanda kullanılması karşımıza çıkmaktadır. Tescil edilmiş unvanın aynısını kullanarak veya unvanlar arasında benzerlik yaratarak karışıklığa neden olmak ve üçüncü kişileri aldatmak mümkündür. Bu nedenle bu haller genel olarak iltibas şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İltibas, bir kişinin ticari faaliyeti veya işletmesiyle alakalı benzerlik yaratarak karışıklığa neden olmaktır²³⁹. Burada piyasada belli bir itibar elde etmiş işletmenin emeğinden haksız olarak istifade etme amacı güdülmektedir. Haksız istifade amacının piyasada karşılık bulup bulmadığını belirlemek için orta seviyedeki tüketicilerin nazara alınması gerektiği doktrinde ifade edilmektedir. Özellikle unvan gibi ayırt edici işaretlerin belirli bir müşteri kitlesine hitap ettiği kabul edildiğinde, bu kişilerin iltibas yaratan kişilere yönelmesi halinde iltibasın ortaya çıkmış olduğu kabul edilmektedir²⁴⁰. Diğer bir görüşe göre, iltibas tehlikesinin varlığı dahi iltibasın oluşması için yeterlidir, iltibasın gerçekleşmiş olması veya fiili olarak üçüncü kişilerde yanılmanın meydana gelmiş olması şart değildir²⁴¹. Kanaatimizce de iltibas tehlikesinin varlığı yeterli olacaktır. İltibas için hitap edilen müşteri kitlesinin başka bir mala veya işletmeye yönelmesini beklemek hükmün uygulanabilirliğini kısıtlayacaktır.

Ticaret unvanının aynısının başka bir unvanda kullanılması açık şekilde iltibas oluşturacaktır. Bu ihtimalde iltibas doğrudan oluşmaktadır. Ancak unvanın

²³⁸ Ünal Tekinalp, “Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Kullanılması”, **Oğuz İmregün’e Armağan**, İstanbul 1998, s. 641.

²³⁹ Poroy, Yasaman, s. 328.

²⁴⁰ “Malın alıcısı olan çevrede, orta seviyedeki alıcının bir mal yerine başka bir malı alması halinde iltibas mevcuttur.” Poroy, Yasaman, s. 329.

²⁴¹ Cahit Suluk, “Karşılaştırmalı Hukuk İşığında Türk Hukukunda Tescilsiz Sınai Ürünlerin Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, s.169; Nisim Franko, “İltibas Sebebiyle Haksız Rekabet”, **Prof. Dr. Mahmut Tevfik Birsnel’e Armağan**, 2001, s. 121; Hayri Bozgeyik, “Markalarda İltibas Tehlikesinin Belirlenmesi”, (Erişim), [www. http://temyiz.net/2013/02/2061](http://temyiz.net/2013/02/2061), 18. 04. 2014.

benzerinin kullanılması halinde unvan üzerinde değişiklikler yapıldığından iltibas veya iltibas tehlikesinin oluşup oluşmadığına bakılacaktır.

6762 sayılı TTK döneminde iltibas kavramına açıkça değinilmediğinden unvanlar arasında benzerliğin tespitinde, unvandaki ayırt edici unsur²⁴² dikkate alınmaktaydı. Aynı şekilde 6102 sayılı TTK’da da iltibasın tanımına yer verilmemiştir. Ancak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ’de unvanlar arasında benzerliğin hangi hallerde oluşacağı örnekler verilerek açıklanmıştır. Tebliğ hükümlerinde iltibasın oluşacağı haller sıralanarak, tescili talep edilen unvanın red sebeplerinde objektif kriterler getirilmeye çalışılmıştır. Söz konusu hükümlerle hem tescili talep eden tacir hem de sicil memuru için kolaylık sağlanmıştır.

Tebliğ m. 5/1’e göre bir ticaret unvanı, Türkiye’nin herhangi bir sicil müdürlüğüne daha önce tescil edilmiş bulunan diğeri bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olan ek yapılmadan tescil edilemeyecektir²⁴³. Hüküm TTK m. 45’in tekrarı niteliğindedir. Tebliğde özellikle unvanlar arasında iltibasın oluşmayacağı ve ek yapılmadan tescilin mümkün olduğunu ele alan m. 5/3 önemlidir.

Tebliğ m. 5/3’e göre daha önce tescil edilmiş ticaret unvanının eki ile kendi eki aynı olan, ancak ekten sonra gelen işletme konusunu gösteren ilk ibaresi farklı olan ticaret unvanı, ayırt edici bir ek yapılmadan tescil edilebilir. “B İnşaat Otomotiv Sanayi Anonim Şirketi” ticaret unvanı daha önce tescil edilmiş ise, “B Turizm İnşaat Sanayi Anonim Şirketi” ticaret unvanı ayırt edici ek yapılmadan tescil edilebilir.

²⁴² “Davacı şirketin önceki tarihte tescilli ticaret unvanının kılavuz sözcüğü “Gök-Su”, davalının ticaret unvanının kılavuz sözcüğü ise “Göksu” ibarelerinden oluşmaktadır.” 11 YHD, E: 2011/ 15412, K: 2013/ 253, 09.01. 2013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı). “Mahkemece somut uyuşmazlıkta da, davalının dava konusu ibarenin ticaret unvanının kılavuz sözcüğü tescil olduğu tarih ile dava tarihi arasındaki kullanımına karşı uzunca bir süre sessiz kalan davacının işbu davayı açmasının MK’nın 2. maddesine aykırılık oluşturacağından bahisle davanın reddine karar vermek gerekirken, anılan husus gözden kaçırılarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, davalı yararına bozmayı gerektirmiştir.” 11 YHD, E: 2012/1003, K: 2013/2100, Tarih: 08. 02. 2013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

²⁴³ Yargıtay, Esaslı Gıda ve İhtiyaç Mad San ve Tic A.Ş. ile Esaslı Gıda San. ve Tic. A.Ş. unvanları arasında iltibas olduğu sonucuna varmıştır. 11 YHD, E: 2009/11869, K: 2011/4556, Tarih: 18. 04. 2011 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı). Yine Yargıtay birbirine benzeyen unvanlar arasında ayırt edici ek olarak “Meraller” kelimesinin kullanılmasının iltibası önlediği kararını vermiştir. 11 YHD, E: 2011/12215, K: 2012/19728, Tarih: 03. 12. 2012 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

Hükme göre aynı olan ek kısmından sonra gelen, işletme konusunu gösteren ilk ibarenin farklılaşması iltibas ortadan kaldırmaktadır. Ancak Yargıtay “Seray Yataklı Kanepe Ticaret A.Ş” ile “Seray Ahşap Dekorasyon Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti” unvanları arasında iltibas olduğu kararını vermiştir²⁴⁴. Yine Yargıtay “Göksu Proje Mühendislik Yazılım İnşaat” ve “Göksu Mühendislik Proje Müşavirlik İnş.” unvanları arasında iltibasın olduğunu belirtmiştir²⁴⁵. Fark edileceği gibi kelime olarak farklılaşma, unvanların kullanıldığı faaliyet alanlarında da farklılaşmayı her zaman sağlamamaktadır²⁴⁶. Kelimeler farklı olsa dahi, işletme faaliyetlerinin benzer alanlarını belirten farklı kelimeler kullanılarak ya da kullanılan kelimelerin yerleri değiştirilerek iltibasa neden olunabilir. Özellikle kelimelerin yerleri değiştirildiğinde, tebliğdeki hükme göre tescil mümkün olacakken iltibasın engellenip engellenmediği Yargıtay’ın gelecekte vereceği kararlara göre şekillenecektir.

3.1.1.1.3.1. Unvanlardaki Ek ve İşletme Konusunu Gösteren İlk İbarelerin Aynı Olması Nedeniyle Ortaya Çıkan İltibas

Tebliğ m. 5/2, 3, 4’te unvanın çekirdek veya ek kısımlarındaki benzerliklerin hangi hallerde iltibasa neden olacağı belirtilmektedir. 2. fıkra hükmüne göre daha önce tescil edilmiş bir ticaret unvanının, TTK m. 46 kapsamındaki ek ve işletme konusunu gösteren ilk ibaresi aynı olan diğer bir ticaret unvanına ayırt edici ek yapılmadan tescil mümkün değildir. Bu bağlamda “A İnşaat Otomotiv Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi” ticaret unvanı daha önce tescil edilmiş ise, “A

²⁴⁴ 11 YHD, E: 6316, K: 1183, Tarih: 12. 02. 2004, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 14. 01. 2014.

²⁴⁵ “Dava, ticaret unvanına tecavüzün önlenmesi ve davalının ticaret unvanının terkinini istemine ilişkindir. Davacı şirketin önceki tarihte tescilli ticaret unvanının kılavuz sözcüğü “Gök-Su”, davalının ticaret unvanının kılavuz sözcüğü ise “Göksu” ibarelerinden oluşmaktadır. Uyuşmazlık tarihinde yürürlükte bulunan mülga 6762 sayılı TTK’nın 47/2. maddesi gereğince, “Bir hükmi şahsın ticaret unvanına Türkiye’nin her hangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, lüzumlu ilavelerin yapılması mecburidir”. Yine aynı Yasa’nın 54. maddesi gereğince de, “Ticaret unvanı kanuna aykırı olarak başkası tarafından kullanılan kimse, bunun men’ini ve haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini... isteyebilir”. Somut uyuşmazlıkta her iki şirketin ticaret unvanlarının ana unsuru “Göksu” ibarelerinden oluştuğuna göre, ticaret unvanları arasında iltibas bulunduğu sabit olup, bu durumda davalının ticaret unvanındaki “Göksu” ibaresinin terkinine karar verilmesi gerektiği halde, aksine düşüncelerle davanın reddine ilişkin karar gerekçesi yerinde değildir.” 11 YHD, E: 2011/ 15412, K: 2013/ 253, 09.01. 2013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

²⁴⁶ Yargıtay, Erişler Gıda San. ve Tic. A.Ş ile Eriş Bakliyat Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. unvanları arasında iltibas olduğu kararını vermiştir. 11 YHD, E: 2012/1492, K: 2013/2430, Tarih: 13. 02. 12013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

İnşaat Tekstil Turizm Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi” ticaret unvanı ayırt edici ek yapılmadan tescil edilemez. İki unvan arasında meydana gelen iltibasın engellenmesinde, unvandaki ek ve işletme konusunu gösteren ilk ibarelerde karışıklığa neden olacak benzerliğin olmaması önemlidir.

3.1.1.1.3.2. Unvanlarda Yalnızca Şirket Türünü Gösteren İbarelerin Farklı Olması Nedeniyle Ortaya Çıkan İltibas

İltibasın diğer bir türü, unvanda şirket türünü gösteren ibareler dışında diğer hususların aynı olmasıdır. Tebliğ m.5/4’e göre daha önce tescil edilmiş bir ticaret unvanından yalnızca şirket türünü gösteren ibareleri farklı olan diğer bir unvanın, ayırt edici ek yapılmadan tescil edilmesi mümkün değildir. “C Turizm Limited Şirketi” ticaret unvanı daha önce tescil edilmiş ise, “C Turizm Anonim Şirketi” ticaret unvanı ayırt edici ek yapılmadan tescil edilemeyecektir²⁴⁷.

3.1.1.2. Tescil Edilmiş Unvan Üzerindeki Hakkın İhlali Nedeniyle TTK’da Unvanı Düzenleyen Hükümlere Göre Açılacak Davalar

3.1.1.2.1. Sicildeki Kaydın Silinmesi

Tacir tarafından sicile tescil ettirilmiş unvan, bir başkası tarafından ticari dürüstlüğe aykırı olarak kullanılmaktaysa, unvanın gerçek sahibinin sicildeki kaydın silinmesini talep etme hakkı vardır. Hükümde ticari dürüstlüğe aykırı ibaresi kullanılmıştır ancak hangi kullanımın ticari dürüstlüğe aykırı olacağı netlik kazanmamıştır. Sicile tescil ettirilmiş unvanın aynı ad ve soyadı taşımayan başka kişi tarafından tescil ettirilmiş olması ticari dürüstlüğe aykırı bir kullanımdır ve tacirin tescil ettirilmiş, üçüncü kişilerce ticari dürüstlüğe aykırı kullanılan unvanın silinmesini talep etme hakkı vardır.

²⁴⁷ “ Tarafların İstanbul Asfalt Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A. Ş. ile İstanbul Asfalt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti ticaret unvanlarında “İstanbul” ve” Asfalt” ibareleri bulunmakta ise de, “Asfalt” ibaresi davalının da işgal konusunu teşkil etmesi nedeniyle davalının ticaret unvanından “Asfalt” ibaresinin terkinin mülga 6762 sayılı TTK’nın 45 ve 48. maddesine aykırı olduğundan sadece davalının ticaret unvanındaki “İstanbul” ibaresinin terkinine karar verilmesi gerekirken, “İstanbul” ve “Asfalt” sözcüklerinin her ikisinin de terkinine karar verilmesi doğru olmadığı gibi, tescilli ticaret unvanının haksız rekabet teşkil etmediğinden henüz terkin edilmeyen tescilli ticaret unvanı kullanımının haksız rekabet teşkil ettiğinin tespitine ve basılı ve tanıtma evraklarının müsaderesine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” 11 YHD, E: 2012/14880, K: 2013/12503, Tarih: 17. 06. 2013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

Uygulamada sıkça karşılaşılan bir durum tacirlerin ticaret unvanının terkinini talep etmeden tazminat veya tecavüzün tespit ve men'i taleplerinde bulunmalarıdır. Yargıtay, hukuken mevcut olan bir hakkın fiilen kullanılmasının engellenmeyeceğini ve tarafların unvanında yer alan birkaç kelimenin veya tamamının terkinini istemeden tazminat hakkının doğmayacağı görüşündedir. Kanaatimizce de unvanla ilgili terkin talep edilmeden, mevcut ve devam eden hakka dayanılarak tazminat talep etmek hakkaniyete aykırı olacaktır²⁴⁸.

3.1.1.2.2. Sicildeki Kaydın Değiştirilmesi

Unvan üzerinde tekel hakkı nedeniyle gerçek kişi tacirler aynı ad ve soyadı taşıyor olsalar dahi ayırt edici ekler kullanmak zorundadırlar. Daha önce tescil edilmiş unvanın, aynı ad ve soyadı taşıyan başkası tarafından ayırt edici ekler getirilmeden tescil ettirilmesi halinde, sicildeki kaydın değiştirilmesini mahkemeden isteme hakkı vardır. Aynı şekilde tüzel kişiye ait unvanın başka bir tüzel kişiye ait

²⁴⁸ "...Davacı ile davalının faaliyet alanları aynı olup davacının yurt geneline yayılmış bayileri dahil olmak üzere "Seray" markasını uzun zamandan beri kullandığı, tanınmış hale getirdiği "Seray" ibaresinin tarafların ticaret unvanlarının çekirdek unsuru olduğu, davacının kullanmada öncelik hakkı bulunduğu, davalının markasının iltibasa neden olduğu açıktır. Ancak davalı tescilli ticaret unvanı ve markanın sicillerden terkin edilmeleri anına kadar kullanımlarında herhangi bir usulsüzlük bulunmadığından bu dönem içinde unvana ve markaya tecavüz iddiası ve bu iddiaya dayalı tazminat taleplerinin ileri sürülmesi doğru değildir." 11 YHD, 2003/6316, K: 2004/1183, 12.02.2004; "Marka hakkına tecavüzde bulunduğu iddia eden davacıların davalının unvanındaki " ÖZ ÇERÇİ YUSUF" kelimesinin ticaret sicilinden terkinini istemeden fiili dur rt5umun ortadan kaldırılmasını isteyemeyecekleridir." 11 H.D, 2003/5347, K: 2004/39, 12. 01. 2004; Benzer karar 11 H.D, E: 2003/8486, K: 2004/2848, 22.03.2004, Noyan, s. 458. "...Tescilli bir unvan, terkin edildiği tarihe kadar koruma altında kalmaya devam edecektir. Terkinine karar verilip, kesinleşinceye kadar, bir unvanın tüm geçerli hukuki hakları unvan sahibine sağlayacağı kuşkusuz olup, davalının tescilli unvanına güvenerek, yaptığı faaliyetlerinin haksız rekabet oluşturmayacağı da açıktır. Davalının, terkin kararının kesinleşmesinden sonra bu unvanı kullanması halinde eylemleri haksız rekabet teşkil edecektir. Salt unvan tescili ve unvanın tescil edildiği gibi kullanılması haksız rekabet oluşturmaz. Davalı şirketin unvanı davacının unvanından sonra tescil edilmiş olup, faaliyet alanları da kısmen aynı, kısmen de benzerdir. Bu durumda, davacı şirket, T.T.K'nun 52'nci ve 54'ncü madde hükümleri uyarınca, davalı unvanın terkinini veya değiştirilmesini isteme hakkını haiz olup, haksız rekabet olgusuna dayanarak, T.T.K'nun 58'nci madde hükmünde yazılı istemlerde bulunamaz. Bu itibarla, tescilli unvanın sicilden terkin edileceği tarihe kadar kullanılmasında herhangi bir usulsüzlük bulunmayacağından, dava tarihine kadar davalının, unvanı daha önce tescilli davacıya karşı kendi tescilli unvanını kullanması nedenine dayalı olarak unvana ve markaya haksız rekabet suretiyle tecavüz iddiasına ilişkin talebi kabul edilmemelidir." 11 YHD, 2010/818, K:2010/4554, 27. 4. 2010, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18. 11. 2013. "...Davalı, sicilin yarattığı itimada dayanarak dava konusu ticaret unvanını kullandığından bu unvanın terkin edilmesi anına kadar davalıya haksız kullanmaya dayalı tazminat talebi ileri sürülemeyeceğinden manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, kararın taraf vekilleri tarafından temyizi üzerine mahkeme kararının davalı ve davacı yararına bozulmasına, davacı vekilinin sair temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine gerek olmadığına karar verilmiştir." 11 YHD, E: 2009/6573, K: 2009/9752, 23.02.2009 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı)

unvan ile iltibasa neden olması halinde, ikinci tescil için sicildeki kayda ek getirilmesi suretiyle değişiklik talep edilebilecektir (TTK m. 45, 46). Şubeler dolayısıyla da aynı yükümlülük geçerlidir ve ayırt edici eklerin ilavesi gerekecektir.

3.1.1.2.3. Maddi- Manevi Tazminat Davaları

Unvan üzerindeki hak, bir kişi tarafından kusurlu eylemle ihlal edilebilir ve tacir haksız eylemden zarar görmüş olabilir. Bu durumda sebep olunan zararın da tazmini gerekecektir²⁴⁹. Maddi zararlar beraber tacirin kişiliğinde manevi bir zarar da meydana gelmiş olabilir.

Piyasada tanınan, müşteri çevresi edinmiş tacire ait unvanın haksız kullanımı neticesinde tacirin iç dünyasında yıkılmalar olabilir ve elbette bu haksız kullanım taciri maddi zarara uğratmakla beraber elde ettiği saygınlık nedeniyle bir telaşa da sürükleyecektir. 6762 sayılı kanun döneminde tacirler, manevi tazminat taleplerini, haksız rekabet hükümleri altında düzenlenen manevi tazminata göre talep edebilmekteydi²⁵⁰. Bu nedenle 6102 sayılı kanunda, 6762 sayılı kanunda yer almayan manevi tazminata yer verilmiştir. Yargıtay kararlarında da değinildiği üzere maddi ve manevi tazminat taleplerinde tecavüze neden olan eylemdeki kusurun ağırlık derecesi

²⁴⁹ “Kural olarak, tescilli unvanın kullanımı haksız rekabet teşkil etmez. Ancak, kusurlu ve kötüniyetli tescil halinde meydana gelen zarardan tescil ettiren sorumludur. Davacı tarafından davadan önce davalıya 06.06.2005 tarihinde "ÖZDİLEK" ibaresini ticaret unvanından terkini amacıyla ihtarname yollandığı, davalının ihtarname üzerine 18.07.2005 tarihinde unvanındaki "ÖZDİLEK" ibaresini "ÖZDİBEK" olarak değiştirdiği, fakat yaklaşık bir yıl sonra tekrar ÖZDİLEK unvanını tescil ettirerek kullanmaya devam ettiği dosya kapsamı ile sabit olup, esasen bu eylemi ile davalının kötüniyetli ve kusurlu olduğunun kabulü gerekmesine rağmen, mahkemece, yazılı gerekçeyle davacının maddi ve manevi tazminat istemi reddedilmiştir. Bu durumda, mahkemece, davacının maddi ve manevi tazminat isteminin yukarıda belirtilen ilke çerçevesinde ele alınması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yanılığı değerlendirilmeye olarak davacı tarafın maddi ve manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” 11YHD, Esas: 2011/14012, Karar: 2011/17390, Tarih: 21. 12. 2011, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr. 18. 11. 2013.

²⁵⁰ “Davalının aynı konuda faaliyette bulunmak üzere davacının iş yerinin hemen yanına açmış olduğu satış mağazasında hiçbir haklı neden olmaksızın ona ait unvanı kullandığı, haksız rekabette bulunduğu ve yapılan ihtarla rağmen unvana tecavüzünü devam ettirdiği hususları dosya kapsamı ile sabit bulunmuştur. Davacı vekili, haksız rekabetin tespit ve önlenmesi yanında TTK'nun 58/e maddesi hükmüne dayanarak manevi tazminat da talep etmiştir. Anılan yasa hükmünün yollama yaptığı BK'nun 49'uncu maddesinde açıklanan şartların varlığı halinde manevi tazminatın da hüküm altına alınması gerekir. 3444 sayılı Yasa ile değişik BK'nun 49'uncu maddesi uyarınca, manevi tazminat için hukuka aykırılığın yeterli olup, ayrıca kusurun özel bir kasta veya ağırlığa bağlı olması şart değildir. O halde mahkemece, davalının eyleminin hukuka aykırılığı tespit edildiğine göre, somut olayın özellikleri de dikkate alınarak uygun miktarda manevi tazminatın hüküm altına alınmaması doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.”11 H.D, E:2005/5537, K: 2005/2172, 7.3.2005, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18.11.2013.

önemli değildir ve ilgilinin kasten hareket etmesi aranmamaktadır. Ayrıca maddi tazminat olarak haksız kullanımı gerçekleştiren tarafın elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına da mahkeme karar verebilecektir.

Mahkeme davayı kazanan tarafın talebiyle giderleri aleyhine hüküm verilen kişiye ait olmak üzere, kararın gazete ile ilanına da karar verebilir. İlanın gerekip gerekmediğine mahkeme tarafından davayı kazanan tarafın durumuna bakılarak karar verilir. İlan için davanın kabulü ve davalı aleyhine karar verilmiş olması aranmaz, davanın reddiyle beraber davalı lehine karar verilmesi halinde de ilana mahkemece karar verilmesi mümkündür.

3.1.1.2.4. Tecavüz Sonucu Oluşan Maddi Durumun Ortadan Kaldırılması, İlgili Malların ve Araçların İmhası

Ülkemizde ticaret unvanı genellikle aynı zamanda marka olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla tacir açısından unvanın piyasada tanınmışlık düzeyi arttıkça markaya olan ilgi de aynı oranda artmaktadır. Ticaret unvanını marka olarak kullanan tacir açısından bakıldığında, unvan üzerindeki hakkın tecavüze uğraması halinde, marka olarak kullanımın zararın boyutunu değiştirdiği hatta artırdığı görülecektir. Haksız kullanımla beraber mütecaviz, unvanın piyasada tanınmasından istifade ederek önemli bir gelir de elde etmiş olacaktır. Kanunda bu gibi durumlarda ortaya çıkan maddi durumun ortadan kaldırılmasına da karar verebilme imkânı getirilmiştir. Aynı zamanda zararın ortaya çıkmasında kullanılan araç veya unvanı üzerinde taşıyan malların da imhasına karar verilmesi bu süreçte beklenen bir sonuçtur. Tecavüzün tüm boyutlarıyla ortadan kaldırılması, ticaret unvanı haksız olarak kullanılan ve tecavüzden gelir elde edildiği için zarara uğrayan tacirin hakkının iadesi için en önemli ve somut adımdır.

3.1.1.2.5. Cezai Müeyyideler

Ticaret unvanı ile ilgili 39, 46, 48, 49. maddelere aykırı hareket eden kişilerle ilgili olarak kanunda cezai müeyyideler öngörülmüştür (TTK m. 51/2). Hükümlerin kapsamında, ticaret unvanını seçmeyen, tescil ettirmeyen, unvanı oluştururken kanunun öngördüğü kurallara göre hareket etmeyen, unvanı işletmenin giriş cephesine yazdırmayan, mecburi ek kullanılması gereken hallerde ek kullanmayan,

kullanımı izne tabi ekleri izinsiz kullanan, işletmeden ayrı olarak unvanı başkasına devreden tacirlerle ilgili müeyyideler öngörülmüştür.

6102 sayılı kanunla belirlenen cezalar 6335 sayılı kanunla yapılan düzenlemeyle değişikliğe uğramıştır. Söz konusu değişiklikler;

- Ticaret unvanının kullanılmasına, tesciline, şekline ve şubelerce kullanılmasına ilişkin hükümleri ihlal edenler için belirlenen üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası, 6335 sayılı kanunda iki bin Türk Lirası idari para cezası olarak değiştirilmiştir.

- Ticaret unvanına yapılacak eklere ve ticaret unvanının devrine ilişkin hükümlere aykırı davrananlarla ilgili 6102 sayılı kanunda belirlenen üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası, 6335 sayılı kanunla üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası olarak değiştirilmiştir.

3.1.2. Ticaret Unvanına Tecavüz Davalarında Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybı İlkesi

Aynı veya benzer gerçek kişi veya tüzel kişi tacir ticaret unvanlarının farklı tacirler adına tescil edilmesi halinde, öncelik hakkına sahip olan tacirin diğer tacir aleyhine dava açarak bu unvanın terkinini veya değiştirilmesini talep etmesi mümkündür²⁵¹. 6762 sayılı TTK'da gerçek kişi tacirler açısından bu imkan sadece sicil bölgesi için getirilmişken, tüzel kişi tacirler için bir sınırlandırma söz konusu değildi. Gerçek kişi tacirlerin ticaret unvanlarına sicil bölgesi dışında tecavüz halinde ancak haksız rekabete ilişkin genel hükümler çerçevesinde, zarar veya zarar tehlikesinin varlığının ispat edilmesi koşuluna bağlı olarak koruma talep edilmekteydi. 6102 sayılı TTK ile gerçek ve tüzel kişi arasındaki bu ayrım kaldırılmış ve her iki unvana sahip tacirlerin tüm Türkiye nazara alınarak koruma talep edebilmeleri imkânı getirilmiştir.

²⁵¹ Yargıtay, TTK'nın 52.maddesi hükmü uyarınca yöntemine uygun biçimde tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanma hakkının, münhasıran sahibine ait olup, bu unvanın hukuka aykırı olarak başkasınca kullanılması halinde, unvan sahibinin aynı Yasanın 54. maddesi uyarınca, bunun önlenmesini ve haksız kullanılan ticaret unvanının tescilli olması halinde değiştirilmesini veya silinmesini isteyebileceğini ve karara konu olayda tarafların sicile tescil tarihleri arasında 6 günlük farkın bulunmasının davacıya ait korunmaya değer, önceye dayalı ve üstün hak doğurduğunu kabul etmiştir. 11 YHD, E: 1997/8668, K: 1997/8602, 25. 11. 1997, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18. 11. 2013.

Gerçek ve tüzel kişi tacir unvanları arasında eski tarihli hakka sahip tacirin ticaret unvanının üzerindeki hakkın ihlali devam ettiği sürece dava açma hakkı da zamanaşımına uğramadan devam edecektir. Ancak bu hakkın kullanılması imkânının eski tarihli hakkın sahibi olan tacire, sınırsız bir şekilde tanınması kimi durumlar için haksız sonuçlar doğurabilir. Özellikle iyiniyetli ve diğer ticaret unvanının sahibinden habersiz bir şekilde ticaret unvanını tescil ettirmiş ve kullanmaya başlamış olan tacirin, para ve emek sarf ederek bu unvan altında yatırımlar yapması, ancak eski tarihli hak sahibi tacirin bu durumdan haberdar olmasına rağmen uzun süre sessiz kalması ve diğer tacirin emeğini, parasını kaybetmesine yol açacak bir zamanda ortaya çıkararak dava açması “sessiz kalma nedeniyle hakkın kaybı (dava hakkının kötüye kullanılması)”dır²⁵². Eski tarihli unvan sahibi tacirin, sicile tescilden ve ilandan haberdar olmadığını ileri sürmesi de mümkün değildir²⁵³ (TTK m. 36/3).

Sessiz kalma nedeniyle dava hakkının kötüye kullanılması konusunda, gerek ticaret unvanı gerekse diğer tanıtma işaretleri ile ilgili kanuni düzenlemelerde açık bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle dürüstlük kuralını düzenleyen TMK m. 2/2 hükmü uygulanarak boşluk giderilmeye çalışılmaktadır. Konu son yıllarda doktrinde ayrıntılı olarak ve farklı başlıklar altında ele alınmıştır²⁵⁴. Farklı başlıklarla konu ele alınmış olsa da iyiniyetli tacirin korunmasının temel dayanağı TMK m. 2’dir²⁵⁵.

²⁵² “Somut olaya gelince, davacı şirket “PERMAK” Makine Ticaret ve Sanayi A.Ş. şeklindeki ticaret unvanını 27.10.1981 tarihinde, “PERMAK” isimli markasını ise 30.12.1991 tarihinde tescil ettirmiştir. Davalı şirket ise, “PERMAKSAN” Makina Sanayi Ticaret Ltd. Şti.’ şeklindeki ticaret unvanını 22.09.1994 tarihinde tescil ettirmiştir. Dava ise, 09.05.2003 tarihinde açılmış olup, mahkemece, davalının tesciline yaklaşık 9 yıl süre ile suskun kalan davacının, haksız rekabet iddiası TMK’nın 2. maddesinde yazılı iyiniyet kuralı çerçevesinde tartışılmamıştır. Bu durumda, mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, davalının tesciline anılan süre sessiz ve suskun kalan davacının işbu davayı açmasının TMK’nun 2. maddesi hükümleri ile bağdaşıp bağdaşmadığı, anılan bu hükümden hareketle, davacıyı kanunun himaye edip etmeyeceği tartışılmaksızın bu yönden eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” 11 YHD, E:2007/841, K: 2007/273, 15.1.2007, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18. 11. 2013.

²⁵³ “Davacının, kendisine ait Mudo markasının, davalı tarafından ticaret unvanı olarak kullanıldığını 2010 yılında öğrendiği, daha öncesinde de bu konuda bilgisi bulunmadığından, davacının sessiz kalma yoluyla hak kaybına uğramadığı gerekçesiyle istemin kabulüne karar verilmiş ise de, Ltd. Şti. olarak kurulan davalı şirketin unvanı, ticaret siciline 31.12.1997 tarihinde tescil edilmiş ve Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilanı yapılmış, eldeki dava ise 01.02.2010 tarihinde açılmıştır. TTK’nın 20. ve 38. maddeleri uyarınca davacının bu ilandan haberdar olmadığının kabulü mümkün değildir.” 11 YHD, E: 2011/6717, K: 2012/10152, Tarih: 08. 06. 2012 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

²⁵⁴ Bu konu doktrinde bazı yazarlar tarafından “Dava hakkının kötüye kullanılması” olarak ifade edilmektedir. Özdamar, Çağlar, s. 144; Şener Akyol, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995, s. 19 vd; Ahmet Battal, “Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları

Konuyla ilgili “dava hakkının kötüye kullanılması“ ifadesini benimseyen yazarlara göre TMK m. 2/2’de “sessiz kalma yoluyla hak kaybı” şeklinde bir tanımlama mevcut olmadığından “hakkın kötüye kullanılması” ifadesinin kullanılması daha yerinde olacaktır. Gerekçe olarak tacirin dava hakkını uzun süre isteyerek kullanmaması nedeniyle hakkının kaybolmayacağı, aksine uzun süre sessiz kalma neticesinde diğer tacirin iyiniyetle yatırımlar yaparak unvanı piyasada tanınır hale getirmesinin ardından, söz konusu durumu bilmesine rağmen uzun süre sessiz kalan tacirin sonradan dava hakkını kullanmak istemesinin çelişki oluşturacağı belirtilmiştir²⁵⁶.

Sempozyumu, C. XVIII, Ankara 2001, s. 27-54. Konu kimi zaman “Hak Düşümü İlkesi” olarak da ifade edilmektedir. Dilek Cengiz, **Türk Hukukunda İktibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz**, Beta, İstanbul, 1995, s. 179. Doktrinde bazı yazarlarca “Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı” olarak da ifade edilmektedir. Sami Karahan, “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybı İlkesi/Karar Tahlili ”, **Batider**, C. XXI, S. 1, s. 271- 285 (Gerçek Kişi); Sami Karahan, “Haksız Rekabet Davalarında Dava Zamanaşımı ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybedilmesi İlkesi”, **Domanıç’e 80. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 2001, s. 229 vd (Sessiz Kalma).

²⁵⁵ “Dava, haksız rekabet iddiasına dayalı davalının ticaret unvanında yer alan "K ... " ibaresinin unvandan terkini, haksız rekabetin men ve maddi tazminat istemlerine ilişkindir. TTK'nın 47/son maddesi hükmüne göre, bir tüzel kişinin ticaret unvanı Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmişse, bu unvanın diğer bir unvandan ayırt edilmesi için sonradan tescil edilen tüzel kişi ortaklığın unvanına gerekli ekleri yapması zorunlu ve ticaret ortaklıklarının merkezleri ayrı yerde olsa ve logolarında farklılık bulursa bile, unvanlarında iltibas varsa, önceden ticaret sicil kaydını yaptıran tüzel kişilik, TTK'nın 43., 47., 54. ve 57/5. maddeleri uyarınca haksız rekabetin men` davası açabilir. Ancak, hareket tarzı itibarıyla hakkın ihlaline zımnen müsaade edildiği takdirde, karşı tarafın senelerden beri iyiniyetle kullandığı unvanının iptalinin dava konusu olup olamayacağı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi hükmü icabı olarak düşünülüp, değerlendirilmesi gerekir. Somut olaya gelince, davacı şirket 1992 yılında, davalı şirket ise 1994 yılında tescil edilerek faaliyete başlamıştır. Dava ise, 28.07.2003 tarihinde açılmış olup, mahkemece, davalının tesciline yaklaşık 9 yıl suskun kalan davacının haksız rekabet iddiası TMK'nın 2. maddesinde yazılı iyiniyet kuralı çerçevesinde tartışılmamış ve davanın kabulüne karar verilmiştir. Bu durumda, mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, davalının tesciline 9 yıl sessiz kalan davacının İşbu davayı açmasının TMK'nın 2. maddesi hükmü ile bağdaşıp bağdaşmadığı, anılan bu hükümden hareketle, davacının duruşunu kanunun himaye edip etmeyeceği tartışılmadan, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” 11 YHD, Esas: 2007/3728, Karar: 2008/5436, Tarih: 22.04.2008, (Erişim) www.kazancihukuk.com.tr. 18.11.2013.

²⁵⁶ Özdamar, Çağlar, Unvanın Korunması, s. 146; Akyol, s. 57; “Dava, davalının ticaret unvanının esas unsuru olan İ... YAPI ibaresinin ticaret sicilinden terkini istemine ilişkin olup, her ne kadar davacı unvan üzerinde üstün hak sahibi ise de davalı İrvey İnş. Taahhüt San. ve Tic. Ltd. Şti. olan unvanını 26.4.1995 tarihinde İ... Yapı İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. olarak değiştirmiş, işbu dava ise yaklaşık 11 yıl sonra 6.7.2006 tarihinde açılmıştır. T.T.K.nun 43/2. maddesi uyarınca davalının iltibas önleyici ibareler taşıyan ticaret unvanı alması gerekir ise de davaya konu olayda olduğu gibi davacının ilan sebebiyle bilmek durumunda olduğu bu hususa karşı uzun süre sessiz kalınması halinde sessiz kalma suretiyle hak kaybı olacağından MK. 2. maddesi hükmü gereğince ticaret unvanının terkinine ilişkin böyle bir davanın dinlenmesi mümkün değildir. Bu itibarla mahkemece terkinine ilişkin talebin bu gerekçelerle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın davalı yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” 11 YHD, E:2009/7914, K: 2011/7383, 16. 6. 2011, www.kazanci.com.tr. 18. 11. 2013.

İlkenin uygulanabilmesi için başlıkta belirtilen sessiz kalmanın gerçekleşmiş olması yeterli değildir. Belli başlı uygulama şartları vardır. Öncelikle eski tarihli hak sahibi men davası açma hakkına sahip olmalıdır. Men davası açma hakkı mevcut olmadığı sürece sessiz kalma yoluyla dava hakkının kaybindan söz edilemeyecektir. Dava hakkı sahibinin hak ihlaliyle karşı karşıya olması gerekmekte ve bu ihlalin ardından belirli bir süre geçmelidir. Geçen süre zarfında hak sahibi dava açma konusunda kendi isteğiyle sessiz kalmalıdır. Elbette objektif imkânsızlık ve mücbir sebep bu koşul için istisnadır. Dava hakkı sahibinin dava hakkını kullanması TMK m.2'ye göre hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilmelidir. Son olarak sonraki tarihli hak sahibi unvan üzerinde iyiniyetli bir zilyetlik durumu kazanmış olmalıdır²⁵⁷.

Konuyla ilgili olarak açıklığa kavuşturulması gereken bir başka konu, sessiz kalma nedeniyle hak kaybindan (hakkın kötüye kullanılmasından) söz edebilmek için eski tarihli hak sahibinin ne kadar bir süre sessiz kalmış olmasının gerektiğidir. Yargıtay bir kararında sicile tescil ile dava tarihi arasında sekiz yıllık sürenin geçmesinin sessiz kalma nedeniyle hak kaybı için yeterli olduğu sonucuna varmıştır²⁵⁸. Başka bir kararda ise 10 yıllık süre, sessiz kalma nedeniyle hak

²⁵⁷ “Alman Federal Mahkemesi'nin ticaret unvanı ile ilgili verdiği bir kararına göre; “Davalı iltibasa elverişli unvan üzerinde iyiniyetli bir zilyetlik durumu kazanmışsa ya da hak düşümü itirazına başarıyla dayanabilirse ticaret unvanının korunması artık ileri sürülemez. İltibasa elverişli bir unvandan davalının itiraza uğramaksızın uzun süre yararlanmasyla, yararlanan için önemli bir durum (korunmaya layık zilyetlik durumu) yaratılmış olup da objektif iyiniyet kurallarına göre bu durumun korunması gerekiyorsa ticaret unvanının korunması hak düşümüne uğramıştır. Ticaret unvanı ihlale uğrayan kişi bu zilyetlik durumunu kendi davranışıyla mümkün kılma, bundan yararlanana karşılık bu zilyetlik durumunu tartışma konusu yapamaz.” Karahan, Gerçek Kişi, s. 301.

²⁵⁸ “Dava, davalıya ait ticaret unvanında yer alan "Erdem" ibaresinin terkinine ilişkin olup dosya içeriğinden de anlaşılacağı üzere davalı şirket anılan ibareyi, 13.06.2003 tarihinde unvanına dahil etmiş ve bu değişiklik 20.06.2003 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmiş, işbu dava ise 2009 yılında açılmıştır. Her ne kadar unvanlar benzer ve uyumsuzluğa uygulanması gereken 6762 sayılı TTK'nın 54. maddesi hükmü uyarınca, unvanın gerçek sahibi tarafından aynı unvanın başkasınca alınması önlenemez ise de, Dairemizin yerleşmiş içtihatları uyarınca, davacının kullanıma uzun süre ses çıkarmayarak sessiz kalma yoluyla hak kaybının oluştuğu durumlarda terkin talebi kabul edilemez (13.04.2010 gün, 2008/8718- 4163 E.K.; 25.04.2011 gün, 2009/12563- 4986 E.K.; 01.03.2012 gün, 2010/1057- 2991 E.K.; 16.03.2012 gün, 2010/12998- 4052 E.K. sayılı ilamları). Bu itibarla mahkemece somut uyumsuzlukta da, davalının dava konusu ibarenin ticaret unvanının klavuz sözcüğü tescil olduğu tarih ile dava tarihi arasındaki kullanımına karşı uzunca bir süre sessiz kalan davacının işbu davayı açmasını MK'nın 2. maddesine aykırılık oluşturacağından bahisle davanın reddine karar vermek gerekirken, anılan husus gözden kaçırılarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, davalı yararına bozmayı gerektirmiştir.” 11 YHD, E: 2012/1003, K: 2013/2100, Tarih: 08. 02. 2013 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

kaybında gerekçe olarak gösterilmiştir²⁵⁹. Yargıtay kararlarında sessiz kalınması gereken sürenin ne kadar olacağı konusunda görüş birliği yoktur. Doktrinde markaya tecavüz davaları açısından somut olayın özelliklerine göre 2 ila 5 yıl arasında bir sürenin sessiz kalma nedeniyle dava hakkının kaybı için yeterli olacağı kabul edilmektedir²⁶⁰. Ancak son dönemde marka hukuku ile ilgili olarak Yargıtay kararlarında, 556 sayılı KHK m. 43’de tanınmış markaya dayalı olarak açılacak hükümsüzlük davalarında öngörülmuş olan 5 yıllık hak düşürücü sürenin diğer markalar için de uygulandığı görülmektedir²⁶¹. Doktrinde marka için belirlenen bu sürenin ticaret unvanı için de uygulanması görüşü hakimdir. Ancak kesin bir şekilde 5 yıllık sürenin öngörülmesi halinde, hak sahibi 5 yılın dolmasına az bir süre kala dava açabilecekken, 5 yılı biraz aşan durumda dava hakkını sessiz kalma nedeniyle kaybedecektir. Arada çok az bir zaman farklılığıyla iki farklı durumun ortaya çıkması hakkaniyete aykırıdır. Bu nedenle somut olayın özelliklerine göre kesin bir süre sınırlaması getirilmeden karar verilmesi daha doğru olacaktır²⁶².

3.1.3. Tescilsiz Ticaret Unvanının Korunması

İşletmeyle ilgili işlemlerde karşılıklı güvenin oluşması için üçüncü kişilerin tacirin kimliğini açıkça ayırt edebilmesi sağlanmalıdır. Üçüncü kişiler müşteri çevresi olabileceği gibi kredi kuruluşlarını, resmi makamları, iş arayan kişileri de

²⁵⁹ “Davacı şirketin 1986 yılında, davalı şirketin ise 1995 yılında ticaret siciline tescil edildiği, davanın ise 20.05.2005 tarihinde açıldığı, davacının daha önceye dayalı ticaret unvanı tescilinden doğan üstün hakkı bulunsa da tarafların Alanya ve Antalya gibi birbirine çok yakın mesafede turizm işletmeciliği işi ile iştigal ettikleri, davalının Alanya’da OKAN ismi ile başlayan otel işlettiği, davacının ise Antalya’da Marco Polo isimli tatil köyü işlettiği, turizm işletmeciliği işinin özel dinamizmiyle davacının davalıdan haberdar olmamasının mümkün görülmemesi karşısında, davalının ticaret unvanının tescilinden yaklaşık 10 yıl sonra “OKAN” ibaresinin silinmesinin M.K’nun 2.maddesine aykırı bulunmasına nazaran bu husus tartışılmamış ve terkin talebinin kabulüne karar verilmiştir. Bu durumda mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, davalının tesciline 10 yıl sessiz kalan davacının işbu davayı açmasının TMK’nun 2. maddesi hükmü ile bağdaşıp bağdaşmadığı, anılan bu hükümden hareketle davacının bu davranışını kanunun himaye edip etmeyeceği tartışılmadan, yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir”11 YHD, E: 2007/13020, K: 2009/2054, Tarih: 23. 02. 2009, (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

²⁶⁰ Sabih Arkan, **Marka Hukuku**, Döner Sermaye Yayınları, C. II, Ankara 1998, s. 161; Karahan, Sessiz Kalma, s. 303.

²⁶¹ 11 YHD, E: 2000/5841, K: 2000/6238, Tarih: 30.06.2000, Batıder, C. 20, S. 4, s. 246; 11 YHD, E: 2001/10860, K: 2002/3275, Tarih: 08.04.2002, Özdamar, Çağlar, Unvanın Korunması, s. 146.

²⁶² Karahan’a göre sessiz kalmanın kaç yıl sonra hak kaybına yol açacağı ile ilgili olarak kesin bir süre vermek mümkün olmadığı gibi verilmesi de doğru değildir. Karahan, Gerçek Kişi, s. 281.

kapsayan bir kavram olarak düşünölmelidir²⁶³. Bu konuda kullanılan unvanın sicile tescil edilmesi ticari faaliyetlerde beklenen şeffaflık için önemli bir adımdır. Ancak tescilsiz kullanımla da tacirin unvanı piyasada tanınır hale gelebilir ve ticaret unvanının haksız bir ihlalle karşılaşması ihtimal dahilindedir.

Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret unvanının tescili hususunda bir zorunluluk öngörölmüştür ancak direkt olarak tescilsiz kullanıma bağlanan bir müeyyide söz konusu değildir. Yalnızca bazı maddelerde tescil edilmiş unvan ile ilgili kanun koyucu doğrudan düzenlemeye gitmiştir (TTK m. 45, m. 50).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda unvanın korunması ile ilgili düzenlemeler 50. madde ve devamında yer almaktadır. 50. maddede usulen sicile tescil edilmiş ve ilan edilmiş unvanı kullanma hakkının yalnızca sahibine ait olduğundan bahsedilmektedir. Bu anlamda ticaret unvanının, unvanı düzenleyen kanun hükümlerine dayanılarak korunabilmesi belli başlı kurallara bağlanmıştır. Bunlar unvanın sicile tescil edilmiş olması, geçerliliğini sürdürmesi ve unvanın başkası tarafından ticari dürüstlüğe aykırı biçimde kullanımıdır. Korunmanın kapsamını sicile tescille belirleyen bu düzenlemenin yanında tescil edilmemiş unvanların korunup korunmayacağı, korunacaksa hangi şartlarda korunabileceği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Ticaret unvanının korunabilmesi için tescil edilmiş olması gerektiği savunulabileceği gibi, korunmayı tescile bağlamadan salt unvanın ihlale uğraması nedeniyle haksız eylemin engellenmesi gerektiği de savunulabilir. Bu anlamda tescilsiz unvanın korunması hususunda tescilin kurucu unsur olduğu görüşü benimsendiğinde irdelenecek herhangi bir nokta bulunmamaktadır. Çünkü tescilsiz unvan herhangi bir korumadan istifade edemeyecektir. Bunun yanında tescilsiz de olsa unvanın korunabileceği kabul edildiğinde geçerli olarak oluşma, geçerliliğini sürdürme, uzun süredir kullanılma ve piyasada tanınmış olma koşulları gerekecektir²⁶⁴.

²⁶³ Ayşe Yürük, "Türk Hukukunda Tescilsiz Ticaret Unvanlarının Korunması", **Prof. Dr. Suat Mirza'nın Anısına Armağan**, C. 1, s. 180.

²⁶⁴ Yürük, s. 181.

3.1.3.1. Tescilsiz Unvanın Korunma Koşulları

3.1.3.1.1. Geçerli Olarak Oluşma

Ticaret unvanının korunmasının ilk koşulu, kanunda unvan için belirlenmiş şartlar dahilinde oluşmuş olmasıdır. Gerek gerçek kişi gerek tüzel kişi tacir için unvanın asli unsuru olan çekirdeğin nasıl oluşturulacağı ve yine diğer bir unsur olan ekin kullanılmasının ihtiyari olduğu ancak belli durumlarda kanunda zorunlu kılındığı ayrıntılı olarak ele alınmıştır (TTK m. 41, 42, 43, 44). İlgili hükümler dahilinde ticaret unvanı için gereken kriterlere uygun bir unvanın oluşturulmuş olması gerekmektedir.

3.1.3.1.2. Geçerliliğini Sürdürme

Asli unsur olarak belirlenen çekirdeğe uygun olarak unvanın oluşturulması, kullanılmaya başlanması için ilk koşuldur. Bilindiği gibi unvanı belirlemede her ne kadar serbestlik ilkesi benimsense de, kamu düzeni nedeniyle ve üçünü kişilerde yanılığa neden olmama adına unvanın gerçeği yansıtması da aranmaktadır. Geçerli olarak oluşturulan unvan, geçerlilik koşullarını sonradan kaybedebilir. Adı kolektif veya komandit şirket ticaret unvanında yer alan ortağın ölmesi halinde mirasçılardan muvafakat alınmadan şirketin unvanını kullanmaya devam edilmesi, daha önce tescil edilmiş unvanı başka bir tacirin kullanmaya başlaması ve zorunlu ekleri unvana ilave etmemesi kanuna aykırı kullanıma verilecek örneklerdendir. Bu haller, unvanda gerçeğe aykırı bilgiler verildiği gerekçesiyle kanuna aykırı bir nitelik arz etmektedir (TTK m. 45, 47).

Ticaret unvanının oluşturulması ve piyasada kullanılmaya başlanmasıyla artık tacirin sahip olduğu bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır ve ticaret unvanı üçüncü kişilerle tacir arasında bağlantıyı kuran bir bağ haline gelmektedir. Ticaret unvanının gerçeğe sıkı sıkıya bağlı kalacağını kabul ederek adı unvanda geçen ortağın ölmesi halinde olduğu gibi köklü değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmak, işletmenin bu unvanla elde ettiği saygınlığa zarar verecektir. Özellikle değişikliğin zorunlu kılındığı bu hallerde değişiklik yapılmadığı için unvanın geçerliliği tehlikeye girecek ve korunması mümkün olmayacaktır. Ortaya çıkması muhtemel bu sıkıntıların önüne geçme maksadıyla kanun bazı koşulların yerine getirilmesiyle unvanın değişiklik

yapılmadan kullanılmasına müsaade etmiştir. Bu sayede başlangıçta geçerli olarak oluşturulan unvanın sonradan değişikliğe uğramasının ticaret unvanına ve işletmenin itibarına zarar vermesinin önüne geçilecektir. Adı unvanda geçen ortağın ölmesi halinde mirasçılarının tamamından muvafakat alınarak unvanın kullanılabilmesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Bu nedenle geçerli olarak oluşturulan unvanın, kanunda belirtilen şartlara bağlı kalınarak kullanımının devam ettiği sürece aynı geçerliliği sürdürmesi gerekmektedir.

3.1.3.1.3. Uzun Süredir Kullanılma ve Piyasada Tanınmış Olma

İşletmeyle alakalı tüm işlemlerin unvan altında yapılması, tacirin işlemlerinde kolaylık sağlayacağı gibi tacirle işlem yapan üçüncü kişilerde ve ticari faaliyetin yürütüldüğü her alanda güven ortamı doğuracaktır. Ticaret unvanı kullanılması tacirler için hak olduğu kadar beraberinde getirdiği sorumluluklarla yükümlülükler de içermektedir. Ticaret unvanı işletmenin açılmasından itibaren 15 gün içinde tacir tarafından tescil ve ilan ettirilmek zorundadır. Bu zorunluluk tacirin unvanı kullanabilmesi için bir koşul değildir, yalnızca tacire getirilen bir yükümlülüktür. Tescilin yerine getirilmemesi kanunda doğrudan yaptırıma bağlanmış değildir. Sürenin geçirilmesiyle sicil memurluğunun taciri sicile davet etmesi mükellefiyeti doğmaktadır²⁶⁵ (TTK m. 33/1).

Tescil edilmemiş unvanın koruma kapsamına alınabilmesi için haklı olarak uzun süredir kullanılmakta olması ve tanınır hale gelmiş olması gerekmektedir²⁶⁶. İşletmenin tacirlerle ve üçüncü kişilerle işlemlere başlaması veya bir kimsenin işletme açtığını gazete, radyo, sirküler veya diğer araçlarla ilan etmiş olmasıyla

²⁶⁵ Karayalçın, s. 291.

²⁶⁶ “Davacının Türkiye’de de kullandığı tescilsiz markası ve ticaret unvanı ile davalının tescilli markasının aynı olduğu, davacı ürünlerinin 1994 yılından itibaren Türkiye’de tanıtıldığı ve pazarlandığı, davalının 2006 yılındaki marka tescil başvurusundan çok daha önce bu ibare üzerinde hak elde ettiği, davalının "SEMO" ibaresi marka olarak ve ticaret unvanında tescil ettirmesinin kötüniet taşıdığı, davalının marka kullanımının tescil olduğu şekilde değil de davacının ülkemizde tescilsiz olarak kullandığı ambalajdakine oldukça benzer şekilde gerçekleşmesi nedeniyle tescile uygun bir marka kullanımından söz edilemeyeceğinden TTK’nın 56. ve 57/5. maddeleri kapsamında haksız rekabet teşkil edeceği gerekçesiyle davalı adına tescilli 2006/32210 sayılı markanın hükümsüzlüğüne ve "semo" ibaresinin davalının ticaret unvanından terkinine, başkalarının marka, unvan, işletme adı vs. tanıtma vasıtalarıyla iltibas oluşturan internet alan adları tescili ve kullanımının da önlenmesine karar verilmiştir.” 11 YHD, E: 2011/4420, K: 2012/11674, Tarih: 02. 07. 2012 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

unvanın geçerli olarak kullanıldığı varsayılır. İlgili durumlarda kişi, tacir sıfatına sahip olacağından ticaret unvanını da haklı olarak kullandığı kabul edilir²⁶⁷ (TTK m.12/2). TTK’da unvan üzerindeki tekel hakkını düzenleyen hükümde usulen tescil ve ilan edilmiş unvanı kullanma hakkının yalnızca sahibine ait olacağı belirtildiğinden, doğrudan ticaret unvanının korunmasını ele alan 50, 51, 52. maddelere göre değil, haksız rekabet hükümlerine göre koruma sağlanmalıdır. Tacir tarafından unvan kullanma yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve tescil edilmemiş unvanın haklı olarak kullanılması, unvanın haksız bir tecavüze maruz kalması halinde haksız rekabet hükümlerine göre korunması için yeterli bir gerekçedir. Bu durumda tescilsiz de olsa tacirin haklı kullanmasıyla unvanda ortaya çıkan değer korunması gerekecektir. Üçüncü kişilerce gerçekleştirilen hak ihlallerinin ortadan kaldırılmasını talep hakkının tacire tanınması ise hakkaniyetin bir gereğidir²⁶⁸.

Tescil edilmemiş unvanın uzun süredir kullanılması ve piyasada tanınması sayesinde unvanın sonradan başkası tarafından haksız rekabeti ortaya çıkaracak şekilde kullanılması haksız fiil sayıldığından, haksız fiile neden olan davranışı gerçekleştiren kişinin, unvanın tescil ve ilan edilmemiş olmasına dayanarak savunmasını ileri sürmesi mümkün değildir²⁶⁹.

3.1.3.2. Tescilsiz Ticaret Unvanının Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunmasının Kapsamı

6762 sayılı TTK’da tescilsiz unvan için başvurulabilecek madde, 57. maddenin 5. bendiydi. TTK m. 56’da haksız rekabet, aldatıcı hareket ya da iyiniyet kurallarına aykırı diğer şekillerde iktisadi rekabetin her türlü kullanılması olarak tanımlanmış ve 57. maddede haksız rekabet halleri örnekleme şeklinde sayılmıştı. Hükümde, başkasının haklı olarak kullandığı ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtalarıyla iltibasa meydan verebilecek surette, ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtalarını kullanmak haksız rekabet olarak sayılmıştı²⁷⁰.

²⁶⁷ Yürük, s. 183.

²⁶⁸ Çağlar, Özdamar, s. 125.

²⁶⁹ Yaşar Karayalçın, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Batder**, C. VII, S. 2, 1975, s. 18.

²⁷⁰ Haklı kullanımdan kasıt markanın, adın, unvanın veya işaretin tescil edilmiş olması değildir. Tescil edilmese de tescilin açıklayıcı fonksiyonu nedeniyle işareti ilk kullanmaya başlayan kişi haklı

6102 sayılı Ticaret Kanunu'na bakıldığında 6762 sayılı TTK'da olduğu gibi tescilsiz unvanın korunup korunmayacağı ile ilgili bir hüküm mevcut değildir. Elbette ticaret unvanının tescil ve ilan edilmemesi halinde tacir, unvan üzerinde mutlak olarak kullanma ve koruma talep etme hakkına sahip değildir. Tacirin tescilsiz unvanı için haksız rekabete dayanarak koruma talep edebilmesi mümkündür, bu korumanın kapsamında herhangi bir zarar veya zarar tehlikesi olmadıkça unvan korunamayacaktır²⁷¹.

6102 sayılı kanunda, 6762 sayılı TTK'nın haksız rekabeti düzenleyen ve unvanın korunmasında başvuru alan 57. maddenin 5. bendinin karşılığı 55. maddenin 4. bendidir. Hükümde başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler alma haksız rekabetin türü olarak sayılmıştır. İltibas kelimesi yerine "karıştırılma" kullanılmış ve 6762 sayılı kanunda yer alan marka, ad, unvan gibi ayırt edici işaretlerle iltibasa değinilmemiştir. TTK m. 55 gerekçesinde söz konusu ayırt edici işaretlere ilişkin karıştırılma koşul, hüküm ve sonuçlarıyla birlikte kendi özel kanun hükmünde kararnamelerinde (MarkKHK'da, EndTasKHK'da, CoğışKHK'da ve unvanla ilgili olarak TTK'da) ayrıntılı bir şekilde düzenlendiği belirtilmiş ve maddede tekrar edilmelerinin hem gereksiz görüldüğü, hem de yorum güçlüklerine sebep olması nedeniyle maddeden çıkarıldığı ifade edilmiştir. Son olarak ilgili ayırt edici işaretlerin kanunda yer almaları nedeniyle haksız rekabete ilişkin hükümlerin fikrî mülkiyete ilişkin düzenlemelerde kümülatif uygulanması yönünden de gerekli görülemez denilmiştir. Kümülatif uygulamadan kasıt, haksız rekabet hükümlerinin korumayı düzenleyen özel hükümler yanında ikinci derecede değil, gereğinde ve şartları varsa doğrudan ve birinci derecede uygulanmasıdır²⁷².

kullanımı gerçekleştirmiş sayılır. Oğuz İmregün, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Filiz Kitabevi, 4. Bası, İstanbul, 2004, s.101.

²⁷¹ Karahan, Ticari İşletme, s.134.

²⁷² Mineliler, s. 24. "Özel hukuki düzenlemelerin korudukları konu ile haksız rekabetin koruduğu konu farklıdır. Şöyle ki, örneğin bir markanın taklit edilmesi marka hakkına zarar vereceği gibi haksız rekabete de yol açmaktadır. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere ayırt edici işaretlerin ayrı ayrı sayılmamış olması, fikri mülkiyete ilişkin düzenlemelerle haksız rekabet hükümlerinin kümülatif uygulanmasına engel teşkil etmez" Poroy, Yasaman, s. 327.

Gerekçede belirtildiği üzere tescil edilmemiş ticaret unvanı için 6762 sayılı TTK'da olduğu gibi haksız rekabet hükümleri devreye girecektir. Her ne kadar haksız rekabet ile ilgili yeni hükümlerde unvana açıkça yer verilmiş olmasa da şartlar mevcutsa haksız rekabet hükümleri birinci dereceden uygulanacaktır²⁷³.

3.1.3.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranma

6762 sayılı TTK'da haksız rekabet, aldatıcı hareket veya hüsünüyet kaidelerine aykırı sair suretlerle iktisadi rekabetin her türlü suistimali olarak tanımlanmıştı. 6102 sayılı TTK'da herhangi bir tanıma yer verilmemiş, yalnızca haksız rekabetin önlenmesi için haksız rekabetin amacı ve ilkeleri vurgulanmıştır (m. 54). Ayrıca 6762 sayılı kanunda yalnızca rakipler arasındaki işlem ve faaliyetlerde ortaya çıkabilen haksız rekabet, yeni kanunda genişletilerek bütün katılanların (ekonomi, tüketici, kamu) menfaatlerinin korunması esasını üzerine oturtulmuştur. Doktrinde, katılanlar teriminin çok geniş kullanılması nedeniyle müşterileri, ticaret ve sanayi odalarını, esnaf odalarını, borsaları, tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer mesleki ve ekonomik birlikleri ve tüketicilerin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili sivil toplum kuruluşlarını kapsadığı ileri sürülmektedir²⁷⁴.

TTK m. 54'e göre, haksız rekabete ilişkin TTK hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır²⁷⁵. Rekabet hakkı, her hak gibi TMK'nın m. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralının denetimi altında olduğundan dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması, dürüstlük kuralı ile mümkündür²⁷⁶ (TTK m. 54). Haksız rekabet hukukunda dürüstlük kuralının ihlali,

²⁷³ Özdamar, Çağlar, s.128.

²⁷⁴ Yavuz Erdoğan, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Haksız Rekabet Suçu", **Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, Yıl 2012, S. 31, s. 429.

²⁷⁵ Doktrinde, 6762 sayılı TTK'da "iktisadi rekabet" yerine, 6102 sayılı TTK'da "dürüst ve bozulmamış rekabetin" ibarelerinin kullanılması yerinde bir düzenleme olarak görülmektedir. İktisadi rekabetin rakipler arasındaki rekabeti çağrıştırması nedeniyle dar bir alana sıkışmış olan haksız rekabet hükümlerinin, yeni düzenlemede tüketici ve kamuyu kapsayacak şekilde, bütün katılanların menfaatine sağlanması gerekçe gösterilerek hükümlerdeki genişleme olumlu karşılanmaktadır. Mustafa Sencer Kara, "Genel İşlem Şartlarına İlişkin Haksız Rekabet Hükümleri", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** C. XVII, Y.2013, S. 1-2, s. 729; Poroy, Yasaman, s. 319.

²⁷⁶ 6102 sayılı TTK'daki haksız rekabet hükümlerinin temeli TMK'da düzenlenen dürüstlük kuralı olarak görülmektedir. Ancak 54. maddenin gerekçesinde ve doktrinde, TMK'da geçen dürüstlük

ticari faaliyetlerde veya işlemlerde dürüstlük kuralına aykırı davranışlarla ortaya çıkmaktadır²⁷⁷ (TTK m. 54/2). Bu nedenle tacirlerin, bir işletmenin ticari sahada yarattığı itibarından, emeğinden faydalanmak için dürüstlüğe aykırı, aldatıcı, yanıltıcı davranış ve ticari uygulamalar ile marka veya unvan gibi ayırt edici işaretlerin benzerini kullanması haksız rekabet oluşturacaktır²⁷⁸.

Doktrinde dürüstlük kuralına aykırılığı belirlemede, başkasını aldatma niyeti, daha önce elde edilen itibar ve tanınmışlıktan istifade amacı ve bundan kaçınmak ayırt edici ekler kullanmak suretiyle mümkün iken kaçınılmaması göz önünde bulundurulmuş hususlardır²⁷⁹.

3.1.3.2.2. Zarar veya Zarar Tehlikesinin Varlığı

Haksız rekabetin oluşması için aranan diğer şart, dürüstlük kuralına aykırı davranışlar ve ticari uygulamalar neticesinde zarar veya zarar tehlikesinin meydana gelmiş olmasıdır. 6762 sayılı TTK'da ve 6102 sayılı TTK'da bu şarta açıkça yer verilmemiştir. Zarar veya zarar tehlikesi, ilgilinin dava açmasına temel teşkil etmesiyle beraber dürüstlük kuralına aykırı davranışın haksız rekabet olarak nitelendirilmesi için de önemlidir²⁸⁰. Bu nedenle dürüstlük kuralına aykırı davranış, haksız rekabetin ortaya çıkması için yeterli değildir ayrıca bir zarar veya zarar tehlikesi mevcut olmalıdır²⁸¹.

3.1.3.2.3. Karıştırılma (İltibas) Yoluyla Haksız Rekabet

6762 sayılı TTK m. 57'te başkasının "ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtmaya vasıtaları ile iltibasa meydan verebilecek surette, ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtmaya vasıtaları kullanmanın haksız rekabete neden olacağı düzenlenmekteydi. Yeni TTK m. 55/1,a,4'te başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile

kuralının sözleşmesel ve önsözleşmesel temelde ve taraflar arasındaki ilişkide var olan güvenle ilgili olduğu ileri sürülerek TTK'da geçen dürüstlük kuralı ile örtüşmediği belirtilmektedir. Erdoğan, s. 429.

²⁷⁷ Poroy, Yasaman, s. 320.

²⁷⁸ "Bir işletmenin unvanı veya markası hakkında yaptığı ilanlardan faydalanmak üzere aynı konuda mahsul veya mamul piyasaya sürülmesi de benzer unvan veya marka kullanmak ilk işletmenin emeğinden haksız yere faydalanmak parazit rekabet yapmak olduğu için men edilmelidir."11 HD 25.01.1999, E: 98/8306, K: 99/95, Poroy, Yasaman, s. 321.

²⁷⁹ Ünal Tekinalp, "Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Kullanılması", **Oğuz İmregün'e Armağan**, İstanbul 1998, s. 641.

²⁸⁰ Örs, s.33.

²⁸¹ Karayalçın, s. 453; Özdamar, Çağlar, s. 126; Karahan, Ticari İşletme, s.134; Franko, s. 118.

karıştırılmaya yol açan önlemler almanın haksız rekabet teşkil edeceği düzenlenmiştir. Hükümün gerekçesinde, bu hükümün ilke ve amaç bakımından 6762 sayılı TTK m. 57/5 ile özdeş olduğu ancak lafzının farklı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ayırt edici işaretlere ilişkin gereksiz tekrardan kaçınıldığı, bunun haksız rekabete ilişkin hükümlerin fikrî mülkiyete ilişkin düzenlemelerde kümülatif uygulanması yönünden engel teşkil etmeyeceği ifade edilmiştir.

Haksız rekabet biçimi olan karıştırılmada (iltibasta), emek ilkesine aykırı davranışlarla karışıklık yaratılarak başkalarının emeğinden istifade amaçlanmaktadır. Tüm ayırt edici işaretlerde olduğu gibi unvanın da aynen veya değiştirilerek kullanılmasıyla iltibas meydana getirilerek haksız kazanç elde etme gayesi güdülebilir. İltibasın aynı kategoriye ait tanıtma vasıtaları arasında bulunması şart değildir²⁸². Tescil edilmiş unvanla daha sonra tescil edilmiş marka veya işletme adı arasında iltibas meydana gelebilir.

İltibasın oluşumu için ilk bakışta göze çarpan benzerlikler yeterli değildir, malın alıcısı tarafından bilgi ve ayırt etme becerisi göz önünde bulundurularak, üzerinde tanıtma vasıtası kullanılan malın yerine iltibas meydana getiren malın satın alınmasının mümkün olup olmadığına bakılmalıdır²⁸³. Ayrıca burada tescilsiz kullanım söz konusu olduğu için öncelikle haksız fiile maruz kaldığını iddia eden ve hukuki himaye talep eden tacirin ticaret unvanını haklı olarak kullanıp kullanmadığı araştırılmak zorundadır. Tacirin unvanı haklı olarak kullandığı tespit edildikten sonra hukuki himayeden istifade edilmelidir²⁸⁴.

İltibasla ilgili değinilmesi gereken diğer bir konu iltibasa konu işaretin mutlaka ticaret unvanı olup olmayacağıdır. Bir görüşe göre ticaret unvanını koruyan TTK m. 54 hükmü tescilli ticaret unvanına tecavüz niteliği oluşturan söz konusu işaretin ancak yine bir ticaret unvanı olması halinde uygulanabilir²⁸⁵. Diğer bir görüşe göre tescilli ticaret unvanlarında iltibas, aynı ya da değiştirilmiş unvanın bazı ufak ekleme veya değişikliklerle kullanılması biçiminde karşımıza çıkabileceği gibi,

²⁸² Franko, s. 117.

²⁸³ Franko, s.119.

²⁸⁴ Yürük, s. 184.

²⁸⁵ Okutan, s. 20.

aynı ya da değiştirilmiş unvanın başka bir tanıtıcı işaret olarak kullanılması biçiminde de karşımıza çıkabilir. Bu kapsamda haksız rekabet hükümlerinin uygulanabilmesi için iltibasa konu işaretin de mutlaka ticaret unvanı olması gerekmez, ilgili işaret işletme adı, marka, eser, internet alan adı olabilir²⁸⁶. Bu görüşe göre bir tacirin, “Sümerbank” ibaresi tescilli bir unvanda kullanılırken “Sümer Yerli Mallar Satış Mağazası” veya “Sümerbank Mamülleri” eklerini unvanında kullanması iltibas oluşturur²⁸⁷.

İştilgal konuları birbirinden farklı olan ve iştilgal konularına unvanlarında yer veren şirket unvanlarındaki diğer unsurların birbirine benzer ya da aynı olması, unvanlar arasında iltibas olduğunu gösterip göstermeyeceği ihtilaflıdır. İştilgal konusunun farklılığı müşteri kitlesini de farklılaştıracağından iltibas ihtimalini ortadan kaldırdığı görüşü savunulmaktadır²⁸⁸. Yargıtay da konuyla alakalı bir kararında şirketlerin unvanlarını kullanması noktasında iltibasın mevcut olup olmadığı belirlenirken şirketlerin ana sözleşmelerindeki iştilgal konularına bakılması gerektiği yönünde karar vermiştir²⁸⁹. Buna karşılık taraflar arasında rekabet ilişkisi bulunmasa ve ticaret unvanlarında kullanılan kelimelerin faaliyet konuları farklı olsa dahi üçüncü kişilerde aynı tacirin farklı alanlarda çalıştığı kanısının uyanması halinde iltibasın oluşacağı görüşü de mevcuttur²⁹⁰.

²⁸⁶ Çağlar, Özdamar, s. 124.

²⁸⁷ Y.T.D, E: 4958, K: 1117, 27.04.1970, Franko, s. 121.

²⁸⁸ Karahan, Gerçek Kişi s. 274; “Davacının ticaret unvanının ayırt edici unsurlarının “Didem Özbek Yalan Dünya” ibaresinden ibaret olmadığı, sunulan delillerden davacının tasarımcı plup, kariyerinde isminin daha ön planda olduğu, davalının ticaret unvanının ise “Yalan Dünya” ibaresinden oluşup, faaliyetlerinin film ve sanat yapımçılığında yoğunlaştığı, tüketicinin işaretleri karıştırmasının mümkün olmadığı, muhatap oldukları müşteri çevresinin farklı olduğu, tasarımcılıkla film yapımçılığının karıştırılma riskinin söz konusu olamayacağı...” 11 YHD, E: 2007/9569, K: 2009/4223, 7.4.2009, İlhami Güneş, **Uygulamada Fikri Mülkiyet Hakları ve Haksız Rekabet Davaları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009, s. 320.

²⁸⁹ “Mahkemece yapılacak iş öncelikle davacı Uran Holding A.Ş.’ye ait ana sözleşmenin tamamı getirtilerek holdingin maksat ve mevzusunun belirlenmesi, daha sonra davalı şirketlerin maksat ve faaliyet alanları ile karşılaştırılmak suretiyle davacı ve davalıların faaliyet alanlarının örtüşüp örtüşmediğinin, bu durumun iltibasa yol açıp açmadığının değerlendirilerek, sonucuna göre anılan davacının ticaret unvanına vaki bir tecavüzün bulunup bulunmadığının değerlendirilmesidir.” 11 H.D, E:2004/9598, K: 2005/6674, 23.6.2005, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18.11.2013.

²⁹⁰ Yürük, s. 189; “TTK’nun 52. maddesi uyarınca, usulen tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanmak hakkı, münhasıran sahibine aittir. Tarafların aynı Ticaret Siciline kayıtlı oldukları kuşkusuzdur. Kaldı ki, TTK’nun 47/2. madde ve fıkrasında, Türkiye’nin herhangi bir yerinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, lüzumlu ilavelerin yapılmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmış olup, burada unvanın korunması yurt geneline yayılmıştır. Aynı yasanın 54. maddesi ise, ticaret unvanı kanuna aykırı olarak başkası

Doktrindeki ve uygulamadaki bu farklılıklara son verme amacıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan “Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ”de ticaret unvanları arasında iltibasın hangi hallerde oluşacağı ayrıntılı olarak düzenlenmiştir²⁹¹(m. 5). Tebliğ hükümleri özellikle tescil aşamasında objektif kriterlerle, iki unvan arasında iltibasın mevcut olup olmadığını kavrayabilme imkanı getirilmiştir.

Benzer şekilde İngiliz Hukuku’nda da sicile tescil edilmiş unvanının aynısının veya benzerinin tekrar unvan olarak kullanılmasının önüne geçmek amacıyla ayrıntılı şekilde düzenlemelere gidilmiştir. İlk olarak tacir tarafından internet ortamında yapılacak araştırma ile tescil edilmek istenen unvanın benzerinin tescil edilmiş olup olmadığına bakılacaktır. Bu aşamada iki unvan arasındaki benzerliği tespit etmek için hangi kriterlere göre hareket edileceği önemlidir.

The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009’te, tescil talebinde bulunulan unvanın mevcut bir unvanla aynı veya benzer olup olmadığını belirlenmesini kolaylaştırmak amacıyla aynı veya benzer olma mukayesesinin neye göre yapılacağına değinilmiştir. İlk olarak unvanın sonunda yer alan “limited”, “unlimited”, “public limited company” gibi kelimeler ile “ltd”, “plc” gibi kısaltmalar, “co”, “co.uk”, “com”, “company”, “UK”, “United Kingdom” gibi ifadeler benzer kabul edilecek²⁹², unvanın sonunda kullanılan “s”, unvanın başında kullanılacak “the”, “www” ifadeleri, kelimeler, karakterler, harfler arasındaki boşluklar, noktalama işaretleri, “=”, “%”, “#” gibi karakterler benzerliğin varlığını belirlemede dikkate alınmayacaktır²⁹³. Yine unvanda kullanılan bazı ifade ve

tarafından kullanılan kimsenin, bunun menini, tescilli unvanın değiştirilmesi veya silinmesini, varsa zararının tazminini ve hükmün gazetede yayınlanmasını isteyebileceğini öngörmektedir. Açıklanan hükümlerden anlaşılacağı üzere, ticaret unvanının korunmasında, tescilli unvanın varlığı ve önceliği asıl ve yeterli olup, ayrıca işletmelerin faaliyet sahalarının aynı olması zorunluluğu aranmamaktadır.”

11 H. D, 2002/348, K: 2002/3318, 9. 4. 2002, (Erişim) www.kazanci.com.tr. 18.11.2013.

²⁹¹ Resmi Gazete 14.02.2014, S.28913.

²⁹² The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009,Schedule 2.

²⁹³ -“PUBLIC LIMITED COMPANY”= “PLC”;

-“CWMNI CYFYNGEDIG CYHOEDDUS”= “CCC”;

-“COMMUNITY INTEREST COMPANY”= “CIC”;

-“COMMUNITY INTEREST PUBLIC LIMITED COMPANY”= “COMMUNITY INTEREST PLC”;

-“RIGHT TO ENFRANCHISEMENT”= “RTE”;

karakterler (and=&, plus=+, 1=one, @=at) benzerlik kıyaslaması yapılırken birbirlerinin aynısı kabul edilecektir²⁹⁴. Şirketin niteliğini belirleyen kelimelerin ve kısaltmaların dışında geriye kalan unvanda benzerlik olup olmadığına bakılacaktır. Ancak halkı yanıltabilecek şekilde bu kısaltmalara veya kelimelere harf eklenmişse veya çıkarılmışsa benzerlik olduğu kanaatine varılacaktır²⁹⁵.

Secretary Of State kaydedilmesi istenen unvanın mütecaviz olduğu, suç oluşturduğu kanaatinde olursa tescil gerçekleştirilemeyecektir²⁹⁶ (m. 53). Ancak benzer unvanlar sicile tescil edilse dahi sonradan kayıtlı başka bir unvanla “çok benzer” olduğu gerekçesiyle Secretary Of State tarafından kayıt tarihinden itibaren 12 ay içinde unvanın değiştirilmesi talep edilebilir (m. 67). 12 ayın geçirilmesi halinde unvanı haksız kullanılan tacir tarafından isim taklitçiliği (passing off) davası açılmalıdır²⁹⁷.

-“RIGHT TO MANAGE”= “RTM”;
-“EUROPEAN ECONOMIC INTEREST GROUPING”= “EEIG” ;
-“INVESTMENT COMPANY WITH VARIABLE CAPITAL”;
-“LIMITED PARTNERSHIP”= “LP”;
-“LIMITED LIABILITY PARTNERSHIP”= “LLP”;
-“OPEN-ENDED INVESTMENT COMPANY”= “OIC”;
-“CHARITABLE INCORPORATED ORGANISATION”= “CIO”. The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009, Schedule 2.

²⁹⁴ (a) “AND” and “&”;

(b) “PLUS” and “+”; 1

(c) “0”, “ZERO” and “O”;

(d) “1” and “ONE”;

(e) “2”, “TWO”, “TO” and “TOO”;

(f) “4”, “FOUR” and “FOR”;

(g) “£” and “POUND”;

(h) “€”and “EURO”;

(i) “\$” and “DOLLAR”;

(j) “¥” and “YEN”;

(k) “%”, “PER CENT”, “PERCENT”, “PER CENTUM” and “PERCENTUM”;

(l) “@” ve “AT” gibi semboller benzerliğin tespitinde birbirlerinin aynısı kabul edilir. The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009, Schedule 3.

²⁹⁵ Şirket Kayıt Ofisi birbirine benzeyen unvanlara örnek teşkil etmesi açısından “Hands Limited” unvanının, Hand-S Limited, H and S Public Limited Company, Hands: Ltd unvanları ile, “Catering Limited” unvanının Catering UK Limited, Catering.co.uk PLC, Catering International Ltd, Catering Company Services Public Limited Company unvanları ile, International Logistic Support Limited unvanının International Logistical Support Limited unvanının, Bristol Heating & Plumbing Limited unvanının Bristol Plumbing & Heating Limited unvanları ile aynı olacağını belirtmiştir. (Erişim) <http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>, 20. 02. 2014.

²⁹⁶ Şirket Kayıt Ofisi “Prostitutes Ltd” and “Hookers Ltd” (hayat kadınları ile alakalı şirket kurulmak istenmiştir) unvanlarının tescil başvurusunu reddetmiştir. Keenan, Riches, s. 159

²⁹⁷ In Société Anonyme des Anciens Etablissements Panhard et Lavassor v Levassor Motor Co Ltd (1901) Davası; davacı İngiltere’de araba satan Fransız bir şirkettir, Fransız şirket satışları artırmak

3.1.3.3. Markaların Korunması Hakkındaki 556 sayılı KHK Uyarınca Koruma

3.1.3.3.1. 556 Sayılı MarKHK m. 8/III İle Getirilen Koruma

556 sayılı Markaların Korunması Hakkındaki KHK’da ticaret unvanının korunmasına ilişkin özel hükümler bulunmaktadır. 556 sayılı KHK’nın nisbî tescil engellerini düzenleyen 8. maddesinin üçüncü fıkrasında, tescilsiz bir markanın veya “işaretin” başkası adına tesciline, hak sahibinin itiraz edebileceği hükme bağlanmıştır. Hak sahibinin itiraz edebilmesi için, markanın tescili için yapılan başvuru tarihinden veya markanın tescili için yapılan başvuruda belirtilen rüçhan tarihinden önce, bu işaret için hak elde edilmiş olmalı ve bu hakkın sahibine, daha sonraki bir markanın kullanımını yasaklama imkânını sağlaması gerekir. Böylece KHK, tescilsiz bir marka veya işareti ilk kez kullanan kimsenin elde ettiği hakka üstünlük tanımış ve hak sahibine buna dayanarak marka veya işaretin aynısının, benzerinin başkası adına tesciline itiraz etme imkânı vermiştir.

Bu hükmün uygulanabilmesi için hak sahibi olduğunu iddia eden kimsenin, tescil başvurusu veya rüçhan hakkından önce söz konusu işaret üzerinde tescilsiz kullanımdan doğan ve hukuken korunmaya değer bir hakkının olduğunu ispat etmesi gerekir²⁹⁸. Korunmaya değer hukuki menfaatin ne olduğu açık değildir. Tescilsiz kullanımdan doğan ve korunmaya değer hak açısından, söz konusu işarete 556 sayılı KHK m. 7/II anlamında ayırt edici nitelik kazandırmış olmasını aramak gerektiği doktrinde ileri sürülen görüşlerdendir²⁹⁹. Ayırt edicilik, bir işaretin diğer ayırt edici işaretlerden nitelik olarak farklılaşmasını sağlayan unsurlar ve özelliklerdir. Bir

maksadıyla, satışların yapıldığı İngiltere’de yeni bir şirket kurmak istemiştir ancak şirketin kullanacağı unvan daha önce tescil edilmiş başka bir şirkete ait olduğundan şirketin kurulmasının ardından mahkemeye taşınan olayda İngiltere’de kurulmuş şirketin unvanının sicilden silinmesi kararı verilmiştir. Keenan, Riches, s. 160.

²⁹⁸ Sabih Arkan, **Marka Hukuku**, Döner Sermaye Yayınları, C. I, Ankara 1997, s. 109.

²⁹⁹ Arkan’a göre, bir kişinin kullanmakta olduğu tasviri işaretin sonradan bir başka kişi tarafından marka olarak tescil ettirilmek istenmesi halinde itiraz imkanının kullanılabilmesi için, işareti ilk kullanan kişinin bu işareti KHK m. 7/II anlamında “maruf” hale getirmiş olması koşulu aranmalıdır. Arkan, s. 109. “Marka açısından gerçek hak sahipliği yani öncelik hakkının kazanıldığı an, işaretin kullanım sonucu ayırt edici güç kazandığı andır” Beşir Fatih Doğan, “Marka Hukukunda Kullanım Sonucu Ayırt Edici Gücün Kazanılması”, **FMR**, C. 8, 2008/4, s. 15.

işarete ayırt edici nitelik kazandırmak, ilgili çevrede o işaretin kullanıldığı mal ve hizmetle arasındaki bağlantının herkes tarafından bilinmesidir³⁰⁰.

556 sayılı KHK'nın 8/III hükmünde yer alan, "ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret³⁰¹" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği açık değildir. Doktrinde "işaret" olarak kullanılan ibare ile kastedilenin marka, alan adı, ticaret unvanı gibi ayırt edici işaretler olduğunu ileri süren görüşler olduğu gibi³⁰² yalnızca tescil edilmemiş markanın ifade edildiğini ileri süren görüşler de vardır³⁰³. Bu ifadenin, usulüne uygun olarak tescil edilmediği için özel hükümlere göre değil de sadece haksız rekabet hükümlerine göre korunan her türlü işaret, isim ve kelime olarak anlaşılması gerekmektedir³⁰⁴. Bu açıdan m. 8/III'e göre unvanı oluşturan sözcüklerin marka olarak tescil edilmek istenmesi halinde, haksız rekabet hükümleri kapsamında korunan tescilsiz ticaret unvanı, unvan üzerinde hukuken korunan bir menfaat olduğu gerekçesiyle markanın tesciline engel olacaktır.

Tescilsiz ticaret unvanının, bir markanın tescilini engelleyebilmesi için, unvanın markasal kullanımı gerekmemektedir. Tescilsiz ticaret unvanı olarak kullanmak yeterlidir, ayrıca unvanın markasal olarak kullanılmasının aranması unvan üzerinde kazanılmış öncelik hakkı ile bağdaşmayacaktır³⁰⁵. Ancak bu konuda tescilsiz ticaret unvanı açısından markasal kullanımın gerektiğini savunan yazarlar da mevcuttur³⁰⁶.

³⁰⁰ Ünal Tekinalp, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2005, s. 348.

³⁰¹ Yargıtay ticaret sırasında kullanma ifadesini "markasal kullanım" olarak görmektedir "...Davalının itiraz hakkının geçerli olması için, tescilsiz işaretin "ticaret sırasında kullanılmış" olması gerekir. Ticaret sırasında kullanma ise, marka hukukuna özgü kullanmayı gerektirir. Hatta ticaret sırasında kullanma, markanın tescili için yapılan başvuru tarihinden önce gerçekleşmelidir..." YHGK, Esas No: 2002/11-62, K: 2002/115, Tarih: 27. 02. 2002. (Erişim) <http://www.fikrimulkiyet.com/karar/0013.pdf>. 24. 02. 2014.

³⁰² Sabih Arkan, "556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK'nın 8/III Maddesi İle İlgili Bir İnceleme", **Batider**, C. XXI, S. 4, 2002, s. 103 (Markaların Korunması); Fatih Aydoğan, "Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu ve/veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi", **İÜHFMC**, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 34.

³⁰³ Ünal Tekinalp, "Yeni Marka Hukukunda Tescil İlkesi ve Tescilsiz İşaretlerin Hukuki Durumu", **Kenan Tunçomağ'a Armağan**, İstanbul 1997, s.470.

³⁰⁴ Arkan, C. I, s. 109, Dipnot 72.

³⁰⁵ Arkan, Markaların Korunması, s. 104.

³⁰⁶ Sevgi Epçeli, **Marka Hukuku'nda Karıştırılma İhtimali**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 104.

Her ne kadar kanunda yer almasa da doktrinde tescilsiz ticaret unvanının bilinir hale gelmiş olması (maruf hale getirme) bu hükmün uygulanması için aranan diğer bir şarttır³⁰⁷. Tacirin tescilsiz unvanı “ilk defa kullanımı” m. 8/III’teki haktan istifade etmesi için yeterli değildir. Bu anlamda unvanın alıcı grubu tarafından piyasada bilinir hale gelmiş olması gerekmektedir.

3.1.3.3.2. 556 Sayılı MarkHK m. 8/V İle Getirilen Koruma

Marka başvurusu için nisbi tescil engellerini düzenleyen 556 sayılı MarkHK m.8/V’e göre, tescil için başvurusu yapılmış markanın başkasına ait herhangi bir sınaî mülkiyet hakkını kapsamaması halinde, itiraz üzerine başvuru reddedilir. Bu bağlamda sınaî mülkiyet hakkının kapsamına, ticaret siciline tescil edilmiş ticaret unvanı, işletme adı, 554 sayılı KHK’ya göre tescil edilmiş tasarımlar, entegre devre topografyaları, patentler vb. haklar dâhil olur³⁰⁸.

Madde 8/III ile m. 8/V arasındaki tek fark, tescil edilmiş işaretler için m. 8/V’de, tescil edilmemiş işaretler için m. 8/III’de itiraz hakkının tanınmış olmasıdır. İtiraz hakkı olan kişiler işaret üzerinde tekel hakkına sahip olan kişilerdir³⁰⁹ ve 556 sayılı KHK’nın 8/V hükmünde düzenlenen özel korumadan istifade edilebilmesi için ilgili işaretin tescil edilmiş olması gerekir³¹⁰.

Gerçek kişiye ait adın ticaret unvanında kullanılması yaygındır. Özellikle gerçek kişi ticaret unvanında, kolektif ve komandit şirket unvanında adın kullanılması zorunlu iken, anonim şirket unvanında ihtiyaridir. Bu şekilde ticaret unvanında geçen gerçek kişi adının, tescil başvurusu yapılan markada kullanılması halinde de, tescil edilmiş unvanın sahibi öncelik hakkına sahip olduğundan m. 8/V’de düzenlenen itiraz hakkı kullanılarak tescil edilmesinin önüne geçilecektir.

Hükmün amacı, sonradan ortaya çıkabilecek karıştırmanın önüne geçmek olduğundan ticaret unvanı ve markanın aynı faaliyet alanında kullanılıyor olması önemlidir. Faaliyet alanlarının farklılaşması halinde korunmaya değer öncelik hakkı

³⁰⁷ Sami Karahan, “Tescilsiz Markanın Korunmasında Marufiyet Şartı”, **FMR**, C. 4, 2004/2, s. 15.

³⁰⁸ Arkan, s. 110; Serdar Arıkan, Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuk Kurulu, Sempozyum Marka Hukuku Uygulaması, s. 10.

³⁰⁹ Tekinalp, Fikri Mülkiyet Hukuku, s. 399.

³¹⁰ Arkan, s. 109, Dipnot 172.

zayıflayacaktır ve karıştırılma ihtimali azalacaktır. Bu nedenle kanunda ifade edilmese de m.8/V'deki itiraz hakkının kullanılabilmesi için, tescilli ticaret unvanı ile tescil başvurusu yapılan markanın faaliyet alanlarının aynı olması gerekir³¹¹.

Tescilli ticaret unvanı sahibi, m. 8/V ile tescil başvurusunda bulunulan markaya itiraz edebildiği halde, önce tescil edilmiş marka hakkı sahibine sonradan tescil edilen unvana karşı itiraz etme imkânı verilmemektedir. TTK m. 45'te bir ticaret unvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş unvandan ayırt edilmesi için ek yapılacağı hükmü, ticaret unvanları arasında geçerli olan bir mekanizmadır. Önce tescil edilmiş marka sahibi, ticaret unvanı ile iltibas olması halinde tescile engel olamamakta ancak tescilden sonra dava açarak unvanın terkinini talep edebilmektedir. Bu nedenle MarKHK m. 8/V hükmünün benzer şekilde TTK'da ticaret unvanı ile ilgili hükümlere entegre edilmesi ve marka hakkı sahibine tescil başvurusunda bulunulan unvana itiraz etmek hakkının verilmesi gerekmektedir³¹². Böylelikle dava aşamasına varmadan, en başta ihtilafların önüne geçilmiş olacaktır.

556 sayılı MarKHK 8. maddesiyle getirilen koruma mekanizması, tescil başvurusunda bulunulan marka için geçerlidir. Buna göre, ticaret unvanı sahibi itiraz etmeden marka tescil edilmişse marka sahibinin, unvanın terkinini talep etme hakkı var mıdır? Eğer ticaret unvanı sahibi itiraz etmeden marka tescil edilmişse, marka sahibi bu unvanın tescilli olması dolayısıyla kullanılmasını engelleyemediği gibi unvanın terkinini de isteyemez. Aksi takdirde, önceden tescilli ticaret unvanına TTK m. 50 ile getirilen koruma 556 sayılı KHK engellenmiş olacaktır. Burada hem markanın hem unvanın sahibi dürüstlük kuralı çerçevesinde korumadan faydalanacaktır. Marka sahibi, ticaret unvanı tescilli olsa dahi unvanın işlev dışı marka olarak kullanımını engelleyecektir, terkinini talep etme hakkı yoktur. Ticaret unvanının markadan önce tescil edilmiş olması marka sahibinin bu hakkını

³¹¹ Samiye Eyüpoğlu, "Tanınmış Marka", **FMR**, C. I, 2001/2, s. 111. "...Davalının, davacının marka hakkına tecavüz ettiği, tarafların ticari faaliyet sahalarının aynı olduğu, işletmeler yönünden de halk arasında karıştırma ihtimalinin bulunduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir." 11 YHD, E: 2008/6899, K: 2010/2683, Tarih: 10. 03. 2010 (Yayınlanmamış Yargıtay Kararı).

³¹² Aydoğan, s. 29.

kullanmasını engellemez³¹³. Bunun yanında Yargıtay kararlarında de belirtildiği gibi ticaret unvanını, iltibasa neden olan markadan önce tescil ettiren hak sahibi, 556 sayılı KHK m. 42/1/b bendi kapsamında markanın iptalini talep edebilir³¹⁴.

Unvan ile ilgili “Marka Tescilinden Doğan Hakların Kapsamında İstisna” başlığını taşıyan 12. maddede ise tescilli bir markanın ticari ve sınai alanlarda geçerli dürüstlük kurallarına aykırı düşmemek koşuluyla sahibinin iznine gerek kalmaksızın üçüncü kişiler tarafından çeşitli şekillerde kullanılmasına izin verilmektedir. Düzenlemeye göre tescilli marka, üçüncü kişinin adı ve adresi olarak, sıfat veya zarf şeklinde ya da mal ve hizmetin cinsini, kalitesini, miktarını, değerini, coğrafi kaynağını, üretim ve sunuluş zamanını veya diğer niteliklerini ifade eden, betimleyen, işaretleyen açıklamalar tarzında ve doğrudan doğruya marka olarak kullanılabilir³¹⁵. Markanın veya benzeri işaretin mal veya hizmete ilişkin açıklama olarak kullanılmasına dürüstlük kuralına aykırı düşmemesi koşuluyla izin verilmektedir. Bununla beraber tescilli markanın herhangi bir kişinin ad ve soyadıyla aynı olması halinde ne olacaktır? Kişinin ad ve soyadını ticari ve sınai faaliyetinde kullanması kişilik hukukundan doğan ve sınırlanamayan bir haktır. Kimi durumlarda kişinin ad ve soyadını kullanması kanuni zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçek kişi tacirin ad ve soyadı ticaret unvanının çekirdek kısmını oluşturur ve bu kullanım zorunludur. Aynı şekilde, kollektif ve komandit ortaklıkların unvanlarında kollektif ortaklığın ortakları veya komandite ortaklardan en az birinin ad ve soyadının bulunması kanunda belirtilen zorunluluklardandır. Adı unvanda yer alan

³¹³ “Davalı unvanı davacı unvanından önce tescilli olduğuna göre, TTK 52. maddesi hükmü uyarınca unvanını münhasıran kullanma hakkını haiz olan tarafın davalı şirket olduğu kuşkusuzdur. Öte yandan, 556 sayılı KHK m. 8/5 fıkra hükmüne göre, önce tescilli unvan sahibinin itirazı üzerine marka tescil başvurusu reddedilir. Davacı şirketin marka tescil başvurusunun ilanı üzerine davalı taraf itiraz etmemiş ve sonradan da hükümsüzlük davası açtığını temyiz dilekçesinde ileri sürmemiş ise de, önce tescilli unvan ile sonra tescilli marka kullanımının birbirine üstünlüğü ve önceliği bulunmadığının, diğer anlatımla davalının yasal öncelik hakkına dayanarak unvanını kullandığının ve mutlaka davacı aleyhine marka iptal davası açmak zorunda olmadığı kabulü gerekir. Aksi halde davalı unvanını yasal olarak koruması başka bir yasa hükmü ile engellenmiş olacaktır. Davacı markasının korunması aynı KHK’nın 6. maddesi hükmü uyarınca, tescil ile edilmesine karşın davalı unvanının korunması da TTK’nın 52. Maddesi hükmü uyarınca ticaret siciline önce tescil ile başlar. Her iki madde hükmü ile başlayan korumanın, her iki taraf için de iyiniyet hükümleri çerçevesinde devan etmesi gerektiğinin kabulü gerekir...”11 YHD, E: 2003/6408, K: 2004/1022, 9.2.2004, Güneş, s. 273.

³¹⁴ Sevilay Uzunallı, **Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s. 138.

³¹⁵ Ünal Tekinalp, “Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Kullanılması”, **Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan**, İstanbul 1998, s. 633/644.

ortağın veya tacirin ad ve soyadının tescilli bir markanın aynı veya benzeri olması, kolektif veya komandit ortaklığın ortaklarının veya gerçek kişi tacirin unvan belirlemesine engel teşkil etmemektedir³¹⁶. Marka sahibi, bir başka gerçek kişinin tescilli markayla aynı olan soyadının ticaret unvanında kullanmasına 12. maddede yer alan hüküm nedeniyle karşı çıkamayacaktır³¹⁷.

Tescilli bir markanın aynısının veya benzerinin üçüncü kişiler tarafından ticaret unvanında kullanılması, markanın korunmasını gerektiren bir tecavüzdür³¹⁸ (556 sayılı KHK, m. 9/II). Marka hakkını ihlal eden kullanım biçimleri örnek niteliğinde sayılmıştır. Yine marka hakkına tecavüz teşkil eden davranışları düzenleyen MarKHK 61. maddede, 9. maddeye aykırı davranışların tecavüz oluşturacağı belirtilmiştir³¹⁹. Bu kapsamda markanın tescilinden veya tescil başvurusundan sonra üçüncü kişi tarafından bu marka ile karıştırılma ihtimali yaratacak şekilde ticaret unvanının tescil edilmesi halinde, marka sahibinin kural olarak ticaret unvanının terkinini talep hakkı mevcut değildir. Yalnızca ticaret unvanının marka gibi kullanılmasını engelleme hakkı mevcuttur. Ancak ilgili tescilli markanın hizmet markası olması veya markanın sahip olduğu ün ve müşteri

³¹⁶ Tekinalp, s. 638; Zeynep Demirçivi Mineliler, “Ticaret Unvanı ve Haksız Rekabete İlişkin Bir Yargıtay Kararının TTK ve TTK Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde MarKHK Hükümleri de Dikkate Alınarak İncelenmesi”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, C. I, İstanbul, 2007, s. 13-27, s. 20.

³¹⁷ “Davacı çok önceden beri unvan olarak kullandığı ve bilahare tanınmış marka statüsüne de alınan sözcüklerin daha sonra davalı tarafından unvan olarak aynen alındığının anlaşılmasına ve bu sözcüğün davalı şirketin kurucusunun ve büyük ortağının soy ismi olsa dahi isim ve soy isimde yer alan sözcüklerin, iyiniyet kuralları dahilinde unvan olarak kullanılmasının mümkün olması karşısında...” 11 YHD, 31.10.2000, 5942/8429, Alpaslan, s. 673.

³¹⁸ İsmail Kırcı, “Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması”; **Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı**, C. I, İstanbul, 2002, s. 527; Sabih Arkan, “Marka Hakkına Tecavüz- İşaretin Markasal Olarak Kullanılması Zorunluluğu”, **Batıder**, C. XX, 2000/ 3, s. 5 (Markasal Kullanım).

³¹⁹ “Dava marka hakkına tecavüzün men’i ve tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece, avalı şirketin ODTÜLÜLER ibaresini işyerinde ve tanıtım kitapçığında kullandığı, ODTÜ kelimesine eklenen LÜLER ibaresinin ona ayırt edici nitelikler kazandırmadığı, bu nedenle davalı eyleminin 556 sayılı KHK’nın 61. maddesi anlamında marka ihlali olarak kabulü olanaklı ise de, bu ibare davalı şirketin ticaret unvanının esaslı unsuru olduğu için iptal edilinceye kadar davalının yasal kullanım hakkı bulunduğundan marka ihlali oluşturmayacağı gerekçesiyle dava reddedilmiş ise de, davalı bu ibareyi sadece ticaret unvanında değil, dosyadaki delillerden anlaşıldığı üzere davacı adına tescilli ODTÜ markası ile iltibas yaratacak şekilde marka olarak da kullandığından marka hakkına tecavüzün varlığının kabulü ile tazminat istemi değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiş, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle hükmün davacı yararına bozulması gerekmiştir.” Uzunallı, s. 142.

potansiyelinden yararlanmak amacıyla kullanılması halinde, karıştırılma ihtimaline neden olan ticaret unvanının terkinini talep edilebilecektir³²⁰.

3.1.3.4. Medeni Kanun Kapsamında Koruma

İsim bilindiği gibi kişilik haklarından ve Medeni Kanun'da koruma altına alınmıştır. İsim üzerindeki hak kişilik haklarından olduğu için, isme karşı gerçekleştirilen bir tecavüz halinde Medeni Kanunu'nun 23, 24, 25. maddeleri devreye girmektedir. Kişilik haklarını koruma altına alan bu maddeler dışında kanunda hususi olarak 26 ve 27. maddelerde adın korunmasına değinilmiştir. İsmi kişi açısından ehemmiyetine ve üçüncü kişilerce gerçekleştirilecek haksız eylemlere kolayca maruz kalabileceğine dayanılarak bu özel hükümler getirilmiştir. Söz konusu hükümlerde, ismi haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini isteyebileceği gibi kusurun ve diğer özel şartların varlığı halinde maddi ve manevi tazminat talep edebileceği düzenlenmiştir.

Unvan da tacirin ticari kimliğini temsil etmektedir. Ad ve soyadın gerçek kişi tacirlerin ve tüzel kişi tacirlerin unvanında kullanılması mümkün olduğundan unvan ad vasıtasıyla tecavüze uğrayabilecektir. Bu nedenle gerçek kişi ad ve soyadının unvanında yer alması halinde Medeni Kanun hükümlerine dayanılarak da koruma talep edilebilmelidir. Her ne kadar adın unvanında kullanılmasıyla ad ve soyad farklı bir statüye girmiş olsa da kişinin ismi üzerindeki kişilik hakkı varlığını devam ettirmektedir. Bu açıdan adı esas alan Medeni Kanun hükümlerinden ticaret unvanının korunmasında faydalanmak mümkündür³²¹.

3.1.3.5. Ticaret Unvanını Kullanma Hakkının Sona Ermesi

Ticaret unvanını kullanma hakkı tacir sıfatının sona ermesiyle son bulur. Ticari işletmenin faaliyetini sona erdirmesi veya işletmenin esnaf işletmesine

³²⁰ Uzunallı, s. 143. "Davacı şirketin uzun zamandan beri kullandığı anlaşılan "Orkide" markasına karşılık, davalı şirketin "Orkide" ibaresini 2001 yılından itibaren unvan olarak kullanmaya başladığı anlaşılmaktadır. Söz konusu marka ve unvan arasında ayırt edici bir özellik olmadığı gibi görsel ve işitsel olarak itibasa neden olabilecek derecede benzerlik olup, her iki şirket aynı alanda faaliyet göstermektedir. Davacı şirketçe uzun yıllar kullanmış olması nedeniyle kazandığı ün ve müşteri potansiyelinden yararlanmak amacıyla aynı ad altında aynı iş kolunda çalışılmaya başlanması açıkça marka tecavüzü oluşturmaktadır." 11 YHD, E: 2007/6475, K: 2009/1170, 3.2.2009, Güneş, s. 297.

³²¹ Özdemir, s. 583.

dönüşmesi tacir sıfatını sona erdiren hallerdendir. İşletmenin faaliyetini sona erdirmesi halinde, tasfiye işlemleri tamamlanana kadar işletme varlığını sürdürdüğü için unvanı kullanma hakkı da devam eder. Ticari işletmenin tasfiyesiyle sicildeki kayıt da terkin edilmelidir.

İflas halinde tacirin işletmeyle ilgili işlem yapma ehliyeti sınırlıdır, aynı şekilde unvanı kullanma hakkı da sınırlanacaktır. Ticari işletmenin unvanla birlikte devrinde ise, hem işletme hem de unvanı kullanma hakkı devralana geçmektedir.

Ticari işletme sona ermeden ticaret unvanı terkin edilmişse, tacir ticaret siciliyle elde ettiği kullanım hakkını yitirir³²². Ayrıca ticaret unvanının sicilden silinmesine ilişkin ilanın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlandığı tarihten itibaren 5 yıl geçmedikçe başka bir tacir adına yeniden tescil edilemez (Tebliğ m. 4/8).

³²² Arslanlı, s. 98.

SONUÇ

Ticaret unvanı, tacirin faaliyetlerinde kullanmak zorunda olduğu ve diğer tacirlerden ayırt edilmesine yarayan bir tanıtma vasıtasıdır.

Hukuk sistemlerinde unvanın oluşturulması aşamasında üç farklı sistem benimsenmiştir. Bunlar serbesti sistem, gerçekçi sistem ve karma sistemdir. Serbesti sistemde tacirin unvanı dilediği gibi belirleme imkanı vardır. Gerçekçi sistemde tacir unvanı serbestçe belirleyememekte, unvanın oluşturulmasında gerçeklik ilkesine sıkıca bağlı kalınmaktadır. Türk hukuk sisteminde de benimsenen karma sistemde unvan oluşturulurken gerçeğe bağlı kalınması gerekmekte, ancak sonradan meydana gelen değişikliklere rağmen unvanın aynen kullanılmasına veya diğer unvanlardan ayırt etme amacıyla hayali kelimelerin unvana eklenmesine müsaade edilmektedir.

Unvanın üzerindeki hakkın hukuki niteliğine değinmek gerekirse, unvan özel hukuktan doğan haklar, kamu hukukundan doğan haklar kategorisinde özel hukuktan doğan haklara dahildir. Özel hukuktan doğan haklarda fikri haklar kategorisindedir. Konusu açısından yapılan tasnifte şahsi hak görüşü, mülkiyet hakkı görüşü ve karma görüş karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi unvan işletmenin duran malvarlığı unsurlarından olduğundan üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı boyutu vardır. Diğer tarafta tacir için bir tanıtım vasıtası olduğundan üzerinde kurulan hakta şahsiyet hakkı da kendini hissettirmektedir. Unvanın taşıdığı çift fonksiyon nedeniyle karma görüş ön plana çıkmaktadır. Karma görüşte unvanın gayrimaddi malvarlığı olduğunu ele alan görüş unvan için en kabul edilebilir sonuçtur.

Ticaret unvanıyla ilgili 6762 sayılı TTK döneminde ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözmek amacıyla 6102 sayılı TTK'da yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bunlardan ilki tacirin işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmesinin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesi adresinin de gösterilmesini düzenleyen m.39/2'dir. Tacir için önceki kanunda yer alan "işletmeyle alakalı senet ve sair evrak" belirsizliği giderilmiştir.

Yeni TTK ile getirilen bir diğer yenilik gerçek kişi ile tüzel kişi tacirin tekel haklarının tüm Türkiye’de geçerli olacağını kabul edilmesidir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde gerçek kişi tacirler için tekel hakkı, tescilin yaptırıldığı sicil dairesinin iş çevresiyle sınırlıydı. Aynı sicil dairesinin sınırları içinde aynı ad ve soyada sahip gerçek kişi tacir “açıkça ayırt etmeye yarayan” bir ekle aynı unvanı kullanabilmekteydi ve sicil bölgesi dışında bir koruma getirilmemişti. Tacir diğer bölgelerde unvanını ancak haksız rekabet şartları oluştuğu zaman ve “korunmaya değer bir tanınmışlık” elde etmiş olması kaydıyla haksız rekabet hükümlerine göre koruma talep edebilmekteydi. Artık 6102 sayılı kanun sisteminde gerçek kişi tacirlerin unvanı açısından tüm Türkiye’de koruma sağlandığı için, Türkiye’nin herhangi bir sicil memurluğunda tescil edilen unvan başka bir tüzel kişi veya gerçek kişi tacir tarafından kullanılmayacak ve tescil edilemeyecektir. Aynı kelimelerin unvanında kullanılması konusunda bir ısrar varsa ayırt edici kelimeler kullanılarak sorun çözülecektir. Unvan üzerindeki tekel hakkı ile ilgili 6102 sayılı kanunda sağlanan birlikten önce farklı sicil bölgelerinde tescil edilen gerçek kişi unvanlarının akıbeti ne olacaktır? Kanaatimizce unvanlar arasında “üstün hak sahipliği” ilkesine göre bir sıralama yapılabilir. Unvan üzerinde tanınmışlığı en fazla elde eden tacir üstün hak sahibi sayılıp diğerlerinin ayırt edici ek alması sağlanabilir.

6102 sayılı kanunla netleştirilen diğer bir konu, işletmenin unvanla devri halinde değişikliğe gidilmeden unvanın aynen kullanılmasına izin verilmesidir. 6762 sayılı kanun sisteminde unvanın devralan tarafından aynen kullanılıp kullanılmayacağı net olmadığından halefiyeti gösteren bir ibarenin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmaktaydı. Kanunda net olmayan bu husus yeni kanunla isabetli bir şekilde değiştirilmiştir.

Ticaret unvanı kullanma tacir için yalnızca hak değildir, yapısında barındırdığı birtakım şartlarla zorunluluk da ihtiva etmektedir. Genel olarak unvan tacirin ticari kimliği olduğu için işletmesiyle alakalı belgelerde ve işlemlerde bu unvanın altında işlemde bulunması gerekmektedir. 6762 sayılı kanunda hangi işlemlerin veya hangi belgelerin unvan altında düzenleneceği belirsizliği, 6102 sayılı kanunda 6335 sayılı kanunla yapılan değişiklikle giderilmiştir. Bu belgelerin unvan

ile birlikte imzalanması mecburiyeti, bu yazılı belgelerle ilgili işlemlerin işletmeyle alakalı olduğunu tespit etmek açısından önemlidir. TTK 39. madde bu kullanma zorunluluğunu düzenlemiştir. Hükme göre tacir, işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde sicil numarasını, ticaret unvanını, işletmesinin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesinin adresini de göstermek zorundadır.

6102 sayılı TTK'da unvanın korunması ile ilgili hükümlerde değişiklik yapılarak uygulamadaki birçok sıkıntının önüne geçilmiştir. Eski TTK döneminde tescil edilmiş unvan açısından hem TTK'da düzenlenen unvanı koruyan hükümlerden hem de haksız rekabet hükümlerinden faydalanmak mümkündü. Yeni TTK ile hem unvanı özel olarak koruyan TTK m. 52 hem de haksız rekabet hükümleri arasında "dürüstlük kuralı" çerçevesinde birlik sağlandığından ve özellikle unvanı özel olarak koruyan hükümlerde daha geniş koruma olanakları getirildiğinden tescilli unvan için haksız rekabet hükümlerine yönelme gereği kalmamıştır. Ayrıca 6762 sayılı eski TTK'da tacir, ticaret unvanının haksız saldırıya maruz kalması halinde haksız saldırının men'ini, tescil edilmişse değiştirilmesini, silinmesini ve zarar varsa tazminat talep etme hakkına sahipti. Ancak unvanın haksız kullanımının tespiti, saldırı sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılması ve manevi tazminat talepleri kanunda mevcut değildi. Ticaret unvanını doğrudan düzenleyen hükümlerde bu davaların yer almaması büyük bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktaydı. Bu anlamda tescil edilmiş unvanın korunması ile ilgili 6102 sayılı kanunda getirilen tespit, maddi durumun ortadan kaldırılması ve manevi tazminat davaları önemli değişikliklerdendir (TTK m.51).

Unvan sicile tescili gereken zorunlu unsurlardandır. Özellikle ortak veritabanında yapılacak bir araştırmayla sonradan ortaya çıkacak itibasın önüne geçilmesi önemlidir. Bu nedenle TTK m. 24/2'de ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esasların tüzükle gösterildiği ve bu kayıtlar ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak veri tabanının, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde oluşturulacağı belirtilmiştir. Hükümde

öngörülen zorunluluk nedeniyle Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) kurulmuştur. Mersis'te yapılacak unvan sorgulama sistemi ile unvanda teklik ilkesi ve unvan üzerindeki tekel hakkı sağlam temeller üzerine oturmuş olmaktadır.

Tescilli unvana tecavüz halinde başvurulacak özel hükümler (TTK m. 50- 52) ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ hükümleri unvan için önemlidir. 6762 sayılı TTK döneminde iltibas kavramına açıkça değinilmediğinden unvanlar arasında benzerliğin tespitinde, unvandaki ayırt edici unsur dikkate alınmaktaydı. Aynı şekilde 6102 sayılı TTK'da da iltibasın tanımına yer verilmemiştir. Ancak Ticaret Unvanı Hakkında Tebliğ'de unvanlar arasında benzerliğin hangi hallerde oluşacağı örnekler verilerek açıklanmıştır. Tebliğ hükümlerinde iltibasın oluşabileceği haller sıralanarak, tescili talep edilen unvanın red sebeplerinde objektif kriterler getirilmeye çalışılmıştır.

Tebliğ'e göre ticaret unvanı, Türkiye'nin herhangi bir sicil müdürlüğüne daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olan ek yapılmadan tescil edilemeyecektir (m.5/1). Özellikle unvanlar arasında iltibasın oluşmayacağı ve ek yapılmadan tescilin mümkün olduğunu ele alan m. 5/3 önemlidir.

Tebliğ m. 5/3'e göre daha önce tescil edilmiş ticaret unvanının eki ile kendi eki aynı olan, ancak ekten sonra gelen işletme konusunu gösteren ilk ibaresi farklı olan ticaret unvanı, ayırt edici bir ek yapılmadan tescil edilebilir. Hükme göre unvanda aynı olan ek kısmından sonra gelen, işletme konusunu gösteren ilk ibarenin farklılaşması iltibas ortadan kaldırmaktadır. Ancak Yargıtay'ın aksini belirten kararları mevcuttur. Kelime olarak farklılaşma, unvanların kullanıldığı faaliyet alanlarında da farklılaşmayı her zaman sağlamamaktadır. Kelimeler farklı olsa dahi, işletme faaliyetlerinin benzer alanlarını belirten farklı kelimeler kullanılarak ya da kullanılan kelimelerin yerleri değiştirilerek iltibasa neden olunabilir. Özellikle kelimelerin yerleri değiştirildiğinde, tebliğdeki hükme göre tescil mümkün olacakken iltibasın engellenip engellenmediği Yargıtay'ın gelecekte vereceği kararlara göre netleşecektir.

Tescilli ticaret unvanı sahibi, tescil edilmek istenen marka ile iltibasın olması halinde 556 sayılı MarKHK m. 8/V ile tescil başvurusunda bulunulan markaya itiraz edebilmektedir. Ancak önce tescil edilmiş marka hakkı sahibi, TTK'ya göre sonradan tescili talep edilen unvana karşı itiraz etme hakkına sahip değildir. TTK'da unvan için getirilen hükümler yalnızca ticaret unvanları için geçerlidir. Önce tescil edilmiş marka sahibi, ticaret unvanı ile iltibas olması halinde tescile engel olamamakta ve tescilden sonra dava açarak unvanın terkinini talep edebilmektedir. Bu nedenle MarKHK m. 8/V hükmünün benzer şekilde TTK'da da yer alması ve marka hakkı sahibine tescil başvurusunda bulunulan unvana itiraz etme hakkının verilmesi gerekmektedir. Böylelikle henüz tescil aşamasında ihtilafların önüne geçilmiş olacaktır.

İngiliz Hukuku'nda düzenlendiği gibi her türlü ayırt edici işaretin unvanda kullanılmak istenmesi halinde, hak sahibi kişilere unvanın tescil başvurusuna itiraz etme imkanı verilmelidir. Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 37'de üçüncü kişilere unvanın kanuna aykırı kullanımı veya tescil edilmesine karşı başvuru hakkı tanınmış olsa da, hükmün direk Ticaret Kanunu'nda yer alması gerekmektedir. Ayrıca sicil memurlarına gerektiği takdirde gerçek veya tüzel kişi tacire unvanın değiştirilmesi konusunda talimat verme yetkisinin tanınması, unvanlar ve ayırt edici işaretler arasındaki iltibasların dava aşamasına varmadan çözülmesi açısından olumlu olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKYOL, Şener, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.
- ALPASLAN, Mustafa, “Ticari Unvan, İşletme Adı ve Marka Konuları Hakkında Bilinmesi Gereken Hususlar”, **Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, 23/2010, s.666- 677.
- ANSAY, Tuğrul, “Adi Şirket Ortakları Tacir midir? Ortakların Ticaret Unvanı ve Defter Tutma Yükümlülüğü”, **AÜFHD**, 1968, s. 263-266.
- ARIKAN, Serdar, “Sempozyum Marka Hukuku Uygulaması”, Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuk Kurulu.
- ARKAN, Sabih, **Marka Hukuku**, Döner Sermaye Yayınları, C. I, II, Ankara, 1997.
- ARKAN, Sabih, “Marka Hakkına Tecavüz- İşaretin Markasal Olarak Kullanılması Zorunluluğu”, **Batıder** 2000, C. XX, S. 3, s. 5-13 (Markasal Kullanım).
- ARKAN, Sabih, “556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK’nın 8/III Maddesi İle İlgili Bir İnceleme”, **Batıder**, C. XXI, S. 4, s. 101-108 (Markaların Korunması).
- ARSLANLI, Halil, **Kara Ticaret Hukuku Dersleri**, 3. Bası, İstanbul, 1960.
- ARSEVEN, Haydar, **Nazari ve Tatbiki Alameti Farika Hukuku**, İstanbul, 1951.
- ATAAY, AYTEKİN, **Medeni Hukukun Genel Teorisi**, İstanbul Yayıncılık, 3. Bası, İstanbul, 1980.
- ATEŞ, Mustafa, “Fikri Haklara ve Bağlantılı Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Türkiye”, **Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi**, C. 6, Y. 6, S. 2006/1, s. 15-54 (Fikri Haklar).
- ATEŞ, Mustafa, “Fikri Mülkiyet Koruması ve Rekabet Hukuku, Rekabet Kurumu ve Erciyes Üniversitesi İşbirliği İle Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler

Sempozyumu”,(Erişim),<http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT/Documents/Etkinlik+Kitab%C4%B1/e.tkinlikkitap28.pd>, 10.03.2014.

AYDIN, Sema; KAPLAN, Hasan Ali; KALYON, Arzu, “Ticari İşletmenin Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVII, S. 1-2, s. 229-260.

AYDOĞAN, Fatih, “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu ve/veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, **İÜHFMC**, S. 2, 2013, s. 27-50.

AYHAN, Rıza, ÖZDAMAR, Mehmet, ÇAĞLAR, Hayrettin, **6102 sayılı TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.

AYİTER, Nuşin, **İhtira Hukuku**, Sevinç Matbaa, Ankara, 1968.

BAŞTUĞ, İrfan, ERDEM, Ercüment, **Ticari İşletme Hukuku (Ders Notları)**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1993.

BATTAL, Ahmet, “Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, C. XVIII, Ankara, 2001, s. 27-54.

BERZEK, Ayşenur, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Beta, 8. Baskı, 2007.

BİLGE, Mehmet Emin, “Marka Hakkının Yenilenmesi”, **Hüseyin Ülgen’e Armağan**, İstanbul, 2007, s. 1023-1040.

BİLGE, Mehmet Emin, **Ticaret Sicili**, Beta, İstanbul, 1999.

BİLGİŞİN, Şevket Memedali, **Ticaret Hukuku Prensipleri**, Cilt 1, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1960.

BOND, Helen J, KAY, Peter, **Business Law**, England, 1990.

BOYACIOĞLU, Cumhur, **Ticaret Unvanı**, Nobel Yayınevi, Ankara, 2006.

- BOYACIOĞLU, Cumhur, “Ticaret Unvanının Devamına İlişkin Düzenlemenin Ticaret Unvanının Sürekliliği Kapsamında Değerlendirilmesi”, **Ünal Tekinalp’e Armağan**, Cilt II, İstanbul 2003 (Unvanın Sürekliliği), s. 67-90.
- BOULDING, Simon, **Company Law**, United Kingdom, 1999.
- BOZER, Ali, GÖLE, Celal, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2. Bası.
- CAN, Mustafa, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Ticaret Unvanı**, (Erişim) <http://www.mevzuatdergisi.com/2007/03a/01.htm>.
- CENGİZ, Dilek, **Türk Hukukunda İktibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz**, Beta, İstanbul, 1995.
- ÇEKER, Mustafa, **6102 sayılı TTK’ ya Göre Ticaret Hukuku**, Karahan Kitabevi, 5. Bası, 2012.
- DAVIS, Richard, EDENBOROUGH, Michael, GRAHAM, James, MALYŃCZ, Simon, ROUGHTON, Ashley, **Intellectual Property in Europe**, 3. Baskı, 2002.
- DEMİRÇİVİ Mineliler, Zeynep, “Ticaret Unvanı ve Haksız Rekabete İlişkin Bir Yargıtay Kararının TTK ve TTK Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde MarkHK Hükümleri de Dikkate Alınarak İncelenmesi”, Prof. **Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, C. I, İstanbul 2007, s. 13-27.
- DOĞAN, Beşir Fatih, “Marka Hukukunda Kullanım Sonucu Ayırt Edici Gücün Kazanılması”, **FMR**, C. 8, 2008/4, s. 11-22.
- DOĞANAY, İsmail, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, Feryal Matbaası, C. I, Ankara, 1991.
- DOMANİÇ, Hayri, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, Temel Yayınları, 4. Bası, İstanbul, 1988.

- EDGÜ, Ekrem, **Ticaret Hukuku Umumi Hükümler**, C.I, Ankara, 1964.
- EPÇELİ, Sevgi, **Marka Hukuku'nda Karıştırılma İhtimali**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- EREM, Turgut, **Ticaret Hukuku Prensipleri**, İstanbul, 4. Baskı, 1971.
- ERİŞ, Gönen, **Açıklamalı- İctihatlı Türk ticaret Kanunu**, C.I, 2. Baskı, Ankara, 1992.
- FRANKO, Nisim, “İltibas Sebebiyle Haksız Rekabet”, **Prof. Dr. Mahmut Tevfik Birsal'e Armağan**, 2001, s. 115-140.
- GÖKOVALI, Ummuhan, BOZKURT Kurtuluş, “Fikri ve Sinaî Mülkiyet Hakkı Olarak Patentler: Dünya ve Türkiye Açısından Tarihsel Bir Bakış”, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Güz 2006, S. 17, 135-146.
- GÜNEŞ, İlhami, **Uygulamada Fikri Mülkiyet Hakları ve Haksız Rekabet Davaları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009.
- HİRSCH, Ernst, İsmail Akgün Matbaası, **Ticaret Hukuku Dersleri**, İstanbul, 1948.
- İMRE, Zahit, “Şahsiyet Hakkının Korunmasına İlişkin Genel Esaslar, Özellikle İsim Hakkı ve İsim Hakkının Korunması”, **Dr. A. Recai Seçkin'e Armağan**, Ankara, 1974, s.797-846.
- İMREGÜN, Oğuz, **Ticaret Hukuku'nun Genel İlkeleri**, Filiz Kitapevi, 4. Bası, İstanbul, 2004.
- İMREGÜN, Oğuz, **Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları**, İstanbul Üniversitesi Yayınları İstanbul, 1968.
- KARAHAN, Sami, **Ticaret Hukukunun Temel Kavramları**, Mimoza Yayınları Konya, 1991.
- KARAHAN, Sami, **Ticari İşletme Hukuku**, Mimoza Yayınları, 9. Baskı, Konya, 1999.

- KARAHAN, Sami, “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybı İlkesi/ Karar Tahlili”, **Batıder**, C. XXI, S. 1, s. 271- 285, (Gerçek Kişi).
- KARAHAN, Sami, “Haksız Rekabet Davalarında Dava Zamanaşımı ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybedilmesi İlkesi”, **Demaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 2001,s. 229- 305, (Sessiz Kalma).
- KARAHAN, Sami, “Tescilsiz Markanın Korunmasında Marufiyet Şartı”, **FMR**, C. 4, 2004/2, s. 11-22, (Tescilsiz Marka).
- KARAHAN, Sami, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, **Şakir Berki’ye Armağan**, C. 4, S. 1-2, 1995, s. 119-130, (Kullanma Amacı).
- KARAYALÇIN, Yaşar, **Ticaret Hukuku**, Güzel İstanbul Matbaası, 3. Bası, Ankara, 1968.
- KARAYALÇIN, Yaşar, **Şirketler Hukuku**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973.
- KARAYALÇIN, Yaşar, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Batıder**, C. VII, S. 2, 1975, s. 1-29.
- KAYAR, İsmail, “Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili”, **Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul 2002.
- KAYIHAN, Şaban, “Ticaret Sicili Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 3-4, 2007, s. 357-382.
- KEENAN, Denis, RICHES Sarah, **Business Law**, England, 2007.
- KELLY, David, HOLMES, Any, HAYWARD, Ruth, **Business Law**, London, 4. Baskı, 2002.

- KILIÇOĞLU, Ahmet, **Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- KIRCA, İsmail, “Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması”, **Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağani**, C. I, İstanbul 2002, s. 527-544.
- KORKUT, Ömer, “Ticaret Unvanı Kullanımıyla Marka Hakkına Tecavüz Hakkında Bir İnceleme”, **Batider** 2008, Cilt XXIV, S. 3, s. 389- 399.
- KÜRKÇÜER, Orhan, “Ticaret Unvanının Himayesi”, **ABD** 1960, S.3, s. 63- 66.
- KÜRSAT, Zekeriya, “Yeni Borclar Kanunumuzda Adi Ortaklık Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **İUHFM** C. LXX, S. 1, s. 301- 320.
- MACINTYRE, Ewan, **Business Law**, England, 2010.
- MEMİŞ, Tekin, “İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WİPO Ara Raporu”, **Prof. Dr. Aysel Çelikel'e Armağan**, Yıl: 19-20, S. 1-2, 1999-2000, s. 513-528.
- MİMAROĞLU, Kemal, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, C. I, 3. Baskı, Ankara 1978.
- NOMER, Füsun, “İnternet Alan Adının Hukuki Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı Gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler İle Arasında Benzerlik Bulunması Sebebiyle Doğabilecek Hukuki Sorunlar”, **Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağani**, C. 1, İstanbul, 2001, s. 395-419.
- NOYAN, Erdal, **Marka Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009.
- OKAN, Neval, “İngiliz Ortaklıklar Hukuku’nun Kaynakları, Ortaklıkların Sınıflandırılması ve Tüzel Kişiliği Bulunmayan Ortaklıklar”, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, Ekim 2009, 4(2), s. 99-123.

- OKAN, Neval, “İngiliz Ortaklıklar Hukukunda Kurucu ve Kurucuların Görev ve Sorumlulukları”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 3, S.2, 2003/2, s. 49-80.
- OKUTAN, Gül, “Ticaret Unvanı ve İşletme Adı”, **40. Yılında Türk Ticaret Kanunu**, İstanbul 1997, s. 8-24.
- OLİVER, M.c MARSHALL, Enid, **Company Law**, London, 1991.
- OTTLEY, Michael, **Briefcase on Company Law**, London, 2002.
- ÖRS, Halil Fahri, **Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet**, Ziraat Bankası Matbaası, Ankara, 1958.
- ÖZDAMAR, Mehmet, ÇAĞLAR, Hayrettin, “Ticaret Unvanının Korunması”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, sayı, 2, 2006, s. 119-147.
- ÖZDEMİR, Hayrünisa, “Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması”, **AÜHFD**, C. 57, S. 3, s. 561-598.
- ÖZDEMİR, Necdet, KINACIOĞLU, Naci, **Türk Ticaret Hukuku**, Emel Matbaacılık, Ankara, 1984.
- PETTET, Ben, **Company Law**, England, 2005.
- POROY, Reha, YASAMAN, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Yayıncılık, 13. Bası, İstanbul, 2010.
- PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku**, İstanbul, 2001.
- SOYAK, Alkan, “Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları, Tanımı, Tarihsel Gelişimi ve GOÜ’ler Açısından Önemi”, **Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, Y. 1, S.1, 2005, s. 11-30.
- SULUK, Cahit, “Fikri Mülkiyet Haklarına Genel Bakış”, **Hukuk Dünyası Dergisi**, C. 16, S. 1/2006, s. 45-55.

SULUK, Cahit, “Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Hukukunda Tescilsiz Sınai Ürünlerin Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18, S. 2, s. 157-174.

TAMER, Ahmet, **Yanlış ve Yanıltıcı Beyan ve Hareketlerle Haksız Rekabet**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.

TAŞ, Seyhan, “Fikri ve Sınai Mülkiyet Alanındaki Sorunlar, Gelişmeler ve Türkiye AB İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme”, **Selçuk Üniversitesi Karaman Dergisi**, S. 10, Yıl 9, 2006, s. 80-95.

TEKİNALP, Ünal, **Fikri Mülkiyet Hukuku**, Arıkan Yayınevi, İstanbul, 2005.

TEKİNALP, Ünal, “Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Kullanılması”, **Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan**, İstanbul 1998, s. 633- 644.

TEKİNALP Ünal, “Yeni Marka Hukukunda Tescil İlkesi ve Tescilsiz İşaretlerin Hukuki Durumu”, **Kenan Tunçomağ’a Armağan**, İstanbul 1997, s. 467-480.

UÇAR, Salter, **Hukukumuzda Ticaret Sicili, Tacir ve Esnaf Kavramı**, Alfa Yayıncılık, B. 1, İstanbul 1993.

UZUNALLI, Sevilay, **Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.

ÜLGEN, Hüseyin, TEOMAN, Ömer, HELVACI, Mehmet, KENDİGELEN, Abuzer, KAYA, Arslan, NOMER, Füsun, **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2009.

YASAMAN, Hamdi, **Marka Hukuku İle İlgili Makaleler, Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları**, Beta, 2004.

YONGALIK, Aynur, “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler- Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, **Batıder**, C.XXI,S. 3, 2002, s. 5-30.

YÜKSEL, Mehmet, “Küreselleşme Sürecinde Fikri Mülkiyet Hakları”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2001/2, s. 557-578.

YÜRÜK, Ayşe, “Türk Hukukunda Tescilsiz Ticaret Unvanlarının Korunması”, **Prof. Dr. Suat Mirza’nın Anısına Armağan**, C.1, s. 179-190.